

1375.

Na osnovu čl. 61 i 63 Zakona o informacionoj bezbjednosti („Službeni list CG”, broj 113/24), Vlada Crne Gore, na sjednici od 14. maja 2026. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZMJENAMA ODLUKE O OBRAZOVANJU SAVJETA ZA INFORMACIONU
BEZBJEDNOST**

1. U Odluci o obrazovanju Savjeta za informacionu bezbjednost („Službeni list CG”, broj 87/25) u tački 1 poslije podtačke 4 dodaje se nova podtačka koja glasi:

„4a) Samir Orahovac, v.d. direktora Agencije za sajber bezbjednost, član;”.

Podtačka 8 mijenja se i glasi:

„8) Goran Gošović, načelnik Odjeljenja za informatičku zaštitu tajnih podataka u Direkciji za zaštitu tajnih podataka, član;”.

2. U tački 4 riječi: „Tamara Popović, šefica Odsjeka za standardizaciju informacionih sistema u Ministarstvu javne uprave.” zamjenjuju se riječima: “Marina Papović, samostalna savjetnica I za elektronsku identifikaciju i elektronske usluge povjerenja u Ministarstvu javne uprave.”.

3. Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1818

Podgorica, 14. maja 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1376.

Na osnovu člana 140 Zakona o uređenju prostora („Službeni list CG“, broj 19/25), a u vezi sa članom 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“, br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 14. maja 2026. godine, donijela je

ODLUKU
O DONOŠENJU IZMJENA I DOPUNA URBANISTIČKOG PROJEKTA „DRAČ -
VATROGASNI DOM - ZONA A” U GLAVNOM GRADU - PODGORICA

Član 1

Donose se Izmjene i dopune Urbanističkog projekta „Drač - Vatrogasni dom – zona A” u Glavnom gradu - Podgorica (u daljem tekstu: Izmjene i dopune Urbanističkog projekta).

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta čine sastavni dio ove odluke.

Član 2

Površina zahvata Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta iznosi 1.58 ha.

Granica zahvata Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta je precizno definisana preko koordinata sljedećih tačaka:

x	y
1 6604655.16	4700482.27
2 6604756.02	4700443.99
3 6604851.94	4700406.50
4 6604852.92	4700402.20
5 6604737.10	4700369.14
6 6604723.76	4700362.30
7 6604717.83	4700347.26
8 6604617.12	4700384.58

Član 3

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta se sastoje od tekstualnog i grafičkog dijela.

Član 4

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta se donose za period do donošenja novog lokalnog plana detaljne regulacije.

Član 5

Implementacija Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta vršiće se u skladu sa smjernicama za realizaciju ovog planskog dokumenta.

Član 6

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta objaviće se samo u elektronskom izdanju „Službenog lista Crne Gore”.

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1892

Podgorica, 14. maja 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

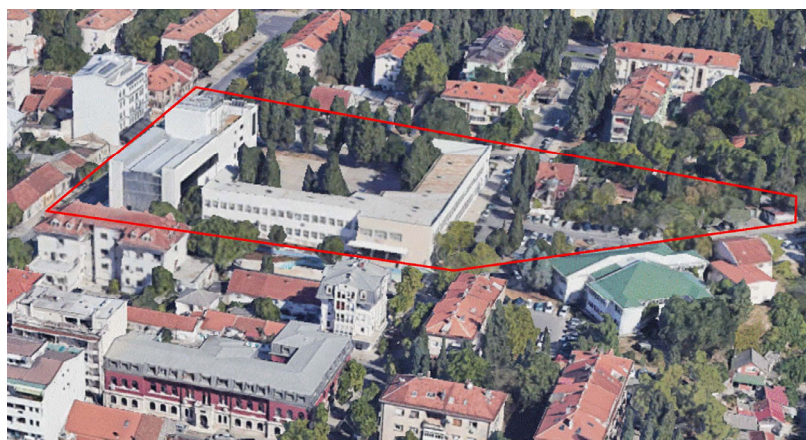
OBRADIVAČ:

MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE

**IZMJENE I DOPUNE URBANISTIČKOG PROJEKTA
“DRAČ - VATROGASNI DOM - ZONA A”**

OPŠTINA PODGORICA

PREDLOG PLANA

Podgorica, maj 2026.

IZMJENE I DOPUNE URBANISTIČKOG PROJEKTA

“DRAČ - VATROGASNI DOM - ZONA A”

OPŠTINA PODGORICA

Faza: PREDLOG PLANA

RADNI TIM

1. Urbanizam	Ksenija Vukmanović , dipl.ing.arh.
2. Saradnik na urbanizmu	Nikola Babić , dipl.ing.arh.
3. Saobraćajna infrastruktura	Simeun Matović , dipl.ing.grad
4. Hidrotehnička infrastruktura	Zorica Đuranović , dipl.ing.grad
5. Elektroenergetska infrastruktura	Milanko Džuver , dipl.ing.el
6. Elektronske komunikacije:	Ratko Vujović , dipl.ing.el.
7. Pejzažna arhitektura	Vesna Jovović , dipl.ing.p.a.
8. Ekonomska analiza	Zorica Babić , d.ecc.
9. Tehnička obrada	Miroslav Vuković , ing.rač.
10. Predstavnici Glavnog grada	Duška Mačić Gavrilo Vuković

Podgorica, maj 2026.

Rukovodilac izrade ID UP

Ksenija Vukmanović, dipl.ing.arh.

Sadržaj:

- Odluka o izradi Izmjena i dopuna UP-a Drač – Vatrogasni dom Zona A
- Programski zadatak za izradu Izmjena i dopuna UP-a Drač – Vatrogasni dom Zona A

TEKSTUALNI DIO**1. UVODNI DIO**

- 1.1. Opis granice i površina obuhvaćenog područja
- 1.2. Planski period
- 1.3. Obrazloženje za izradu planskog dokumenta
- 1.4. Zakonski osnov
- 1.5. Izvod iz Programskog zadatka

2. ANALITIČKI DIO

- 2.1. Analiza prirodnih karakteristika
- 2.2. Kulturna baština
- 2.3. Dokumentaciona osnova
- 2.4. Kontaktne zone
- 2.5. Analiza postojećeg stanja namjena i kapaciteta planskog područja
- 2.6. Ocjena iskazanih zahtjeva i potreba korisnika prostora

3. CILJ IZRADE ID UP-A**4. PLAN**

- 4.1. Programsko opredeljenje
- 4.2. Uslovi u pogledu planiranih namjena
- 4.3. Pregled ostvarenih kapaciteta
- 4.4. Mjere zaštite
 - 4.4.1. Mjere zaštite od elementarnih i drugih nepogoda
 - 4.4.2. Mjere zaštite od požara
 - 4.4.3. Uklanjanje komunalnog otpada
 - 4.4.4. Zaštita kulturnih dobara
 - 4.4.5. Mjere i smjernice vizuelnog uticaja
 - 4.4.6. Mjere zaštite prirode
 - 4.4.7. Mjere zaštite životne sredine
- 4.5. Smjernice za racionalnu potrošnju energije

5. USLOVI ZA UREĐENJE PROSTORA

- 5.1. Parcelacija
- 5.2. Regulacija i nivelacija
- 5.3. Uslovi za nesmetano kretanje invalidnih lica
- 5.4. Pravila za uređenje površina i izgradnju objekata
 - 5.4.1. Opšti uslovi za izgradnju
 - 5.4.2. Intervencije na postojećim objektima
 - 5.4.3. Pravila za SŠ– školstvo i socijalna zaštita
 - 5.4.4. Pravila za K – kultura
 - 5.4.5. Pravila za SSG – stanovanje
- 5.5. Preporuke za realizaciju

6. PLAN INFRASTRUKTURE

- 6.1. Saobraćajna infrastruktura
 - 6.1.1. Postojeće stanje
 - 6.1.2. Plan
- 6.2. Hidrotehnička infrastruktura
 - 6.2.1. Vodosnadbijevanje
 - 6.2.2. Fekalna kanalizacija
 - 6.2.3. Atmosferska kanalizacija
 - 6.2.5. Procjena troškova za izgradnju hidrotehničke infrastrukture
- 6.3. Elektroenergetska infrastruktura
 - 6.3.1. Postojeće stanje

- 6.3.2. Plan
- 6.3.3. Uslovi za izgradnju elektroenergetskih objekata
- 6.3.4. Procjena troškova izgradnje elektroenergetske infrastrukture
- 6.4. Elektronske komunikacije
 - 6.4.1. Postojeće stanje
 - 6.4.2. Plan
 - 6.4.3. Pristupna mreža
 - 6.4.4. Procjena troškova izgradnje elektronskih komunikacija
- 6.5. Pejzažno uređenje
 - 6.5.1. Postojeće stanje
 - 6.5.2. Plan
 - 6.5.3. Urbanističko-tehnički uslovi za pejzažno uređenje
 - 6.5.4. Procjena troškova pejzažnog uređenja

7. EKONOMSKA ANALIZA

GRAFIČKI PRILOZI

1. Katastarska podloga sa granicom zahvata
2. Izvod iz PUP/GUR Glavi grad Podgorica – Plan namjene površina
3. Izvod iz važećeg UP Drač - Vatrogasni dom – Zona A
4. Kontaktne zone
5. Analiza postojećeg stanja
6. Plan namjene površina
7. Plan parcelacije, regulacije i nivelacije
- 7a. 3D vizuelizacija
- 7b. 3D vizuelizacija
8. Plan prizemlja objekata
9. Plan saobraćajne infrastrukture
10. Plan hidrotehničke infrastrukture
11. Plan elektroenergetske infrastrukture
12. Plan komunikacione infrastrukture
13. Pejzažna arhitektura

44.

Na osnovu člana 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. decembra 2024. godine, donijela je

ODLUKA

O IZRADI IZMJENA I DOPUNA URBANISTIČKOG PROJEKTA "DRAČ - VATROGASNI DOM - ZONA A" U GLAVNOM GRADU - PODGORICA

("Službeni list Crne Gore", br. 006/25 od 29.01.2025)

Član 1

Pristupa se izradi Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta "Drač - Vatrogasni dom - zona A" u Glavnom gradu - Podgorica (u daljem tekstu: Izmjene i dopune UP-a).

Član 2

Površina zahvata Izmjena i dopuna UP-a iznosi cca 1,58 ha.

Član 3

Za Izmjene i dopune UP-a radiće se strateška procjena uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16).

Član 4

Finansijska sredstva potrebna za izradu Izmjena i dopuna UP-a obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore sa pozicije organa državne uprave nadležnog za prostorno planiranje, urbanizam i državnu imovinu u iznosu od 20.000,00 eura.

Član 5

Rok za izradu Izmjena i dopuna UP-a je 12 mjeseci od dana potpisivanja ugovora sa rukovodiocem izrade planskog dokumenta.

Član 6

Izmjene i dopune UP-a se izrađuje na osnovu Programskog zadatka koji je sastavni dio ove odluke.

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 10-332/24-7333/2

Podgorica, 26. decembra 2024. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,

mr Milojko Spajić, s.r.

PROGRAMSKI ZADATAK

ZA IZRADU IZMJENA I DOPUNA URBANISTIČKOG PROJEKTA "DRAČ - VATROGASNI DOM - ZONA A" GLAVNOM GRADU - PODGORICA

I UVODNE NAPOMENE

Cilj izrade Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta "Drač - Vatrogasni dom - zona A" u Glavnom gradu - Podgorica (u daljem tekstu: Izmjene i dopune UP-a) je da se u skladu sa postojećim stanjem, karakterom područja, prirodnim karakteristikama, namjenama i prostornim pokazateljima definisanim planom višeg reda, planira izgradnja i uređenje površina.

Pravni osnov za izradu i donošenje Izmjena i dopuna UP-a sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20) kojim je propisano da se do

donošenja plana generalne regulacije Crne Gore primjenjuju važeći planski dokumenti donijeti do stupanja na snagu ovog zakona odnosno do roka iz člana 217 ovog zakona.

Državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14) mogu se, do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanom ovim zakonom.

Programski zadatak za izradu Izmjena i dopuna UP-a izrađuje se u skladu sa članom 25 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, budući da je isti sastavni dio Odluke o izradi planskog dokumenta.

II OBUHVAT I GRANICE PLANA

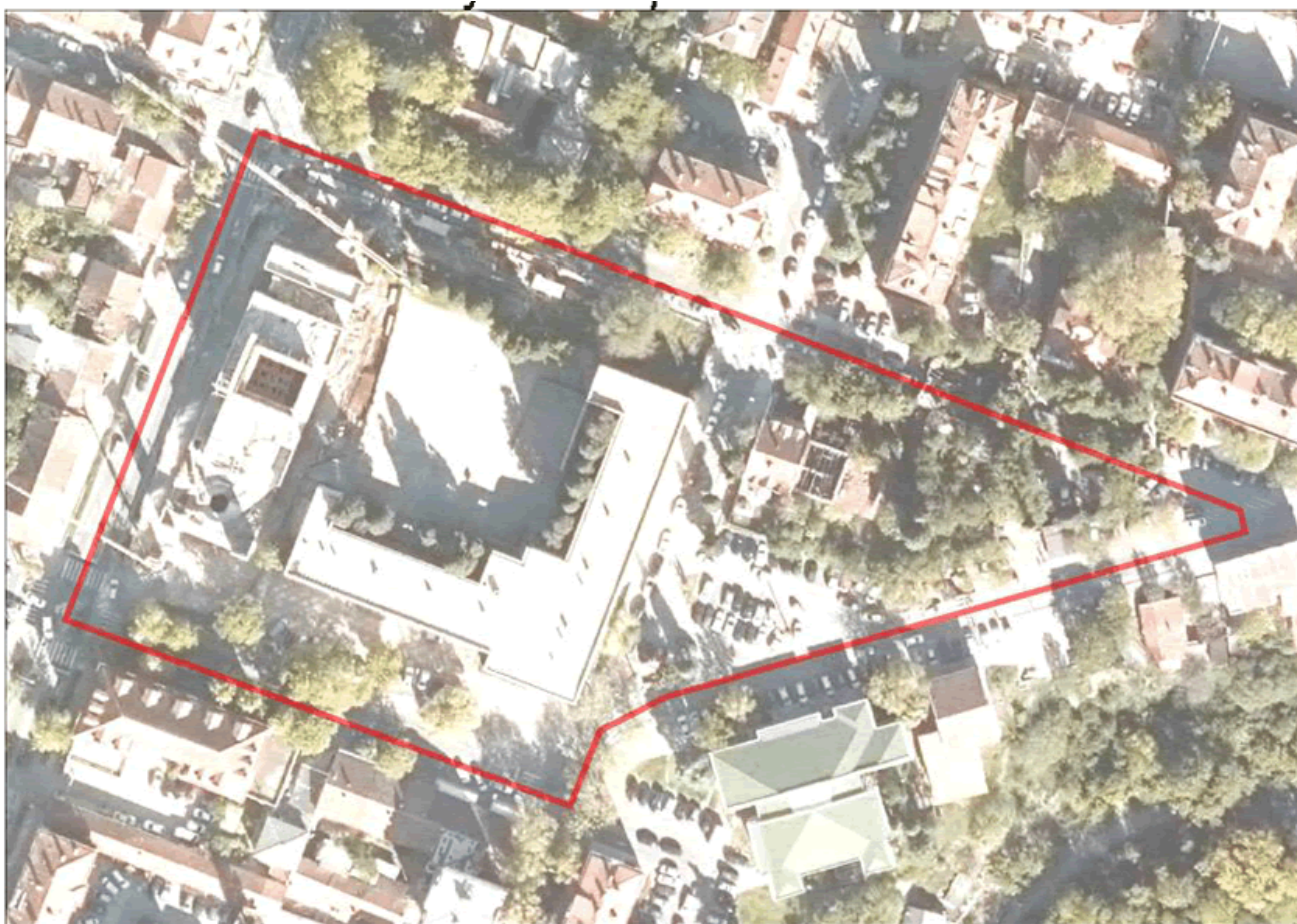
Izmjene i dopune UP-a se rade za prostor koji se nalazi u okviru katastarske opštine Podgorica II.

Prostor u obuhvatu Izmjena i dopuna UP-a, definisan je osama kolskih saobraćajnica i to: prema zapadu ulicom Marka Miljanova, prema jugu ul. IV Proleterske, istoku ul. Omladinskih brigada i ul. IV Proleterske, a prema sjeveru Hercegovačkom ulicom.

Površina zahvata Izmjena i dopuna UP-a iznosi cca 1,58 ha.

Grafički prikaz zahvata plana je prikazan na slici br. 1.

Slika br. 1: Zahvat Izmjena i dopuna UP-a

III USLOVI I SMJERNICE PLANSKOG DOKUMENTA VIŠEG REDA I RAZVOJNIH STRATEGIJA

U postupku izrade Izmjena i dopuna UP-a treba obezbijediti sljedeći planerski pristup:

- sagledavanje ulaznih podataka iz Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica i druge dokumentacije sa državnog i lokalnog nivoa (razvojna dokumenta, master planovi, studije);
- analizu uticaja kontaktnih zona na ovaj prostor i obrnuto;
- analizu i ocjenu postojećeg stanja (prirodni, stvoreni i planski uslovi);
- sagledavanje mogućnosti realizacije investicionih ideja vlasnika i korisnika prostora u odnosu na opredjeljenja planova višeg reda i potencijale i ograničenja konkretne lokacije.

IV PRINCIPI, VIZIJA I CILJEVI PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Prostor Izmjena i dopuna UP-a kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Glavnog grada, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje stvorene potencijale.

Osnovni cilj koji treba da se postigne je obezbjeđivanje planskih preduslova za uređenje i izgradnju kroz sveobuhvatno i racionalno sagledavanje značaja lokacije i utvrđivanje optimalnog opsega izgradnje, a na osnovu planskih opredjeljenja, smjernica i kriterijuma sadržanih u planskoj dokumentaciji višeg reda.

Pri planiranju prostora poseban akcenat treba staviti na osmišljavanje i organizaciju javnih prostora, na način da budući sadržaji predstavljaju neodvojiv dio sistema javnih prostora Glavnog grada, uz obezbjeđivanje jednostavnih i neusiljenih veza sa tokovima pješačkog i kolskog saobraćaja. Isto tako treba težiti da udio nepopločanih tj. uređenih zelenih površina bude što veći.

V KONCEPTUALNI OKVIR PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PLANSKOG PODRUČJA SA STRUKTUROM OSNOVNIH NAMJENA POVRŠINA I KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA

Konceptualnim okvirom uređenja prostora potrebno je obuhvatiti i razraditi sljedeće:

Sadržaji u prostoru i mjere zaštite

Kroz izradu Izmjena i dopuna UP-a potrebno je sagledati sljedeće:

- preispitati strukture koje nisu realizovane, a definisane su važećim planskim dokumentom, u dijelu parcelacije, regulacije i spratnosti, na način da se stvori kvalitetan prostor u funkcionalnom, oblikovnom i ambijentalnom smislu, uz obavezno poštovanje svih uslova dobijenih od nadležnih institucija.
- obezbijediti planske preduslove za poboljšanje kvaliteta nivoa usluga.
- potrebno je unaprijediti plansko rješenje u smislu propisivanja smjernica za uređenje i formiranje zajedničkih javnih prostora, sa precizno definisanim površinama za pejzažno uređenje, u potpunosti usaglašeno sa potrebama korisnika prostora i pravilima struke.
- obezbjeđenje zaštite i uređenja prostora uz maksimalno očuvanje postojećih javnih površina, uz posebnu zaštitu zelenih površina.
- potrebno je uraditi situacioni prikaz urbanističkog i parternog rješenja, odnosno dispoziciju objekata sa nivelacionim i regulacionim rješenjem.
- uraditi analizu uklopljenosti planiranih objekata u kontekst (studija vizuelnog uticaja, 3D model).
- preispitati saobraćajno rješenje definisano važećim planskim dokumentom.

Saobraćajna i tehnička infrastruktura

Planiranje potrebne tehničke infrastrukture treba bazirati na prethodno provjerenim mogućnostima postojećih mreža i njihovog korišćenja za sadržaje planirane ovim Izmjenama i dopunama UP-a, vodeći računa o uslovima zaštite životne sredine.

Saobraćaj prema kontaktnim zonama rješavati što racionalnije. Kapacitet saobraćaja u mirovanju dati adekvatno ponuđenim urbanističkim rješenjima i namjenama, a u skladu sa normativima iz planova višeg reda.

Planirati propisno dimenzionisane elektro, hidrotehničke i telekomunikacione instalacije, te savremenu funkcionalnu mrežu u objektima i za potrebe ukupnog zahvata, u skladu sa propisima.

Planirati funkcionalnu hidrantsku mrežu i protivpožarni sistem, te javnu rasvjetu.

Svu infrastrukturu rješavati u svemu poštujući rješenja iz planova višeg reda i uz usaglašavanje sa uslovima koje propišu nadležni organi, institucije i preduzeća. Potrebno je da infrastruktura zadovolji posebne standarde i ponudi savremena tehnološka rješenja.

Potrebno je uraditi procjenu potrebnih ulaganja na opremanju građevinskog zemljišta ponaosob, za svaku vrstu tehničke infrastrukture.

Pejzažna arhitektura

Prilikom planiranja zelenih površina izvršiti podjelu po kategorijama i dati smjernice za izradu projekata pejzažne arhitekture.

Izmjenama i dopunama UP-a treba predvidjeti:

- maksimalno očuvanje i uklapanje postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila u nova urbanistička rješenja;
- uspostavljanje optimalnog odnosa između izgrađenih i slobodnih zelenih površina;
- funkcionalno zoniranje slobodnih površina;
- povezivanje planiranih zelenih površina u jedinstven sistem sa posebnim odnosom prema neposrednom okruženju;
- linijsko zelenilo duž svih javnih komunikacija;
- parterno zelenilo iznad podzemnih garaža;
- usklađivanje kompozicionog rješenja sa namjenom (kategorijom) zelenih površina;
- potrebno je koristiti vrste otporne na ekološke uslove sredine, usklađene sa kompozicionim i funkcionalnim zahtjevima, sa posebnim akcentom na drvenaste vrste radi postizanja što veće pokrovnosti krošnjama.

Smjernice i uslove u vezi navedenog neophodno je pribaviti od institucija nadležnih za poslove zaštite prirode i životne sredine.

Nivelacija, regulacija i parcelacija

Za početak izrade Izmjena i dopuna UP-a neophodno je obezbjeđivanje kvalitetnih geodetskih i katastarskih podloga. Plan raditi u digitalnom obliku.

Kod rješavanja nivelacije i regulacije obezbijediti potrebne elemente koji garantuju najpovoljnije funkcionisanje unutar prostora. Koristiti povoljnosti koje u ovom smislu pruža konfiguracija terena, vodeći računa o podobnosti terena za urbanizaciju.

Grafički prilog sa parcelacijom uraditi na ažurnoj geodetskoj podlozi. Isti mora sadržati tjemena planiranih saobraćajnica, kao i sve druge analitičke podatke neophodne za prenošenje plana na teren.

Grafički prikaz urbanističkih parcela mora biti dat na svim grafičkim priložima plana sa jasno definisanim granicama urbanističke parcele.

Uslovi za izgradnju objekata i uređenje prostora

Izmjene i dopune UP-a shodno zakonskim odredbama, moraju da sadrže:

- urbanističko-tehničke uslove za izgradnju objekata i uređenje prostora (vrsta objekta, visina objekta, najveći broj spratova, veličina urbanističke parcele...);
- indekse izgrađenosti i zauzetosti;
- nivelaciona i regulaciona rješenja;
- građevinske i regulacione linije;
- trase infrastrukturnih mreža i saobraćajnica i smjernice za izgradnju infrastrukturnih i komunalnih objekata;
- tačke priključivanja na saobraćajnice, infrastrukturne mreže i komunalne objekte;
- smjernice urbanističkog, arhitektonskog i pejzažnog oblikovanja prostora;
- idejna rješenja objekata i sl.;

Posebnu pažnju posvetiti urbanističko-arhitektonskom oblikovanju prostora i unaprjeđenju kvaliteta prostora u cjelini, klimatskim karakteristikama i pejzažnom uređenju.

VI METODOLOGIJA

U planiranju sadržaja neophodno je poštovati smjernice date planom višeg reda i one definisane Pravilnikom o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumima namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 24/10 i 33/14).

VII SADRŽAJ PLANSKOG DOKUMENTA

Obim i nivo obrade Izmjena i dopuna UP-a treba dati tako da se u potpunosti primjene odredbe Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Paralelno sa izradom Izmjena i dopuna UP-a predviđena je i izrada strateške procjene uticaja plana na životnu sredinu (u daljem tekstu: SPU) u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), čije elemente treba ugraditi u plan.

Izmjene i dopune UP-a se izrađuju na topografsko-katastarskim planovima razmjere 1:1.000; 1:500 ili 1:250 i po utvrđenim fazama i za definisane segmente, treba da bude urađen i prezentovan u analognom i digitalnom formatu.

Digitalni oblik - za tekstualni dio u standardu Microsoft Word i PDF formatu, a grafički u standardu Auto Cad i GIS fromatu.

Izmjene i dopune UP-a se izrađuju na topografsko-katastarskim planovima i katastrima vodova u digitalnoj formi i georeferenciranim ortofoto podlogama, a prezentiraju se na topografsko-katastarskim planovima u analognoj formi izrađenim na papirnoj podlozi i isti moraju biti identični po sadržaju.

Analogne i digitalne forme geodetsko-katastarskih planova moraju biti ovjerene od strane organa uprave nadležnog za poslove katastra.

VIII OBAVEZE RUKOVODIOCA I STRUČNOG TIMA ZA IZRADU URBANISTIČKOG PROJEKTA

Rukovodilac izrade Izmjena i dopuna UP-a će nadležnom Ministarstvu, dostaviti na uvid, odnosno stručnu ocjenu u skladu sa Zakonom, faze: Nacrt plana i Predlog plana.

Rukovodilac izrade će, saglasno Zakonu, dostaviti Nacrt Izmjena i dopuna UP-a Ministarstvu kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura njegovog utvrđivanja.

Rukovodilac izrade je dužan da u Predlog Izmjena i dopuna UP-a, a nakon sprovedenog postupka javne rasprave i stručne ocjene, ugradi sve prijedloge i mišljenja nadležnih organa.

Predlog Izmjena i dopuna UP-a će rukovodilac izrade dostaviti Ministarstvu, kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura donošenja ovog planskog dokumenta.

Po usvajanju plana, rukovodilac izrade će Ministarstvu predati konačnu verziju Izmjena i dopuna UP-a u adekvatnoj formi koja je definisana Pravilnikom o načinu potpisivanja, ovjeravanja, dostavljanja, arhiviranja i čuvanja planskog dokumenta ("Službeni list Crne Gore", br. 76/17 i 73/18).

1. UVODNI DIO

1.1. Opis granice i površina obuhvaćenog područja

Površina zahvata Izmjena I dopuna UP-a Drač – Vatrogasni dom Zona A znosi **1.58 ha**
Granicom zahvata je obuhvaćen prostor katastarske opštine Podgorica II, koga graniče saobraćajnice ul. IV Proletreske sa juga i istoka, ul. Marka Miljanova sa zapada i ul. Hercegovačka sa sjevera. Zahvat sječe i razdvaja na dva dijela ul. Omladinskih brigada.

Slika 1: Zahvat Izmjena I dopuna UP-a

Granica **zahvata** je prostorno određena i prikazana u grafičkom prilogu br.1

Koordinate granice zahvata Izmjena I dopuna UP-a:

1	6604655.16	4700482.27
2	6604756.02	4700443.99
3	6604851.94	4700406.50
4	6604852.92	4700402.20
5	6604737.10	4700369.14
6	6604723.76	4700362.30
7	6604717.83	4700347.26
8	6604617.12	4700384.58

1.2. Planski period

Plan se radi za period do donošenja Plana generalne regulacije Crne Gore.

1.3. Obrazloženje za izradu planskog dokumenta

Zahvatom Plana obuhvaćen je dio centralnog gradskog područja, za koji je 2011g. . donesen Urbanistički projekat Drač - Vatrogasni dom - Zona A, urađen od strane kompanije MonteCEP Kotor. . Ovaj prostor čini dio prostornog , ekonomskog i društvenog resursa Glavnog grada u kome je potrebno dodatno sagledati I definisati planske pretpostavke za uređenje prostora i valorizaciju potencijala.

1.4. Zakonski osnov

Pravni osnov za izradu Izmjena i dopuna PUP-a sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl.list CG 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20, 86/2022 I 4/2023) kojim je propisano da se državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Sl.list broj 51/08, 40/10, 34/11, 47/11, 35/13, 39/13, 33/14) mogu, do donošenja Plana generalne regulacije CG izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanim ovim Zakonom.

Planski dokument izrađuje se kroz sljedeće faze:

1. Analiza dokumentacije i postojećeg stanja;
2. Nacrta planskog dokumenta;
3. Javna rasprava o Nacrtu planskog dokumenta;
4. Predlog planskog dokumenta.

Za potrebe izrade planskog dokumenta pribavljene su smjernice i uslovi nadležnih institucija i javnih preduzeća:

1. CEDIS
2. V I K Podgorica
3. Ministarstvo kulture / UZKD
4. EKIP
5. Agencija za civilno vazduholovstvo
6. Ministarstvo ekologije
7. Ministarstvo ekonomskog razvoja
8. Ministarstvo odbrane
9. Ministarstvo unutrašnjih poslova
10. Uprava za nekretnine
11. Uprava za saobraćaj
12. Zavod za hidrometeorologiju I seizmologiju
13. CGES
14. Ministarstvo regionalno investicionog razvoja I saradnje sa NVO
15. Uprava za gazdovanje šumama I lovištima
16. Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice
17. Čistoća Podgorica
18. Agencija za izgradnju I razvoj Podgorice
19. Sekretarijat za kulturu Podgorice
- 20.

Paralelno sa izradom DUP-a predviđena je i izrada strateške procjene uticaja plana na životnu sredinu (u daljem tekstu: SPU) u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), čije elemente treba ugraditi u plan.

Plan se radi u digitalnoj formi na podlogama dostavljenim od strane Uprave za nekretnine.

Obim, nivo i sadržaj Izmjena i dopuna ID UP-a dati su u skladu sa odredbama Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 64/17, 44/18 i 63/18, 11/19 i 82/20)), i Pravilnika o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta/kriterijumima namjene površina/ elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 024/10 i 033/14).

1.5. Izvod iz Programskog zadatka

Cilj izrade Izmjena i dopuna Urbanističkog projekta "Drač - Vatrogasni dom - zona A" u Glavnom gradu Podgorica je da se u skladu sa postojećim stanjem, karakterom područja, prirodnim karakteristikama, namjenama i prostornim pokazateljima definisanim planom višeg reda, planira izgradnja i uređenje površina.

U postupku izrade DUP-a treba obezbijediti sljedeći planerski pristup:

- sagledavanje ulaznih podataka iz Prostorno-urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica i druge dokumentacije sa državnog i lokalnog nivoa (razvojna dokumenta, master planovi, studije);
- analizu uticaja kontaktnih zona na ovaj prostor i obrnuto;
- analizu i ocjenu postojećeg stanja (prirodni, stvoreni i planski uslovi);
- sagledavanje mogućnosti realizacije investicionih ideja vlasnika i korisnika prostora u odnosu na opredjeljenja planova višeg reda i potencijale i ograničenja konkretne lokacije.

Prostor Izmjena i dopuna UP-a kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Glavnog grada, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje stvorene potencijale.

Osnovni cilj koji treba da se postigne je obezbijedjivanje planskih preduslova za uređenje i izgradnju kroz sveobuhvatno i racionalno sagledavanje značaja lokacije i utvrđivanje optimalnog opsega izgradnje, a na osnovu planskih opredjeljenja, smjernica i kriterijuma sadržanih u planskoj dokumentaciji višeg reda.

Pri planiranju prostora poseban akcenat treba staviti na osmišljavanje i organizaciju javnih prostora, na način da budući sadržaji predstavljaju neodvojiv dio sistema javnih prostora Glavnog grada, uz obezbjeđivanje jednostavnih i neusiljenih veza sa tokovima pješačkog i kolskog saobraćaja. Isto tako treba težiti da udio nepopločanih tj. uređenih zelenih površina bude što veći.

Sadržaji u prostoru i mjere zaštite

Kroz izradu DUP-a potrebno je sagledati sljedeće:

- Preispitati strukture koje nisu realizovane, a definisane su važećim planskim dokumentom, u dijelu parcelacije, regulacije i spratnosti, na način da se stvori kvalitetan prostor u funkcionalnom, oblikovnom i ambijentalnom smislu, uz obavezno poštovanje svih uslova dobijenih od nadležnih institucija.
- Obezbijediti planske preduslove za poboljšanje kvaliteta nivoa usluga.
- Potrebno je unaprijediti plansko rješenje u smislu propisivanja smjernica za uređenje unutrašnjosti blokova, odnosno stvoriti preduslove za formiranje zajedničkih javnih prostora unutar istih, sa precizno definisanim površinama za pejzažno uređenje, u potpunosti usaglašeno sa potrebama korisnika prostora i pravilima struke.
- Obezbjedjenje zaštite i uređenja prostora uz maksimalno očuvanje postojećih javnih površina, uz posebnu zaštitu zelenih površina.
- Potrebno je uraditi situacioni prikaz urbanističkog i parternog rješenja, odnosno dispoziciju objekata sa nivelacionim i regulacionim rješenjem.
- Uraditi analizu uklopljenosti planiranih objekata u kontekst (studija vizuelnog uticaja, 3D model).
- Preispitati saobraćajno rješenje definisano važećim planskim dokumentom.

Planiranje potrebne tehničke infrastrukture treba bazirati na prethodno provjerenim mogućnostima postojećih mreža i njihovog korišćenja za sadržaje planirane ovim DUP-om, vodeći računa o uslovima zaštite životne sredine.

Saobraćaj prema kontaktnim zonama rješavati što racionalnije. Kapacitet saobraćaja u mirovanju dati adekvatno ponuđenim urbanističkim rješenjima i namjenama, a u skladu sa normativima iz planova višeg reda.

Planirati propisno dimenzionisane elektro, hidrotehničke i telekomunikacione instalacije, te savremenu funkcionalnu mrežu u objektima i za potrebe ukupnog zahvata, u skladu sa propisima.

Planirati funkcionalnu hidrantsku mrežu i protivpožarni sistem, te javnu rasvjetu.

Svu infrastrukturu rješavati u svemu poštujući rješenja iz planova višeg reda i uz usaglašavanje sa uslovima koje propišu nadležni organi, institucije i preduzeća. Potrebno je da infrastruktura zadovolji posebne standarde i ponudi savremena tehnološka rješenja.

Potrebno je uraditi procjenu potrebnih ulaganja na opremanju građevinskog zemljišta ponaosob, za svaku vrstu tehničke infrastrukture.

Prilikom planiranja zelenih površina izvršiti podjelu po kategorijama i dati smjernice za izradu projekata pejzažne arhitekture.

Izmjenama I dopunama UP-a treba predvidjeti:

- maksimalno očuvanje i uklapanje postojećeg vitalnog i funkcionalnog zelenila u nova urbanistička rješenja;
- uspostavljanje optimalnog odnosa između izgrađenih i slobodnih zelenih površina;
- funkcionalno zoniranje slobodnih površina;
- povezivanje planiranih zelenih površina u jedinstven sistem sa posebnim odnosom prema neposrednom okruženju;
- linijsko zelenilo duž svih javnih komunikacija;
- parterno zelenilo iznad podzemnih garaža;
- usklađivanje kompozicionog rješenja sa namjenom (kategorijom) zelenih površina;
- potrebno je koristiti vrste otporne na ekološke uslove sredine, usklađene sa kompozicionim i funkcionalnim zahtjevima, sa posebnim akcentom na drvenaste vrste radi postizanja što veće pokrovnosti krošnjama.

2. ANALITIČKI DIO

2.1. Analiza prirodnih karakteristika

Prirodne vrijednosti

Na predmetnom prostoru ne nalaze se objekti koji su zaštićeni shodno Zakonu o zaštiti prirode, a nisu ni registrovane vrste biljaka, **životinja** i gljiva koje su zaštićene na osnovu Rješenja o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta.

Djelatnosti, radnje i aktivnosti mogu se realizovati pod sledećim uslovima:

Opsti uslovi, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajućim:

- propisima: Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu i dr.),
- prostorno-planskim dokumentima viseg reda - Prostornim planom Crne Gore;
- sektorskim politikama, strategijama, programima i planovima u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane i ograničenja vezani za zonu zahvata predmenih planova (Nacionalnom strategijom održivog razvoja (2016), Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020, ako i lokalnim - opštinskim strateskim i planskim dokumentima)

Posebni uslovi, zabrane i ograničenja zaštite prirode za planiranje građevinskih objekata (za stanovanje i razvoj turizma i pratećih/centralnih djelatnosti) i infrastrukture u zoni zahvata, a odnose se na:

- **IZBOR LOKACIJA ZA NOVE GRAĐEVINSKE OBJEKTE:** 1. U odnosu na zone sa prisutnim prirodnim habitatima, planska rješenja u predmetnim planovima ograničiti (kao što je to i predviđeno PUP-om) na izgrađene zone, uz njihovo ograničeno širenje i međusobno povezivanje. Vodeći računa o kapacitetu životne sredine i mikrolokacijskim karakteristika pojedinih lokacija, obezbijediti: a) izbalansiran raspored građevinskih objekata (i aktivnosti) u okviru planiranih turističkih i/ili stambenih zona i b) uspostavljanje zona zaštite (zelenila);
- **ZAKRUŽENO INFRASTRUKTURNO OPREMANJE PROSTORA:** pri planiranju građevinskih objekata (za stanovanje, turizam i dr) potrebno je predvidjeti da se predmetni prostor opremi svom potrebnom infrastrukturom kako bi se izbjegla (naknadna) oštećenja i zagađenje osnovnih komponenti životne sredine;
- **TRETMAN OTPADNIH VODA:** podzemne i površinske vode u zoni zahvata predmetnog plana i njihovoj neposrednoj okolini štite se od zagađenja predtretmanom komunalnih otpadnih voda iz postojećih i planiranih objekata, proširenjem kanalizacione mreže i tretmanom ovih voda u postrojenju za preciscavanje voda. Otpadne vode, bez obzira na stepen preciscavanja, ne mogu se direktno ispustati u rijeke i jezero, a septičke jame mogu biti samo kratkorocno, vremenski ograničeno rješenje, do potpune izgradnje kanalizacionog sistema, t.j. potpunog - zaokruženog infrastrukturnog opremanja zone zahvata predmetnog plana.
- **PRAVILAN IZBOR LOKACIJE REGIONALNE SANITARNE DEPONIJE:** sprovođenje neophodnih planskih mjera za pravilan izbor mikrolokacije objekata vodeći računa o prirodnim obilježjima i vrijednostima (prirodnim oblicima) koji su prisutni u zaštićenim i planiranim zaštićenim prirodnim dobrima, čime bi se doprinijelo smanjenju lokalnih manjih deponija duž rijeka i tokova.
- U predmetnim planovima i njihovim strateskim procjenama uticaja, treba da budu propisane OPSTE biološke, tehničke i tehnološke mjere zaštite prirode za planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti koje treba da budu: (i) primjenjene u okviru POJEDINACNIH PROCJENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU i kasnije (ii) provjerene/kontrolisane od strane nadležne inspekcije, shodno Zakonu. OPSTE BIOLOSKE, TEHNIČKE I TEHNOLOSKE MJERE ZAŠTITE PRIRODE TREBA DA OBUHVATE:
 - tehničke i tehnološke mjere zaštite (vezane za otklanjanje i ublažavanje negativnih uticaja na zemljište, vode, vazduh, pojavu buke i vibracija u dozvoljene granice),
 - mjere biološke zaštite za sprečavanje, smanjenje i otklanjanje štetnih uticaja na stanista i vrste u toku izgradnje i funkcionisanja građevinskih objekata koji budu predviđeni predmetnim planovima (uključujući mjere za zaštitu stanista i vrsta koje nijesu obuhvacene u okviru tehničkih i tehnoloških mjera a odnose se na kontrolu odlaganja otpadnog materijala od izgradnje objekata, moguće presađivanje pojedinačnih vrijednih stabala, saniranje oštećenih dijelova prirode (prirodnih stanista) i/ili njihovo vraćanje u prethodno prirodno stanje i sl.) i
 - mjere u slučaju akcidentnih situacija.

Meteorološki podaci

U tabelama su prikazane prosječne vrijednosti meteoroloških parametara za klimatski period od 30-godina (prosjeak 1991-2020.), izmjerene na meteorološkoj stanici u Podgorici.

Osnovne klimatske karakteristike područja Podgorice

1. Temperature vazduha

Srednja godišnja temperatura vazduha u Podgorici je 16,4 °C, najtopliji mjesec je juli sa srednjom temperaturom vazduha od 27,8 °C, a najhladniji januar sa srednjom temperaturom vazduha od 6,0 °C.

U tab. 1 su date srednje mjesečne temperature vazduha kao i prosječna godišnja temperatura vazduha - klimatski period 1991-2020 .god.

Tabela 1.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
6.0	7.4	11.0	15.1	20.1	25.0	27.8	27.7	21.9	16.6	11.3	7.0	16.4

Apsolutno maksimalna temperatura izmjerena je u avgustu od 44,8 °C, a apsolutno minimalna u januaru i februaru od -8,4 °C.

U tab. 2 i tab. 3. su date vrijednosti apsolutno maksimalne i apsolutno minimalne temperature vazduha po mjesecima i godisnja za klimatski period 1991-2020.god.

Tabela 2.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
21.0	27.1	27.3	33.8	35.2	40.5	43.3	44.8	38.8	33.6	27.2	19.9	44.8

Tabela 3.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
-8.4	-8.4	-4.0	-0.2	1.2	8.5	13.9	11.6	7.0	1.0	-4.8	-7.4	-8.4

2. Količina padavina

Srednja godišnja količina padavina u Podgorici je 1696 lit/m², najkišniji mjesec je novembar sa prosječnom količinom padavina od 260 lit/m², a najsušniji je juli sa prosječnom količinom od 38 lit/m².

U tabeli 4 su date vrijednosti i prosječne ukupne mjesečne količine padavina kao i prosječna godišnja količina padavina - klimatski period 1991-2020.god.

Tabela 4.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
165.3	163.6	164.4	136.1	98.0	61.0	38.4	53.7	147.5	175.5	260.5	231.8	1695.8

Snijeg je rijetka pojava u Podgorici i maksimalna visina sniježnog pokrivača od 57 cm zabilježena je u februaru 2012.godine.

3. Relativna vlažnost vazduha

Prosječna relativna vlažnost vazduha je 62 %. Najmanja srednja relativna vlažnost vazduha od 47% je u julu koji je i najsušniji mjesec, a najveća od 74% u novembru koji je i najkišniji mjesec u toku godine. U tabeli 5 su date vrijednosti i prosječne relativne vlažnosti vazduha kao i prosječna godišnja relativna vlažnost vazduha - klimatski period 1991-2020.god.

Tabela 5.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
69	66	62	62	59	53	47	48	59	69	74	72	62

4 Sijanje sunca

Klimu Podgorice karakterise i relativno veliki broj sati sijanja sunca, tako da u Podgorici prosječno godišnje ima 2462 sati sijanja sunca, i to najviše u julu 338, a najmanje u decembru 97 sati.

U tabeli 6 su date vrijednosti prosječnog broja sati sijanja sunca kao i prosječan godišnji broj sati sijanja sunca - klimatski period 1991-2020.god.

Tabeli 6.

jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	god.
119	122	173	202	247	294	338	317	230	178	117	97	2462

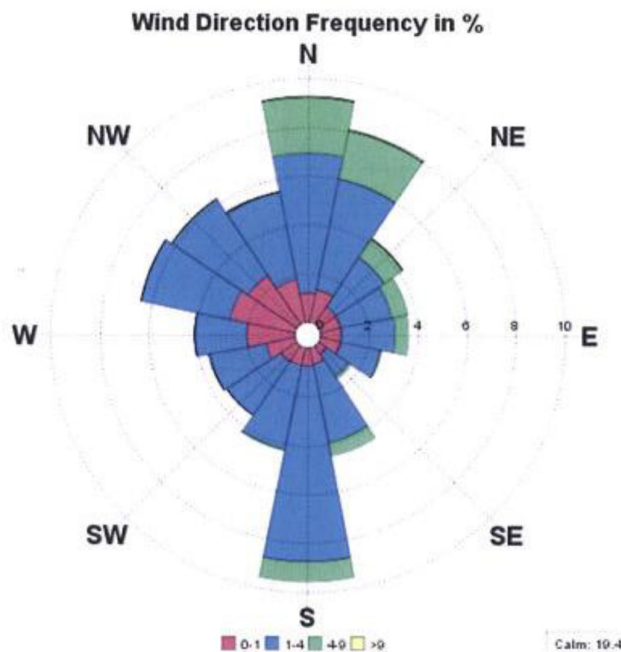
5. Vjetar

Na osnovu klimatološke ruže vjetrova za Podgoricu, period terminskih mjerenja 2001 - 2020.god., može se zaključiti da je najveća čestina vjetra iz sjevernog 9,3 % i juznog pravca 9,6 %.

Detaljni prikaz vjerovatnoće pojave određenog pravca vjetra u određenom intervalu brzine prikazan je u tabeli 7.

Maksimalni udari vjetra dostižu brzinu i preko 40 mis.

Klimatološka ruža vjetrova za Podgoricu period 2001-2020.

Tab 7. Vjerovatnoća pojave određenog pravca vjetra u određenom intervalu brzine za Podgoricu

Interva	Sum	Calm	N	NNE	NE	ENE	E	ESE	SE	SSE	S	SSW	SW	WSW	W	WNW	NW	NNW
0	19.4	19.4																
0-1	19.4	0.0	1.2	1.4	0.8	0.9	0.9	0.9	0.4	0.7	0.7	0.7	0.8	1.2	2.0	2.7	2.4	1.8
1-4	53.0	0.0	5.7	4.6	2.5	2.2	2.2	1.7	1.1	3.3	8.1	3.5	2.6	2.4	2.1	3.7	3.7	3.6
4-9	8.1	0.0	2.3	2.0	0.9	0.7	0.6	0.1	0.1	0.5	0.8	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
>9	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sum	100.0	19.4	9.3	8.0	4.2	3.7	3.6	2.6	1.6	4.5	9.6	4.3	3.5	3.6	4.1	6.5	6.2	5.5

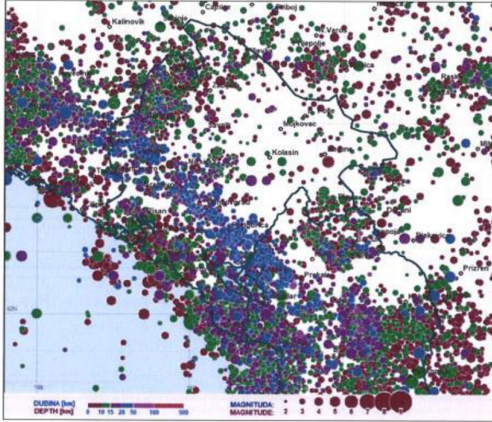
Slika 2: Ruža vjetrova

Seizmološki podaci

Teritorija Podgorice sa mikroseizmičkog stanovišta se nalazi u okviru prostora sa vrlo izraženom seizmičkom aktivnošću. Istorijski najjači zemljotresi koji su zabilježeni na ovom području je katastrofalan zemljotres iz 518.godine koji je srušio Duklju. Takode zemljotres u oblasti Skarda iz 1905.godine čija je jačina bila 6.6 jedinica Rihtera izazvao je materijalne štete i ljudske žrtve na području Podgorice. Zemljotres iz 1979. godine, kao i navedeni raniji zemljotresi pokazuju da se na ovom prostoru mogu javiti potresi 8 do 9 stepeni MCS. Zato izgradnja i eksploatacija objekta mora biti u skladu sa važećim propisima i principima za antiseizmičko projektovanje i građenje u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata.

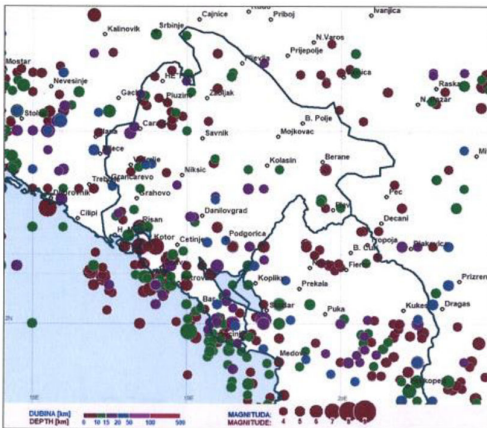
Pojačana seizmicnost na području opštine Podgorica i bliže okoline je posledica duboke seizmoaktivne strukture regionalnih razmjera, dinarskog pravca pružnja od sjeverne Albanije, preko Podgorice, Danilovgrada, Bratogošta i dalje ka Bosni i Hercegovini. Svakako uticaj na ukupnu seizmicnost samog lokaliteta i šire mogu imati i druge seizmogene zone koje su se tokom svoje seizmotektonske geneze karakterisale zemljotresima značajne jačine čiji uticaj se mogao značajno osjetiti i na teritoriji opštine Podgorica. Od spomenutih seizmogenih zona sa mogućim najznacajnijim uticajem treba izdvojiti zonu Skadra, Ulcinja i zonu sjeverne Albanije.

Karte na kojima su prikazani su epicentri svih zabilježenih zemljotresa, jačine preko 2 i 4 jedinice Rihlera:

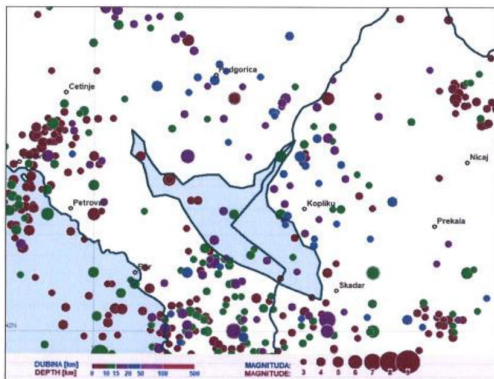
Slika 1. Karta svih epicentara zemljotresa 1444-2024, $M > 2$

Slika 3: Seizmološki podaci

Slika 2. Karta svih epicentara zemljotresa 1444-2024, $M > 4$

Slika 4: Seizmološki podaci

Slika 3. Karta svih epicentara zemljotresa 1444-2024, $M > 3$, Područje opštine Podgorica i šire

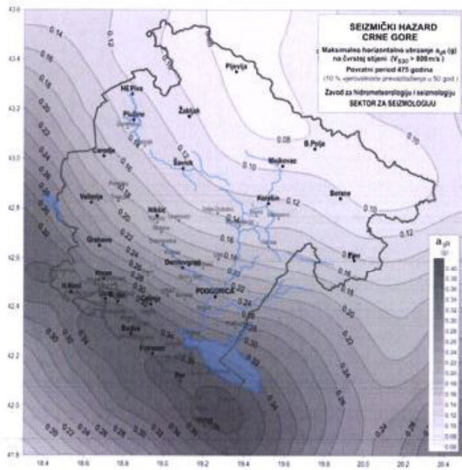
Slika 5: Seizmološki podaci

Karte seizmičke rejonizacije, seizmičkih zona i karta seizmičkog hazarda za period 475 godina:

Slika 4. Karta seizmičke rejonizacije, 1982, Seizmološki zavod

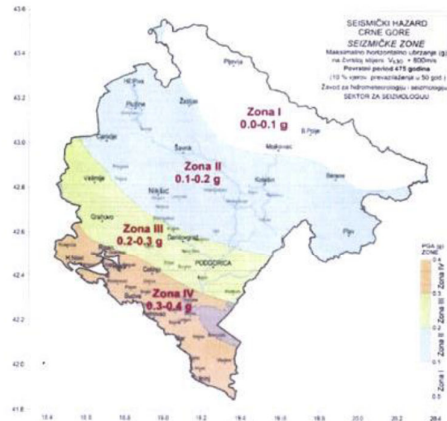
Slika 6: Seizmološki podaci

Slika 5. Izolinije referentnog horizontalnog ubrzanja tla $a_g R$ u dijelovima gravitacionog ubrzanja Zemlje g ($g = 9,81 \text{ m/s}^2$) za povratni period od 475 godina (vjerovatnoća prevazilaženja događaja 10% u 50 godina).

("MEST EN 1998-1:2015/NA: 2015 Eurokod.8. Projektovanje seizmički otpornih konstrukcija - Dio 1: "Opšta pravila, seizmička dejstva i pravila za zgrade - Nacionalni aneks")

Slika 7: Seizmološki podaci

Slika 6. Karta seizmičkih zona Crne Gore klasifikacija seizmičkih zona na teritoriji Crne Gore prema maksimalnom horizontalnom ubrzanju tla za povratni period od 475 godina i 10% vjerovatnoće prevazilaženja u 50 godina. ("MEST EN 1998-1:2015/NA: 2015 Eurokod.8. Projektovanje seizmički otpornih konstrukcija - Dio 1: "Opšta pravila, seizmička dejstva i pravila za zgrade - Nacionalni aneks")

Slika 8: Seizmološki podaci

2.2. Kulturna baština (Izvod iz Studije zaštite kulturnih dobara za potrebe izrade Detaljnog urbanističkog plana "Drač – Vatrogasni dom" opština Podgorica, UZKD, 2018)

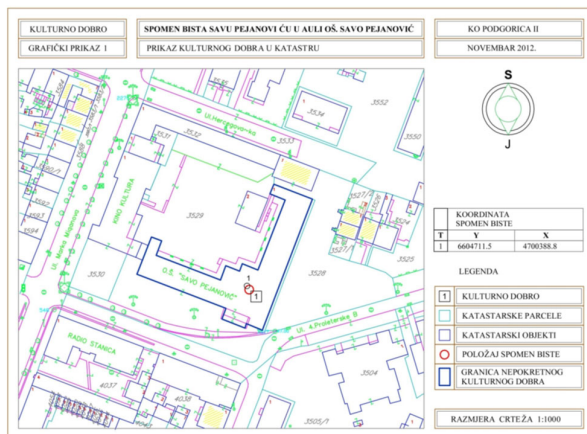
U zoni zahvata Izmjena i dopuna UP-a "Drač - Vatrogasni dom - Zona A " nalazi se kulturno dobro „Spomen - bista Savu Pejanoviću“.

- **NEPOKRETNO KULTURNO DOBRO „SPOMEN – BISTA SAVU PEJANOVIĆU“**

Lokacija: Podgorica, OŠ „Savo Pejanović“

Državne koordinatE: X: 4700388.8 Y: 6604711.5

GPS koordinate: 42°26'25.76"S 19°16'3.95"l

Slika 9: Granica KD

Podaci o stavljanju pod zaštitu kulturnog dobra:

Rješenje o sprovedenom postupku utvrđivanja statusa i uvođenju u Registar broj 08-1038/1 od 31.12.1973. godine

Rješenje o izvršenom uvođenju u Registar broj 08-1038/2 od 31.12.1973. godine

Dosije broj 945/D-NR, Knjiga IX, strana 78 - 79

Podaci o vlasniku i držaocu kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline:

Podaci o vlasniku spomen biste priloženi su iz Rješenje o izvršenom uvođenju u Registar broj 08-1038/2 od 31.12.1973. godine-Udruženje boraca NOR-a.

Vrsta nepokretnog kulturnog dobra:

Kulturno – istorijski objekat

- memorijalni objekat
- djelo vajarstva

Granice nepokretnog kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline:

Na osnovu Lista nepokretnosti broj 619, kulturno dobro Spomen-bista Savu Pejanoviću, nalazi se u auli O.Š. Savo Pejanović na katastarskoj parceli KP 3529/1, KO Podgorica II, usvojeni DS Vlada RCG – Ministarstvo prosvjete i nauke, sa pravom korišćenja JU O.Š. „Savo Pejanović“. Površina koju zahvata zona kulturnog dobra iznosi 1,5 m².

Predložena zaštićena okolina kulturnog dobra spomen-bista Savu Pejanoviću obuhvata dio katastarske parcele KP 3529, ukupne površine 6 269,5 m². Cjelokupna zona zahvata iznosi 6 271m².

Predložena zaštićena okolina kulturnog dobra zahvata obekat škole, dvorište iza i prostor ispred škole do puta.

Opis kulturnog dobra:

Spomen-bista se nalazi u auli škole "Savo Pejanović". Predložena zaštićena okolina definisana je školom i neposrednim platomom oko objekta. Bista je izvedena od bronzne, visine 0,70 m, a postavljena na trapezastom postamentu od bijelog kamena, dimenzija 1,30 (visina) x 0,50 x 0,30 m, koji je fiksiran za kvadratno mermerno postolje. Na postamentu se nalazi tamnosiva mermerna ploča sa tekstom ispisanim zlatnom bojom, ćiriličnog natpisa, sljedeće sadržine:

**"SAVO PEJANOVIĆ
1912 - 1944"**

Stanje kulturnog dobra

- Predložena zona zaštite i predložene zaštićene okoline se nalazi u dobrom stanju očuvanosti
- Postament je u dobrom stanju očuvanosti, uz evidentne manje nečistoće
- Slova su u dobrom stanju očuvanosti i čitljiva (Foto 5)
- Bista je u dobrom stanju očuvanosti

Slika 10,11: Bista

2.3. Dokumentaciona osnova

- **IZVOD IZ PUP/GUR-A GLAVNOG GRADA**

Planiranje razvoja prostorne organizacije grada proizlazi iz ocjene stanja i glavnih problema dosadašnjeg prostornog razvoja Podgorice, kritičke analize usvojenih planskih dokumenata (DUP, UP), vizije Podgorica 2025. i osnovnih opredjeljenja kohezijskog scenarija.

Koncepcija prostorne organizacije grada teži ka otklanjanju glavnih problema uz očuvanje i razvijanje postojećih vrijednosti i specifičnosti Glavnog grada Podgorica, koje su definisane kao prostorne konstante. Teži se evoluciji, a ne radikalnoj transformaciji postojećih gradskih prostora.

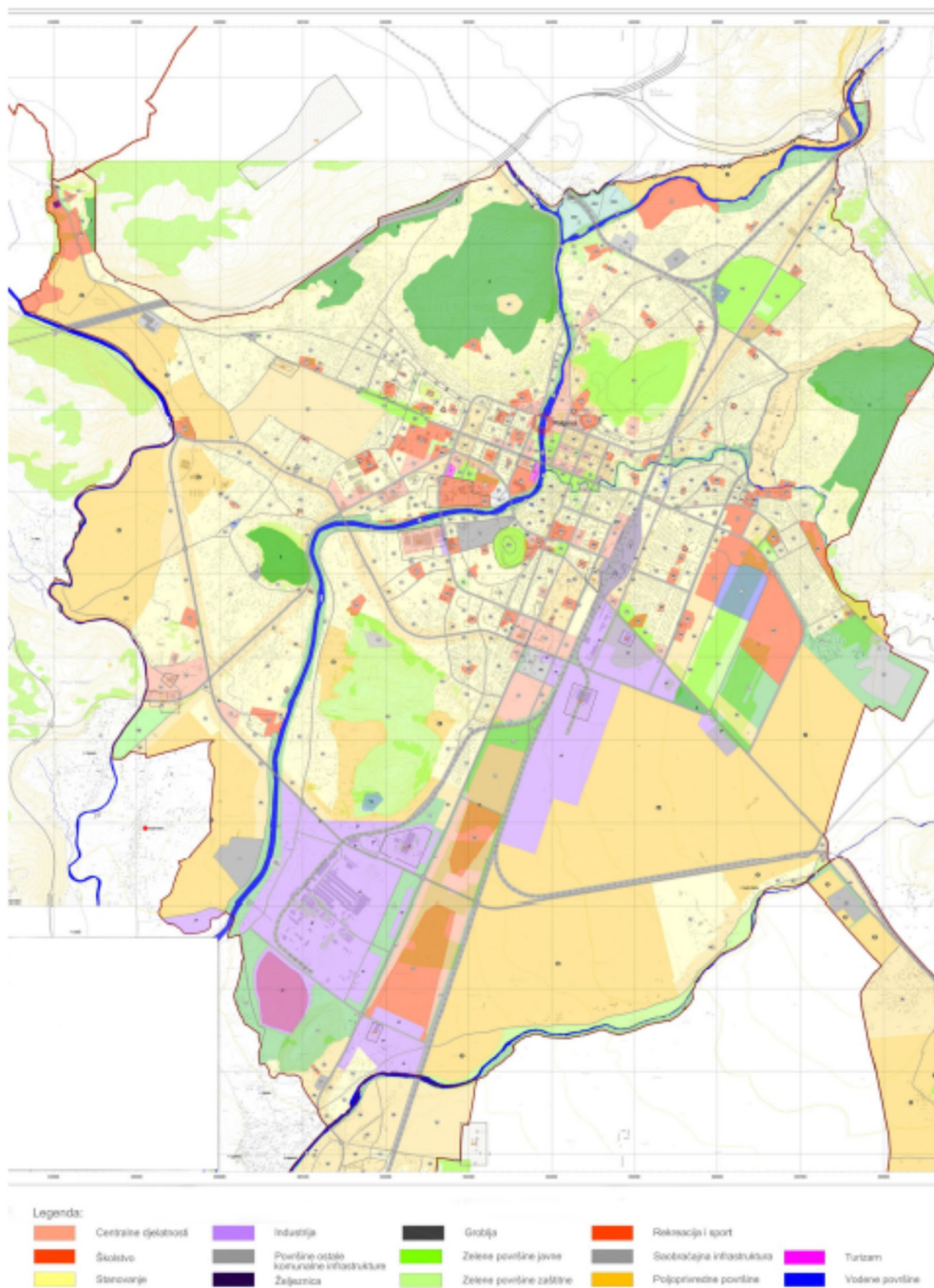
Izabrani kohezijski scenario Generalnog urbanističkog rješenja GUR Podgorica predviđa usmjerenje 47% prirasta stanovništva na užem području grada, koje obuhvata planske cjeline: (1) Nova varoš, (2) Novi grad, (3) Stara varoš–Zabjelo i (4) Konik. Usmjeravanje izgradnje grada na dovršavanje već počelih područja gradnje doprinijelo bi, svakako, boljoj kohezivnosti fizičkih struktura i razvoju oblikovnog izraza grada.

Urbanom revitalizacijom istorijskih cjelina Stare i Nove varoši, urbanom afirmacijom područja Novog grada, Drpe Mandica i područja pod Goricom, u sadržajnom i morfološkom smislu, te urbanom dogradnjom i reurbanizacijom područja Ljubovic, Pobrežje, Zabjelo i područja uz Cetinjski put (nekadašnji industrijski kompleksi: Radoje Dakic, Duvanski kombinat), kao i uređenjem atraktivnih obala rijeka Morace i Ribnice, omogućila bi se socijalna i funkcionalna integracija ovih djelova gradskog područja u jedinstven gradski prostor.

Centralni gradski prostor povezuje, odnosno definiše saobraćajni magistralni prsten (ring - Bulevar Ivana Crnojevića - most Milenijum - 13. jul - Bulevar Džordža Vašingtona — 4. jula - Bulevar bratstva i jedinstva), duž kojeg su locirana stambena naselja (Kruševac, Blok 5, Zabjelo 6,7,8, Pobrežje, Blok 35-36, Blok 18 i 19, Drač) i oblikovana je gušća izgrađena supstanca u obliku 'gradskog zida' sa naglašenim 'ulazima' u grad iz regionalnih pravaca.

Na magistralni saobraćajni prsten nadovezuje se ortogonalni raster urbanih blokova (Nova varoš, Novi grad, Stara varoš i Zabjelo) sa dvije izražene transverzale u pravcu istok-zapad (Tološi-Kruševac-Novi grad-Nova varoš-Konik i Univerzitet-Novi grad-Stara varoš-saobraćajni terminal).

Koncept namjena površina rezultat je analize postojećeg stanja i razvojnih trendova, utvrđenih karakteristika prostora, razvojnih mogućnosti, potrebe pojedinih djelatnosti i koncepcije prostorne organizacije Glavnog grada Podgorica.

Slika 12: Izvod iz PUP/GUR Podgorica – Plan namjene površina

Plan namjene površine odražava varijantu kohezijskog prostornog razvoja za koju su bitne sljedeće karakteristike:

- Usklađen urbani razvoj po predviđenim fazama koji prati izgradnju društvene i tehnicke/komunalne infrastrukture;
- Prednost na kvalitativnoj dogradnji /zaokruživanju, obnovi, revitalizaciji postojećih urbanih, posebno degradiranih površina na svim područjima Glavnog grada;
- Ograničavanje gradnje na novim površinama (pogotovo stanovanja, koje je već preplanirano postojećim planskim dokumentima), izuzev u slučajevima kada je opravdana sa razvojnim potrebama (npr. turističke privrede, industrijske proizvodnje itd.) Glavnog grada i države (npr. golf igralište, zooški vrt itd.) i u obliku organizovane gradnje zaokruženih, urbanisticko-arhitektonskih cjelina;
- Ograničavanje raštrkanosti i neracionalnosti gradnje;
- Povezivanje područja urbanizacije javnim putničkim saobraćajem, biciklističkim i pješackim stazama;
- Dogradnja postojećih naselja individualne gradnje, sa ciljem povećanja gustine i obezbjeđivanja ekonomskih uslova za razvoj komunalne i društvene infrastrukture;
- Revitalizacija i dogradnja više puta naznačenih ambijentalnih cjelina u funkciji turizma, sporta i rekreacije i kulture;
- Sanacija područja nelegalne gradnje (Dajbabe, Murtočina, Zlatina, Zagorica, Kakaricka gora);
- Očuvanje poljoprivrednog zemljišta, zelenih i šumskih površina od gradnje.

Stanovanje

Na površinama Nove Varoši predviđena je urbana revitalizacija, koja obuhvata stambene aggregate koje treba prilagoditi morfologiji gradskog prostora, sa interpolacijama, dogradnjom i novogradnjom stambenih objekata i objekata mješovite namjene.

Stanovanje srednje gustine

Stanovanje će biti u narednom planskom periodu najzastupljeniji oblik izgradnje grada. Zato je potrebno tipologiju gradnje stambenih agregata prilagoditi morfologiji gradskih prostora, što interpolacijama, dogradnjom i novogradnjom uglavnom stambenih objekata i objekata mješovite namjene izgrađivati i unapređivati urbanu strukturu grada. Individualna izgradnja objekata i zgusnut poredak gradskih blokova su dvije mogućnosti racionalnijeg korišćenja zemljišta. Takav način izgradnje sprovodiće se u užem gradskom području (području urbaniteta) i uz zadane pravce komunikacija (potezi urbaniteta):

– na novim neizgrađenim površinama: centar Kruševac, Zabjelo 8, centar Konik, Zagorica (uz put za trafo-stanicu),

– na površinama urbane dogradnje: Ljubovic, Pobrežje, Zabjelo,

– na površinama urbane revitalizacije: Nova varoš, Stara varoš.

Površine za stanovanje su definisane u četiri kategorije: površine manje, srednje, veće i velike gustine stanovanja. Manja gustina stanovanja je gustina do 120 stanovnika/ha bruto gustine stanovanja. Srednja gustina stanovanja je gustina od 120 do 250 stanovnika/ha bruto gustine stanovanja. Veća gustina stanovanja je gustina od 250 do 500 stanovnika/ha bruto gustine stanovanja. Velika gustina stanovanja je gustina od 500 do 1000 stanovnika/ha bruto gustine stanovanja. U površinama za stanovanje mogu se dozvoliti i prodavnice (do 450m²) i zanatske radnje (do 150m²) koje ni na koji način ne ometaju osnovnu namjenu i koje služe svakodnevnim potrebama stanovnika područja, poslovne djelatnosti koje se mogu obavljati u stanovima, kao i ugostiteljski objekti (do 250m²) i manji objekti za smještaj, objekti za upravu, vjerski objekti, objekti za kulturu, zdravlje i sport i ostali objekti društvenih djelatnosti koji služe potrebama stanovnika područja.

Za stambena područja sa srednjom gustinom stanovanja preporučuje se indeks izgrađenosti do 1,2 i indeks zauzetosti do 0,4. Za stambena područja veće gustine stanovanja u centralnim dijelovima naselja, odnosno urbanim centrima i uz značajnije saobraćajnice dozvoljava se indeks izgrađenosti maksimalno 2,0, a indeks zauzetosti maksimalno 0,6. Pri tome se preporučuje 15 m² zelenih površina za stanovanje na urbanističkoj parceli. Od toga 30% može se predvidjeti na terasama objekata.

Kulturna djelatnost

Izgradnja multifunkcionalnog objekta za potrebe Gradskog pozorišta na mjestu nekadašnjeg bioskopa „Kultura“, u zahvatu DUP-a „Drac-Vatrogasni dom - zona A2“ površine oko 7.000 m². Planirana je mala dvorana (100 sjedišta), velika dvorana (300 sjedišta) i prateći sadržaji;

Na površini zahvata planirane su površine za kulturu, školstvo i socijalnu zaštitu, i površine za stanovanje .

Slika 13: Izvod iz PUP/GUR Podgorica – Plan namjene površina za granicom zahvata ID UP-a Drač – Vatrogasni dom/ Zona A

Školstvo I socijalna zaštita

Površine za školstvo i socijalnu zaštitu u zahvatu GUR-a Glavnog garda su u predviđene za dogradnju postojećih škola i vrtica I to u Novoj varoši, Novom gradu, Maslinama, Zabjelu, Tološima, Starom aerodromu, kao I izgradnje novih, i to u sljedećim cjelinama: Zabjelo, Konik–Stari aerodrom i Masline.

Programskom i urbanističko – arhitektonskom osnovom za izradu planske dokumentacije na teritoriji GUR-a Podgorica predviđena je izrada izmjena I dopuna DUP-a Drač – Vatrogasni dom, u zahvatu koga je izdvojena cjelina Izmjena I dopuna UP Drač – Vatrogasni dom – Zona A:

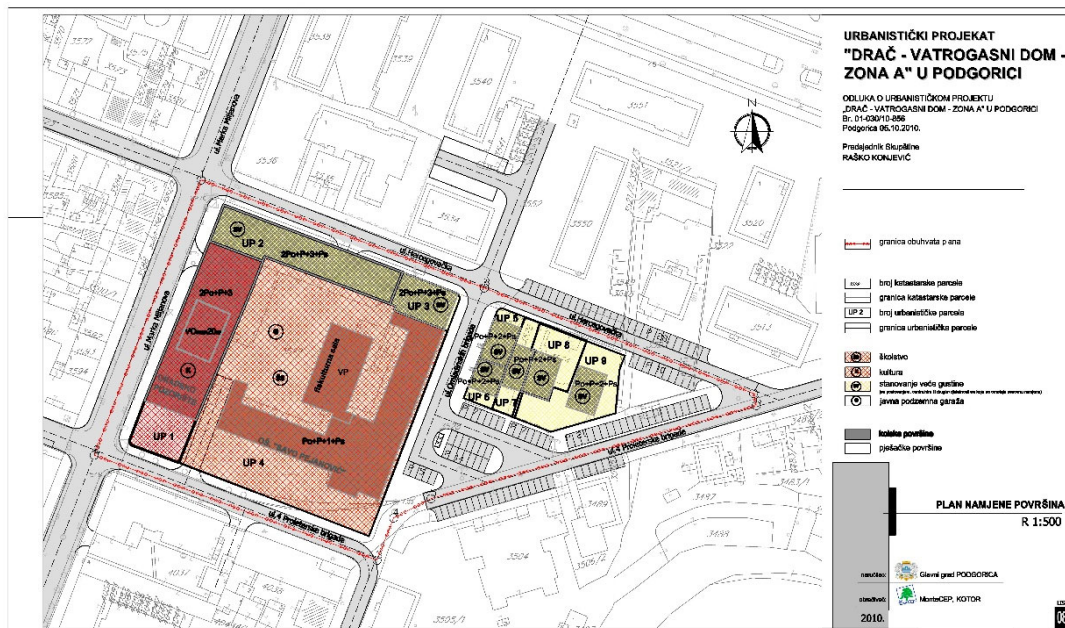
7.	Izmjene i dopune DUP-a "Drač-Vatrogasni dom" (2004)	469	3,14	Usaglašavanje postojeće namjene prostora sa predviđenom studijom uređenja obalnog pojasa rijeke Ribnice.
----	---	-----	------	--

- **IZVOD IZ VAŽEĆEG UP-A DRAČ – VATROGASNI DOM – ZONA A**
(MonteCEP, 2015)

Planerski koncept je baziran na razvojnom aspektu gdje je javni interes grada istaknut namjerom za formiranjem novih kulturnih sadržaja i unapređenja saobraćajnoig rješenja, posebno parkiranja, dok je pojedinačni interes iskazan namjerom za uvođenjem stanovanja sa poslovanjem.

Saobraćajna mreža – kolske površine sa parkiranjem i uz njih vođene pješačke trase definišu 2 prostorne cjeline:

Blok 1 – namjene kultura i školstvo, i prateće namjene stanovanja sa poslovanjem;
Blok 2 – stambena namjena sa sadržajima poslovanja u okviru prizemlja i parkiranje u okviru urbanističke parcele.

Slika 14: Izvod iz UP Drač – vatrogasni dom – Zona A

Pregled ostvarenih parametara po urbanističkim parcelama – tabela 8:

UP	površina parcele	površina osnove	javne površine	namjena	BRGP	i. zauzetosti	i. izgrađenosti	BGRP djelatnosti	broj stanova
blok 1									
UP1	1543	1226	317	kultura	7356	0.8	4.77	7356	
UP2	857	857		stan. sa poslov.	4071	1.0	4.75	857	29
UP3	306	306		stan. sa poslov.	1454	1.0	4.75	306	9
UP4	5642	1599	3548	školstvo	5996	0.3	1.15	5996	
		495		školstvo	495			495	
ukupno 1	8348	4483	3865		19372	0.5	2.32	15010	
blok 2									
UP5	194	152		stan. sa poslov.	570	0.8	2.94	152	5
UP6	162	114		stan. sa poslov.	428	0.7	2.64	114	2
UP7	246	116		stan. sa poslov.	435	0.5	1.77	116	2
UP8	391	156		stan. sa poslov.	585	0.4	1.50	156	3
UP9	628	200		stan. sa poslov.	750	0.3	1.19	200	3
ukupno 2	1621	738			2768	0.5	1.71	738	15
1+2									
UKUPNO	9969	5221	3865		22139	0.5	2.22	15748	53

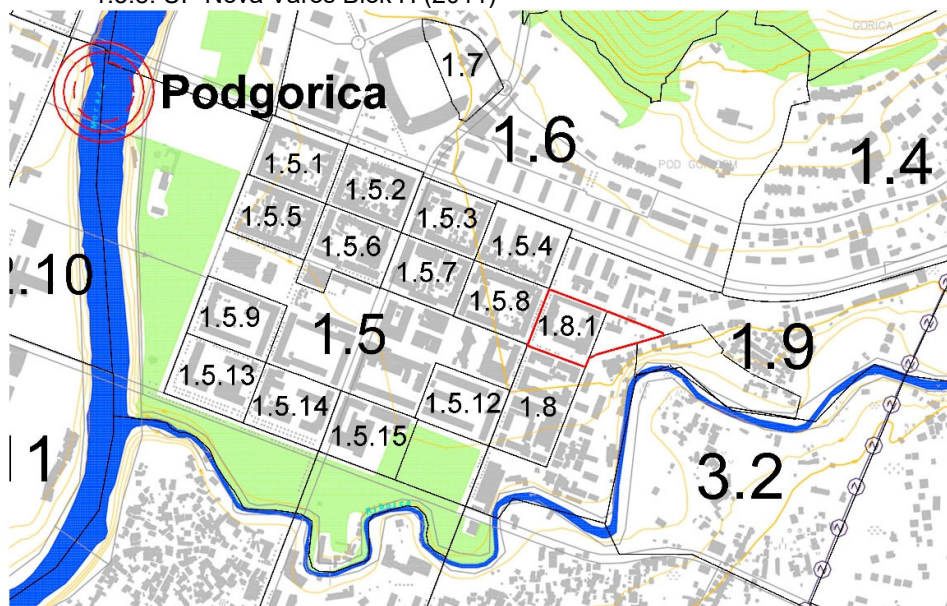
napomena: podrumске etaže nisu ušle u obračun površina

UP	namjena	površina parcele	površina osnove	spratnos t	BRG P		indeks zauzet	indeks izgrađen
blok 1								
UPgar	podzemna garaža	2649	2649	2Po	dvije podzemne	5297	1.0	2.00

2.4. Kontaktne zone

U skladu sa režimom uređenja prostora koji je definisan u PUP/GUR-u Podgorice , područje 1.8.1 UP Drač – Vatrogasni dom -Zona A neposredno kontaktira sa područjem sledećih planskih dokumenata:

- sa sjevera i istoka:
1.9. DUP Drač – Nova Varoš za urbanu cjelinu 1.2 (2018)
- sa juga:
1.8. DUP Drač – Vatrogasni dom – izrada planskog dokumenta je u toku
- sa zapada:
1.5.8. UP Nova Varoš Blok H (2011)

Slika 15: Izvod iz PUP Glavnog grada – režim uređenja prostora

- **UP Nova Varoš Blok H (2011)**

Oblikovno unapređenje bloka započinje formiranjem zajedničkih elemenata po kojima će se u daljoj izgradnji bloka ići ka vizuelnom „mirenju“ sada konfrontiranih fizičkih struktura. U tom smislu se prepoznaju elementi od značaja za ulicu Miljana Vukova, Marka Miljanova, Hurcegovačku i ulicu Balšićevu, kao poteza sa jačom izgradnjom i izraženijim oblikovnim zahtjevima, obzirom na svoj položaj, te elementi za Hercegovačku I Balšićevu ulicu koji treba da imaju nešto mimiju izgradnju.

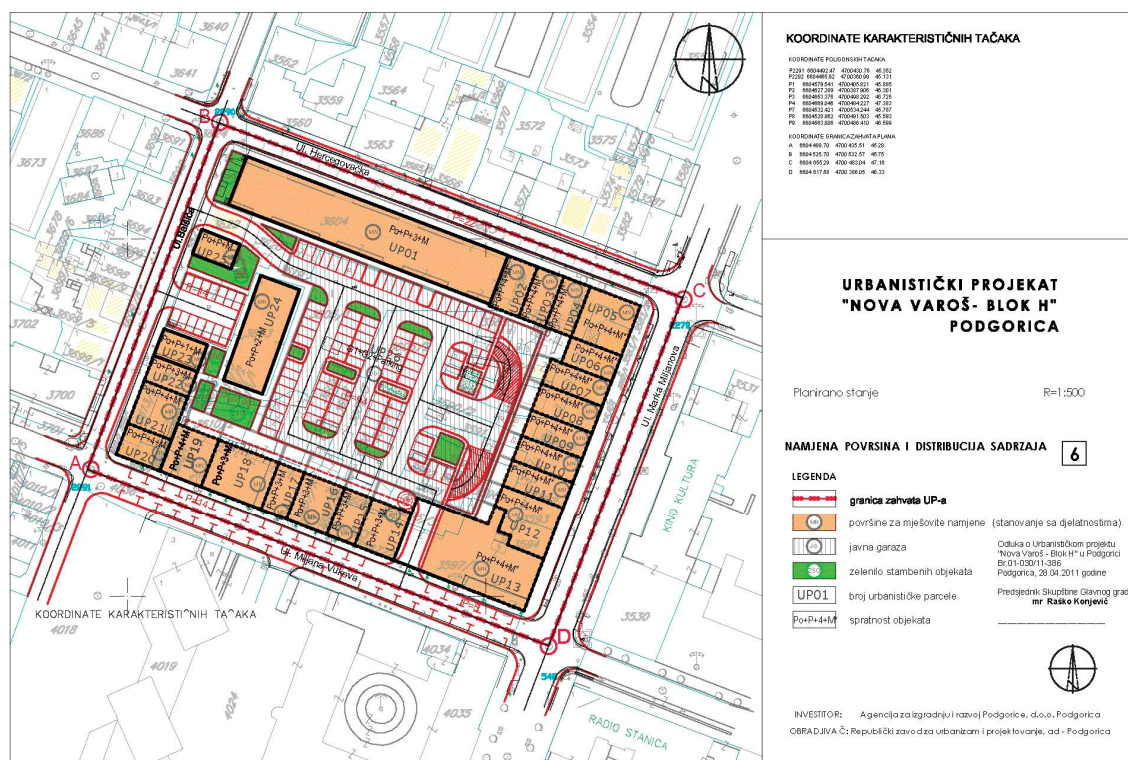
Na početku i kraju niza objekata uz ulice Miljana Vukova planira se izgradnja objekata stanovanja s djelatnostima spratnosti P+4, sa mansardnim krovovima. Prostor izmenu ovih objekata zatvaraju zgrade P+3 sa mansardnim krovovima, sa građevinskom linijom sa ulične strane na 2.5 metara od kolovoza.

Uz ulicu Marka Miljanova planirana je izgradnja objekata za stanovanje s djelatnostima spratnosti P+4, sa mansardnim krovovima, sa građevinskom linijom sa ulične strane na 4.0 metara od kolovoza.

Niz objekata u Hercegovačkoj i Balšićevoj ulici trebao bi da se u oblikovanju oslanja na tradiciju novovaroškog granjenja. Sadašnje stanje, koje predstavlja mješavinu starih objekata i niza rekonstrukcija i novih građevinskih poduhvata, u obje ulice djeluje kao potpuni krešendo. Preporučeni zajedničkim elementima želi se, na osnovu pravila započelih u prethodnim planskim dokumentima, doći do disciplinovanih struktura koje u u novoj formi nose osnovne poruke prethodnog graditeljstva, a ujedno zadovoljavaju ovovremene zahtjeve namjene i oblikovanja.

Duž uličnih fasada u visini 3,3m od poda prizemlja objekata, predviđena je izrada konzolnih nadstrešnica koje treba da štite ustakljene prizemne etaže od prekomjernog zagrijavanja a prolaznike od vremenskih nepogoda. Nadstrešnice svojim oblikovanjem, izborom materijala i kolorita definišu savremenu i prepoznatljivu cjelinu. Valja ih likovno međusobno usaglasiti sa nadstrešnicama susjednih objekata. Širina nadstrešnice je 1.5m a visina 0,6m.

Pravila izgradnje u ovim ulicama valja podrediti formiranju ambijenta za definitivno uređenje zone centralnih sadržaja grada. Zato se predlaže rušenje starih objekata, te izgradnja nove strukture sa građevinskom linijom u prizemlju i na nadzemnim etažama na 3.0 metara od kolovoza..

Slika 16: Izvod iz UP Nova Varoš Blok H

Tabelarni pregled kapaciteta i ostvarenih urbanističkih parametara :
Tabela 9

Ulica bloka	Poslovni prostor m ²	Stambeni prostor m ²	Ukupno m ²	Broj stanova
Ulica Hercegovačka	1630	6369	7999	75
Ulica Balšićeva	965	2587	3552	30
Ulica Marka Miljanova	1622	8349	10271	102
Ulica Miljana Vukova	1263	5905	7168	70
Dvorišni dio	Garaža podz.6544	0	0	0
Ukupno blok H	Posl. 5480	23510	28990	277

Tabela 10

r.b.	pokazatelj	
1	Površina zahvata	1.43 ha
2	Ukupna površina stanovanja	23510 m ²
3	Ukupna površina poslovnog prostora	5480 m ²
4	Ukupna površina garažnog prostora	6544 m ²
5	Površina prizemlja	5480 m ²
6	Bruto građevinska površina	28990 m ²
7	Indeks zauzetosti PP/PZ	0.38
8	Indeks izgrađenosti BGP/PZ	2.01
9	Broj površinskih parkiranja	149
10	Broj parkiranja u javnoj podzemnoj garaži	82+88

- **DUP-a Drač – Nova Varoš za urbanu cjelinu 1.2 (2018)**

Predloženo rješenje ima za cilj da obezbijedi preduslove za planski razvoj ovog dijela grada kao integrisane gradske zone, prije svega sa aspekta komunikacija, korišćenja rekreativnih mogućnosti ove lokacije i unapređenja uslova boravka u naselju.

Osnovna urbanistička matrica većeg dijela zahvata je nastavak ortogonalne matrice centra grada, dok u kontaktnoj zoni sa rijekom Ribnicom meandriira i diktira nepravilnu uličnu mrežu.

U pogledu namjene površina naselje je većim dijelom tretirano kao područje mješovite namjene, centralnih djelatnosti, stanovanja srednje gustine i sportsko-rekreativnih površina. Osim navedenih namjena površina, planom se predviđa i pažljiv tretman priobalnog pojasa Ribnice koji je u GUR-u Podgorice prepoznat kao proctor za javno pejzažno uređenje i čije ambijentalne vrijednosti treba zaštititi i unaprijediti, kao i otkloniti opasnost od poplava.

Slika 17: Izvod iz DUP Drač – Nova Varoš za urbanu cjelinu 1.2

Pokazatelji na nivou Plana – table 4:

Br. UP	Površina	Zauzetost	P pod objektima	Izgrađenost	Spratnost	BGP	Ukupno stanova	Ukupno poslovanja	Stanovnika po ha
100	158854	0.18	28711	0.65	P do Po+P+4+Pk	103849	768	41565	160

Pregled ostvarenih parametara po urbanističkim parcelama – tabela 11:

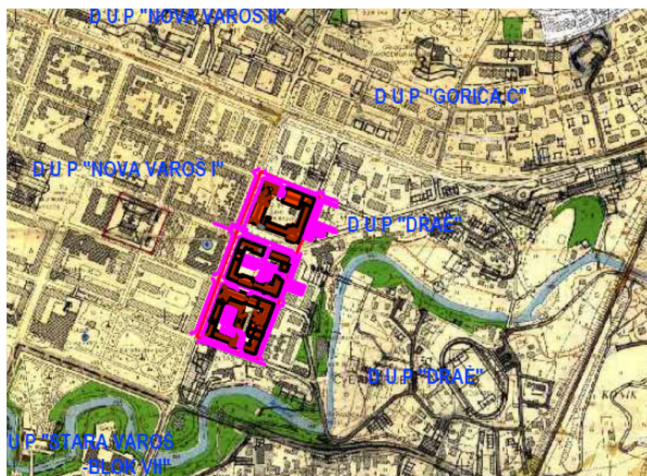
Ukupna površina zahvata plana	15.9 ha
Ukupno urbanističkih parcela	100
Ukupna površina parcela u zoni stanovanja srednje gustine	3.71 ha
BGP objekata stanovanja srednje gustine	58,512 m ²
Broj stanova u zoni stanovanja srednje gustine	605
Ukupna površina parcela u zoni mješovite namjene	1.17 ha
BGP objekata mješovite namjene	20,769 m ²
Broj stanova u zoni mješovite namjene	162
Ukupna površina parcela centralnih djelatnosti	1.12 ha
BGP objekata centralnih djelatnosti	18,648 m ²
Broj stanova u zoni centralnih djelatnosti	26
Ukupna površina parcela u zoni sporta i rekreacije	1.58 ha
BGP objekata sporta i rekreacije	3,383 m ²
Ukupna površina parcela zdravstvene i socijalne zaštite	0.25 ha
BGP objekata zdravstvene i socijalne zaštite	2,126 m ²
Ukupna površina parcela za školstvo	0.24 ha
BGP objekata školstva	214 m ²
Ukupna površina pod saobraćajnicama	5.26 ha
Ukupna površina parcela namijenjenih tehničkoj infrastrukturi	115 m ²
Ukupna površina za javno pejzažno uređenje	2,08 ha
Ukupna površina za zaštitni zeleni pojas uz željezničku prugu	0.72 ha
Ukupna vodena površina	1.0 ha

2.5. Analiza postojećeg stanja namjena i kapaciteta planskog područja

Osnovne odlike prostora u zahvatu ID UP-a karakterišu I šire područje Nove Varoši, a to je ortogonalna šema koja je formirana krajem XIX vijeka.

U dosadašnjem periodu za predmetno područje su rađeni sledeći planski dokumenti nižeg reda:

- DUP Drač (1992.) koji je obuhvatao šire područje površine 24 ha
- Izmjene I dopune DUP-a Drač (2004.) za prostor površine 3.14 ha, nazvane Izmjene i dopune DUP-a Drač – Vatrogasni dom, čijom granicom su osim predmetnog bloka bila obuhvaćena I dva bloka sa južne strane zahvata.
- Urbanistički projekat Drač – Vatrogasni dom - Zona A (2011.) površine 1.58 ha

Slika 18: Izvod iz DUP Drač – Vatrogasni dom (2004)

U zahvatu plana izdvajaju se dva bloka - A I B.

U bloku A nalaze se dva značajna objekta društvenih djelatnosti, i to novo Gradsko pozorište i Osnovna škola „Savo Pejanović“.

- Novo **GRADSKO POZORIŠTE** se gradi na mjestu nekadašnjeg Kina „Kultura“ iz 1939.g., kultnog objekta kulture koji je 2011.g. srušen nakon više od šest decenija postojanja.

Izgradnja novog Gradskog pozorišta započeta je 2016.g.lako je planirano da zgrada bude u funkciji 2018.g., radovi na izgradnji još uvijek nisu završeni.

Izgradnja objekta odvija se po projektnoj dokumentaciji urađenoj od strane kompanije Ing Invest iz Podgorice.

Objekat Gradskog pozorišta ima centralnu dvoranu kapaciteta 250 mjesta , i malu dvoranu kapaciteta 148 mjesta.

Slik 19: Novo Gradsko pozorište

Spratnost objekta je 2Po+P+3 (dvije podrumске etaže, prizemlje, tri sprata) sa ravnim krovom i scenskim tornjem visine 20,0m.

Dvije podrumске etaže obezbjeđuju prostor za malu dvoranu (100 sjedišta), spremišta i tehnicke prostorije, za koje nije neophodna prirodna svjetlost.

Ulaz za posjetioce formiran je centralno na južnoj strani objekta. Pristupni prostor dvorani pozorišta čini foaje-reprezentativni dio objekta, čiji je polu-javni karakter naglašen materijalizacijom u staklu. Foaje ima punu visinu objekta i jednostavno je oblikovan, pravilna geometrijska kubična forma.

Centralni dio pozorišta zauzima velika dvorana.

Sjeverni dio objekta namijenjen je tehničkim prostorijama i pratećim sadržajima kao što su garderobe, šminkernice, prostor za rekvizite, skladišta, stepeništa, toaleti. U ovom dijelu objekta smješten je i administrativni prostor Gradskog pozorišta.

Iz ul. Marka Miljanova izveden je saobraćajni priključak, kao tehnički prilaz objektu sa kojeg je obezbijeđena veza sa scenom, teretnim liftom i svim tehničkim prostorijama

Prema glavnom projektu Gradskog pozorišta ukupna BGP objekta iznosi 4.251,88 m², dok je neto površina prostorija 3.560,64 m².

- **OSNOVNA ŠKOLA “SAVO PEJANOVIĆ”** jedna je od najstarijih škola u Podgorici.

Škola sadrži 14 učionica, dva kabineta, računarsku učionicu, biblioteku i preteće prostorije. Nema propisnu salu za fizičko vaspitanje, već se za ove potrebe koristi sala u objektu škole, koja je mala i nije uslovna. Fizičko vaspitanje na otvorenom je organizovano u školskom dvorištu.

Slika 20: OŠ "Savo Pejanović"

Tokom 2012.g. škola je renovirana kada je urađena nova fasada, zamjena prozora unutrašnje renoviranje, a uveden je i novi sistem grijanja.

Ukupan broj đaka u školi iznosi cca 550.

Vlasništvo nad zemljištem u zahvatu UP-a je djelimično društveno, a djelimično privatno:

Slika 21

Desnu stranu zahvata plana čini blok B, sa grupacijom individualnih stambenih objekata male gustine, od kojih se 3 objekta koriste kao stambeni objekti, a dva su napušteni objekti tj. ruševina. Stambeni objekti su spratnosti S+P – S+P+Pk, izgrađeni u nizu na zasebnim parcelama.

Zonu zahvata UP-a karakteriše nedostatak parking površina, zbog čega se na ovom prostoru stvaraju velike saobraćajne gužve, posebno uz saobraćajnicu ispred škole Savo Pejanović i na parkingu ispred Doma zdravlja, koji se nalazi uz granicu zahvata u kontaktnoj zoni. Pješačke staze i trotoari su djelimično uređeni što predstavlja veliki problem za komunikaciju pješaka.

Urbanistički pokazatelji postojećeg stanja

Pregled postojeće namjene površina:

Tabela 12:

Namjena površina	19863.3	%
Stanovanje	815.3	4
Školstvo	5647.16	35
Kultura	1588.38	8
Neuređena površina i garaže	1934.21	10
Saobraćajnice, trotoari	5474.13	28

Urbanistički parametri postojećeg stanja:

- **Površina pod objektom** **3.139 m2**
objekti 2.916 m2
pomoćni objekti 223 m2
- **BGP** **9.731 m2**
objekti 9.508 m2
pomoćni objekti 223 m2
- **Ukupan broj objekata** **9**
objekti 6
pomoćni objekti 3
- **Index zauzetosti** **0.2**
- **Index izgradjenosti** **0.62**

2.6. Ocjena iskazanih zahtjeva u javnoj raspravi o Nacrtu izmjena i dopuna UP-a

U toku javne rasprave o Nacrtu izmjena i dopuna plana od strane zainteresovane javnosti pristiglo je 110 primjedbi.

Primjedbe su se odnosile na:

- Ukрупnjavanje urbanističkih parcela i povećanje urbanističkih parametara na površinama stanovanja srednje gustine;
- Očuvanje postojećeg zelenila;
- Ukidanje podzemne javne garaže koja je planirana ispod dvorišta Osnovne škole „Savo Pejanović“;
- Uvođenje elemenata održive i energetske efikasne infrastrukture kroz primjenu solarne tehnologije.

3. CILJ IZRADE DUP-A

Cilj izrade Izmjena I dopuna UP-a Drač – Vatrogasni dom – zona A je stvaranje uslova za urbanu rekonstrukciju I unapređenje prostora u centralnom gradskom području Podgorice.

Valorizacija je iskazana kroz namjenu i organizaciju prostora, i fizičke strukture koji obezbjeđuju saobraćajno razriješen I urbano opremljen prostor sa društvenim, poslovnim I stambeno – poslovnim sadržajima.

4. PLAN

4.1. Programsko opredeljenje

Model prostorne organizacije zahvata zasnovan je na smjernicama za razvoj zadatim planom višeg reda PUP/GUR Glavnog grada.

GUR-om Glavnog grada predviđena je urbana revitalizacija područja Nove Varoši, koja podrazumijeva ortogonalni raster urbanih blokova i proglašavanje izgrađene strukture.

Prostornom organizacijom predviđen je niz intervencija i rješenja koji će doprinijeti uspostavljanju regulacije u prostoru.

Zahvat plana je podijeljen na 2 bloka – A i B.

Osnovna izmjena planskog rješenja u odnosu na važeći UP je planirana u urbanističkom bloku A, i to ukidanje planirane javne garaže ispod dvorišta Osnovne škole “Savo Pejanović” i stambeno poslovnog objekta na lokaciji uz Hercegovačku ulicu.

U bloku A planirano je:

- Zavšetak gradnje i stavljanje u funkciju novog objekta Gradskog pozorišta;
- Održavanje u postojećim gabaritima objekta Osnovne škole “Savo Pejanović”, dogradnja fiskulturne sale i uređenje školskog dvorišta;

U bloku B planirano je:

- Uklanjanje postojećih objekata i izgradnja novog objekta stanovanja srednje gustine, u skladu sa definisanim parametrima – UP 3;
- Uklanjanje urušenih i pomoćnih objekata i izgradnja novog objekta stanovanja srednje gustine, u skladu sa definisanim parametrima – UP4;

Za oba bloka planirano je:

- Uređenje kolskih i pješačkih saobraćajnica, omogućavanje nesmetanog kretanja;
- Uređenje zelenih površina;
- Sanacija i dogradnja mreže elektromrežica, instalacija elektronskih komunikacija i instalacija vodovoda i kanalizacije;
- Urbano opremanje ukupnog prostora.

4.2. Uslovi u pogledu planiranih namjena

Prostor zahvata plana podijeljen je na urbanističke parcele na kojima su planirane različite namjene površina.

• **Površine namjene K – kultura**

Površine za kulturu su površine koje su planskim dokumentom namijenjene razvoju kulture i umjetnosti. Površina za kulturu u zahvatu ID UP-a obuhvata urbanističku parcelu objekta novog Gradskog pozorišta.

Planom se previđa završetak gradnje objekta I stavljanje objekta u funkciju.

Na površini urbanističke parcele osim postojećeg objekta mogu se planirati :

- Objekti i mreže infrastrukture.

• **Površine namjene SŠ – školstvo I socijalna zaštita**

Površine za školstvo i socijalnu zaštitu su namijenjene obrazovanju, nuci i socijalnoj zaštiti.

Površina za školstvo I socijalnu zaštitu u zahvatu DUP-a obuhvata urbanističku parcelu Osnovne škole "Savo Pejanović".

Na površini urbanističke parcele osim postojećeg objekta I novog objekta fiskulturne sale mogu se planirati :

- Parkinzi za zaposlene u školskom dvorištu;
- Objekti i mreže infrastrukture.

• **Površine namjene SSG – stanovanje srednje gustine**

Površine za stanovanje su površine koje su planskim dokumentom pretežno namijenjene za stalno i povremeno stanovanje.

Površine za stanovanje srednje gustine mogu imati gustinu od 120 - 250 stanovnika/ha;

Na ovim površinama mogu se predvidjeti objekti koji ne ometaju osnovnu namjenu i koje služe svakodnevnim potrebama stanovnika područja, i to:

- trgovina i ugostiteljski objekti, smještaj turista, poslovni sadržaji koji su smješteni u prizemlju i I spratu stambenih objekata;
- objekti i mreže infrastrukture;
- parkinzi i garaže za smještaj vozila korisnika (stanara i zaposlenih) i posjetilaca;

• **Površine namjene DS – drumski saobraćaj**

Na prostoru zahvata planirane su površine za izgradnju objekata drumskog saobraćaja:

- Kolske saobraćajnice;
- Trotoari;
- Parkinzi;
- Pješačke staze i prolazi.

Bliži uslovi za izgradnju objekata drumskog saobraćaja dati su u poglavlju Saobraćajna infrastruktura.

• **Površine namjene PUJ – pejzažno uređenje javne namjene**

Na prostoru zahvata planirane su površine za pejzažno uređenje javne namjene:

- Zelenilo uz saobraćajnice
- Trg

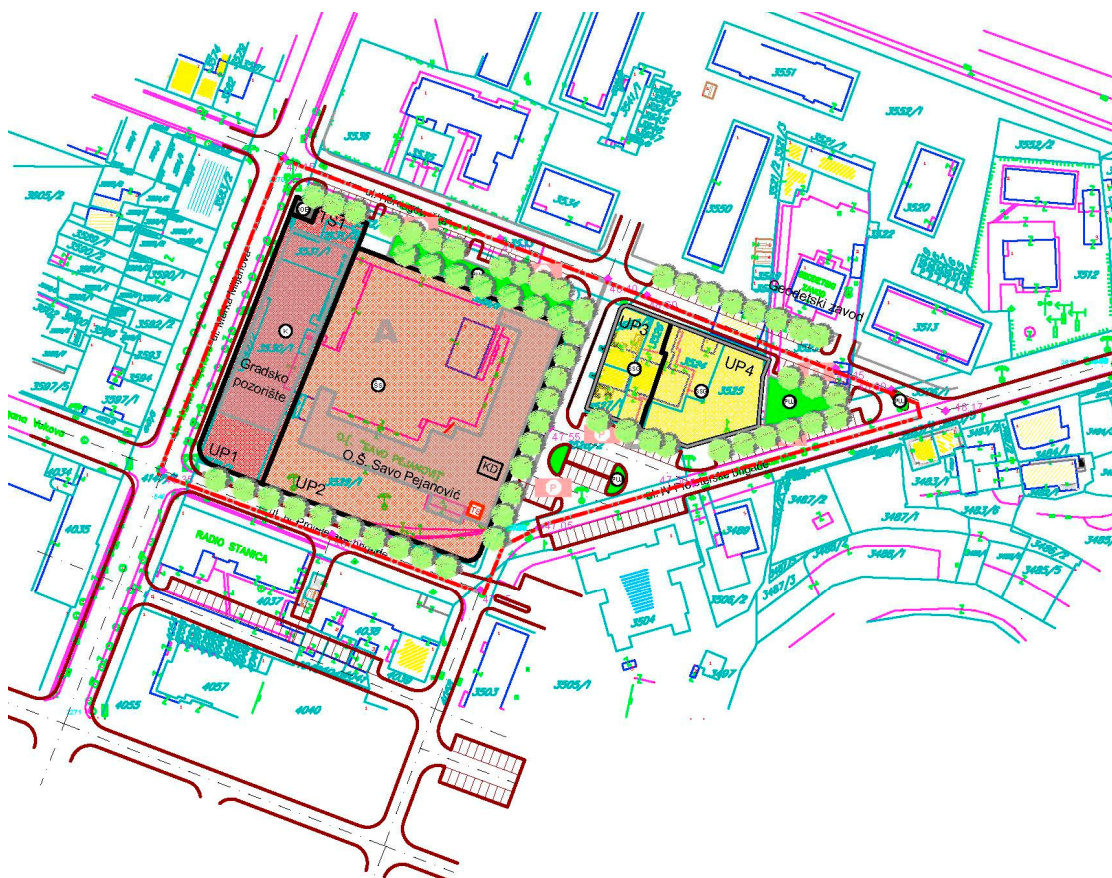
Bliži uslovi za izgradnju objekata pejzažnog uređenja javne namjene dati su u poglavlju pejzažna arhitektura.

Pregled planirane namjene površina:

Tabela 13:

Namjena površina	zona A	zona B	ukupno	%
ŠS školstvo i socijalna zaštita (m2)	5532	/	5532	34.83
K kultura (m2)	1935	/	1935	12.18
SSG stanovanje srednje gustine (m2)	/	1607	1607	10.12

PUJ pejzažno uređenje javne namjene (m2)	420	298	718	4.52
IOE Trafostanica (m2)	40	/	40	0.25
Kolaske i pješačke površine (m2)	3299	2751	6050	38.09
Ukupno (m2)	11226	4656	15882	100

Slika 22: Plan namjene površina

4.3. Pregled ostvarenih kapaciteta

Ukupan broj urbanističkih parcela u zahvatu iznosi **5**:

- 4 urbanističke parcele na kojima je predviđena sanacija postojećih i izgradnja novih objekata
- 1 urbanistička parcela sa trafostanicom.

Osnovni kriterijumi za buduću izgradnju biće definisana namjena površina, i zadati urbanistički parametri – zauzetost urbanističke parcele, izgrađenost urbanističke parcele i spratnost objekata. Planirani kapaciteti definisani su za sve urbanističke parcele i prikazani na nivou blokova u tabelama koje čine sastavni dio Plana.

Urbanistički parametri definišu maksimalne kapacitete na urbanističkim parcelama, koji, shodno zahtjevu investitora/korisnika prostora mogu biti i manji.

Svim urbanističkim parcelama obezbijeđen je pristup sa javne kolske saobraćajnice. Planom se predviđa izgradnja kapaciteta do 11.476 m² bruto građevinske površine. Objekti će se graditi na za to definisanim površinama za izgradnju.

Blok A

Blok A obuhvata površine i objekte namijenjene za obrazovanje, kulturu, objekte saobraćajne i elektroenergetske infrastrukture.

Površina zone A iznosi **8.912 m²**.

Ostvareni indeksi zauzetosti i izgrađenosti na nivou bloka A su: 0,28/0.84, gustina do 140 kor./ha.

Blok B

Blok B obuhvata površine i objekte namijenjene za stanovanje srednje gustine.

Površina zone B iznosi **4.656 m²**.

Ostvareni indeksi zauzetosti i izgrađenosti na nivou bloka B su: 0,14/0.41, gustina 143 kor./ha.

Ostvareni urbanistički pokazatelji na nivou zahvata:

• Površina zahvata	1.58 ha (15.882 m ²)
• Zauzetost	3.927 m ²
• BGP	11.476 m ²
- ŠS školstvo i soc.zaštita	5.296 m ²
- K kultura	4.252 m ²
- SSG stanovanje	1.929 m ²
• Broj stanovnika	58
• Broj smješt. jedinica	16
• Broj zaposlenih	200
• Gustina naseljenosti	156 kor./ha
• Index zauzetosti	0.3
• Index izgradjenosti	0.72

4.4. Mjere zaštite

4.4.1. Mjere zaštite od elementarnih i drugih nepogoda

U cilju zaštite od elementarnih nepogoda postupiti u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju (Sl. List CG br.13-2007) i Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda (Sl.list RCG br. 8-1993). Pored mjera zaštite koje su postignute samim urbanističkim rješenjem ovim uslovima se nalažu obaveze prilikom izrade tehničke dokumentacije kako bi se ostvarile potrebne preventivne mjere zaštite od katastrofa i razaranja.

Radi zaštite od elementarnih i drugih nepogoda, zbog eventualnih nepovoljnosti inženjersko geoloških i seizmičkih uslova tla, sva rješenja za buduću izgradnju i uređenje prostora moraju se zasnivati na nalazima i preporukama inženjersko-geoloških istraživanja sa mikroseizmičkom rejonizacijom terena. Neophodno je sprovesti nakanadna geotehnička istraživanja u pogledu hidroloških svojstava tla, kao i konstatovanje drugih relevantnih elemenata za temeljenje objekata, postavljanje saobraćajnica i objekata komunalne infrastrukture.

Zbog visokog stepena seizmičke opasnosti sve proračune seizmičke stabilnosti izgadnje zasnivati na posebno izradjenim podacima mikroseizmičke rejonizacije.

Komunalana infrastruktura je planirana tako da vodovi budu dostupni i poslije rušenja objekata, o čemu treba voditi računa pri rekonstrukcijama i postavljanju novih u kasnijem periodu. Pri planiranju saobraćajne mreže i objekta koji zahtijevaju veće intevencije u tlu (dubina veća od 2m) potrebno je predvidjeti odgovarajuće sanacione radove.

Urbanističko rješenje dispozicijom objekata, saobraćajnica i uređenjem slobodnih površina obezbjeđuje mogućnost intevencije svih komunalnih vozila..

U pogledu građevinskih mjera zaštite, objekti i infrastruktura treba da budu projektovani i građeni u skladu sa važećim tehničkim normativima i standardima za odgovarajući sadržaj. Svi drugi elementi u vezi zaštite materijalnih dobara i stanovnika treba da budu u skladu sa važećim propisima o zaštiti od elementarnih nepogoda i požara, tako da je za svaku gradnju potrebno pribaviti uslove i saglasnost od nadležnog organa u opštini, na tehničku dokumentaciju I izvedeni objekat.

4.4.2. Mjere zaštite od požara

U okviru rješenja saobraćajne infrastrukture obezbijeđen je kolski prilaz svim postojećim i planiranim objektima. Samim tim, svim lokacijama planskog područja je omogućen prilaz vatrogasnim vozilima. U okviru rješenja hidrotehničkog sistema, svi cjevovodi su dimenzionisani tako da je obezbijeđena voda za gašenje požara.

Za objekte u kojima se skladište, pretaču, koriste ili u kojima se vrši promet opasnih materija, obavezno je pribaviti mišljenje na lokaciju od nadležnog organa, kako ovi objekti i instalacije svojim zonama ne bi ugrozili susjedne objekte.

Prilikom projektovanja objekata, a primjenom svih Pravilnika koji važe za ovu oblast, obezbjeđuju se sve ostale mjere zaštite od požara

Projektnu dokumentaciju raditi shodno:

- Zakonu o zaštiti i spašavanju („Sl. List CG“, br. 13/07, 05/08, 86/09 i 32/11).
- Pravilniku o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (»Službeni list SFRJ«, br. 30/91).
- Pravilniku o tehničkim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređene platoe za vatrogasna vozila u blizini objekata povećanog rizika od požara (»Službeni list SFRJ«, br. 8/95).
- Pravilniku o tehničkim normativima za zaštitu visokih objekata od požara (»Službeni list SFRJ«, br. 7/84),
- Pravilniku o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (Službeni list SFRJ«, br. 24/87),
- Pravilniku o tehničkim zahtjevima za zaštitu garaža za putničke automobile od požara i eksplozija (»Službeni list CG«, br. 9/12),
- Pravilniku o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištenju i pretakanju zapaljivih tečnosti (Službeni list SFRJ, br.20/71 i 23/71),

- Pravilniku o izgradnji stanica za snabdijevanje gorivom motornih vozila i o uskladištenju i pretakanju goriva (Službeni list SFRJ, br. 27/71),
- Pravilniku o izgradnji postrojenja za tečni naftni gas i o uskladištavanju i pretakanju tečnog naftnog gasa (Službeni list SFRJ, br. 24/71 i 26/71).

4.4.3. Uklanjanje komunalnog otpada

Prilikom planiranja upravljanja otpadom treba se rukovoditi principima sledećih dokumenata:

1. Zakon o upravljanju otpadom (Sl.list CG 34/2024);
2. Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama (Sl.list CG br.002/17);
3. Državni plan upravljanja otpadom za period 2024-2028. godine
4. Strategija upravljanja otpadom.

Državnim planom upravljanja otpadom za period 2014-2020. godine, definisan je tačan broj centara za obradu otpada, kao i ostalih infrastrukturnih objekata u Crnoj Gori (centri za prijem otpada, transfer stanice, postrojenja za povrat materijala, centri za obradu otpada, postrojenja za kompostiranje, skladišta građevinskog otpada i dr.).

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, upravljanje otpadom zasnivaće se na principu održivog razvoja, kojim se obezbeđuje efikasnije korišćenje resursa, smanjenje količine otpada i postupanje sa otpadom na način kojim se doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja.

Korisnici prostora zone zahvata dužni su da primijene tehnološki postupak, koriste sirovine i druge materijale, i organizuju uslužne djelatnosti na način kojim se proizvodi najmanja količina ili sprečava nastanak komunalnog otpada.

U okviru planskog rješenja zahvata svim objektima je obezbijeđen pristup sa kolskih i kolsko pješačkih saobraćajnica, uz koje će se, shodno smjernicama Programa obavljanja komunalnih djelatnosti za opštinu Podgorica, odrediti mjesta za odlaganje otpada.

Sudovi za otpad mogu biti smješteni u okviru urbanističke parcele ili na zelenoj površini uz saobraćajnicu.

Potrebna broj sudova će se odrediti u saradnji sa nadležnim komunalnim preduzećem, prema površini objekata, a imajući u vidu produkciju čvrstog komunalnog otpada.

Na mjestu sakupljanja treba obezbijediti primarnu selekciju otpada odvajanjem kontejnera za mokru i suhu frakciju.

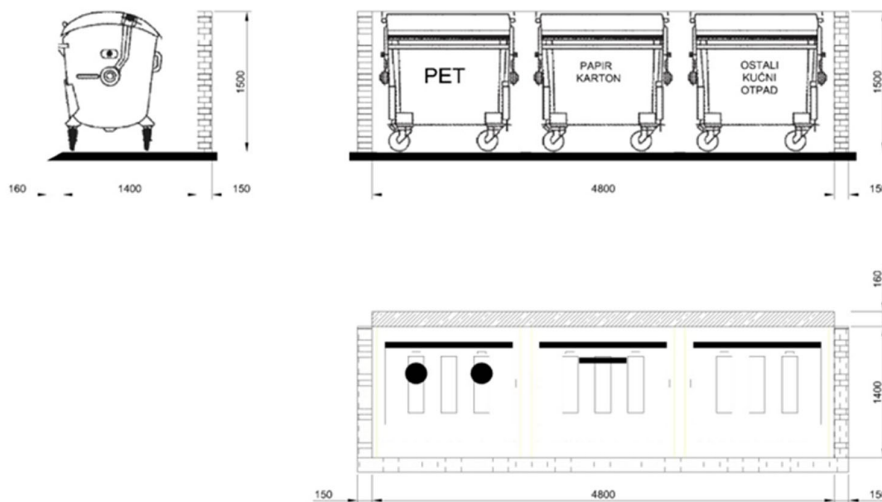
Odoženje otpada vršiće se specijalnim vozilima do sanitarne deponije. Sakupljanje i transport otpada je potrebno organizovati u kasnim večernjim ili ranim jutarnjim časovima.

Uslovi za postavljanje kontejnera

Lokacije za postavljanje kontera su u vidu niša i u zavisnosti od potreba u njima predvidjeti 2-3 kontejnera. Kao tipski uzet je kontejner kapaciteta 1,1m³.

Prilikom realizacije kontejnerskih mjesta voditi računa da kontejneri budu smješteni na izbetoniranim platoima ili u posebno izgrađenim nišama (betonskim boksovima).

Za neometano obavljanje iznošenja smeća svim nišama obezbijediti direktan prilaz komunalnog vozila.

Slika 23: Primjer sudova za otpad - kontejner

4.4.4. Zaštita kulturnih dobara

- **NEPOKRETNOST KULTURNO DOBRO „SPOMEN – BISTA SAVU PEJANOVIĆU“**

Mjere i režim zaštite

U cilju unaprjeđenja stanja ovog kulturnog dobra, treba sprovesti sljedeće:

Konzervatorske mjere:

Na osnovu vizuelne prospekcije sprovedene za potrebe izrade ovog Elaborata i autentične dokumentacije, potrebno je uraditi konzervatorski projekat konzervacije koji obuhvata:

- Konzervacija – čišćenje kamenog postamenta pH neutralnim sredstvima. Čišćenje sprovesti neabrazivnim suđerima, nakon čega treba izvršiti temeljno ispiranje destilovanom vodom, a nakon prirodnog sušenja izvršiti impregnaciju nanošenjem zaštitnim sredstvom koje ima svojstva parapropustljivosti, penetracije u dubini od 2 mm, providnosti, čime se kamena struktura trajno štiti od prodora vode u strukturu kamena, a sve naslage nečistoća se kroz buduće održavanje lako uklanjaju.

Režim zaštite

- Redovno održavanje kulturnog dobra
- Sve aktivnosti kojima se ulazi u integritet kulturnog dobra sprovesti u skladu sa prethodno izdatim konzervatorskim uslovima od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara, kao i saglasnosti na konzervatorski projekat takođe izdate od strane Uprave
- U zoni zaštićene okoline ne dozvoliti gradnju koja vizuelno devalvira naslijeđene kulturne vrijednosti kulturnog dobra
- Na osnovu prijedloga iz ovog Elaborata, neophodno je da Uprava za zaštitu kulturnih dobara, u skladu sa svojim ingerencijama, sprovede zakonom propisanu procedure
- Izmjena, dorada, izmještanje, zamjena i uklanjanje po postupku propisanom za podizanje spomen - obilježja u skladu sa Zakonom o zaštiti kulturnih dobara
- Sve aktivnosti koje se odnose na promjenu namjene pojedinih djelova ili sveukupno kulturnog dobra sprovesti na osnovu odobrenja od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara
- Uvažavajući da je ovo kulturno dobro memorija na prvoborca Sava Pejanovića, kao I utvrđeno svojstvo jedinstvenosti i rijetkosti u okviru svoje vrste, predlaže se da, radi prepoznavanja atribuiranja kulturnog dobra, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, uvaži prijedlog da se ovom kulturnom dobru dosadašnji naziv „Spomen-bista“ zamijeni i da glasi: „Spomen-bista Savi Pejanoviću“
- Na osnovu prijedloga o izmjeni naziva kulturnog dobra, neophodno je da Uprava za zaštitu kulturnih dobara sprovede postupak u skladu sa Zakonom za zaštitu kulturnih dobara
- Namjena: Postojeća
- Održavanje: Nakon sprovedenih konzervatorskih mjera, održavanje tekuće
- Korišćenje: Prema namjeni
- Zbog značaja pojedinačnih događaja koji su znatno uticali na NOB, potrebno je u saradnji SUBNOR, Ministarstva prosvjete i Glavnim gradom, uvesti obavezan organizovani obilazak ovog spomen – obilježja od strane učenika osnovnih škola
- Prilikom izrade kulturno – informativne mape Glavnog grada, u saradnji sa TO, uvrstiti i ovo spomen – obilježje
- Prilikom štampanja brošura, flajera i drugih popularnih sadržaja kojima se promoviše kulturna baština Glavnog grada, uvrstiti i ovo spomen– obilježje
- Neophodno je u svim dokumentima, projektima, publikacijama, flajerima i drugim promo materijalima i bibliografskim jedinicama, koristiti podatke date u ovom Elaboratu
- Radi praćenja stanja kulturnog dobra i aktivnosti na njegovoj zaštiti, kao i javnoj dostupnosti sveobuhvatnim, tačnim i stručno relevantnim informacijama o kulturnom dobru, neophodno je da Uprava za zaštitu kulturnih dobara, u skladu sa članom 72 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, uspostavi informacioni sistem kulturnih dobara koji objedinjava evidencije sa metodološki ujednačenim relevantnim podacima za kulturno dobro, kojim će se obezbijediti centralno informaciono povezivanje javnih ustanova za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara i drugih pravnih i fizičkih lica ovlašćenih za vršenje poslova zaštite na određenim vrstama kulturnih dobara, nadležnih organa državne i lokalne uprave i ustanova I odgovarajućim institucijama drugih država i međunarodnih organizacija

- Radi zaštite kulturnog dobra od mogućih zloupotreba, upotreba kulturnog dobra i njegovog prepoznatljivog dijela u komercijalne svrhe (reklamu, element firme, izradu suvenira, filmskog ili fotografskog materijala i dr.), moguća je jedino na osnovu odobrenja Uprave za zaštitu kulturnih dobara
- Postaviti obilježje „Kulturno dobro od nacionalnog značaja“

4.4.5. Mjere zaštite prirode

- Uvidom u Registar zasticenih prirodnih dobara konstatovano je da se na predmetnoj lokaciji ne nalaze objekti koji su zasticeni shodno Zakonu o zastiti prirode;
- Takode, na predmetnoj lokaciji nijesu prisutni objekti koji se nalaze u proceduri zastite shodno navedenom Zakonu;
- Na predmetnoj lokaciji prema podacima koj posjeduje Agencija za zastitu zivotne sredine nijesu registrovane vrste biljaka, zivotinja i gljiva koje su zašticene na osnovu Rjesenja o stavljanju pod zastitu pojedinih biljnih i zivotinjskih vrsta;

Uslovi pod kojima se djelatnosti, radnje i aktivnosti mogu realizovati

Opsti uslovi, zabrane i ograničenja koji su utvrđeni u odgovarajucim :

- propisima: Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti vazduha, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu i dr.
- prostorno planskim dokumentima višeg reda – PP CG;
- sektorskim politikama, strategijama, programima u kojima su utvrđeni uslovi, zabrane, i ograničenja vezani za zonu zahvata;

Posebni uslovi, zabrane i ograničenja zastite prirode za planiranje gradevinskih objekata (za stanovanje i razvoj turizma i pratecih centralnih djelatnosti) i infrastrukture u zoni zahvata DSL, a odnose se na:

- Izbor lokacija za nove gradevinske objekte
- Zaokruženo infrastrukturno opremanje prostora
- Tretman otpadnih voda
- Pravilan izbor lokacije regionalne sanitarne deponije
- U predmetnim planovima i njihovim strateskim procjenama uticaja, treba da budu propisane OPSTE bioloske, tehnicke i tehnoloske mjere zastite prirode za planirane radnje, aktivnosti i djelatnosti koje treba da budu: (i) primjenjene u okviru POJEDINACNIH PROCJENA UTICAJA NA ZIVOTNU SREDINU i kasnije (ii) provjerene/kontrolisane od strane nadlezne inspekcije, shodno Zakonu.

Opste bioloske, tehnicke i tehnoloske mjere zastite prirode tresa da obuhvate:

- tehnicke i tehnoloske mjere zastite (vezane za otklanjanje i ublavanje negativnih uticaja na zemljiste, vode, vazduh, pojavu buke i vibracija u dozvoljene granice),
- mjere bioloske zastite za sprečavanje, smanjenje i otklanjanje stetnih uticaja na stanista i vrste u toku izgradnje i funkcionisanja gradevinskih objekata koji budu predvideni predmetnim planovima (ukljucujuci mjere za zastitu stanista i vrsta koje nijesu obuhvacene u okviru tehnickih i tehnoloskih mjera a odnose se na kontrolu odlaganja otpadnog materijala od izgradnje objekata, moguće presađivanje pojedinačnih vrijednih stabala, saniranje ostecenih djelova prirode (prirodnih stanista) i/ili njihovo vraćanje u prethodnoprirodno stanje i sl.) i
- mjere u slucaju akcidentnih situacija.

4.4.6. Mjere zaštite životne sredine

Mjere zaštite životne sredine imaju za cilj da uticaje na životnu sredinu u okviru planskog područja svedu u okviru granica prihvatljivosti, a sa ciljem sprečavanja ugrožavanja životne sredine i zdravlja ljudi.

Kvalitet životne sredine u Opštini Podgorica je dobar, a sprovođenje mjera zaštite uticaće na njegovo očuvanje, smanjenje rizika od zagađivanja i degradacije životne sredine što će se odraziti i na obezbjeđenje sveukupnog kvaliteta boravka na području zahvata i šire zone.

Zaštita zemljišta

U zoni zahvata je evidentirano građevinsko zemljište, zbog čega nema površina koje je potrebno zaštititi..

Zaštita vazduha

Očuvanje kvaliteta vazduha će se ostvariti primjenom sledećih mjera:

- korišćenjem obnovljivih izvora energije za zagrevanje objekata;
- kontrolom aerozagadjenja koje će se sprovesti kroz uspostavljanje monitoring sistema, kojim bi se na adekvatan način pratile promjene osnovnih parametara kvaliteta vazduha.

Zaštita voda

Ispravnost kvaliteta voda će se sprovesti primjenom sledećih mjera:

- izgradnjom adekvatne kanalizacione mreže i njenim odvođenjem i priključenjem u gradski sistem kanalizacije;
- kontrolom otpadnih voda iz objekata u zahvatu, koje moraju zadovoljiti standard recipijenata i nivo kvaliteta;

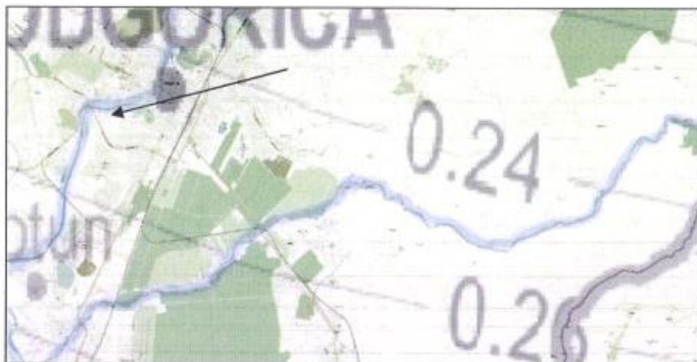
Zaštita od buke

S obzirom na položaj zone zahvata u centralnom gradskom području, vrijednost nivoa buke može biti povećana od saobraćaja koji će se odvijati obodnim kolskim saobraćajnicama i od aktivnosti koje će se odvijati na otvorenom prostoru. Prilikom projektovanja, izgradnje i funkcionisanja objekata i aktivnosti na otvorenom, treba preduzimati sve mjere u skladu sa Odlukom o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada Podgorica (2015).

4.4.7. Mjere zaštite od seizmičkog hazarda

Opština Podgorica sa okolinom pripada zoni VIII seizmičkog inteziteta (slika 4.) i III seizmičkoj zoni (slika 7.- klasifikacija seizmičkih zona na teritoriji Crne Gore prema maksimalnom horizontalnom ubrzanju tla za povratni period od 475 godina i 10% vjerovatnoće prevazilaženja u 50 godina)

Položaj užeg dijela Podgorice sa na karti seizmičkog hazarda, koja prikazuje maksimalna horizontalna ubrzanja na čvrstoj stijeni za povratni period od 475 godina, data je na slici 7.

Slika 7. Izvod iz karte Seizmičkog hazarda, T 475 za područje užeg dijela Podgorice

Slika 24: Seizmološki podaci

U sledećoj tabeli navedeno je očekivano maksimalno horizontalno ubrzanje za posmatrano područje, kao i referentna pripadajuća seizmička zona. Takođe su navedeni i podaci za obližnje seizmogene zone, čiji uticaj je moguć u slučaju jačeg zemljotresa na području opštine Podgorica.

Gradovi sa pripadajućom seizmičkom zonom i referentnim i maksimalnim horizontalnim ubrzanjem ag_R za povratni period $T = 475$ godina- tabela 14:

Grad-naselje	Seizmička zona	ag_R (g)	ag_R (m/s ²)
Podgorica-uži dio	III	0.26	2.55
Ulcinj	IV	0.38	3.73
Skadar	IV	0.34	3.33

Seizmička ograničenja

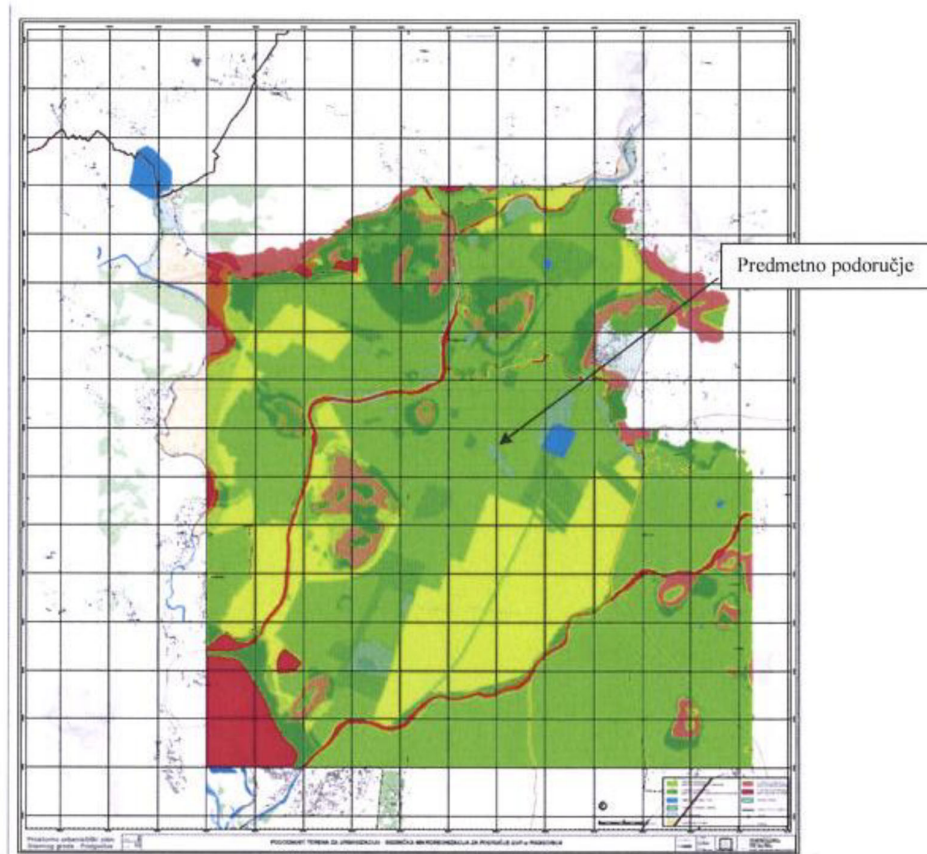
Za izradu karte podobnosti za urbanizaciju korišćen je niz kriterijuma:

- Nagibi terena;
- Dubina do podzemne vode;
- Litogenetske vrste stijena i kompleksa i inženjersko-geološka svojstva stijena i kompleksa;
- Stabilnost terena;
- Nosivost terena;
- Seizmicki parametri:
 - koeficijent seizmičnosti K
 - dobijeni koeficijent dinamičnosti K
 - dobijena ubrzanja tla
 - dobijeni intenzitet u MCS°

Na osnovu gore navedenih kriterijuma tereni urbanog područja Podgorice, Golubovaca i Tuzi su izrejonirani na četiri kategorije.

1. PRVA KATEGORIJA - tereni bez ograničenja za urbanizaciju, (nagibi terena do 5 stepeni, dubina do podzemne vode veća od 4m, nosivost terena veća od 200 kN/m² i dr.);
2. DRUGA KATEGORIJA - tereni sa neznatnim ograničenjem za urbanizaciju (nagibi terena od 5 do 10 stepeni, dubina do podzemnih voda od 1,5 do 4m, nosivost terena od 120 do 200 kN/m² i dr.);
3. TREĆA KATEGORIJA - tereni sa značajnim ograničenjem za urbanizaciju (nagibi terena od 10 do 30 stepeni, dubina do podzemnih voda od 1,5 do 4m, nosivost terena od 70 do 120 kN/m² i dr.)
4. ČETVRTA KATEGORIJA - tereni nepovoljni za urbanizaciju (nagibi terena veći od 30 stepeni, dubina do podzemnih voda od 0 do 1,5 m, nosivost terena od 70 kN/m² i dr.).

Tereni uzeg gradskog jezgra kao i tercen predmetne loakacije, pripadaju vecim dijelom I i II kategoriji terena spram pogodnosti za urbanizaciju. (slika 8.).

Slika 8. Pogodnost terena za urbanizaciju, seizmička mikrorrejonizacija za područje GUP-a Podgorica

Slika 25: Seizmološki podaci

4.5. Smjernice za racionalnu potrošnju energije

Racionalana potrošnja energije, tj primjena mjera energetske efikasnosti se najvećim dijelom može ostvariti u oblasti izgradnje i održavanja građevinskih objekata.

Nove zgrade u skladu sa vrstom i namjenom, se moraju projektovati i graditi na način kojim se obezbjeđuje da tokom upotrebe imaju propisane energetske karakteristike.

Da bi se realizovala energetska održiva gradnja, po mogućnosti treba:

- odabrati orijentaciju zgrade sa glavnom fasadom prema jugu;
- poštovati udaljenost između zgrada kako ne bi bili u sjenci drugih objekata;
- primijeniti kompaktne arhitektonske oblike sa pravilnom orijentacijom prozora kroz koje se apsorbuje direktna sunčeva svjetlost zimi;
- primijeniti koncept inteligentnih zgrada (upravljanje potrošnjom energije glavnih potrošača s jednog centralnog mjesta);
- koristiti obnovljive izvore energije sa lokacije – solarnu energiju, energiju vjetra, geo-termalnu energiju.

Kada su u pitanju obnovljivi izvori energije posebno treba naglasiti potencijalnu primjenu energije direktnog sunčevog zračenja.

Sunčeva energija se kao neiscrpan izvor energije u zgradama koristi na tri načina:

1. pasivno - za grijanje i osvjjetljenje prostora;
2. aktivno - sistem kolektora za pripremu tople vode;
3. fotonaponske sunčane ćelije za proizvodnju električne energije. Ostale opcije smanjenja gubitaka električne energije u samim objektima su:
 - uvođenje savremene rasvjete – štedne sijalice;
 - ugradnja toplotnih pumpi, koje osim za dobijanje topline u sezoni grijanja, služe i kao rashladne mašine u ljetnim mjesecima;
 - korišćenje podzemne vode u sistemima vodosnadbijevanja;
 - korišćenje autohtonih biljnih vrsta za ozelenjavanje prostora oko objekata, kako bi se smanjile potrebe za navodnjavanjem;
 - ugradnja sanitarnih pribora niskog protoka;
 - promovisanje izgradnje niskoenergetskih, pasivnih zgrada.

I u dijelu pejzažne arhitekture uvoditi elemente održive i energetska efikasne infrastrukture kroz primjenu solarne tehnologije:

- upotreba solarnih panela za potrebe osvjjetljenja pejzažnih površina, šetačkih staza i javnih prostora u okviru kompleksa.
- postavljanje fotonaponskih panela male snage na tendama i drugim arhitektonskim elementima gdje je tehnički moguća njihova instalacija, koji bi služili kao dodatni izvor energije za potrebe dekorativne i funkcionalne rasvjete u okviru pejzažnog ambijenta;

Sve nabrojane mogućnosti se u određenoj mjeri mogu koristiti pri izgradnji objekata na području zahvata DUP-a.

Preporuka Plana je da 20% potreba za električnom energijom (na nivou urbanističke parcele) bude obezbijeđeno iz obnovljivih izvora.

5. USLOVI ZA UREĐENJE PROSTORA

5.1. Parcelacija

Osnov za izradu Plana parcelacije je katastarska podloga, dostavljena od strane Uprave za nekretnine CG.

Određene su granice urbanističkih parcela, čije su prelomne tačke geodetski definisane u grafičkom prilogu Plan parcelacije, regulacije i nivelacije.

Sve urbanističke parcele imaju obezbijeđen direktan pristup sa javne saobraćajne površine.

5.2. Regulacija i nivelacija

Instrumenti za definisanje ovog sistema su:

Regulaciona linija je linija koja dijeli javnu površinu od površina namjenjenih za druge namjene.

Građevinska linija je linija na, iznad i ispod površine zemlje, definisana grafički i numerički, koja predstavlja granicu do koje je moguće graditi objekat.

Građevinska linija prema javnoj površini I na urbanističkim parcelama sa novim objektima je definisana tačkama sa koordinatama, I prikazana u grafičkom prilogu "Plan parcelacije, regulacije i nivelacije". Erkeri, terase, balkoni i drugi istureni dijelovi objekata ne mogu prelaziti građevinsku liniju.

Visinska regulacija definisana je maksimalnim brojem nadzemnih etaža, odnosno maksimalno dozvoljenom visinom objekta na svim urbanističkim parcelama.

Etaže mogu biti podzemne i nadzemne.

Podzemna etaža je podrum, a nadzemne etaže su suteran, prizemlje, sprat i potkrovlje.

Podrum je podzemna etaža čiji vertikalni gabarit ne može nadvisiti relevantnu kotu terena 0.00m, čiji je horizontalni gabarit definisan građevinskom linijom ispod zemlje ne može biti veći od urbanističke parcele.

Ako se radi o denivelisanom terenu, relevantnom kotom terena smatra se kota konačno uređenog i nivelisanog terena oko objekta.

Objekat može imati jednu ili više podrumskih etaža.

Suteran je nadzemna etaža kod koje se dio vertikalnog gabarita nalazi iznad kote konačno nivelisanog terena oko objekta i čiji su horizontalni gabariti definisani građevinskom linijom.

Suteran može biti na ravnom ili denivelisanom terenu.

Kod suterana na ravnom terenu vertikalni gabarit ne može nadvisiti kotu terena više od 1m konačno nivelisanog i uređenog terena oko objekta.

Suteran na denivelisanom terenu je sa tri strane ugrađen u teren, s tim što se kota poda suterana na jednoj strani objekta poklapa sa kotom terena ili odstupa od kote terena maksimalno 1.0m.

Prizemlje je prva etaža sa visinom poda jednakom ili višom od okolnog uređenog terena, tj. prva etaža iznad suterana. Za poslovne objekte kota poda prizemlja je maksimalno 0.20m iznad kote konačno uređenog i nivelisanog terena oko objekta.

Sprat je svaka etaža između prizemlja i potkrovlja/ krova.

Potkrovlje ili završna etaža se nalazi iznad poslednjeg sprata. Najniža svijetla visina potkrovlja ne smije biti veća od 1.2m na mjestu gdje se građevinska linija potkrovlja i spratova poklapaju.

Na objektima u zahvatu plana potkrovlje raditi kao povučenu etažu. Etažu povući min. 1.8m od linije gabarita krovne etaže.

Tavan je dio objekta bez nadzidka, isključivo ispod kosog ili lučnog krova, a iznad međuspratne konstrukcije poslednje etaže i može imati minimalne otvore za svjetlo i ventilaciju. Tavan nije etaža. Ukoliko krovna konstrukcija i visina sljemena omogućavaju organizovanje prostora tavana u svrhu stanovanja, taj prostor ulazi u obračun BGP sa 100% i kao takav mora biti prepoznat u planiranim indeksima izgradjenosti za tretiranu parcelu.

Maksimalno dozvoljena visina objekta mjeri se od najniže kote okolnog konačno uređenog i nivelisanog terena ili trotoara uz objekat do kote sljemena ili vijenca ravnog krova.

Nivelacija se bazira na postojećoj nivelaciji terena.

Najveća visina etaže za obračun visine građevine, mjerena između gornjih kota međуетažnih konstrukcija iznosi:

- za garaže i tehničke prostorije do 3m
- za stambene etaže do 3.5m
- za poslovne etaže do 4.5m
- izuzetno za osiguranje prolaza za pristup interventnih i dostavnih vozila, visina prizemne etaže na mjestu prolaza iznosi 4.5m.
- **za fiskulturnu salu Osnovne škole** – u skladu sa normativima i standardima za projektovanje školskih objekata min. 7m

5.3. Uslovi za nesmetano kretanje invalidnih lica

Prilikom projektovanja i izvođenja objekata potrebno je svim objektima koji svojom funkcijom podrazumijevaju javni sadržaj, obezbijediti pristup koji mogu koristiti lica s ograničenom mogućnošću kretanja.

U tu svrhu, uz stepenišne prostore projektovati i odgovarajuće rampe s maksimalnim nagibom 8%, ili, ukoliko to tehnički uslovi ne dozvoljavaju planirati pristup na drugi način.

Nivelacije svih pešačkih staza i prolaza raditi takođe u skladu s važećim Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagodjavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom.

5.4. Pravila za uređenje površina i izgradnju objekata

5.4.1. Opšti uslovi za izgradnju

- Gabarite objekata projektovati u skladu sa zadatim veličinama zauzetosti terena, spratnosti i bruto građevinske površine;
- Ostavlja se mogućnost planiranja podrumске etaže. Objekat može imati jednu ili više podrumskih etaža.
- Do privođenja prostora namjeni treba omogućiti nesmetano postojeće korišćenje prostora ako je namjena istog kompatibilna sa planiranim namjenama, ali ne i proširivanje postojećeg korišćenja koje je u suprotnosti sa planiranim namjenama.
- Izgradnji objekata mora da prethodi detaljno geomehaničko ispitivanje terena;
- Tehničku dokumentaciju raditi isključivo na osnovu detaljnih geodetskih snimaka terena, geoloških i hidrogeoloških podataka, kao i rezultata o geomehničkim ispitivanjima tla;
- Izbor fundiranja objekata prilagoditi zahtjevima sigurnosti, ekonomičnosti i funkcionalnosti objekata;
- Sve planirane intervencije u prostoru raditi u skladu sa mjerama zaštite prirode;
- Prilikom izgradnje objekata u cilju obezbjeđenje stabilnosti terena, potrebno je izvršiti odgovarajuće saniranje terena, ako se za to pojavi potreba;
- Da bi se omogućila izgradnja objekata i uređenje terena, prije realizacije definisane ovim Planom, potrebno je izvršiti raščišćavanje i nivelaciju terena, regulisanje odvodnih kanala i komunalno opremanje zemljišta;
- Kote saobraćajnica koje su date u Planu regulacije i nivelacije nijesu uslovne. Kroz izradu tehničke dokumentacije saobraćajnica moguće su manje korekcije kota iz Plana, uz uslov da se obezbijedi odvođenje atmosferskih voda sa lokacije principom samoodvodnjavanja;
- Prilikom izrade Glavnih projekata saobraćajnica i saobraćajnih objekata, moguća su manja odstupanja od plana u smislu usklađivanja sa postojećim stanjem i postizanja boljih saobraćajno — tehničkih rješenja;
- Obaveza je da se potreban broj parking mjesta (parkiranje za potrebe stanovnika gostiju i zaposlenih u novim objektima) obezbijedi u okviru urbanističke parcele, u vidu parkinga na otvorenom ili u garažama unutar objekta.
- Ukoliko postoji međusobna usaglašenost susjeda dozvoljava se spajanje više urbanističkih parcela iste namjene. Kapaciteti objekata određivaće se za novu površinu saglasno dozvoljenim planiranim kapacitetima na pojedinim urbanističkim parcelama. Građevinska linija prema susjednoj parceli sa kojom se vrši spajanje nije obavezujuća;
- Konstrukciju novih objekata oblikovati na savremen način bez miješanja sistema nošenja po spratovima, sa jednostavnim osnovama i jasnom seizmičkom koncepcijom. Izbor fundiranja novih objekata prilagoditi zahtjevima sigurnosti, ekonomičnosti i funkcionalnosti objekta. Posebnu pažnju posvetiti mjerama antikorozivne zaštite;
- Urbanističke parcele ili njihovi djelovi se ne mogu ograđivati punim betonskim, zidanim ili kamenim ogradama. Urbanističke parcele se mogu ograđivati isključivo formiranjem zelenih ograda koje mogu imati inkorporirane mreže. Ograde se postaljavu na regulacionu liniju.

Arhitektonsko oblikovanje objekta

Arhitektonsko oblikovanje objekata mora se prilagoditi postojećem ambijentu.

Nove objekte projektovati po principu uklapanja u formirano okruženje, uz detaljnu analizu postojećih prostornih odnosa i fizičkih struktura.

Objekte oblikovati u skladu sa lokalnim oblicima, bojama i materijalima.

Na fasadi objekata primjenjivati klasične kovane uprošćene ograde.

Enterijeri poslovnih prostora moraju biti u odgovarajućem odnosu sa objektom u kome se nalaze. Izlozi treba da su u skladu sa susjednim izlozima i arhitekturom konkretnog objekta.

Visine objekata su date na grafičkim prilogima kao spratnost objekata uz predpostavljen disciplinovan odnos korisnika, naročito kod novoplanirane gradnje, vodeći računa o susjednim objektima i opštoj slici naselja.

Na novim objektima raditi ravne krovove, po mogućnosti sa ozelenjenim krovnim ravnima i krovnim baštama.

Uređenje parcele

Na urbanističkoj parceli slobodne površine oko objekta pejzažno urediti u duhu vrtno arhitekture. Prostor treba oplemeniti autohtonim rastinjem. Preporuka Plana je da se urbanističke parcele ne ograđuju, ili da se primjenjuju zelene ograde koje mogu imati inkorporirane mreže, visina odgrade do 1.4 m.

Teren oko objekata, terase i druge površine treba izvesti na način da se ne narušava izgled naselja, te da se ne promijeni prirodno oticanje vode na štetu susjednog zemljišta, odnosno susjednih građevina.

5.4.2. Intervencije na postojećim objektima

Planom je predloženo uklanjanje dijela postojećih osnovnih i pomoćnih objekata koji su označeni u grafičkom prilogu Plan parcelacije, regulacije i nivelacije.

Objekti predloženi za uklanjanje dijelom nalaze se na površinama na kojima je planirana izgradnja novih objekata u skladu sa definisanim parametrima.

Rušenje postojećih objekata

Rušenje objekta ili dijela objekta je predviđeno i za objekte koji ne zadovoljavaju parametre statičke stabilnosti, kao i za one na mjestu kojih će se graditi novi objekti prema uslovima ovog Plana.

Rušenje objekata izvoditi u skladu sa Elaboratom o rušenju postojećih objekata, koji se radi za djelove objekata ili objekte u cjelini, a na osnovu koga nadležni opštinski organ izdaje dozvolu za rušenje.

5.4.3. Pravila za SŠ – školstvo I socijalna zaštita – Osnovna škola “Savo Pejanović” – UP2

- Na površinama za školstvo i socijalnu zaštitu je predviđeno održavanje i dogradnja postojećeg objekta Osnovne škole “Savo Pejanović”
- Predviđeno je održavanje postojećeg objekta u postojećim gabaritima, dogradnja fiskulturne sale u dvorištu objekta i uređenje školskog dvorišta;
- S obzirom ja je objekat Osnovne škole “Savo Pejanović” proglašen za kulturno dobro, sve intervencije na održavanju postojećeg objekta raditi u skladu sa konzervatorskim uslovima nadležne UZKD;
- Zauzetost i izgradjenost urbanističke parcele iskazani su u tabelarnom prikazu za predmetnu urbanističku parcelu;
- Planirana je izgradnja fiskulturne sale, koja će toplom vezom biti povezati sa objektom škole.
- Dimenzije fiskulturne sale su min. 24m x 12m x 7m.
- Sala treba da ima prateće prostorije – svlačionice, sanitarne čvorove, magacin za sprave i rekvizite, kabinet nastavnika.
- Tehničku dokumentaciju fiskulturne sale raditi u svemu u skladu sa regulativom za projektovanje školskih objekata;
- U okviru uređenja školskog dvorišta predvidjeti ograđivanje urbanističke parcele, izgradnju terena za košarku ili odbojku, postavljanje klupa i drugog mobilijara;
- Ogradu školskog dvorišta raditi u skladu sa uslovima propisanim u poglavlju Uređenje parcele;
- Parkiranje vozila za zaposlene u Osnovnoj školi “Savo Pejanović” može biti organizovano na parking uz Hercegovaku ulicu;
- Daje se mogućnost da se u okviru školskog dvorišta formira parking za zaposlene u školskom objektu;
- Zelene površine u okviru parcele pejzažno urediti uz prethodnu analizu postojećeg-zatečenog zelenog fonda kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri očuvao i revitalizovao prirodni biodiverzitet.

5.4.4. Pravila za K – kultura – Gradsko pozorište UP1

- Na površinama za kulturu je predviđen završetak radova i stavljanje u funkciju objekta novog Gradskog pozorišta;

- Završetak radova izvesti u skladu sa dobrenom tehničkom dokumentacijom – revidovani Glavni projekat;
- Sve buduće intervencije na objektu raditi u skladu sa normativima i stadardima za projektovanje ove vrste objekata;
- Izuzetno, iz estetskih razloga se dozvoljava oblaganje panelom tremotehničkih instalacija na krovu objekta , ukoliko su iste izvedene u skladu sa revidovanim Glavnim projektom;
- Zauzetost i izgradjenost urbanističke parcele iskazani su u tabelarnom prikazu za predmetnu urbanističku parcelu;
- Parkiranje vozila za potrebe Gradskog pozorišta biće obezbijeđeno na javnim parking površinama u širem okruženju zone zahvata;
- Zelene površine u okviru parcela pejzažno urediti uz prethodnu analizu postojećeg-zatečenog zelenog fonda kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri očuvao i revitalizovao prirodni biodiverzitet.

5.4.6. Pravila za SSG – stanovanje – UP3, UP4

- Planirane su 3 urbanističke parcele namjene SSG stanovanje;
- Predlog plana je da se u prizemlju stambenih objekata organizuju poslovni prostori, a stambene jedinice na gornim etažama;
- Namjena i veličina poslovnih prostora i sadržaja će se odrediti prema zahtjevu investitora objekta;
- Indexi zauzetosti i izgradjenosti urbanističke parcele definisanu su u tabeli sa urbanističkim parametrima na urbanističkim parcelama;
- Predviđena maksimalna spratnost objekata je P+2;
- Prosječan broj stanovnika u stambenoj jedinici iznosi 3.6;
- Prosječna veličina stambene jedinice iznosi 110 m²;
- Kota prizemlja ne može biti niža od kote konačno uređenog i nivelisnog terena oko objekta, a najviše 0,2 m iznad nulte kote;
- U skladu sa opštim uslovima za izgradnju, ostavlja se mogućnost planiranja podruma;
- Objekti mogu imati jednu ili više podrumskih etaža;
- Parkiranje vozila predvidjeti u garaži u podzemnoj etaži objekta ili na parking u urbanističkoj parceli;
- Površina garaža i tehničkih prostorija u podzemnim etažama objekta se ne uračunava u ukupan BGP na urbanističkim parcelama;
- Zelene površine u okviru parcela pejzažno urediti uz prethodnu analizu postojećeg-zatečenog zelenog fonda kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri očuvao i revitalizovao prirodni biodiverzitet.

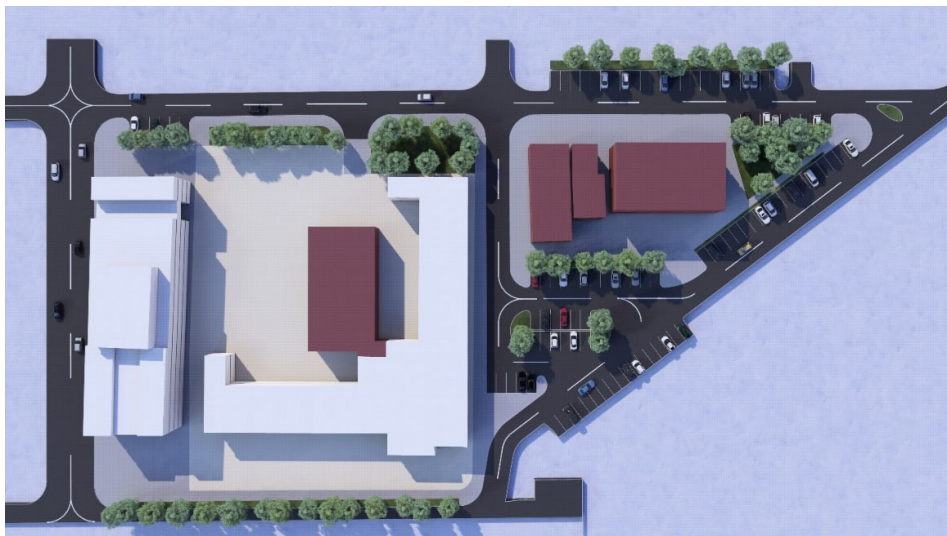
5.5. Preporuke za realizaciju

Nakon usvajanja Izmjena I dopuna Urbanističkog projekta planirane intervencije i izgradnju kapaciteta izvoditi fazno.

Faze realizacije planiranih kapaciteta obuhvatile bi:

- Uklanjanje postojećih osnovnih I pomoćnih objekata sa površinama na kojima su planirani objekti uređenja terena;
- Formiranje granica urbanističkih parcela u skladu sa planskim rješenjem;
- Realizacija kolskih I pješačkih saobraćajnica, parking površina blokova A I B;
- Rekonstrukcija I dogradnja tehničke infrastrukture – instalacija vodovoda i kanalizacije, elektroinstalacija jake struje, TK instalacija;
- Uređenje površina javne namjene blokova A I B – skver , zelenilo, drvoredi;

Izgradnja objekata u okviru urbanističkih parcela odvijace se prema zahtjevima investitora. Nije predviđena fazna realizacija objekata na urbanističkim parcelama, objekte graditi u cjelini..

Slika 26: 3d

Slika 27: 3d

Slika 28: 3d

6. PLAN INFRASTRUKTURE

6.1. Saobraćajna infrastruktura

6.1.1. Postojeće stanje

Područje zahvata plana, površine 1.58 ha. Granica zone zahvata su osovine saobraćajnica i to: IV proleterske na jugu i istoku, Marka Miljanova sa zapadne strane i Hercegovačka ulica sa sjeverne strane.

Zona zahvata predstavlja izgrađenu gradsku zonu, pa je samim tim i saobraćajna mreža dosta izgrađena. Praktično jedino nije izgrađen dio Hercegovačke ulice, na dijelu parcele Uprave za nekretnine.

Najviše saobraćajno opterećena je ulica Marka Miljanova a i prema PUP-u Podgorice ima najveći rang od svih saobraćajnica u zoni zahvata, Na dijelu zahvata plana ulica Marka Miljanova ima tri saobraćajne trake.

Zastor ulica je od asfalta. Kolovozi saobraćajnica su u relativno korektnom stanju.

Ali veliki je problem sa trotoarima. N etoliko po pitanju kvalitete, već zbog činjenice da se uglavnom koriste za parkiranje.

Zonu zahvata karakteriše velika izgrađenost, prisustvo niza javnih institucija unutar zone ili uz same granice sa spoljne strane (Gradsko pozorište, vrtić, osnovna škola, Privredni sud, Dom zdravlja, ZOP,...) koja traže dosta parking mjesta.

Nedostatak je parking površina, zbog čega su karakteristične velike saobraćajne gužve, a pješaci prolazi i trotoari uz ulice se u najvećoj mjeri koriste za parkiranje vozila.

Ulice su opremljene kišnom kanalizacijom i rasvjetom, kao i saobraćajnom signalizacijom.

U zoni nema izgrađenih biciklističkih staza.

Ulicom Marka Miljanova prolaze linije javnog gradskog prevoza.

Ukupna površina pod kolovozom je oko 2 650 m² ili 16.69 % površine zahvata, pješačke staze uz kolovoz zauzimaju površinu od 1 800 m² (11.33 %) a površina parking mjesta je 500 m² (3.15 %), što ukupno iznosi oko 4 950 m² ili 31.17% površine zahvata.

6.1.2. Plan

Saobraćajno rešenje bazira se na rešenju iz prethodnog plana, kao i usvojenim susjednim, kontaktnim planovima a uzimajući u obzir planirane namjene, definisane Prostorno-urbanističkim planom Glavnog grada.

Najvažnija saobraćajnica u zoni, koja je dio primarne gradske mreže, a, još uvijek, važećim PUP-om definisana kao glavna gradska ulica je Ulica Marka Miljanova.

Kao sabirna ulica, dio sekundarne gradske mreže definisane PUP-om je Ulica Miljana Vukova. Ona ne prolazi kroz zonu zahvata plana ali počinje neposredno uz granicu plana, jer je to nastavak Ulice IV proleterske brigade.

Od ostalih saobraćajnica iz zone zahvata nijedna nije tretirana PUP-om Podgorice, što znači da ne pripadaju primarnoj gradskoj mreži već su od značaja samo za predmetnu lokaciju.

Ulica M.Miljanova je jedna od saobraćajno najopterećenijih ulica u Podgorici. Saglasno usvojenom osnovnom planu Nova vaoš i urbanističkim projektima pojedinih blokova unutar Nove varoši i u ovom planu predviđeno je proširenje na 12m tj. kolovoza na 4 saobraćajne trake. PUP-om je planiran profil, gabarita 25m ali to nije moguće bez rušenja okolnih višespratnih stambenih objekata.

U ovom planu kao i u prethodnom, kolovoz Ulice IV proleterske brigade je prekinut na dijelu kod čoška osnovne škole. Osnovni razlog je povećanje saobraćajne bezbjednosti učenika.

Problem parkiranja je veliki problem, kao i za sve gradske centralne zone. Taj problem nikada ne može biti potpuno riješen, ali će se ublažiti izgradnjom površinskih parking mjesta.

Takođe, predlog je da dio saobraćajnica u zoni budu jednosmjerne ulice a da se dio kolovoza iskoristi za parking mjesta, slično kao što je i sada slučaj ali i dio kolovoza se može opredijeliti i za biciklističke staze. O ovome odlučuje nadležni sekretarijat, koji određuje režim saobraćaja.

Normativi za parkiranje su, saglasno PUP-u Podgorice i Pravilniku o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, a saglasno stepenu motorizacije u Podgorici:

- Stanovanje	(na 1000 m ²)	13 parking mjesta;
- Proizvodnja	(na 1000 m ²)	18 parking mjesta;
- Fakulteti	(na 1000 m ²)	27 parking mjesta;
- Poslovanje	(na 1000 m ² BRGP)	27 parking mjesta;
- Trgovina	(na 1000 m ²)	54 parking mjesta;
- Hoteli	(na 1000 m ²)	9 parking mjesta;
- Restorani	(na 1000 m ²)	108 parking mjesta;
- Sportske dvorane, stadioni	(na 100 posjetilaca)	23 parking mjesta.

Najmanje 5% parking mjesta treba namijeniti licima sa posebnim potrebama (u skladu sa važećim Pravilnikom).

Poboljšanjem javnog autobusnog saobraćaja smanjio bi se broj motorizovanih posjetilaca centra grada. Linije javnog autobusnog saobraćaja usmjerene su na Ulicu Marka Miljanova.

Kada je u pitanju taksi, ukoliko bude potrebe, lokaciju taksi stanica treba da odredi nadležni sekretarijat u skladu sa zahtjevima zainteresovanih učesnika u saobraćaju. Taksi stanice treba da budu propisno obilježene i poželjno je da budu zasnovane po principu prvi ušao - prvi izašao.

Kada su u pitanju biciklističke staze, PUP-om u zoni plana nijesu predviđene.

Biciklistički saobraćaj se može dozvoliti na saobraćajnicama sekundarne mreže, trotoarima i stazama u skladu sa pravilima ZOBS-a.

Poželjno bi bilo, kao što je već predloženo da dio saobraćajnica u zoni bude jednosmjernan a da se dio postojećeg kolovoza predvidi za biciklističke staze.

Uz sve objekte koji su predmet interesovanja biciklista mogu se obezbijediti odgovarajući otvoreni prostori za ostavljanje i čuvanje bicikla.

Zastore parking mjesta, predvidjeti od raster elemenata beton-trava ili od asfalta, ukoliko se rade u blizini postojećih parking mjesta, zastore usaglasiti. Preporuka je da su zastori kolskih saobraćajnica od asfalta.

Obrada pješačkih površina uraditi će se od različitih materijala, zavisno od značaja. Ti zastori mogu biti od asfalta, kamena, betona, keramike odnosno od elemenata izgrađenih od ovih materijala.

Prilikom rekonstrukcije saobraćajnica, maksimalno voditi računa o postojećem drveću.

Unutar granice zahvata površina kolovoza, parking mjesta i pješačkih staza uz kolovoz iznosi oko 6 900m² ili 43,45% zone zahvata. Od toga površina kolovoza je 3 700 m² (23.30% zone zahvata), pješačkih površina 2 050 m² (12.91%) a parking mjesta 1 150 m² (7.24%).

Saobraćajne površine su različitog stepena kvaliteta a manji dio tek treba da se izgradi. Procijenjena vrijednost izgradnje javnih saobraćajnih površina (bez troškova eksproprijacije, izgradnje instalacija) iznosi:

- kolovoz	3 700 x 80 =	296 000 eura
- pješačke površine	2 050 x 55 =	112 750 eura
- parking	1 150 x 65 =	74 750 eura
- Ukupno:		483 500 eura

Saobraćajnice su definisane koordinatama tjemena i centara raskrsnica i dati su njihovi poprečni presjeci.

Prilikom izrade Glavnih projekata saobraćajnica, moguća su manja odstupanja od plana u smislu uskladjivanja sa postojećim stanjem i/ili postizanja boljih saobraćajno – tehničkih rješenja. Ovo posebno, jer geodetska podloga nije ažurna.

Sve saobraćajnice treba da su opremljene rasvjetom i odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom.

Odvodnjavanje treba rešavati atmosferskom kanalizacijom.

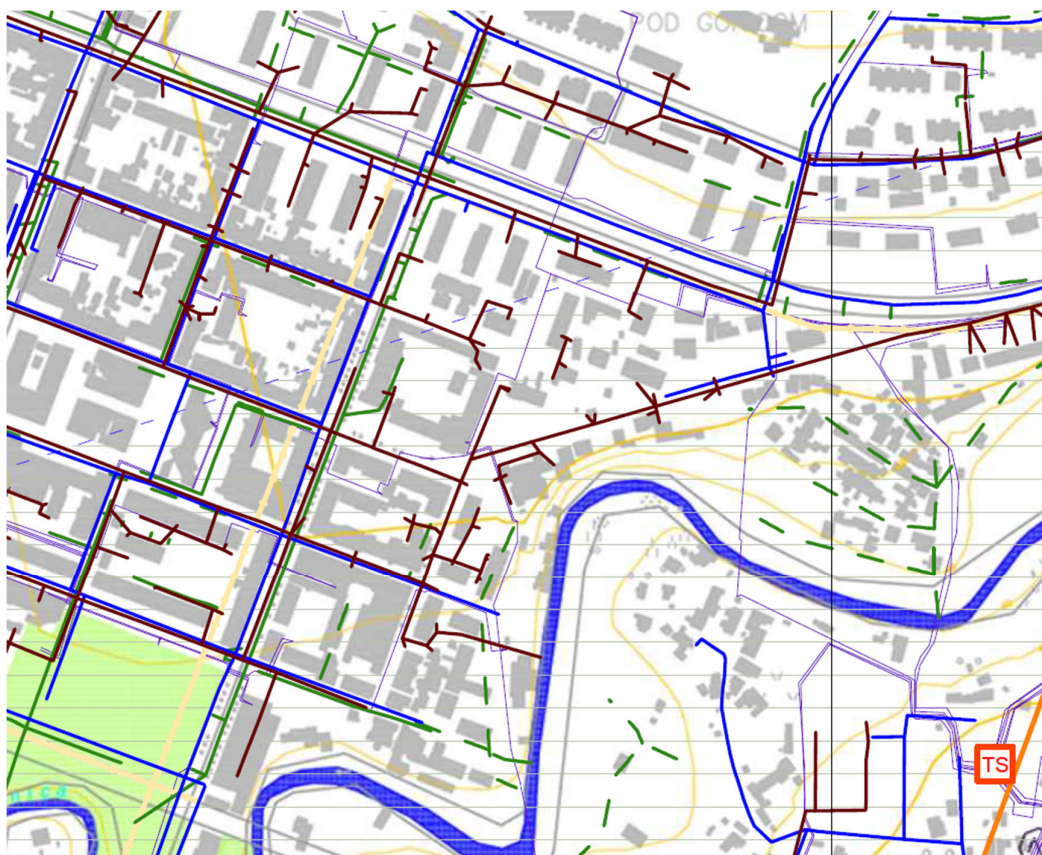
Na pješačkim prelazima treba projektovati rampe za invalidska kolica, saglasno važećem Pravilniku.

6.2. Hidrotehnička infrastruktura

6.2.1. Izvod iz GUR-a Podgorica (2014.)

Planom višeg reda GUR Podgorica (2014.) date su smjernice za dalji razvoj infrastrukturne mreže u Podgorici. Neke od osnovnih smjernica su:

- Zamjena glavnih cijevi i proširenje sadašnje mreže,
- Obezbeđenje rezervoarskog prostora u okviru mreže,
- Razvoj izvorišta podzemnih voda i zaštitnih zona u Dinoši, zapadno od gradske zone,
- Remodeliranje PS Mareza uz unapređenje sistema daljinskog upravljanja vodosnabdijevanjem iz nove kontrolne stanice u upravnoj zgradi Vodovoda.
- Osiguravanje trajnog upravljanja otpadnim vodama na načelima održivog razvoja i održavanja kvaliteta vodnog režima;
- Sačuvati čiste vode; očuvati kvalitet površinskih voda u propisanim kategorijama;
- Zaustaviti trend pogoršavanja kvaliteta podzemnih i površinskih voda svugdje gdje je ozbiljnije narušen i postupno mjerama zaštite trajno osigurati propisan kvalitet.
- Sanirati ili ukloniti postojeće izvore zagađenja, te realizovati odgovarajući sistem nadzora nad njima;
- Prilikom upravljanja voda u segmentu otpadne vode treba voditi računa o biodiverzitetu i stvarati uslove za zaštitu staništa pojedinih vrsta;
- Razmotriti mogućnosti za uvođenje alternativnih tehnologija prečišćavanja otpadnih voda, uz uzimanje u obzir lokalnih (geografskih) karakteristika, te omogućiti postupnost izgradnje.

Slika 29: Izvod iz GUR-a Podgorice (2014)

6.2.2. Vodosnabdijevanje

Postojeće stanje

Položaj naselja i njegova izgrađenost stvorili su uslove da je vodosnabdijevanje veoma povoljno. Na brdu Gorica nalazi se prvi istoimeni rezervoar zapremine 1200m³, u sistemu vodovoda Podgorice stavljen je u funkciji 1953.godine, od kada i postoji vodovod Podgorice. Do ovog rezervoara iz ulice Slobode izgrađen je cjevovod Ø 300mm, što je u stvari bio prvi cjevovod od crpne stanice Mareza. Sa razvojem grada povećavan je i kapacitet vodovoda Podgorica pa je na lokaciji Zagoriča formirano novo izvorište. Od ovog izvorišta do rezervoara „Gorica“ izgrađen je AC cjevovod Ø 400mm. Daljim razvojem uz magistralu Podgorica – Kolašin izgrađen je AC cjevovod Ø 250mm koji se povezuje na AC cjevovod Ø 125mm. Iz pravca dijela grada preko Morače u profilu mosta Milenium postavljen je cjevovod PEHD DN 315mm koji se povezuje na prethodno izgrađeni cjevovod AC Ø 250mm u Bulevaru Ivana Crnojevića. Takođe je izgrađen i cjevovod u Bulevaru Stanka Dragojevića Ø 200mm, i ulici Vaka Đurovića Ø 125mm sve do Vezirovog mosta. Sa ovih cjevovoda izvršeno je preko odgovarajućih cjevovoda vodosnabdijevanje unutar ovog naselja. Na osnovu podataka o katastru instalacija dobijenih od DOO "Vodovod i kanalizacija" opštine Podgorica, registrovani su postojeći cjevovodi većeg profila u ulicama Marka Miljanova, Novaka Miloševa, Vuka Karadžića i Bulevaru Ivana Crnojevića. Cjevovodi su mahom od azbest cementa, te će se kroz dalju izradu planske dokumentacije predložiti intervencije u vidu njihove zamjene.

Plan

Da bi se dimenzionisala potrebna distributivna vodovodna mreža, potrebno je usvojiti specifičnu dnevnu potrošnju po korisniku, kao i koeficijente dnevne i satne neravnomjernosti. Određivanje specifične potrošnje je jako osjetljivo, jer se bazira na čitavom nizu pretpostavki i drugih parametara i osnovnih kriterijuma kao što su: veličina i tip naselja, struktura potrošača, stepen opremljenosti stanova ili porodičnih kuća, struktura i kategorija hotelskih kapaciteta, klimatski uslovi, zastupljenost kultivisanog zelenila, vrsta i veličina okućnica, saobraćajne površine i drugi zahtjevi koje treba da zadovolji procijenjena dnevna bruto potrošnja po korisniku.

Da bi se provjerila opravdanost planiranih tehničkih rješenja i izbjegle veće greške u investicionim zahvatima vezanim za objekte vodosnabdijevanja, značajno je utvrditi perspektivne potrebe za vodom. Kao polazni podatak za određivanje normi potrošnje vode razmatrane su specifična potrošnja vode po stanovniku na dan iz Vodoprivredne osnove Republike Crne Gore.

Imajući u vidu karakter naselja koje se nalazi u zahvatu ove planske dokumentacije usvojena je specifična potrošnja za stalne stanovnike 210l/s/dan dok je za zaposlene usvojena potrošnja 80l/s/dan. Usvojene norme potrošnje u sebi sadrže i gubitke.

Za koeficijente dnevne neravnomjernosti usvojeno je $k_d=1.5$ i časovne $k_h=2.5$.

Tabela. 15. Proračun potrebnih količina pitke vode

UKUPNA POTROŠNJA VODE ZA CIJELI ZAHVAT							
Br.	Namjena prostora	Broj potrošača	Specifična potrošnja	Koef. satne neravnomj.	Qmax.dn.	Koef. satne neravnomj.	Qmax.čas.
		[-]	[l/dan/kor.]	[-]	[l/s]	[-]	[l/s]
	1	2	3	4	5	6	7
					$(2) \cdot (3) \cdot (4) / 86400$		$(5) \cdot (6)$
1	Stanovništvo	65	210	1,5	0,24	2,5	0,59
2	Zaposleni	240	80	1,5	0,33	2,5	0,83
	Ukupno	305			0,57		1,43

Maksimalna dnevna potrošnja za posmatrano područje iznosi 0.57 l/s. Maksimalna satna potrošnja iznosi 1.43 l/s i tu količinu je potrebno dopremiti do potrošača. Distributivna mreža područja će se obzirom na relativno malu sanitarnu potrošnju, dimenzionisati u skladu sa zahtjevima protivpožarne zaštite. Kada je u pitanju dimenzionisanje spoljašnje hidrantske mreže za razmatrano područje potreba je 10l/s.

Kao što je već navedeno područje u zahvatu ove planske dokumentacije snabdijeva se vodom sa distributivnog cjevovoda AC DN125 u ulici Marka Miljanova. Prethodnim planskim dokumentom je predviđena zamjena ovog cjevovoda sa cjevovodom DN200, te je takvo rešenje zadržano i ovim planskim dokumentom. Unutar zahvata, planirano je formiranje prstenova pomoću nove mreže, cjevovodima DN160 i DN110. Sa svih ovih cjevovoda moguće je neposredno priključenje postojećih i planiranih objekata kao i protivpožarna zaštita objekata unutar zahvata plana. Na grafičkom prilogu je

predložena pozicija protiv požarnih hidranata, dok će definitivni položaj biti određen u detaljnijem projektovanju pojedinačnih saobraćajnica, a samim tim i infrastrukture.

Prečnici vodovodnih cijevi, koji su predloženi u grafičkom prilogu, dobijeni su dimenzionisanjem prema vrijednostima Q_{max} . U detaljnijem projektovanju potrebno je dimenzionisati režim pritiska i prečnike cjevovoda, koji bi u potpunosti zadovoljili potrebe planiranih objekata za vodom i ekonomičan rad sistema.

Za urbanističko tehničke uslove za projektovanje opštih spoljašnjih vodovodnih instalacija daju se sljedeće preporuke:

- Za izradu vodovodne mreže predlažu se cijevi od PEHD, klase PE 100, za radni pritisak do 10 bara, za izradu čvorova liveno gvozdene fazonski komadi i armature. Konačnu odluku o karakteristikama upotrebljenog materijala donosi subjekat nadležan za gazdovanje vodovodnom mrežom.
- Gdje god se planiraju novi distributivni cjevovodi unutar lokacije, izbjegavati direktno priključenje na dovodne cjevovode većeg prečnika. Ovo ne važi za postojeće objekte koji su već priključeni na isti.
- Potrebno je da minimalni prečnik bude 90mm kad se vodovodna mreža koristi ujedno kao i vanjska hidrantska mreža.
- Razmak hidranata treba da bude maksimalno 50m i da se ugrađuju nadzemni hidranti gdje god je moguće da ne ometa saobraćaj i pristup parcelama, u izuzetnim slučajevima je moguća ugradnja podzemnog hidranta.
- Priključke treba ugrađivati preko standardizovanih šahtova sa vodomjerima i svaka stambena ili poslovna jedinica treba imati vlastiti vodomjer. U slučaju više jedinica u jednom objektu, potrebno je ugraditi vodomjer posebno za svaku jedinicu.
- Uskladiti položaj vodovodnih instalacija sa drugim podzemnim instalacijama.
- Visinsko rastojanje između vodovodnih cijevi i ostalih instalacija na mjestima njihovog ukrštanja ne smije biti manje od 50cm. Ukoliko je manje rastojanje vodovodnu cijev je potrebno zaštititi na odgovarajući način.
- Horizontalno rastojanje od vodovodne cijevi ne smije biti manje od 80 cm. Ukoliko je rastojanje manje vodovodnu cijev je potrebno zaštititi na odgovarajući način.
- Na najnižim tačkama cjevovoda predvidjeti mjesta za ispiranje (muljni ispušt ili hidrant).
- Za PE i PVC, plastične cijevi, potrebno je ugraditi traku za identifikaciju trase cjevovoda.
- Trasu cjevovoda predvidjeti u pojasu ulica ili trotoara ili kad god je to moguće u zelenom pojasu ulica.

6.2.3. Fekalna kanalizacija

Postojeće stanje

Predmetna lokacija je opremljena sa sistemom fekalne kanalizacije, te su postojeći objekti priključeni na istu. Postojeći kolektori koji se nalaze u Ulici Marka Miljanova, Vuka Karadžića, IV Proleterske brigade, kao i Novaka Miloševa, stvorili su dobre preduslove za priključenje postojećih objekata na sabirni sistem sanitarne kanalizacije. Kolektor Ø400mm duž ulice IV Proleterske, glavni kolektor iz pravca naselja Masline, obezbijuje kvalitetno odvođenje otpadnih voda gravitacionim putem.

Plan

Zahvat plana je opremljen sa postojećom fekalnom kanalizacijom. U tabeli 2 su date procjene količine otpadne vode sa date lokacije.

Tabela. 16. Proračun količina otpadne vode

UKUPNE SANITARNE OTPADNE VODE ZA CIJELI ZAHVAT								
Br.	Namjena prostora	Broj potrošača	Specifična potrošnja	Koef. dnevne neravnomy.	$Q_{max.dn.}$	Koef. satne neravnomy.	$Q_{max.čas.}$	$Q_{max.čas.}$ otpadne vode
		[-]	[l/dan/kor.]		[l/s]	[-]	[l/s]	[l/s]
	1	2	3	4	5	6	7	8
					$(2) \cdot (3) \cdot (4) / 86400$		$(5) \cdot (6)$	$(7) \cdot 0.8$
1	Stanovništvo	65	210	1,5	0,24	2,5	0,59	0,47
2	Zaposleni	240	80	1,5	0,33	2,5	0,83	0,67
	Ukupno	305			0,57		1,43	1,14

Postojeća mreža u potpunosti zadovoljava potrebe odvođenja sanitarnih otpadnih voda sa ovog područja. Nisu planirane intervencije na postojećoj mreži, izuzev dodavanja priključaka za novoplanirane objekte, kao i uklapanja novoplaniranih instalacija u saobraćajnicama sa postojećim instalacijama fekalne kanalizacije. Prilikom projektovanja i izvođenja radova na rekonstrukciji, potrebno je detaljno snimiti postojeće stanje i radove izvoditi u skladu sa instrukcijama nadležnog preduzeća DOO Vodovod i kanalizacija opštine Podgorica.

Iako nisu planirane intervencije na postojećoj mreži u nastavku su date opšte smjernice za urbanističko tehničke uslove, kojih je potrebno pridržavati se prilikom projektovanja i izvođenja radova na instalacijama fekalne kanalizacije.

Za urbanističko tehničke uslove za projektovanje fekalne kanalizacije daju se sljedeće preporuke:

- Predviđeni kanalizacioni sistem je separacioni, striktno je potrebno razdvojiti fekalne otpadne vode i atmosferske otpadne vode;
- U kanalizacionu mrežu se ugrađuju PVC ili GRP cijevi;
- Minimalni, odnosno maksimalni pad u kanalizacionoj mreži iznosi 2‰ i 6‰ respektivno vodeći računa o prečnicima cijevi i brzinama u cjevovodu.
- Na svim vertikalnim i horizontalnim lomovima, mjestima promjene prečnika i priključenja kanalizacionih cijevi, potrebno je predvidjeti revizione šahtove;
- Na kanalizacionim cijevima u pravcu, razmak šahtova predvidjeti na maksimalnom rastojanju od 160 D (prečnika cijevi), ali ne većem od 30m;
- Prečnik za kolektore usvojiti minimalnog prečnika od 250mm, okrugim profilima maksimalnog stepena popunjenosti do 60%, u iznimnim slučajevima do 70%;
- Na mjestima ukrštanja kanalizacione i vodovodne mreže, kanalizacionu cijev postaviti ispod vodovodne sa minimalnim visinskim razmakom od 0.5m, a u slučaju manjeg visinskog razmaka postaviti adekvatnu zaštitu vodovodne cijevi;
- Minimalne dubine iskopa odrediti tako da se zadovolji stabilnost i zaštita kanalizacionog kolektora;
- Ne upuštati kišnicu u fekalnu kanalizaciju;
- Uskladiti položaj fekalnih instalacija sa drugim podzemnim instalacijama

6.2.4. Atmosferska kanalizacija

Postojeće stanje

Na osnovu katastra instalacija koji je dobijen od DOO "Vodovod i kanalizacija" opštine Podgorica, može se konstatovati da je prostor zahvata plana pokriven mrežom za prikupljanje i evakuaciju atmosferskih voda. Okosnicu postojećeg sistema čine kolektori u ulici Marka Miljanova sa ispustom u rijeku Ribnicu, kao i kolektor u ulici IV Proleterske brigade koji se ispušta u korito rijeke Ribnice u blizini zgrade Doma zdravlja. Ova dva kolektora prihvataju vode iz manjih kolektora kontaktnih saobraćajnica i postojećih objekata.

Plan

Postojeći kolektori predstavljaju dobru okosnicu za dalji razvoj atmosferske kanalizacije na lokaciji zahvata plana. Postojeći kolektori se zadržavaju, s tim što se mreža širi u saobraćajnicama u kojima prema podacima DOO Vodovod i kanalizacija opštine Podgorica ne postoje instalacije atmosferske kanalizacije. Prilikom projektovanja i izvođenja potrebno je detaljno provjeriti i snimiti podatke o postojećem stanju kako atmosferske kanalizacije, tako i svih drugih instalacija.

Planirano je širenje mreže u dijelu ulice IV Proleterske brigade, gdje nije postojala atmosferska kanalizacija, kao i u dijelu Hercegovačke ulice. Planirani kolektori su usmjerni na postojeći kolektor u ulici IV Proleterske brigade.

Hidraulički proračun kišne kanalizacije urađen je po Racionalnoj metodi. Proračun je sproveden za mjerodavnu kišu desetogodišnjeg povratnog perioda ($p=20\%$), trajanja $T=15$ min, intenziteta $i = 264$ l/s/ha). Ovaj podatak objavljen je od strane RHMZ-a Crna Gora (republički hidro-meteorološki zavod), a odnosi se na kišomjernu stanicu Podgorica, koji se između ostalog. Za koeficijente oticaja je usvojeno: -za saobraćajne površine $\Psi=0.90$

- za krovove $\Psi=0.95$
- za pješačke zone $\Psi=0.70$
- za zelenilo $\Psi=0.05$

Treba napomenuti da se u Podgorici uslovima nadležnog preduzeća zahtijeva izvođenje retencije na parceli, kapaciteta koji je dovoljan da prihvati karakteristični intenzitet padavina od 264l/s/ha. Zbog ovoga je usvojen koeficijent oticaja sa parecla 0.5, u nastavku proračuna.

Računski proticaj se dobija po jednačini :

$$Q = \psi \times F \times i$$

gdje je:

Q (l/s)	ukupan protok kišne otpadne vode
ψ (-)	koeficijent oticaja
F (ha)	slivna površina
i (l/s/ha)	intenzitet kiše

Tabela. 17: Proračun oticaja atmosfenske kanalizacije sa zahvata plana

OTICAJ ATMOSFERSKIH VODA SA ZAHVATA PLANA						
Oznaka separatora	Slivna površina saobraćajnica	Koeficijent oticaja sa saobraćajnica	Slivna površina parcele	Koeficijent oticaja sa parcela	Intenzitet padavina	Količina priključenih atmosfernih voda
-	(ha)	-	(ha)	-	(l/s/ha)	(l/s)
Oticaj prema ulici IV Proleterske brigade	0,85	0,9	0,175	0,5	264	225,06
Oticaj prema ulici Marka Miljanova	0,3	0,9	0,12	0,5	264	87,12

Za urbanističko tehničke uslovi za projektovanje atmosfenske kanalizacije daju se kroz sljedeće preporuke:

- Predviđeni kanalizacioni sistem je separacioni, striktno je potrebno razdvojiti fekalne otpadne vode i atmosfenske otpadne vode;
- U atmosfersku kanalizacionu mrežu se ugrađuju PEVG-korugovane cijevi;
- Minimalni, odnosno maksimalni pad u atmosferskoj kanalizacionoj mreži iznosi 2‰ i 6‰ respektivno vodeći računa o prečnicima cijevi i brzinama u cjevovodu;
- Na svim vertikalnim i horizontalnim lomovima, mjestima promjene prečnika i priključenja cijevi, atmosfenske kanalizacije potrebno je predvidjeti revizione šahtove;
- Na cijevima atmosfenske kanalizacije u pravcu, razmak šahtova predvidjeti na maksimalnom rastojanju od 30m;
- Prečnik za atmosfenske kolektore usvojiti minimalnog prečnika od 315mm, sa okrugim profilima maksimalnog stepena popunjenosti do 90%.
- Na mjestima ukrštanja cijevi atmosfenske kanalizacije i vodovodne mreže, kanalizacionu cijev postaviti ispod vodovodne sa minimalnim visinskim razmakom od 0.5m, a u slučaju manjeg visinskog razmaka postaviti adekvatnu zaštitu vodovodne cijevi;
- Minimalne dubine iskopa odrediti tako da se zadovolji stabilnost i zaštita atmosfernih kanalizacionih kolektora, odrediti minimalnu dubinu od 0,7 m nadsloja nad cijevi;
- Ne upuštati ni u kom slučaju fekalne otpadne vode u atmosfersku kanalizaciju;
- Uskladiti položaj atmosfenske kanalizacije sa drugim podzemnim instalacijama.
- Sve vode sa saobraćajnih površina prije ispuštanja u prirodni recipijent je potrebno prethodno tretirati na separatorima naftnih derivata.

6.2.5. Procjena troškova za izgradnju hidrotehničke infrastrukture

Tabela 18

r.br	jed.	količina	jed. cijena	cijena
------	------	----------	-------------	--------

VODOVOD				
1	Izgradnja gravitacionog vodovoda od materijala PEVG PE100, PN10 sa svim potrebnim zemljanim, betonskim i instalaterskim radovima			
	DN200	m'	105,0	x 180,00 = 18 900 €
	DN160	m'	315,0	x 150,00 = 47 250 €
	DN125	m'	160,0	x 130,00 = 20 800 €
	DN110	m'	115,0	x 110,00 = 12 650 €
2	Nabavka, transport i ugradnja spoljašnjih protivpožarnih hidranata fi80, zajedno sa svom pratećom opremom.			
	kom		9,0	x 950,00 = 8 550 €
VODOVOD UKUPNO				108 150 €
FEKALNA KANALIZACIJA				
1	Izgradnja vodova fekalne kanalizacije od materijala za vanjsku kanalizaciju sa svim potrebnim zemljanim, betonskim i instalaterskim radovima			
	DN 400	m'	0,0	x 300,00 = 0 000 €
	DN 315	m'	0,0	x 250,00 = 0 000 €
	DN 250	m'	0,0	x 210,00 = 0 000 €
	DN 200	m'	0,0	x 150,00 = 0 000 €
FEKALNA KANALIZACIJA UKUPNO				0 000 €
ATMOSFERSKA KANALIZACIJA				
1	Izgradnja cjevovoda atmosfere kanalizacije uz saobraćajnice, sa svim potrebnim zemljanim, betonskim i instalaterskim radovima			
	DN700	m'	0,0	x 450,00 = 0 000 €
	DN600	m'	0,0	x 400,00 = 0 000 €
	DN500	m'	0,0	x 360,00 = 0 000 €
	DN400	m'	230,0	x 300,00 = 69 000 €
	DN315	m'	66,0	x 250,00 = 16 500 €
ATMOSFERSKA KANALIZACIJA UKUPNO				85 500 €

REKAPITULACIJA	
VODOVOD	108 150 €
FEKALNA KANALIZACIJA	0 000 €
ATMOSFERSKA KANALIZACIJA	85 500 €
HIDROTEHNIČKA INFRASTRUKTURA	193 650 €

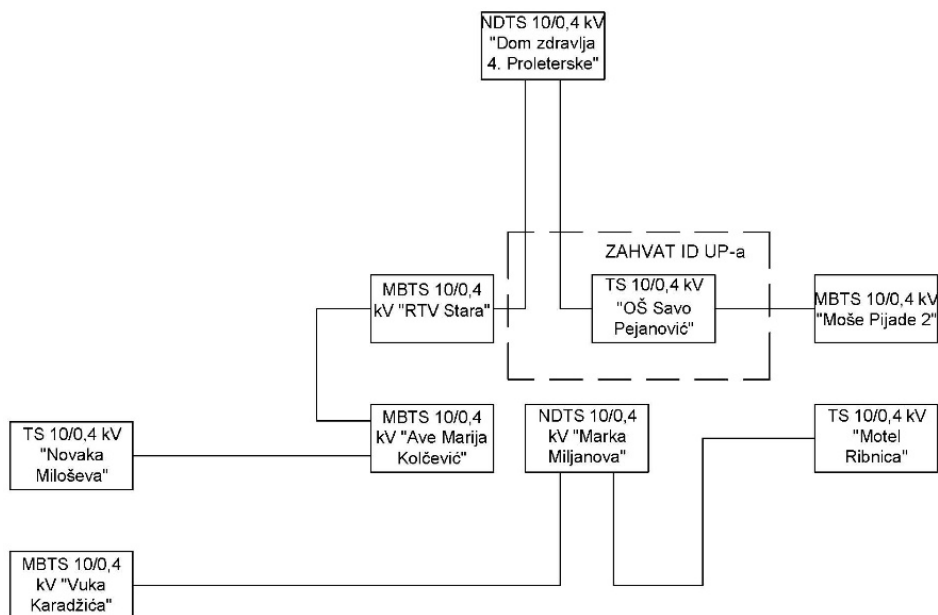
6.3. Elektroenergetska infrastruktura

Kao ulazni podaci za postojeće i planirano stanje elektroenergetske infrastrukture na zahvatu DUP-a "Drač-Vatrogasni dom" korišćeni su podaci iz sledećih važećih planskih dokumenata: Prostorni plan Crne Gore do 2020. (Podgorica, mart 2008.), Prostorno-urbanistički plan Glavnog grada Podgorice do 2025. (februar 2014.), Izmjene i dopune DUP-a "Drač-Vatrogasni dom" (2004.), UP „Drač-Vatrogasni dom-Zona A“ (2010.), DUP-a "Drač-Nova Varoš" (2005.), DUP-a "Nova Varoš" (2008.), UP-a "Nova Varoš- Blok H" (2011.), i UP-a "Nova Varoš- Blok P" (2012.), podaci Operatera distributivnog sistema (CEDIS).

6.3.1. Postojeća elektroenergetska infrastruktura

Prema katastru postojeće elektroenergetske infrastrukture, dostavljenom od CEDIS-a, u zoni zahvata DUP-a nalazi se samo MBTS 10/0,4 kVA „Savo Pejanović“ 1x630kVA, sa koje se napaja 28 korisnika. Ova trafostanica je povezana 10 kV kablovskim vodovima tipa IPO 13 95mm² sa MBTS 10/0,4 kV „Moše Pijade 2“ i MBTS 10/0,4 kV „Dom zdravlja 4. Proleterske“, a preko njih dalje u 10 kV kablovsku mrežu. U zahvatu plana se nalazi i dio 10 kV kabela tipa XHE 49A presjeka 240mm², koji povezuje MBTS „Stara RTV“ i MBTS 10/0,4 kV „Dom zdravlja 4. Proleterske“.

Jednopolna šema postojećeg stanja data je na slici 30.

6.3.2. Plan

Procjena potrebe za električnom snagom

Polaznu osnovu za dugoročno planiranje distributivne mreže u okviru planskog kompleksa predstavlja predviđanje godišnje potrošnje električne energije i godišnjih vršnih opterećenja. Razvoj potrošnje električne energije treba da prati i izgradnja distributivne mreže i transformacije napona. Kako će se povećati potrebe, a s tim i kapacitet opreme zavisi od analize postojećeg stanja i sagledavanja budućeg razvoja potrošnje električne energije.

Na zahvatu plana su planirane površine za sledeće namjene:

Kultura (K), Centralne djelatnosti (CD), stanovanje srednjegustine (SSG), školstvo (ŠS) i za saobraćajnu i ostalu infrastrukturu.

Za procjenu vršne snage planiranih objekata korišćene su vrijednosti specifičnog opterećenja zasnovane na iskustvu i podacima iz literature, koji se kreću u granicama **30-120 W/m²**, zavisno od namjene prostora.

Za površine planirane za stanovanje vršna snaga je računata korišćenjem formula iz:

- Tehničke preporuke 13 Poslovne zajednice EDB Srbije "Priključci na niskonaponsku mrežu i električne instalacije u zgradama".

- Tehničke preporuke 14b Poslovne zajednice EDB Srbije "Osnovni tehnički uslovi za planiranje, projektovanje i gradnju niskonaponskih mreža i pripadajućih transformatorskih stanica 10 (20)/0,4 kV stambenih naselja".

Ove formule određuju vršnu snagu mjerodavnu za planiranje objekata na osnovu teorijskih razmatranja, iskustva i snimanja (mjerena) postojećeg stanja. Razmatrana naselja su klasifikovana u sedam kategorija, zavisno od toga da li su gradska ili prigradska, od gustine stanovanja, načina grijanja.

Formule glase:

$$P_{vs} = P_{ieg} * n * \left(k_{eg} + \frac{1 - k_{eg}}{\sqrt{n}}\right) + 8,5 * n * \left(0,25 + \frac{0,75}{\sqrt{n}}\right) \quad , n < 20$$

$$P_{vs} = P_{ieg} * n * \left(k_{eg} + \frac{1 - k_{eg}}{\sqrt{n}}\right) + 2,86 * n^{0,88} * \left(1 + \frac{p}{100}\right)^{(t-1990)} \quad , 20 \leq n \leq 500$$

$$P_{vs} = P_{ieg} * n * \left(k_{eg} + \frac{1 - k_{eg}}{\sqrt{n}}\right) + 7,2 * n * \left(0,15 + \frac{0,85}{\sqrt{n}}\right)^{(t-1990)} \quad , 500 \leq n \leq 1000$$

gdje je:

Pieg - prosječna instalirana snaga sa kojom učestvuje grupa od "n" domaćinstava u maksimalnom jednovremenom opterećenju - dio koji potiče od potrošnje uređaja za zagrijavanje u stanu (kW/dom), keg - koeficijent jednovremenosti maksimalnog godišnjeg opterećenja zaveoma veliki broj domaćinstava - dio koji se odnosi na instaliranu snagu potrošača koja se koriste za zagrijavanje stanova.

Javna rasvjeta je procijenjena na 0,5% snage objekata, uzevši u obzir da će biti korišćeni efikasni izvori svjetlosti (LED).

Tip naselja	Pieg	keg	p	godina
	(kW)		%	proračuna
Tip 1 i Tip 2 (Uže gradsko područje/šire gradsko područje)	3,5	0,65	1,5	2035

Potrebe za snagom na nivou zahvata plana prikazane su u tabeli 19 .

1	Namjena prostora	Broj stanova	Tip naselja	Godina	Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga (kW)
	Stanovanje	46	2	2035	209,40	0,9	188,46
2	Namjena prostora	BGP (m ²)	Spec. Potrošnja kW/m ²		Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga
	poslovanje	643	0,07		45,01	0,9	40,51
	kultura	4252	0,06		255,12	0,8	204,10
	školstvo	5296	0,07		370,72	0,8	296,58
3	Namjena prostora	Suma vršnih snaga objekata (kW)	Učešće j. rasvjete (%)		Snaga J.R. (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga
	Javna rasvjeta	880,25	0,5%		4,40	1	4,40
VRŠNA SNAGA NA NIVOU ZAHVATA PLANA					Suma jednovremenih snaga objekata (kW)		734,04
					Faktor snage (cos φ)		0,95
					Ukupna vršna snaga (kVA)		772,67

Ukupna prividna električna snaga na nivou zahvata iznosi:

S=772,67 kVA

Ova električna snaga može da se realizuje:

- izgradnjom nove distributivne trafostanice NDTs 10/0,4 kV 1x1000 kVA »N1«
- trafostanica MBTS 10/0,4 kV 1x630 kVA »OŠ Savo Pejanović« se zadržava.

Izračunata jednovremena opterećenja odnose se na krajnji mogući kapacitet, uvažavajući maksimalnu građevinsku zauzetost urbanističkih parcela. Intenzitet izgradnje planiranih objekata, uzimajući u obzir činjenicu da se planirani objekti grade fazno, uslovljava postepeno dostizanje jednovremenog opterećenja.

Definisanje broja trafostanica

Na osnovu procijenjene snage zahvata plana, urbanističkog rješenja, postojećeg stanja i planirane gradnje objekata, a obzirom da cijelo područje ne može biti obuhvaćeno jednim trafo reonom, vodeći računa o sigurnosti i fleksibilnosti rada elektroenergetskog sistema, za potrebe snadbijevanja električnom energijom planiranih objekata je predviđeno zadržavanje postojećih trafostanica, uz rekonstrukciju nekih od njih..

Napominje se da su snage planiranih TS10/0,4kV date na osnovu procijenjenih vršnih snaga, a definitivne snage će se odrediti nakon izrade glavnih projekta. Trafo reoni su definisani grafičkim prilogom.

Trafostanice 10/0,4kV na zahvatu DUP-a po trafo-reonima:

Trafo reon 1: NDTs 10/0.4kV "N1" 1x1000 kVA nova trafostanica
 Trafo reon 2: MBTS 10/0.4kV "OŠ Savo Pejanović" 1x630 kVA zadržava se
 Trafo reon 3: uklapanje u postojeću mrežu, u skladu sa uslovima CEDIS-a

Potrebe za snagom u pojedinim trafo-reonima, područja koja pokrivaju, nominalna snaga i angažovanost trafostanica date su u tabelama 20-22.

Tabela 20.

1	Namjena prostora	BGP (m ²)	Spec. Potrošnja kW/m ²	Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremena vršna snaga
	Kultura	7128	0,06	427,68	1	427,68
2	Namjena prostora	Suma vršnih snaga objekata (kW)	Učešće j. rasvjete (%)	Snaga J.R. (kW)	Koef. jedn.	Jednovremena vršna snaga
	Javna rasvjeta	427,68	0,5%	2,14	1	2,14
TRAFO REON 1 (UP1) NDTS 10/0,4 KV "N1" 1x1000kVA		Snaga transformatora (kVA)	Suma jednovremenih snaga objekata (kW)			429,82
			Gubici 10% (kW)			42,98
		1000	Ukupna snaga sa gubicima (kW)			472,80
			Faktor snage (cos φ)			0,95
			Ukupna vršna snaga (kVA)			497,68
			Zauzetost transformatora (kVA)			49,77%

Tabela 21.

1	Namjena prostora	BGP (m ²)	Spec. Potrošnja kW/m ²	Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremena vršna snaga
	Školstvo	5296	0,07	370,72	1	370,72
2	Namjena prostora	Suma vršnih snaga objekata (kW)	Učešće j. rasvjete (%)	Snaga J.R. (kW)	Koef. jedn.	Jednovremena vršna snaga
	Javna rasvjeta	370,72	0,5%	1,85	1	1,85
TRAFO REON 2 (UP2) MBTS 10/0,4 KV "OŠ Savo Pejanović" 1x630kVA		Snaga transformatora (kVA)	Suma jednovremenih snaga objekata (kW)			372,57
			Gubici 10% (kW)			37,26
		630	Ukupna snaga sa gubicima (kW)			409,83
			Faktor snage (cos φ)			0,95
			Ukupna vršna snaga (kVA)			431,40
			Zauzetost transformatora (kVA)			68,48%

Tabela 22.

1	Namjena prostora	Broj stanova	Tip naselja	Godina	Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga
	Stanovanje	46	2	2035	209,40	1	209,40
2	Namjena prostora	BGP (m ²)	Spec. Potrošnja kW/m ²		Vršna snaga (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga
	Poslovanje	643	0,08		51,44	0,9	46,30
3	Namjena prostora	Suma vršnih snaga objekata (kW)	Učešće j. rasvjete (%)		Snaga J.R. (kW)	Koef. jedn.	Jednovremna vršna snaga
	Javna rasvjeta	260,84	0,5%		1,30	1	1,30
UP3 i UP4 - Uklapanje u postojeću mrežu, napajanje sa TS iz zahvata plana ili iz kontaktnog plana, po uslovima ODS		Snaga transformatora (kVA)	Suma jednovremenih snaga objekata (kW)				257,00
			Gubici 10% (kW)				25,70
			Ukupna snaga sa gubicima (kW)				282,70
			Faktor snage (cos φ)				0,95
		630	Ukupna vršna snaga (kVA)				297,58
			Zauzetost transformatora (kVA)				47,23%

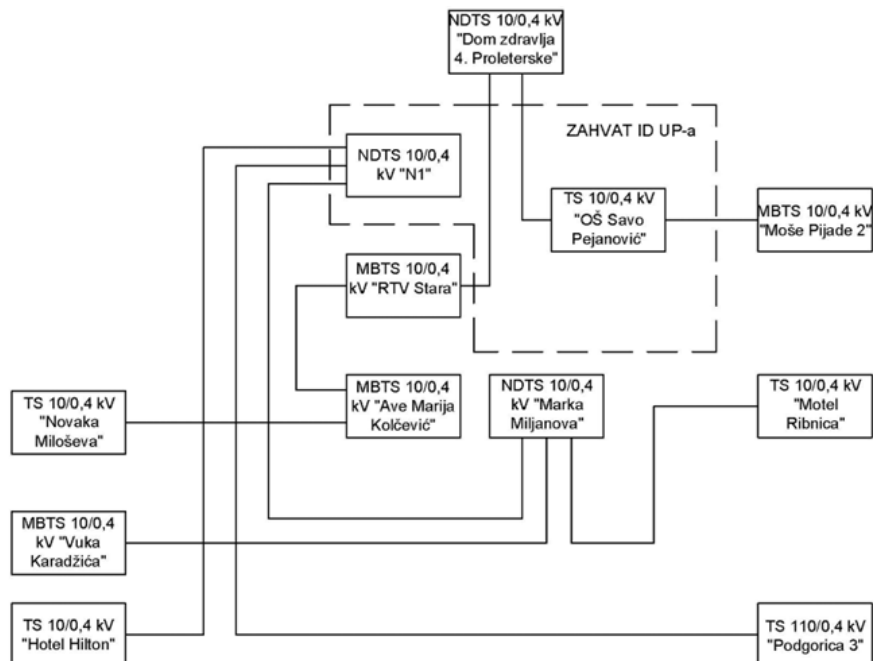
Sve planirane trafostanice treba da budu u skladu sa važećom tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema. Trafostanica je montažno-betonska sa srednjenaponskim postrojenjem u SF6 tehnologiji sa stepenom izolacije prema uslovima Operatora distributivnog sistema. Ostavlja se mogućnost napuštanja rješenja TS 10/0,4kV sa SF6 srednjenaponskim blokovima i prelazak na rješenja novije generacije – postrojenja izolovana vazduhom, uz prethodnu saglasnost i u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema. Treba da bude bar jedanput prolazna na strani srednjeg napona. Sve planirane trafostanice su slobodnostojeće i za njih su predviđene posebne urbanističke parcele.

Izvor snadbijevanja električnom energijom

Svi potrošači u zahvatu DUP-a napajaće se iz trafostanica TS 110/10 kV "Podgorica 3" i TS 110/10 kV "Podgorica 6". Svi potrošači u zahvatu DUP-a napajaće se iz trafostanica TS 110/10 kV "Podgorica 3" i TS 110/10 kV "Podgorica 6".

Napajanje nove trafostanice NDTs 10/0,4 kV 1x1000 kVA "N1" treba izvesti tako što će se presjeći postojeći 10 kV kabl TS 110/10 kV "Podgorica 3" - TS 10/0,4 kV "Hotel Hilton" i ostvariti povezivanje po principu ulaz-izlaz. Nova trafostanica je planirana kao dva puta prolazna (čvorna). Ovo je ostvareno povezivanjem sa rekonstruisanom NDTs 10/0,4 kV 1x1000 kVA "Marka Miljanova".

Jednopolna šema napajanja novih distributivnih trafostanica na zahvatu DUP-a data je na slici 31.

10 kV kablovska mreža

Planom je obezbijeđeno pouzdano napajanje trafostanica u zoni zahvata, tako što je primijenjen koncept otvorenih prstenova. Kablove 10 kV polagati slobodno u kablovskom rovu, dimenzija 0,4 x 0,8 m. Na mjestima prolaza kabela ispod kolovoza saobraćajnica, kao i na svim onim mjestima gdje se može očekivati povećano mehaničko opterećenje kabela (ili kabl treba izolovati od sredine kroz koju prolazi), kablove postaviti kroz kablovsku kanalizaciju, smještenu u rovu dubine 1,0 m.

Ukoliko to zahtijevaju tehnički uslovi stručne službe Operatora distributivnog sistema, zajedno sa kablom (na oko 40 cm dubine) u rov položiti i traku za uzemljenje, Fe-Zn 25x4 mm.

Duž trasa kablova ugraditi standardne oznake koje označavaju kabl u rovu, promjenu pravca trase, mjesta kablovskih spojnica, početak i kraj kablovske kanalizacije, ukrštanja, približavanja ili paralelna vođenja kabela sa drugim kablovima i ostalim podzemnim instalacijama.

Pri izvođenju radova preduzeti sve potrebne mjere zaštite radnika, građana i vozila, a zaštitnim mjerama omogućiti odvijanje pješачkog i motornog saobraćaja.

Ovim planom se predviđa mogućnost rekonstrukcije i izmještanja vodova (postojećih i planiranih) u smislu povećanja prenosne moći, u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema. Pod izmještanjem postojećih i planiranih elektroenergetskih objekata podrazumijeva se:

- Izgradnja novih elektroenergetskih objekata potrebne snage sa uklapanjem u postojeću elektroenergetsku mrežu SN (10kV) i NN (0,4kV), u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema
- Demontažu postojećih elektroenergetskih objekata moguće je vršiti tek nakon izgradnje, uklapanja u postojeću elektroenergetsku SN i NN mrežu i puštanja u rad novih elektroenergetskih objekata.

Kompletanu podzemnu elektroenergetsku mrežu je, gdje god je to moguće, potrebno planirati u trotoaru (putnom pojasu), ili u trupu saobraćajnice, tj. na površinama u vlasništvu Opštine ili Države.

Moguće je mijenjati trase 10 kV i 0,4kV kablovskih vodova i lokacije trafostanica 10/0,4 kV, uz saglasnost Operatora distributivnog sistema i rješavanje imovinsko pravnih pitanja. U slučaju potrebe izmještanja postojećih elektroenergetskih objekata, potrebno je pridržavati se odredbi člana 224 Zakona o energetici.

Trafostanice na području ID DUP-a

Nove (rekonstruisane) trafostanice, koje moraju biti u skladu sa tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema, predviđene kao slobodnostojeći, tipski objekti.

Zahvaljujući savremenom kompaktnom dizajnu, spoljni izgled objekta može biti u potpunosti prilagođen zahtjevima Urbanističko tehničkih uslova (UTU), tako da zadovoljava urbanističke i estetske uslove, odnosno da se potpuno uklapa u okolni prostor.

Projektantskim rješenjima eksterijera trafostanica izvrši njihovo adekvatno uklapanje u okolni prostor. Pri tome je preporuka poštovati maksimalne vanjske dimenzije osnove trafostanica prema tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema

Svim trafostanicama, projektima uređenja okolnog terena, obezbjediti kamionski pristup, širine najmanje 3 m. Za planirane trafostanice su predviđene posebne urbanističke parcele. Minimalne površine urbanističkih parcela za trafostanice su:

Za TS 10/0,4 kV 1x1000 kVA – 7,02x5,6m.

Izgradnja novih trafostanica TS 10/0,4 kV se može vršiti kroz faznu ugradnju, u skladu sa potrebama povećanja konzuma (u prvoj fazi ugradnja transformatora manje snage) i u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema.

Ovim planom se predviđa mogućnost rekonstrukcije svih trafostanica TS 10/0,4 kV (postojećih i planiranih), u smislu povećanja kapaciteta i pouzdanosti, u dijelu zamjene postrojenja i povećanja snage transformatora ili zamjene kompletne trafostanice TS 10/0,4kV novom veće snage, u skladu sa zahtijevanim potrebama konzuma i uslovima Operatora distributivnog sistema.

U slučaju potrebe, izmještanja postojećih elektroenergetskih objekata pridržavati se odredbi člana 224 *Zakona o energetici*.

Moguće je mijenjati trase 10 kV i 0,4kV kablovskih vodova kao i lokacije trafostanica TS 10/0,4 kV, uz saglasnost Operatora distributivnog sistema i rješavanje imovinsko pravnih pitanja.

Niskonaponska mreža

Kompletna niskonaponska mreža mora biti kablovska (podzemna), radijalnog tipa, bez rezervi, do lokacija priključnih ormarića ili direktno u objekat do glavnih razvodnih tabli.

Mrežu izvesti niskonaponskim kablovima tipa PP00-A, XP00-A i PP00 ili XP00 0,6/1kV, presjeka prema naznačenim snagama pojedinih objekata.

NN kablove po mogućnosti polagati u zajedničkom rovu na propisanom odstojanju i uz ispunjenje uslova dozvoljenog strujnog opterećenja po pojedinim izvodima.

Broj niskonaponskih izvoda će se definisati glavnim projektima objekata i trafostanica.

Osvjetljenje otvorenih prostora i saobraćajnica

Pošto je javno osvjetljenje sastavni dio urbanističkih parcela, treba ga tako izgraditi da se zadovolje i urbanistički i saobraćajno-tehnički zahtjevi, istovremeno težeći da instalacija osvjetljenja postane integralni element urbane sredine. Mora se voditi računa da osvjetljenje saobraćajnica i ostalih površina osigurava minimalne zahtjeve koji će obezbjediti kretanje uz što veću sigurnost i komfor svih učesnika u noćnom saobraćaju, kao i o tome da instalacija osvjetljenja ima i svoju dekorativnu funkciju. Zato se pri rješavanju uličnog osvjetljenja mora voditi računa o sva četiri osnovna mjerila kvaliteta osvjetljenja:

- nivo sjajnosti kolovoza,
- poduzna i opšta ravnomjernost sjajnosti,
- ograničenje zaslepljivanja (smanjenje psihološkog blještanja),
- vizuelno vođenje saobraćaja.

Saobraćajnice su, prema evropskoj normi EN 13201 svrstane u šest svjetlotehničkih klasa, od M1 do M6, a u zavisnosti od kategorije puta i gustine i složenosti saobraćaja, kao i od postojanja sredstava za kontrolu saobraćaja (semafora, saobraćajnih znakova) i sredstava za odvajanje pojedinih učesnika u saobraćaju.

Svim saobraćajnicama na području plana treba odrediti odgovarajuću svjetlotehničku klasu. Na raskrsnicama svih ovih saobraćajnica postići svjetlotehničku klasu za jedan stepen veću od samih ulica koje se ukrštaju.

Posebnu pažnju treba posvetiti osvjetljenju unutar blokovskih saobraćajnica i parkinga, prilaza objektima i slično. To osvjetljenje treba rješavati posmatranjem zone kao cjeline, a ne samo kao uređenje terena oko jednog objekta. Rješenjima instalacija osvjetljenja unutar zone omogućiti komforan prilaz pješaka do ulaza svakog objekta i iz svih pravaca.

6.3.3. Uslovi za izgradnju elektroenergetskih objekata

Izgradnja 10 kV kablovske mreže

Kablove 10 kV polagati slobodno u kablovskom rovu, dimenzija 0,4 x 0,8 m. Na mjestima prolaza kabla ispod kolovoza saobraćajnica, kao i na svim onim mjestima gdje se može očekivati povećano mehaničko opterećenje kabla (ili kabl treba izolovati od sredine kroz koju prolazi), kablove postaviti kroz kablovsku kanalizaciju, smještenu u rovu dubine 1,0 m.

Ukoliko to zahtijevaju tehnički uslovi stručne službe Operatora distributivnog sistema, zajedno sa kablom (na oko 40 cm dubine) u rov položiti i traku za uzemljenje, Fe-Zn 25x4 mm.

Duž trasa kablova ugraditi standardne oznake koje označavaju kabl u rovu, promjenu pravca trase, mjesta kablovskih spojnica, početak i kraj kablovske kanalizacije, ukrštanja, približavanja ili paralelna vođenja kabla sa drugim kablovima i ostalim podzemnim instalacijama.

Pri izvođenju radova preduzeti sve potrebne mjere zaštite radnika, građana i vozila, a zaštitnim mjerama omogućiti odvijanje pješackog i motornog saobraćaja.

Ovim planom se predviđa mogućnost rekonstrukcije i izmještanja vodova (postojećih i planiranih) u smislu povećanja prenosne moći, u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema. Pod izmještanjem postojećih i planiranih elektroenergetskih objekata podrazumijeva se:

- Izgradnja novih elektroenergetskih objekata potrebne snage sa uklapanjem u postojeću elektroenergetsku mrežu SN (10kV) i NN (0,4kV), u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema

- Demontažu postojećih elektroenergetskih objekata moguće je vršiti tek nakon izgradnje, uklapanja u postojeću elektroenergetsku SN i NN mrežu i puštanja u rad novih elektroenergetskih objekata.

Kompletnu podzemnu elektroenergetsku mrežu je, gdje god je to moguće, potrebno planirati u trotoaru (putnom pojasu), ili u trupu saobraćajnice, tj. na površinama u vlasništvu Opštine ili Države.

Moguće je mijenjati trase 10 kV i 0,4kV kablovskih vodova i lokacije trafostanica 10/0,4 kV, uz saglasnost Operatora distributivnog sistema i rješavanje imovinsko pravnih pitanja. U slučaju potrebe izmještanja postojećih elektroenergetskih objekata, potrebno je pridržavati se odredbi člana 224 Zakona o energetici..

Trafostanice 10/0.4kV na području DUP-a

Nove (rekonstruisane) trafostanice, koje moraju biti u skladu sa tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema, predviđene kao slobodnostojeći, tipski objekti.

Zahvaljujući savremenom kompaktnom dizajnu, spoljni izgled objekta može biti u potpunosti prilagođen zahtjevima Urbanističko tehničkih uslova (UTU), tako da zadovoljava urbanističke i estetske uslove, odnosno da se potpuno uklapa u okolni prostor.

Projektantskim rješenjima eksterijera trafostanica izvrši njihovo adekvatno uklapanje u okolni prostor. Pri tome je preporuka poštovati maksimalne vanjske dimenzije osnove trafostanica prema tehničkim uslovima Operatora distributivnog sistema

Svim trafostanicama, projektima uređenja okolnog terena, obezbjediti kamionski pristup, širine najmanje 3 m. Za planirane trafostanice su predviđene posebne urbanističke parcele. Minimalne površine urbanističkih parcela za trafostanice su:

Za TS 10/0,4 kV 1x1000 kVA – 7,02x5,6m.

Izgradnja novih trafostanica TS 10/0,4 kV se može vršiti kroz faznu ugradnju, u skladu sa potrebama povećanja konzuma (u prvoj fazi ugradnja transformatora manje snage) i u skladu sa uslovima Operatora distributivnog sistema.

Ovim planom se predviđa mogućnost rekonstrukcije svih trafostanica TS 10/0,4 kV (postojećih i planiranih), u smislu povećanja kapaciteta i pouzdanosti, u dijelu zamjene postrojenja i povećanja snage transformatora ili zamjene kompletne trafostanice TS 10/0,4kV novom veće snage, u skladu sa zahtijevanim potrebama konzuma i uslovima Operatora distributivnog sistema.

U slučaju potrebe, izmještanja postojećih elektroenergetskih objekata pridržavati se odredbi člana 224 Zakona o energetici.

Moguće je mijenjati trase 10 kV i 0,4kV kablovskih vodova kao i lokacije trafostanica TS 10/0,4 kV, uz saglasnost Operatora distributivnog sistema i rješavanje imovinsko pravnih pitanja.

Izgradnja niskonaponske mreže

Nove niskonaponske mreže i vodove izvesti kao kablovske (podzemne), uz korišćenje kablova tipa PP00 (ili XP00, zavisno od mjesta i načina polaganja), ukoliko stručna služba Operatora distributivnog sistema ne uslovi drugi tipa kabla. Mreže predvidjeti kao trofazne, radijalnog tipa.

Što se tiče izvođenja niskonaponskih mreža i vodova, primjenjuju se uslovi već navedeni pri izgradnji kablovske 10 kV mreže.

Tehnički uslovi i mjere koje treba da se primijene pri projektovanju i izgradnji priključka objekata na niskonaponski mrežu definisani su *Tehničkom preporukom TP-2 Elektroprivrede Crne Gore* i uslovima Operatora distributivnog sistema.

Pri polaganju kablova voditi računa da sva eventualna ukrštanja, približavanja ili paralelna vođenja kablova sa drugim podzemnim instalacijama budu izvedena u skladu sa važećim propisima i preporukama:

- Međusobni razmak energetskih kablova niskog napona ne smije biti manji od 7cm, pri paralelnom vođenju, odnosno 20cm pri međusobnom ukrštanju.
- Kod paralelnog polaganja 10 kV kablova sa niskonaponskim kablovima, isti moraju biti odvojeni opekama, a minimalni međusobni razmak mora iznositi 10cm.
- Pri ukrštanju energetskih kablova istog ili različitog naponskog nivoa razmak između energetskih kablova treba da iznosi najmanje 20cm.
- Nije dozvoljeno paralelno vođenje kabla ispod ili iznad vodovodne ili kanalizacione cijevi (osim pri ukrštanju). Horizontalni razmak između kabla i vodovodne ili kanalizacione cijevi treba da iznosi najmanje 0,40m.
- Pri ukrštanju kablovi mogu biti položeni ispod ili iznad vodovodne ili kanalizacione cijevi, uz rastojanje od 0,30m.
- Ukoliko ovi razmaci ne mogu biti postignuti, tada energetski kabl treba položiti kroz zaštitnu cijev.
- Pri paralelnom vođenju kablovskog sa telekomunikacionim kablom najmanji dozvoljeni horizontalni razmak iznosi 0,50m.
- Ukrštanje energetskog i telekomunikacionog kabla izvesti uz međusobni razmak od 0,50m, s tim što se energetski kabal polaže ispod telekomunikacionog kabla. Ugao ukrštanja treba da bude bliži 90°, ali ne manje od 45°.
- Energetske kablove pored zidova i temelja zgrada treba polagati na rastojanju od najmanje 30cm. Ako pored zgrade postoji trotoar onda kabl mora da bude van trotoara.

Novoplanirani objekti mogu biti priključeni i na postojeću niskonaponsku mrežu, u skladu sa uslovima Oparatora distributivnog sistema.

Elektroinstalacije objekata

Elektroinstalacija svih novih objekata mora biti izvedena u skladu sa važećim tehničkim propisima i standardima, a kod stambenih objekata i sa normativima iz plana višeg reda.

Instalacije moraju zadovoljavati sada važeće tehničke propise i standarde iz oblasti elektroinstalacija niskog napona. Za zaštitu od indirektnog dodira u objektima primijeniti sistem TN-S.

Izgradnja spoljašnjeg osvjetljenja

Izgradnjom novog javnog osvjetljenja otvorenog prostora i saobraćajnica oko kompleksa obezbjediti fotometrijske parametre date evropskom normom EN 13201.

Kao nosače svjetiljki koristiti metalne stubove, predviđene za montažu na pripremljenim betonskim temeljima, tako da se po potrebi mogu demontirati, a napajanje javnog osvjetljenja izvoditi kablovski (podzemno), uz primjenu standardnih kablova. Pri projektovanju instalacija osvjetljenja u sklopu uređenja terena oko planiranih objekata poseban značaj dati i estetskom izgledu instalacije osvjetljenja. Sistem osvjetljenja, iz razloga energetske efikasnosti, treba da bude automatizovan uz upotrebu energetski efikasnih izvora svjetlosti LED tehnologiji, savremenih eksterijerskih, električnih i svjetlotehničkih karakteristika. Pri izboru svjetiljki voditi računa o tipizaciji u cilju jednostavnijeg održavanja.

Maksimalno dozvoljeni pad napona u instalaciji osvjetljenja, pri radnom režimu, može biti 5%. Kod izvedene instalacije moraju biti u potpunosti primjenjene mjere zaštite od električnog udara (zaštita od direktnog i indirektnog napona). U tom cilju, mora se izvesti polaganje zajedničkog uzemljivača svih stubova instalacije osvjetljenja, polaganjem trake Fe-Zn 25x4 mm i njenim povezivanjem sa stubovima

i uzemljenjem napojnih trafostanica. Obezbjediti selektivnu zaštitu kompletnog napojnog voda i pojedinih svjetiljki.

Obezbjediti mjerenje utrošene električne energije. Komandovanje uključenjem i isključenjem javnog osvjetljenja obezbjediti preko uklopnog sata ili fotoćelije.

Za polaganje napojnih vodova važe isti uslovi kao i kod polaganja ostalih niskonaponskih vodova..

Mjere energetske efikasnosti

Poboljšanje energetske efikasnosti posebno se odnosi na: ugradnju ili primjenu: niskoenergetskih zgrada, unapređenje uređaja za klimatizaciju i pripremu tople vode korišćenjem solarnih panela za zagrijavanje, unaprijeđenje rasvjete upotrebom izvora svjetla sa malom instalisanom snagom (LED), korišćenje fotonaponskih panela, koncepte inteligentnih zgrada (upravljanje potrošnjom energije glavnih potrošača s jednog centralnog mjesta). Sve nabrojane mogućnosti se u određenoj mjeri mogu koristiti pri izgradnji objekata na području DUP-a.

6.3.4. Orijentacioni troškovi realizacije planirane elektroenergetske infrastrukture i javnog osvjetljenja

Ovim predmjerom se obuhvataju neophodne investicije u okviru zahvata Izmjena i dopuna DUP-a „Drač-Vatrogasni dom”.

1. Izgradnja nove trafostanice na MBTS 10/0,4 kV 1x1000kVA					
	kom	1	x	60000,00 €	= 60000 €
2. izgradnja 10 kV mreže (Kabl 3 x (XHE 49-A1x240/25 mm ²), 12/20 kV, položen u rov 1x0.8m i u kanalizaciju sa svom pratećom opremom)					
	m	1000	x	80,00 €/m	= 80000 €

UKUPNO ZA Izmjene i dopune ID UP „ Drač-Vatrogasni dom Zona A”:	140000 €
--	-----------------

6.4. Elektronske komunikacije

6.4.1. Postojeće stanje

Područje koje se obrađuje Izmjenama i dopunama urbanističkog projekta „Drač-Vatrogasni dom-zona A” u Podgorici se naslanja na područje gradskog jezgra grada Podgorice. U tom smislu ono crpi sve infrastrukturne resurse a prema tome i komunikacione koje posjeduje sami centar grada. U neposrednoj blizini ovog područja, u objektu nekadašnje Službe društvenog knjigovodstva (SDK) se nalazi automatska telefonska centrala „ATC-SPP“. ATC SPP posjeduje sve potrebne i savremene komunikacione resurse i omogućava priključenje korisnicima sa područja ovog plana na sve savremene širokopojasne i druge servise.

Od pozicije ATC-SPP do područja ID UP-a „Drač-Vatrogasni dom-zona A” postoji odnosno ranije je izgrađena kablovska komunikaciona kanalizacija. Sastavljena je od dvije pvc cijevi presjeka 110mm koje su kasnijom rekonstrukcijom pojačane sa četiri nove pvc cijevi i na taj način je omogućeno provlačenje dovoljnog broja i kapaciteta komunikacionih kablova. U vrijeme kada se priključenje na komunikacione servise sve više obavlja pomoću optičkih kablova koji zauzimaju u cijevima kablovske kanalizacije daleko manji prostor od kablova sa bakarnim provodnicima, prohodnost i slobodni prostor izgrađene komunikacione kanalizacije se ne dovode u pitanje. Takođe, u pojedinim cijevima kablovske kanalizacije se nalaze komunikacioni kablovi sa bakarnim provodnicima koji više nijesu u funkciju pa se njihovim izvlačenjem stvara dodatni prostor za provlačenje optičkih komunikacionih kablova.

Obodom i na samom području ID UP-a „Drač-Vatrogasni dom-zona A” je takođe izgrađena kablovska komunikaciona kanalizacija i prikazana je na grafičkom prilogu. Izgrađena je od čvrstih pvc cijevi presjeka 110mm i dovoljnog je kapaciteta za postojeće korisnike sa područja razmatranog plana. Spaja se u komunikacionim oknima propisanih dimenzija, koja su izgrađena od betonskih blokova sa unutrašnjim malterisanim zidovima i metalnim poklopcima.

Ako se osvrnemo na današnje stanje elektronskih komunikacija na teritoriji Glavnog grada Podgorica onda se može zaključiti da je ono na zadovoljavajućem nivou. U odnosu na raniji period povećan je broj prisutnih operatera i broj dostupnih komunikacionih usluga. Pored povećanja broja usluga desilo se i

povećanje kvaliteta tih usluga što je sve ukupno dovelo i do intezivnog rasta broja korisnika svih vrsta komunikacionih usluga.

Pregled dat u sledećoj tabeli daje podatke o vrstama komunikacionih usluga koje prisutni operateri pružaju korisnicima na teritoriji Opštine Podgorica pa prema tome i korisnicima područja obrađivanog plana – tabela 23:

Pregled komunikacionih usluga - Glavni grad Podgorica		
Opština	Usluge	Operator
Podgorica	Javno dostupna telefonska usluga u fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži	Crnogorski Telekom, M:tel, Telemach i One
Podgorica	Usluga pristupa internetu	Crnogorski Telekom, M:tel, M:tel, Telemach, One, Orion Telekom, SBS Net Montenegro i WiMAX Montenegro
Podgorica	Usluga prenosa i distribucije audio vizuelnih medijskih sadržaja (izuzima zemaljsku radiodifuziju koja se ne naplaćuje)	Crnogorski Telekom, M:tel, Telemach, Orion, One i Radio-difuzni centar
Podgorica	Javno dostupne usluge u mobilnoj elektronskoj komunikacionoj mreži	Crnogorski Telekom, M:tel i One

Usluge u mobilnoj elektronskoj komunikacionoj mreži na teritoriji Glavnog grada Podgorice pružaju tri operatera, Crnogorski Telekom, M:tel i Telenor. U blizini oboda područja plana nalazi se nekoliko baznih stanica sa ćelijama svih prisutnih operatera tako da je postignut dobar kvalitet prenosa signala u oblasti mobilnih komunikacija. Noviji rezultati mjerenja kvaliteta prenosa podataka u mobilniom mrežama pokazuju da je prosječna brzina prenosa podataka na zadovoljavajućem nivou u svim mobilnim mrežama u Crnoj Gori.

Takođe na prostoru Detaljnog urbanističkog plana se pružaju i kvalitetne komunikacione usluge iz oblasti kablovske TV distribucije.

6.4.2. Plan

U opisu postojećeg stanja je navedeno da u neposrednoj blizini ovog područja, u objektu nekadašnje Službe društvenog knjigovodstva (SDK) se nalazi automatska telefonska centrala „ATC-SPP“. Takođe je istaknuto da ATC SPP posjeduje sve potrebne i savremene komunikacione resurse i omogućava priključenje korisnicima sa područja ovog plana na sve savremene širokopojasne i druge servise bez bilo kakvog ograničenja. Dakle navedena lokacija telekomunikacionog čvora obezbjeđuje mogućnost davanja novih telekomunikacionih servisa (ISDN, ADSL, IP TV) na cjelokupnom području koji se tretira ovim planskim dokumentom.

Na razmatranom području kako je istaknuto postoji odnosno djelimično je izgrađena kablovska komunikaciona kanalizacija i kablovska pristupna mreža. S obzirom na zahtjeve koje proizvode nova planska rješenja planom je predviđena rekonstrukcija postojeće kablovske kanalizacije u dužini od 96m, duž dijela ulice VII omladinske brigade koji pripada području oplana. Predviđeno je da se na postojećoj trasi dodaju još dvije krute pvc cijevi presjeka 110mm i debljine zida od 3mm. Takođe na pojedinim dionicama ovog plana gdje ranije nije izgrađena komunikaciona kablovska kanalizacija planom je predviđena nova komunikaciona kanalizacija u dužini od 99m.

Prodor sa postojećom i rekonstruisanom kablovsko-komunikacionom kanalizacijom je napravljen duž dijela ulice IV proleterska i obrađen je planskim dokumentom DUP „Drač -Vatrogasni dom“.

Na ovaj način se obezbjeđuje mogućnost uspješnog povezivanja planirane telekomunikacione infrastrukture na telefonsku centralu „SPP“ i telekomunikacionih infrastruktura u kontaktnim zonama. U planu je adekvatno tretirana i izgradnja novih telekomunikacionih kablovskih okana ukupno 9, a sve u skladu sa planiranim sadržajima i objektima u zoni obuhvata. Takođe je predviđeno da se na jednoj postojećoj lokaciji kablovskog okna izvrši i rekonstrukcija jer okno po dimenzijama i propisima ne odgovara potrebama ovog područja.

Trase planirane telekomunikacione kanalizacije potrebno je, gdje god je to moguće, uklopiti u trotoare planiranih saobraćajnica i zelene površine, jer bi se u slučaju da se telekomunikaciona okna rade u trasi saobraćajnice ili parking prostora morali ugraditi teški poklopci sa ramom a u skladu sa tim uraditi i ojačanje telekomunikacionih kablovskih okana, što bi bilo neekonomično .

Planiranje telekomunikacione kanalizacije i telekomunikacionih okana, usklađeno je u svemu sa važećim propisima za ovu oblast kao i sa preporukama iz planova višeg reda.

6.4.3. Pristupna mreža

Savremene širokopojasne telekomunikacije obuhvataju distribuciju sva tri servisa, fiksne telefonije, mobilne telefonije i prenos podataka i TV signala i kao takve omogućavaju više načina povezivanja sa telekomunikacionim operaterima.Imajući u vidu sveukupni značaj obrađivanog područja plan preporučuje savremeno telekomunikaciono rješenje sa optičkim mrežama u tehnologiji FTTH (Fiber To The Home), sa optičkim vlaknom do svakog objekta, odnosno korisnika. Ovo rješenje je u skladu sa Smjernicama i mjerama za realizaciju Prostornog urbanističkog plana opštine Podgorica do 2020. godine u pogledu stvaranja mogućnosti za primjenu novih tehnologija (FTTx) i novih servisa („širokopojasni pristup“, „triple play“..). Takođe i Crnogorski Telekom, kao dominantni telekomunikacioni operater, u svojim razvojnim planovima predviđa izgradnju optičkih pristupnih mreža kao dugoročno rješenje. Planska je preporuka da se pristupna optička telekomunikaciona mreža do svih objekata gradi isključivo podzemnim optičkim kablovima koji su uvučeni u ovim planom predviđenu kablovsku kanalizaciju sa PVC i PE cijevima. Telekomunikacioni operateri koji u svojoj ponudi objedinjavaju sva tri telekomunikaciona signala (voice, data, CATV), obezbjeđuju distribuciju signala do tehničkih prostorija (TP) kulturnih, poslovnih i turističko rekreativnih objekata. Dalja distribucija do krajnjih korisnika vrši se isključivo kroz optičku mrežu, odnosno sa optičkim vlaknom do krajnjeg korisnika. Na taj način se obezbjeđuje maksimalno pouzdan i skalabilan sistem sa praktično neograničenim propusnim opsegom. Kućnu tk instalaciju u svim prostorijama izvoditi sa kablovima UTP ili drugim kablovima sličnih karakteristika i provlačiti kroz PVC cijevi, sa ugradnjom odgovarajućeg broja razvodnih kutija, s tim da u svakom poslovnom prostoru treba predvidjeti minimalno po 4 tk instalacije, a u stambenim jedinicama minimalno po 2 tk instalacije . Obaveza Investitora je da u zavisnosti od telekomunikacionih uslova za priključenje obezbijedi odgovarajuće prostor za tehničke prostorije za smještanje komunikacione opreme. U tom cilju preporučuje se u zoni obuhvata izgradnja optičke pristupne mreže, koja nam pruža najbolja rješenja u korišćenju širokopojasnih mreža i servisa.

U slučaju da se trasa tk kanalizacije poklapa sa trasom vodovodne kanalizacije i trasom elektro instalacija, treba poštovati propisana rastojanja, a dinamiku izgradnje vremenski uskladiti.

Prilikom izgradnje elektronske komunikacione infrastrukture, po usvajanju plana, potrebno je pridržavati se sledećih naznaka i preporuka:

- Da se kod gradnje novih infrastrukturnih objekata posebna pažnja obrati zaštiti postojeće elektronske komunikacione infrastrukture
- Da se uvijek obezbijede koridori za komunikacione kablove duž svih postojećih i novih saobraćajnica
- Da se gradnja, rekonstrukcija i zamjena elektronskih komunikacionih sistema mora izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijumima.
- Elektronsku komunikacionu mrežu, elektronsku komunikacionu infrastrukturu i povezanu opremu graditi na način koji omogućava jednostavan prilaz, zamjenu, unaprjeđenje i korišćenje koje nije uslovljeno načinom upotrebe pojedinih korisnika iii operatora
- Planirane kapacitete (objekti, kanalizacija i antenski stubovi) predvidjeti za mogućnost korišćenja od strane više operatora.
- Shodno Strategiji razvoja informacionog društva do 2020. godine, u narednom periodu prioritet treba dati razvoju širokopojasnih pristupnih mreža (žicnih i bežicnih).

Tehničke uslove i preporuke za projektovanje, izgradnju, zaštitu, korišćenje i održavanje elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme za objekte i saobraćajnice u obuhvatu ovoga plana uskladiti sa:

- Zakonom o elektronskim komunikacijama („Službeni list Crne Gore”, br.40/13, 56/13, 2/17 i 49/19),
- Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina ("Službeni list Crne Gore" broj 001/22),
- Pravilnikom o širini zaštitnih zona i vrsti radio koridora u kojima nije dopušteno planiranje i gradnja drugih objekata („Sl. list Crne Gore", br. 33/14),
- Pravilnikom o zajedničkom korišćenju elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl. list Crne Gore", br. 52/14),
- Pravilnikom o tehničkim i drugim uslovima za projektovanje, izgradnju i korišćenje elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme u objektima („Službeni list Crne Gore „ broj 41/15) i
- Pravilnikom o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl. list Crne Gore", br. 59/15 i 39/16),
- Pravilnikom o granicama izlaganja elektromagnetnim poljima ("Sl. list Crne Gore", br. 6/15).

6.4.4. Predmjer i predračun materijala i radova na izgradnji komunikacione kanalizacije

(cijene su date u eurima)

A / MATERIJAL

Isporuka PVC cijevi o 110 mm / 6 m	kom	70 x 25,00 = 1750,00
Isporuka lakih tf poklopaca sa ramom	kom	7 x 300,00 = 2100,00
PE cijev presjeka 50mm sa pratećom opremom, nabavka i isporuka	m	3000 x 2 = 6000,00
Sitni pijesak ili sitnozrnasta zemlja	m ³	45 x 24 = 1080,00

UKUPNO A/ 10930,00

B / GRAĐEVINSKI I MONTAŽNI RADOVI

1. Izrada tk kanalizacije sa 2 PVC cijevi

(iskop rova dim. 0,60x0,72 u zemljištu III/IV

kategorije ,Radovi uključuju razbijanje površinskog

betonskog sloja I vraćanje u prvobitno stanje

komplet rad i material)

met 99 x 50,00 = 4950,00

2. Rekonstrukcija postojeće tk kanalizacije sa dodavanjem

dvije pvc cijevi uključujući razbijanje površinskog

betonskog sloja I vraćanje u prvobitno stanje

(iskop rova dim. 0,60x0,72 u zemljištu III/IV

kategorije , komplet rad i material)

met 96 x 65,00 = 6240,00

3. Izrada tk okna un.d. (1,60x1,40x1,90)m

sa lakim poklopcem sa ramom (iskop otvora

dim. 2,00 x 1.80 x 2,30 u zemljištu III/IV kategorije ,

komplet rad i materijal)

kom 6 x 1250,00 = 7500,00

4. Rekonstrukcija postojećeg tk okna un.dim.

(1,60x1,40x1,90)m sa proširenjem, ojačanjem i

izradom odgovarajuće gornje betonske ploče

sa lakim poklopcem sa ramom (iskop otvora

dim. 2,00 x 1.80 x 2,30 u zemljištu III/IV kategorije ,

komplet rad i materijal)

kom 1 x 1250,00 = 1250,00

UKUPNO B/ 19 940,00

UKUPNO A/ +B/ 30 230,00

UKUPNO A/ +B/ SA PDV-om od 21% 37 352,7

U obračunatu cijenu nijesu uračunati troškovi izgradnje prenosno pristupne mreže na razmatranom području, kao ni troškovi izrade unutrašnjih instalacija i sistema. Ove troškove u pravilu preuzimaju operatori fiksne i mobilne telefonije čija komunikaciona infrastruktura gravitira ovom području i koji su zainteresovani za povećanje broja korisnika elektronskih komunikacionih servisa. Dio koji se odnosi na troškove instalacija i opreme u objektima su troškovi investitora i vlasnika objekata. Takođe ovim troškovnikom nijesu obuhvaćeni eventualni troškovi na proširenju ili inovaciji kapaciteta mobilne telefonije dostupnih operatora, i ovi troškovi izlaze iz okvira gore navedenih troškova i padaju na teret operatora.

6.5. Pejzažno uređenje

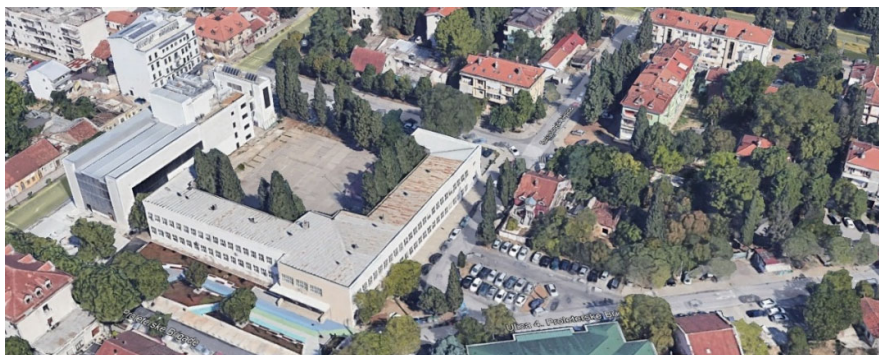
6.5.1. Postojeće stanje

Prema PUP-u Glavnog grada Podgorice do 2025. godine, područje ID UP-a "Drač - Vatrogasni dom – Zona A" pripada *tipu predjela 2 - Ravničarski predio sa istočnim brdima, podtip 2.4 Urbano jezgro*.

Sliku planskog zahvata karakterišu dva bloka neujednačene strukture.

U bloku A nalazi se: savremeni objekat budućeg Gradskog pozorišta, Osnovna škola "Savo Pejanović" sa pripadajućim zelenim površinama, mladi drvored magnolija (*Magnolia grandiflora*) duž ul. Marka Miljanova, kao i neuređena površina uz Hercegovačku ulicu.

Blok B je urbano nedovršen sa: objektima individualnog stanovanja i pripadajućim zelenilom, pomoćnim objektima, starim drvorednim zasadom čempresa (*Cupressus sempervirens*) uz ul. Omladinskih brigada, drvoredom brusonecije (*Broussonetia papyrifera*) uz ul. IV Proleterske brigade, neozelenjenim parking prostorom i neuređenom površinom sa bujnim zelenilom koje predstavlja ostatke nekadašnjeg blokovskog zelenila.

Slika 32 Postojeće stanje

Osim drvoreda uz ul. Marka Miljanova, Omladinskih brigada i IV Proleterske brigade, zelene površine javne namjene nisu zastupljene. Stari drvoredi su u vidu neujednačenih, isprekidanih poteza linijskog zelenila, i zahtjevaju rekonstrukciju, dogradnju i povezivanje sa zelenim površinama u neposrednom okruženju.

Slika 33: Drvoredi u ul. Omladinskih brigada i IV Proleterske brigade

U dvorištu Osnovne škole "Savo Pejanović", koji predstavlja zaštićenu okolinu kulturnog dobra "Spomen-bista Savu Pejanoviću", prisutna su stara monumentalna stabla čempresa, pozicionirana u vidu drvorednih zasada obodom neuređene površine. Sve buduće radove u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra treba sprovoditi uz konzervatorske uslove i prethodnu saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Slika 34: Zasadi čempresa u dvorištu Osnovne škole "Savo Pejanović",

Odsustvo uređenih zelenih površina u planskom zahvatu ima negativan odraz kako na sliku prostora tako i na kvalitet života sa aspekta kvaliteta životne sredine i zadovoljenja potreba stanovnika (odmor, igra djece).

6.5.2. Plan

Koncept pejzažnog uređenja

Koncept pejzažnog uređenja planskog zahvata zasnovan je na smjernicama PUP-a i GUR-a Glavnog grada Podgorica za Područje karaktera predjela 2.4 Urbano jezgro:

- Operativni ciljevi:
 - dogradnja i izgradnja zelenog infrastrukturnog sistema
 - revitalizacija i rekonstrukcija
 - stvaranje mreže infrastrukturnog sistema zelenila
 - povećanje ekonomske dobiti kroz estetsko-dekorativni efekat zelenila.
- Cilj planskog pristupa:
 - stvoriti zelene trgove i skverove kao "stepping stones" koji povezuju linijske poteze zelenila sa zelenim površinama
 - uspostaviti zelenu gradnju, stvarati urbane prostore u zelenilu
 - postojeće degradirane površine revitalizovati i pejzažno urediti i privesti ih namjeni
 - stvoriti zeleni prsten grada kroz stvaranje manjih urbanih parkova po cijeloj teritoriji (postojeće blokovsko zelenilo)
 - detaljnim razradama predvidjeti formiranje novih površina parkovskog karaktera i trgova, na svim mjestima koje omogućuju oblikovno i funkcionalno njihovo formiranje.

Plansko rješenje podrazumjeva:

- Urbanu afirmaciju lokacije kroz dogradnju i izgradnju zelenog infrastrukturnog sistema
- Maksimalno očuvanje i uklapanje postojećeg vitalnog i funkcionalnog drveća
- Funkcionalno zoniranje slobodnih površina
- Usklađivanje kompozicionog rješenja zelenila sa namjenom (kategorijom) zelenila
- Formiranje urbanih zelenih površina povezanih sa okruženjem.

U skladu sa karakteristikama lokacije i sa planiranom namjenom površina, planom su predviđene sljedeće kategorije površina za pejzažno uređenje:

- Površine javne namjene (PUJ)
 - Zelenilo uz saobraćajnice (ZUS)
- Površine ograničene namjene (PUO)
 - Zelenilo stambenih objekata i blokova (ZSO)
 - Zelenilo objekata prosvete (ZOP)
 - Zelenilo administrativnih objekata (ZA)
- Površine specijalne namjene (PUS)
 - Zelenilo infrastrukture (ZIK).

6.5.3. Urbanističko-tehnički uslovi za pejzažno uređenje

Opšti uslovi za pejzažno uređenje

- Uređenje vršiti na osnovu projektnog rješenja
- Zadovoljiti zadati minimalni procenat zelenila (zelenilo na slobodnom tlu)
- U toku izrade projektne dokumentacije obavezna je prethodna inventarizacija, taksacija i valorizacija postojećeg drveća u cilju maksimalnog očuvanja i uklapanja u nova urbanistička rješenja
- Postojeće i planirano zelenilo mora biti prikazano u tehničkoj dokumentaciji u okviru uređenja terena
- Predvidjeti zaštitu postojećeg vitalnog i funkcionalnog drveća tokom građevinskih radova postavljanjem zaštitnih ograda
- Na mjestima gdje nije moguće uklapanje i zadržavanje kvalitetnog drveća, planirati presađivanje. U slučajevima gdje nije moguće izvršiti presađivanje, dispoziciju objekata na UP prilagoditi postojećem vrijednom drveću
- Koristiti reprezentativne, visokodekorativne autohtone biljne vrste i egzote otporne na uslove sredine, rasadnički odnjegovane, u kontejnerima
- Izbjegavati invazivne biljne vrste
- Karakteristike sadnica drveća za ozelenjavanje:
 - min. visina sadnica 2,50-3,00 m
 - min. obim stabla na 1 m visine od 12-14 cm
- Formirati kvalitetne travnjake otporne na sušu i gaženje
- Predvidjeti urbano opremanje, rasvjetu i sisteme za navodnjavanje svih zelenih površina
- Uređenje uskladiti sa trasama podzemnih instalacija.

Zelenilo uz saobraćajnice (ZUS) - Zelene površine koje su nastale regulacijom saobraćajnica čine okosnicu uređenja planskog zahvata.

Na slobodnim površinama u zoni saobraćajnica planirane su **parterene zelene površine** otvorenog tipa (717,60 m²) i **drvoređi**.

U sklopu oblikovanja ulica, drvoređi se planiraju duž trotoara čija je širina minimum 2,50 m. U okviru drugih namjena, drvorede predvidjeti između regulacione i građevinske linije kao i na parking površinama.

Uslovi za podizanje i rekonstrukciju drvoređa:

- formirati homogene, jednoredne drvorede uz rekonstrukciju i dogradnju postojećih drvoređa pri čemu je obavezna pejzažna taksacija
- rastojanje između sadnica iznosi 6-12 m u zavisnosti od biljne vrste
- duž trotoara sadnju vršiti u travnim trakama min. širine 1,5 ili u otvorima za sadnice dim. 1x1m
- na parkinzima sadnju vršiti u otvorima za sadnice ili u zelenim trakama u pozadini parkinga na rastojanju od 2 do 3 parking mjesta kod upravnog parkiranja, a kod podužnog parkiranja na jedno parking mjesto po jedno drvo
- krune drveća ne smiju da zaklanjaju ulično osvjetljenje
- da bi se izbjegla monotonija linearnih zasada, predlaže se promjena biljne vrste duž određenih poteza
- koristiti dekorativne vrste guste krošnje, otporne na uslove sredine i izduvne gasove
- kod sadnje na pločnicima oko stabala predvidjeti vertikalnu zaštitu (zaštitne ograde), a na mjestima velike frekvencije pokrivanje sadnih otvora rešetkama
- predvidjeti sadnju školovanih sadnica u skladu sa Opštim uslovima.

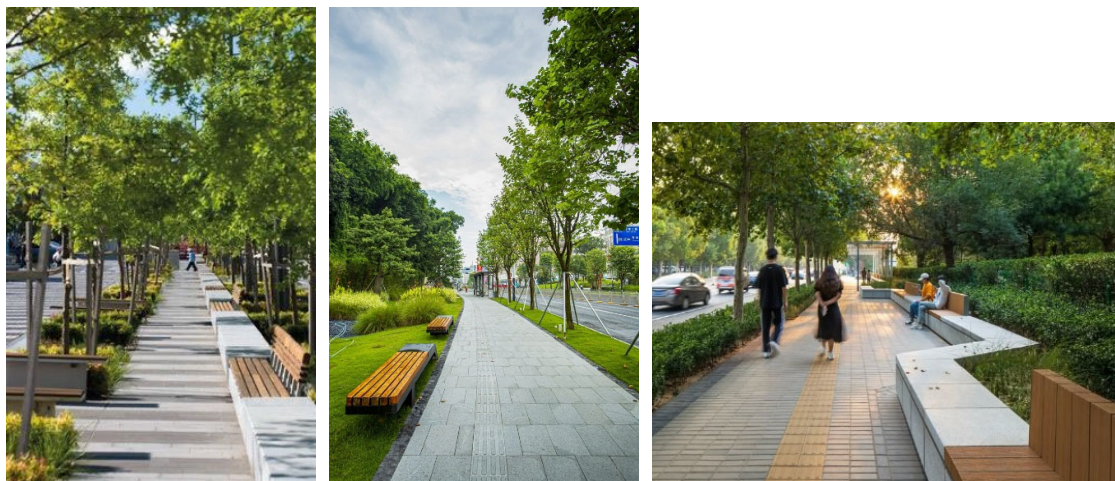

Slika 35: Primjeri zaštitnih rešetki i ograda oko drveće kod sadnje na pločniku

Uslovi za uređenje parternih zelenih površina:

- sadnju vršiti u vidu pojedinačnih stabla i manjih grupa drveća u kombinaciji sa parternim zasadima
- za parterne zasade koristiti visokokvalitetne trave, perene, sezonsko cvijeće i žbunaste vrste različitog habitusa i visine
- adekvatnim izborom biljnih vrsta i kompozicijom zasada obezbjediti preglednost saobraćajnica
- u skladu sa prostornim uslovima, mogu se organizovati mjesta za kraći odmor stanovnika uz odgovarajuće urbano opremanje (urbani mobilijar savremenog dizajna: klupe, kante za smeće i dr.)
- ostale smjernice u skladu sa Opštim uslovima.

Slika 36: Primjeri uređenja - Zelenilo uz saobraćajnice

Zelenilo stambenih objekata i blokova (ZSO) - U okviru stanovanja srednje gustine sa poslovanjem (SSG) planirano je zelenilo stambenih objekata. Uređene zelene površine oko stambenih objekata imaju značajnu funkciju u formiranju "zelenih prodora" u izgrađenom tkivu i predstavljaju sponu inkorporacije predmetnog prostora u urbanu cjelinu.

Uslovi za uređenje:

- minimum 30% površine urbanističke parcele mora biti pod zelenilom
- sadnju visokog i srednjeg drveća vršiti u manjim grupama i u vidu solitera u kombinaciji sa parternim zasadima (travnjaci, pokrivači tla, perene, jednogodišnje cvijeće, žbunasti zasadi, bordure, žive ograde)
- sadnju drveća je moguće organizovati i na popločanim površinama
- kod kompozicije zasada voditi računa o spratnosti, ritmu, koloritu i vizurama prema objektu
- dispoziciju zelenila uskladiti sa mjerama energetske efikasnosti u pogledu uticaja na mikroklimu, zaštitu od sunca i vjetrova
- ograde mogu biti od biljnog materijala (žive ograde) ili od čvrstog materijala u kombinaciji sa odgovarajućom vegetacijom kao što su puzavice i žbunaste vrste

- obavezno predvidjeti intenzivno / poluintenzivno / ekstenzivno ozelenjavanje ravnih krovnih površina objekata i žardinjera na etažama što zahtijeva potrebnu nosivost krovne konstrukcije, ugradnju izolacionih slojeva i upotrebu adekvatnog supstrata
- primjenom puzavica ozeleniti fasade, terase objekata i ravne krovne površine stvarajući "zelene zidove" (vertikalno zelenilo) kojim se povećava stepen ozelenjenosti
- za zastore koristiti moderne materijale usklađene sa arhitekturom objekata i ambijentalnim karakteristikama
- ostale smjernice u skladu sa Opštim uslovima.

Slika 37: Primjeri uređenja - Krovno i vertikalno zelenilo objekata

Zelenilo objekata prosvete (ZOP) - Uz objekat školstva na UP 2 (Osnovna škola "Savo Pejanović") planirane su namjenske zelene površine. Ove zelene površine treba da omoguće bezbjedan boravak i igru učenika, kao i potrebne zdravstveno-higijenske uslove. Oblikovanje zelenih i slobodnih površina mora biti u funkciji osnovne namjene prostora i u skladu sa statusom prostora kao zaštićene okoline kulturnog dobra.

Sve buduće radove treba sprovoditi uz konzervatorske uslove i prethodnu saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Uslovi za uređenje:

- minimum 30% unutrašnjeg dvorišnog dijela urbanističke parcele treba da je pod zelenilom
- maksimalno očuvati monumentalna stabla čempresa pozicionirana obodom dvorišnog kompleksa u vidu drvorednih zasada; obavezna je pejzažna taksacija
- uređenje zelenih površina vršti u pejzažnom stilu
- voditi računa o osunčanosti, odnosu svijetlosti i sijenke i potrebi stvaranja zasjene
- obodom parcela planirati gušće zasade žbunja i visokog drveće kao sanitarno-higijensku i vizuelnu barijeru od spoljnih uticaja
- izgradnja platoa za odmor i igru učenika sa potrebnom zasjenom
- uz mjesta za sjedenje uvesti grupacije drveća i pergole sa dekorativnim puzavicama
- sadnju drveća je moguće organizovati i na popločanim površinama
- formirati kvalitetne travnjake otporne na sušu i gaženje
- ne smiju se koristiti otrovne vrste, vrste koje izazivaju polensku alergiju i biljke sa trnovima, a koristiti vrste koje luče fitoncide
- predvidjeti dogradnju/rekonstrukciju zelenih površina ispred ulaza u objekat

- prostor upotpuniti urbanim mobilijarom savremenog dizajna (klupe, korpe za otpatke, kandelabri, skulpture, česma, fontana i dr.)
- materijali i kompozicija zastora treba da su reprezentativni, koristiti savremene materijale
- ostale smjernice u skladu sa Opštim uslovima.

Zelenilo administrativnih objekata (ZA) - U cilju urbane afirmacijelokacije predviđa se rekonstrukcija platoa oko objekta Gradskog pozorišta i uvođenje površina sa zelenilom.

Slika 38: Primjeri uređenja platoa ispred Gradskog pozorišta

Uslovi za uređenje:

- površina pod zelenilom iznosi minimum 10%, a pod popločanjem maksimalno 90%
- formirati zelene trake u popločanju sa pojedinačnim stablima i parternim zelenilom
- uz mjesta za sjedenje uvesti grupacije drveća
- kao dopunu ozelenjavanja koristiti žardinjere i dekorativne saksije
- prostor upotpuniti urbanim mobilijarom savremenog dizajna (klupe, korpe za otpatke, kandelabri, skulpture, česma, fontana i dr.)
- materijali i kompozicija zastora treba da su reprezentativni, koristiti savremene materijale
- ostale smjernice u skladu sa Opštim uslovima.

Zelenilo infrastrukture (ZIK) - Zelene površine trafostanice su površine specijalne namjene koje treba da obezbijede: smanjenje mogućih nepoželjnih uticaja na okruženje, unaprijeđenje estetske vrijednosti kompleksa, povezivanje sa kontaktnim zelenim površinama u jedinstven sistem zelenila.

Osnovni uslov je da zelenilo svojim korijenovim sistemom ili krošnjom ne ometa normalno funkcionisanje infrastrukturnog objekata.

Uslovi za uređenje:

- minimum 10% površine parcele treba da je pod zelenilom
- formirati kvalitetne travnjake otporne na sušu
- obodom parcele moguće je formirati zeleni zid od žbunastih vrsta i/ili puzavica.

Prijedlog biljnih vrsta za izradu projekta pejzažne arhitekture

Kod izbora sadnog materijala moraju se ispoštovati sljedeći uslovi:

- koristiti vrste otporne na ekološke uslove sredine a u skladu sa kompozicionim i funkcionalnim zahtjevima
- izbjegavati upotrebu invazivnih biljnih vrsta i vrsta iz drugih areala
- sadnice moraju biti zdrave, rasadnički pravilno odnjegovane, standardnih dimenzija, sa busenom.

Opšti prijedlog sadnog materijala:

Četinarsko drveće: *Cupressus sempervirens*, *Cupressocyparis leylandii*, *Pinus pine*.

Listopadno drveće: *Quercus pubescens*, *Celtis australis*, *Platanus acerifolia*, *Tilia cordata*, *T. tomentosa*, *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*, *Aesculus x carnea*, *Fraxinus ornus*, *Liriodendron tulipifera*, *Melia azedarach*, *Lagerstroemia indica*, *Prunus pisardii*.

Zimzeleno drveće: *Quercus ilex*, *Olea europaea*, *Ligustrum japonicum*, *Nerium oleander*, *Magnolia grandiflora*, *Cinnamomum camphora*.

Žbunaste vrste: *Arbutus unedo*, *Laurus nobilis*, *Ligustrum ovalifolium*, *Nerium oleander*, *Pittosporum tobira*, *Pyracantha coccinea*, *Prunus laurocerassus*, *Berberis thunbergii* 'Atropurpurea', *Forsythia suspense*, *Spirea sp.*, *Buxus sempervirens*, *Cotoneaster dammeri*, *Viburnum tinus*, *Yucca sp.*

Puzavice: *Hedera sp.*, *Rhynchospermum jasminoides*, *Lonicera caprifolium*, *L. implexa*, *Parthenocissus tricuspidata*, *Tecoma radicans*, *Wisteria sinensis*, *Parthenocissus tricuspidata*, *P. quinquefolia*.

Palme: *Chamaerops humilis*, *Chamaerops excelsa*, *Cycas revoluta*, *Phoenix canariensis*.

Perene: *Lavandula spicata*, *Rosmarinus officinalis*, *Santolina viridis*, *S. chamaecyparissus*, *Hydrangea hortensis*.

6.5.4. Procjena troškova

APROKSIMATIVNA VRIJEDNOST TROŠKOVA ZA PEJZAŽNO UREĐENJE JAVNIH ZELENIH POVRŠINA				
Red. br.	Ops	Površina m ²	Jed. cijena €	Ukupna cijena €
PUJ				
1.	Zelenilo uz saobraćajnice (ZUS)			
	- Parterno zelenilo	717,60	35	25.116,00
	- Drvoredi	aproksimativno		8.000,00
Ukupno:		717,60		33.116,00

7. EKONOMSKA ANALIZA

Ekonomska analiza razvoja područja u zahvatu Izmjena i dopuna UP Drač-Vatrogasni dom , izrađena je na osnovu raspoložive dokumentacije Naručioaca , uzimajući u obzir i sve relevantne činjenice koje su vrijedjele u vrijeme izrade ove analize.

Prostor UP-a je važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Glavnog grada. Planskim rješenjem se stvaraju preduslovi za funkcionisanje sadržaja u skladu sa ostalim sadržajima Glavnog grada koji predstavljaju neodvojivu cjelinu.

U zahvatu se nalaze dva značajna objekta društvenih djelatnosti, i to novo Gradsko pozorište i Osnovna škola „Savo Pejanović“.

Zonu zahvata UP-a karakteriše nedostatak parking površina, pješačke staze I trotoari su djelimično uređeni.

Planski koncept iziskuje značajna investiciona ulaganja u adaptaciju i izgradnju objekata , ulaganja u unapređenje infrastrukture.

Procijenjena investiciona vrijednost

U tabeli koja slijedi iskazani su očekivani troškovi za planirane radove koje je potrebno izvesti radi realizacije ukupnog zahvata i izgradnje predmetne lokacije, po namjeni i sadržajnim cjelinama. Svi troškovi izgradnje su procijenjeni i mogu znatnije odstupati. Procjene su izvršene na bazi iskustava za slične lokacije.

Osnova ovih procjena je dobijanje referentnih početnih veličina koje je kroz adekvatnu tehničko-tehnološku dokumentaciju potrebno verifikovati i korigovati.

PLAN NAMJENE POVRŠINA	BGP plan			Cijena €/m ²	Vrijednost €/m ²
	površina m ²				
	Planirani	postojeće	razlika		
1. Ukupni BGP	11.477,00	9.508,00	1.969,00		1.575.200,00
SSG - Stanovanje srednje gustine	1.929,00	384,00	1.545,00	800	1.236.000,00
K - Kultura	4.252,00	4.252,00	0,00		-
ŠS - školstvo i socijalna zaštita Osnovna škola "Savo Pejanović"	5.296,00	4.872,00	424,00	800	339.200,00
2. Infrastruktura					1.074.018,63
Saobraćajna infrastruktura					585.035,00
Hidrotehnička infrastruktura					234.316,50
Elektroenergetska infrastruktura					169.400,00
Elektronske komunikacije					45.196,77
Pejzažno uređenje					40.070,36
3. Ostali troškovi					85.429,00
Projektno tehnička dokument.		1.969,00		25,00	49.225,00
ekoloski elaborati, saglasnosti i dr.					
Nadzor				0,02	31.504,00
Troškovi rusenja		94,00		50,00	4.700,00
UKUPNO (1:3)					2.734.647,63

Projektovani prihodi

Ekonomske efekte zone u zahvatu UP Drač-Vatrogasni dom realno je sagledavati kroz valorizaciju objekata kao dijela užeg gradskog jezgra, prije svega objekta Gradskog pozorišta a zatim i kroz poboljšanje uslova stanovanja,

Direktni (finansijski) prihodi

Finansijski prihodi su bazirani na:

Jednokratnim prihodima

1. prihodi od poreza na promet nepokretnosti
 2. prihodi od naknada za građevinsko zemljište
- Porezima i taksama
 1. prihodi od poreza na dodatu vrijednost
 2. prihodi od poreza na neto dobit
 3. prihodi od poreza na lična primanja

Prihodi od naknada za građevinsko zemljište

Priprema za komunalno opremanje i komunalno opremanje građevinskog zemljišta vrši se u skladu sa Programom uređenja prostora.

Naknadu za komunalno opremanje građevinskog zemljišta plaća investitor u skladu sa važećom odlukom o naknadama za komunalno opremanje građevinskog zemljišta opštine Podgorica.

Naknada se utvrđuje u zavisnosti od:

- 1) stepena opremljenosti građevinskog zemljišta;
- 2) prosječnih troškova komunalnog opremanja;
- 3) učešća investitora u komunalnom opremanju

Imajući u vidu zoning opštine Podgorica, stepen postojeće infrastrukturne opremljenosti i planirana ulaganja u ove sadržaje , troškovi komunalnog opremanja su prikazani u tabeli koja slijedi:

Red.br.	Struktura	Povrsina m ²	Komun.dopr.	Ukupno (EUR)
SSG	Stanovanje srednje gustin	1.545,00	141,56	218.710,20
	UKUPNO	1.545,00		218.710,20

Prihodi od poreza na lična primanja

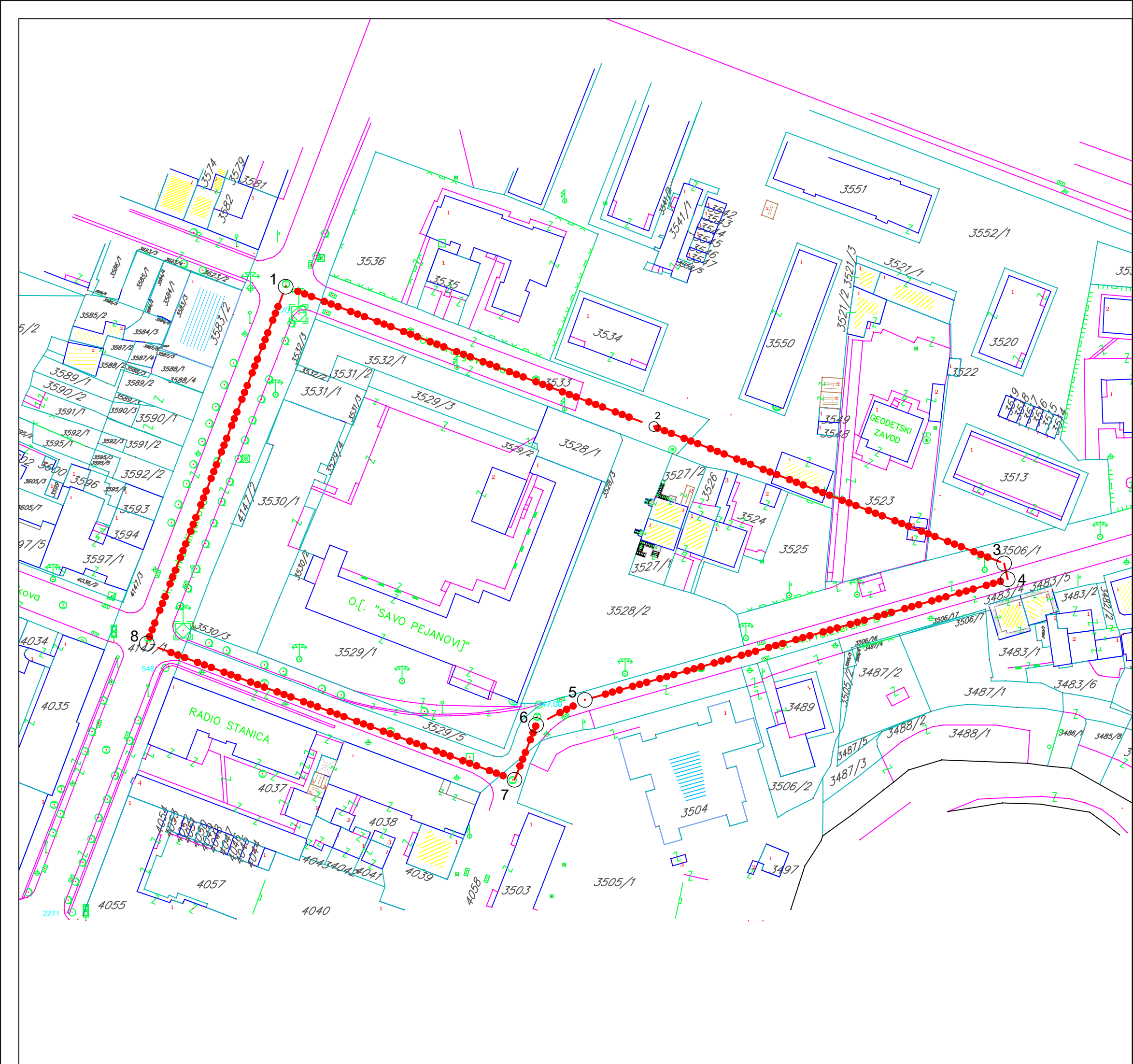
U skladu sa planskim rješenjem se predviđa oko 200 stalno zaposlenih .

	Zaposleni	Broj zaposlenih	Pros.j.bruto zar.	Bruto na god.nivou	Porez na zarade 9%
1	Stalno zaposleni	200	1.200,00	2.880.000,00	616.800,00
	UKUPNO:	200		2.880.000,00	616.800,00

Zaključna ocjena

Poštujući smjernice racionalnog I održivog korišćenja prostora, očuvanje ambijentalnih vrijednosti, korišćenje elemenata tradicionalne arhitekture u izgradnji sadržaja koji zadovoljavaju savremene trendove, Opština Podgorica će biti bogatija sa uređenom zonom u centru grada prepoznatljivoj po Gradskom pozorištu, školi koja je kulturno dobro I koja će dobiti fiskulturnu salu , uređene zelene površine I nove objekte stanovanja.

Realizacija planiranih investicija doprinijet će povećanju ekonomskih efekata opštine Podgorica. U sagledavanju efekata treba uzeti u obzir društveni aspekt investicije i opšte društvene koristi opštine Podgorica kroz stvaranje novih radnih mjesta, podsticaja i mogućnosti aktiviranja lokalnog stanovništva na razvijanju cijelog niza pratećih uslužnih djelatnosti..

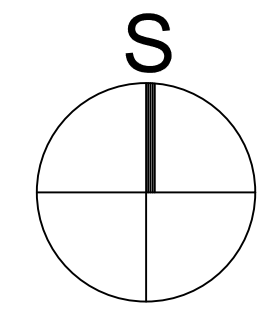

LEGENDA:

- GRANICA ZAHVATA PLANA
- 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE

koordinate granice zahvata plana

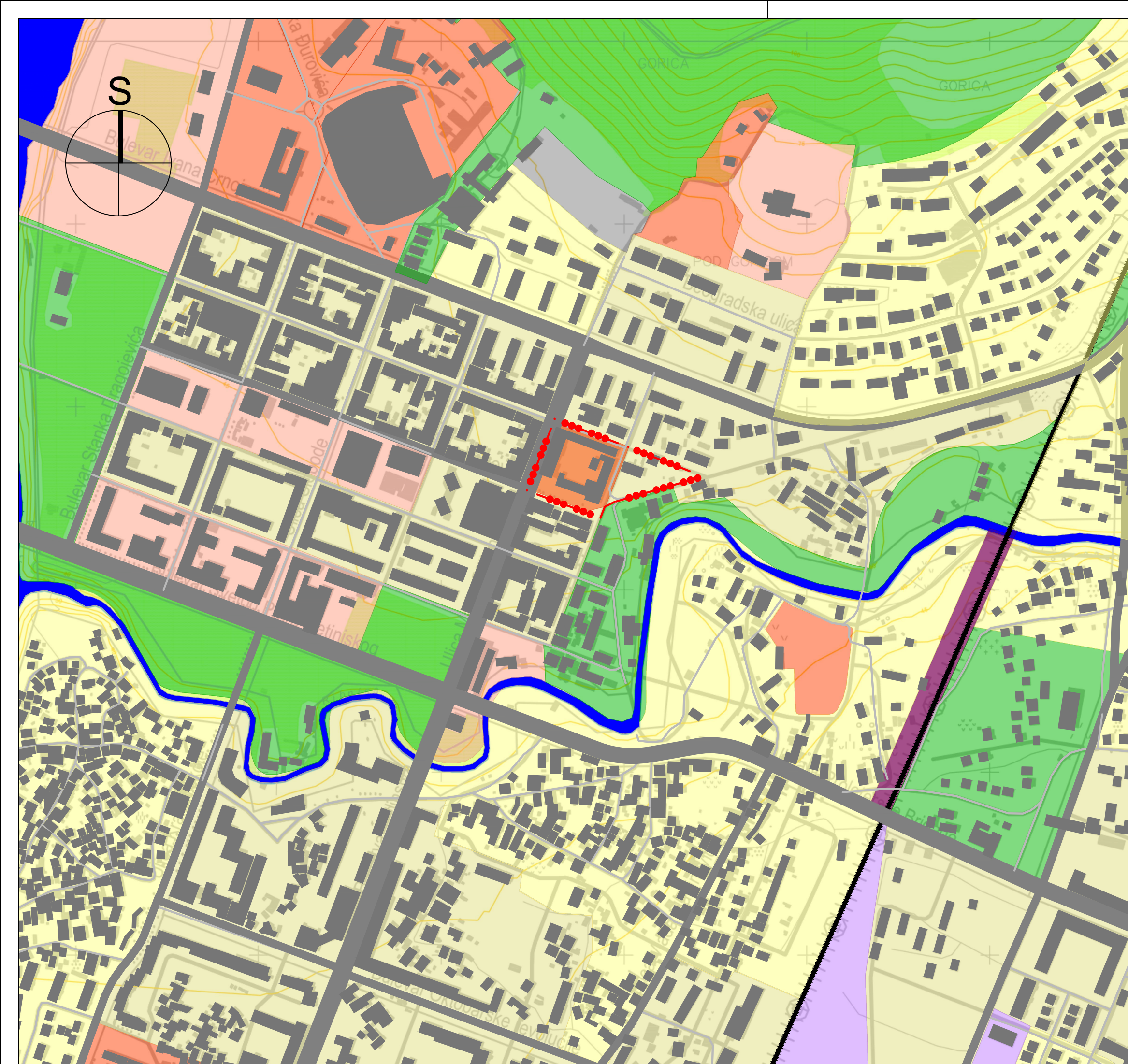
1	6604655.16	4700482.27
2	6604756.02	4700443.99
3	6604851.94	4700406.50
4	6604852.92	4700402.20
5	6604737.10	4700369.14
6	6604723.76	4700362.30
7	6604717.83	4700347.26
8	6604617.12	4700384.58

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

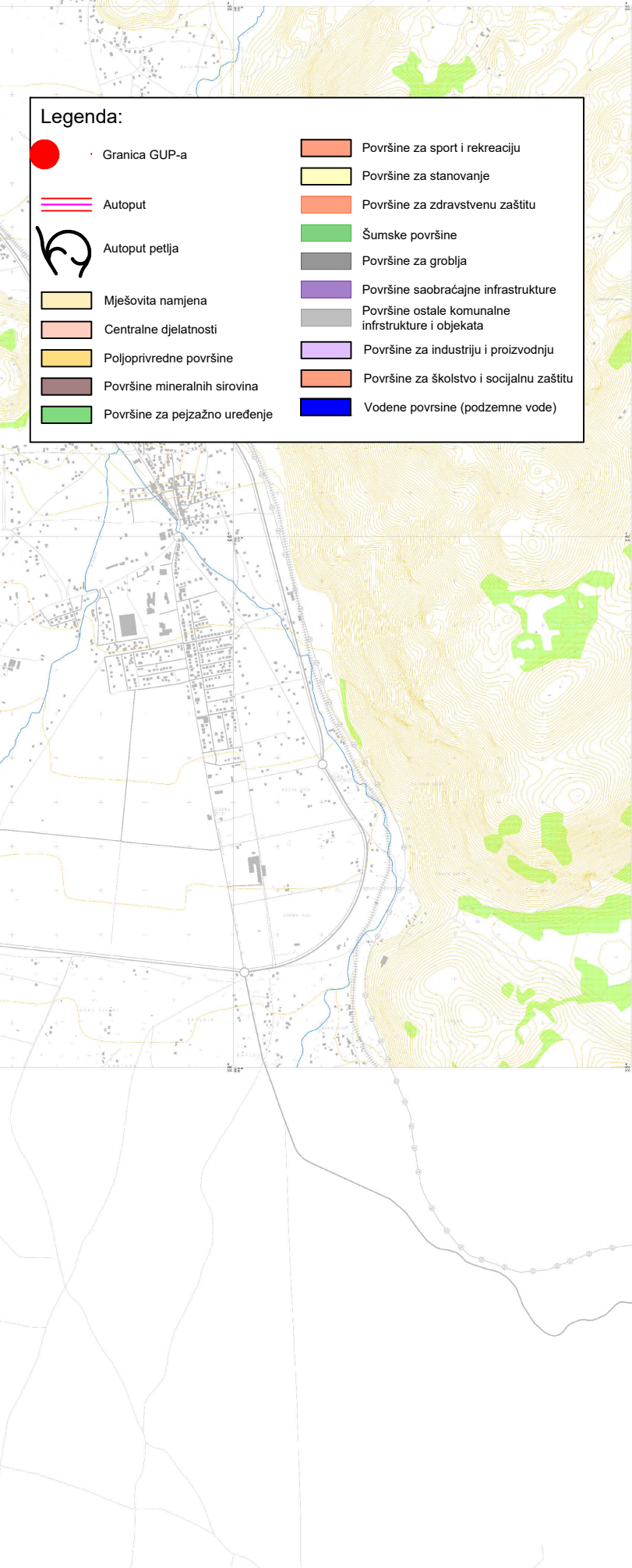
godina izrade plana: 2025.god.	obradivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
razmjera: 1:1000	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	broj grafičkog priloga: 1.
	naziv grafičkog priloga: Katastarska podloga sa granicom zahvata	

LEGENDA:

●●●●● GRANICA ZAHVATA PLANA

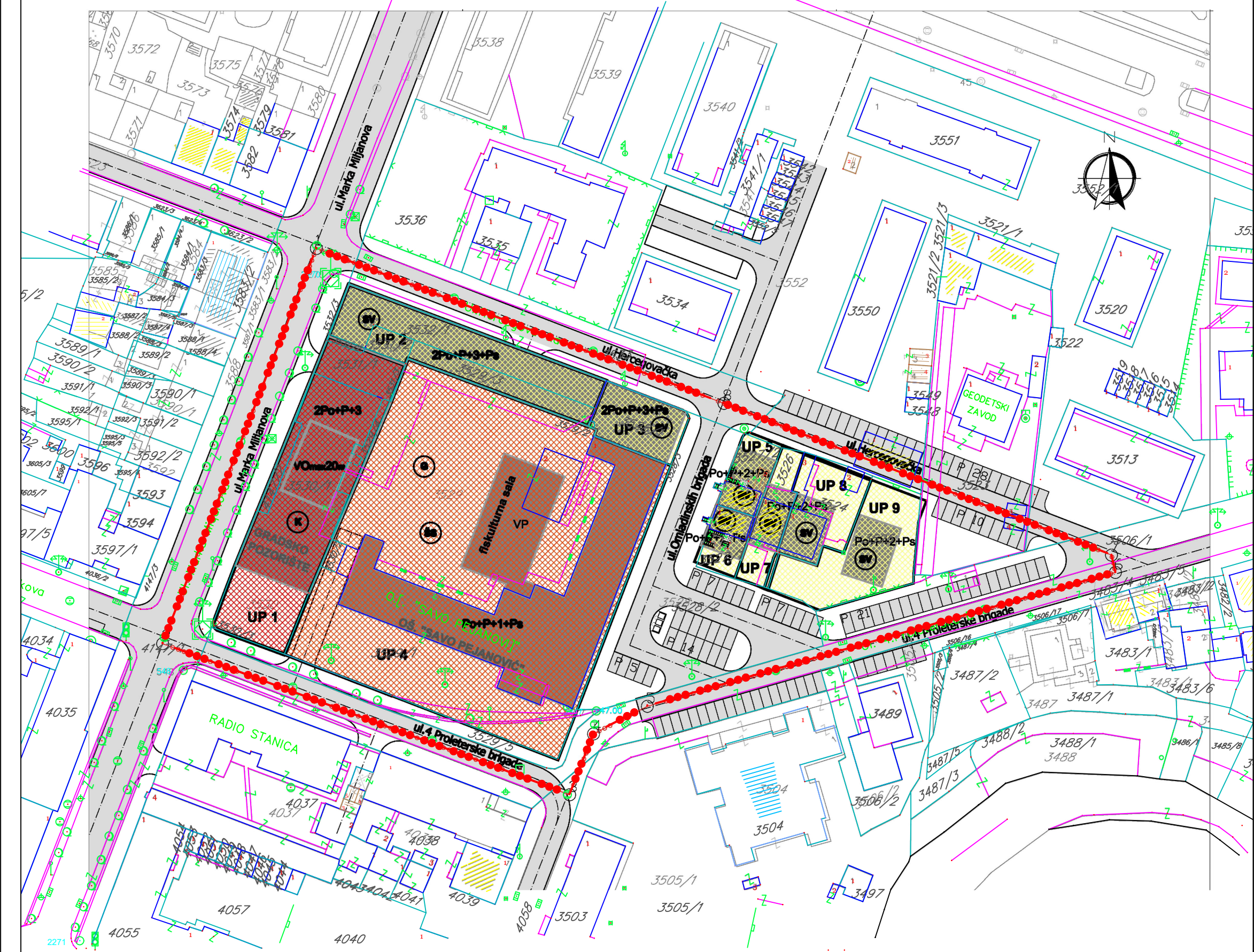
Legenda:	
● Granica GUP-a	Površine za sport i rekreaciju
— Autoput	Površine za stanovanje
— Autoput petlja	Površine za zdravstvenu zaštitu
— Mješovita namjena	Šumske površine
— Centralne djelatnosti	Površine za groblja
— Poljoprivredne površine	Površine saobraćajne infrastrukture
— Površine mineralnih sirovina	Površine ostale komunalne infrastrukture i objekata
— Površine za pejzažno uređenje	Površine za industriju i proizvodnju
	Površine za školstvo i socijalnu zaštitu
	Vodne površine (podzemne vode)

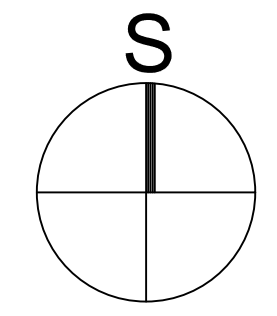
Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:2000	naziv grafičkog priloga: Izvod iz PUP-GUR Podgorica - Plan namjene površina -	broj grafičkog priloga: 2.

- granica obuhvata plana
- broj katastarske parcele
- granica katastarske parcele
- broj urbanističke parcele
- granica urbanističke parcele
- školstvo
- kultura
- stanovanje veće gustine
(na podzemlju, centralni ili drugi objekti kojima se ne omelaju cenzurni namjeri)
- javna podzemna garaža
- kolote površine
- pješačke površine

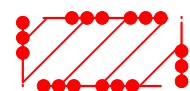

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta **Drač - Vatrogasni dom - Zona A**

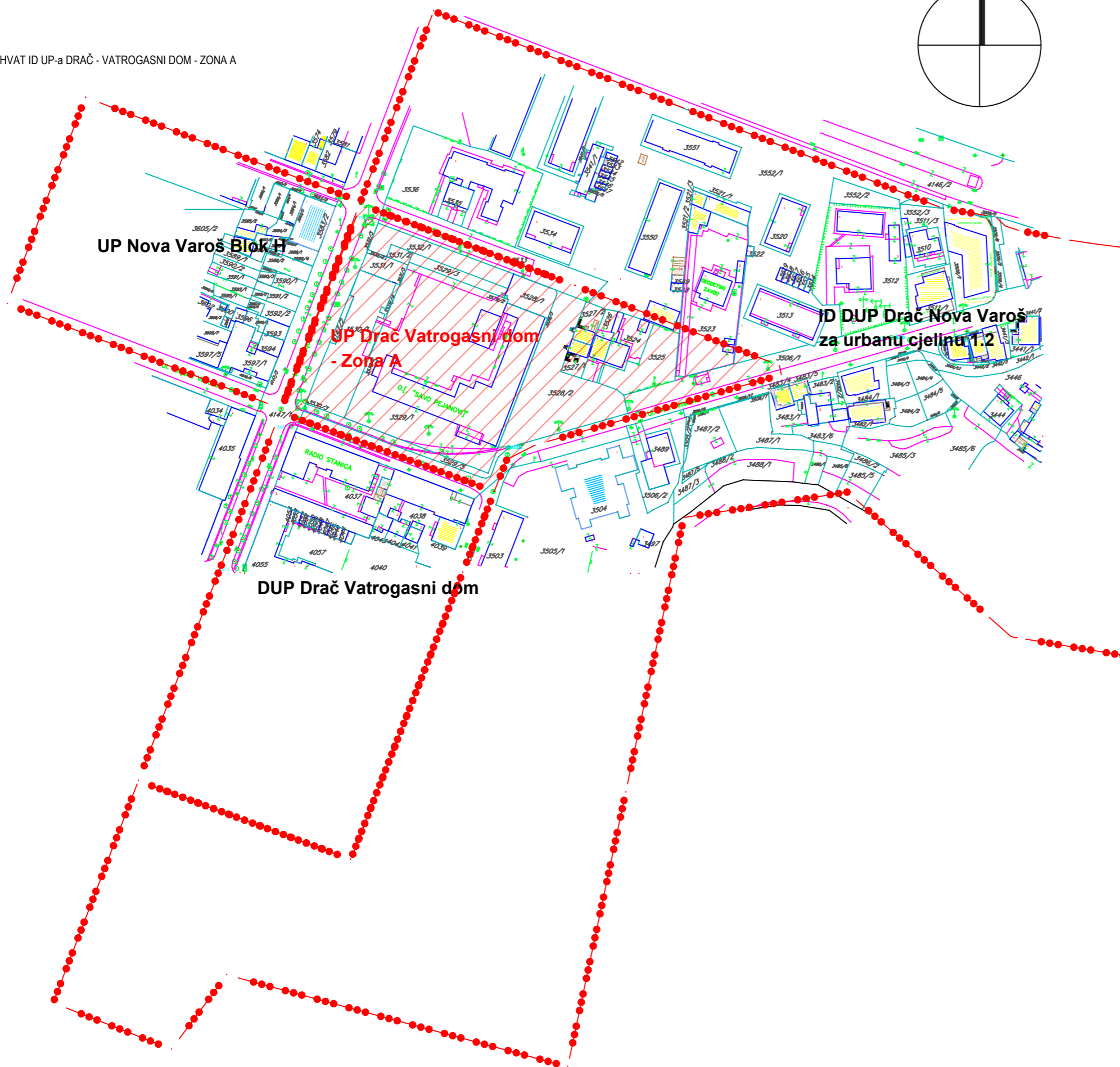
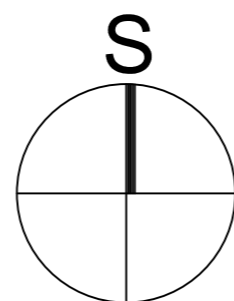
PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Izvod iz UP Drač - Vatrogasni dom Zona A - Plan namjene površina -	broj grafičkog priloga: 3.

LEGENDA:

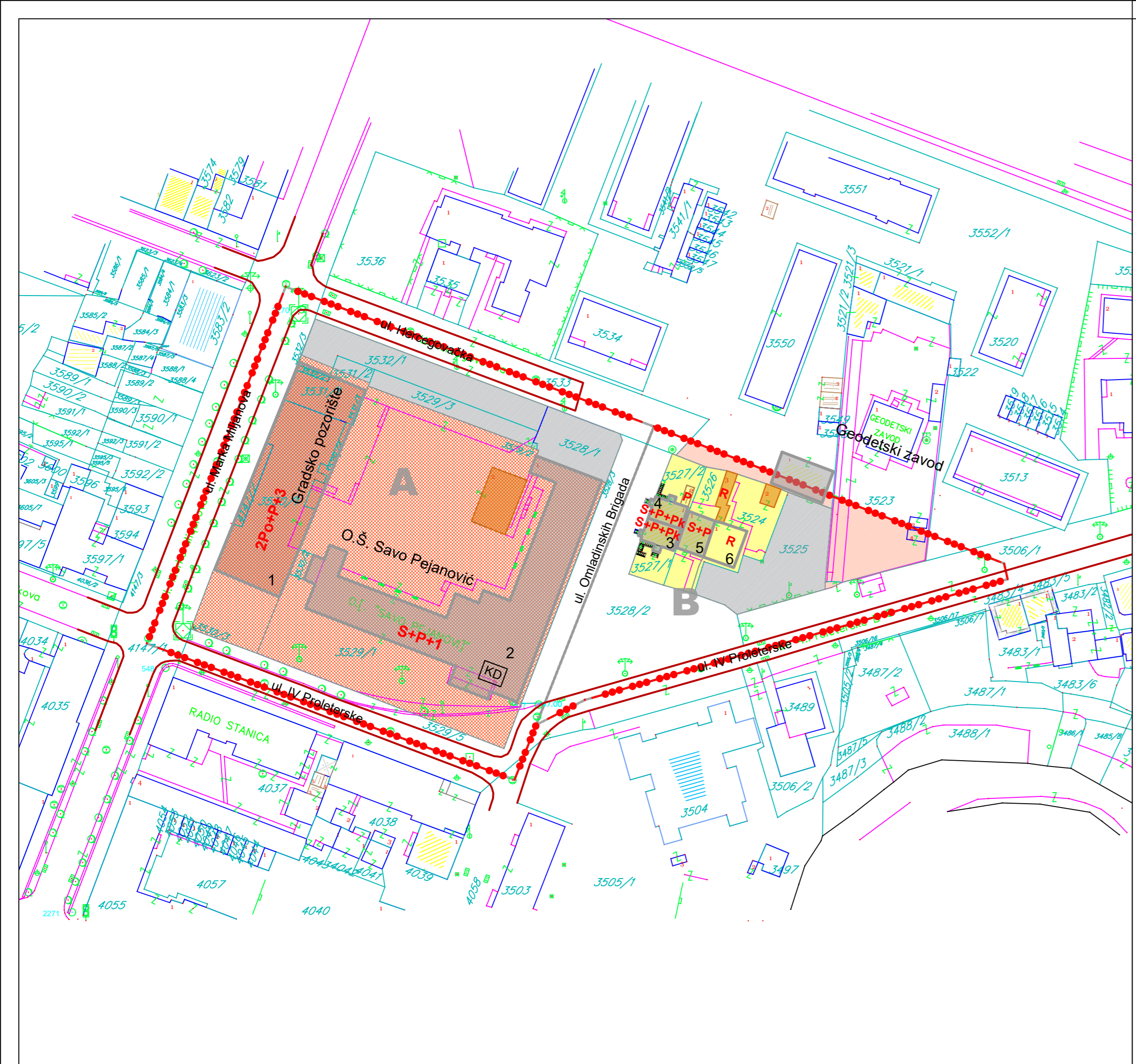
ZAHVAT ID UP-a DRAČ - VATROGASNI DOM - ZONA A

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta **Drač - Vatrogasni dom - Zona A**

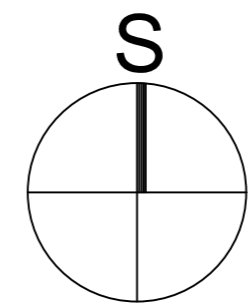
PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:2000	naziv grafičkog priloga: Kontaktne zone	broj grafičkog priloga: 4.

LEGENDA:

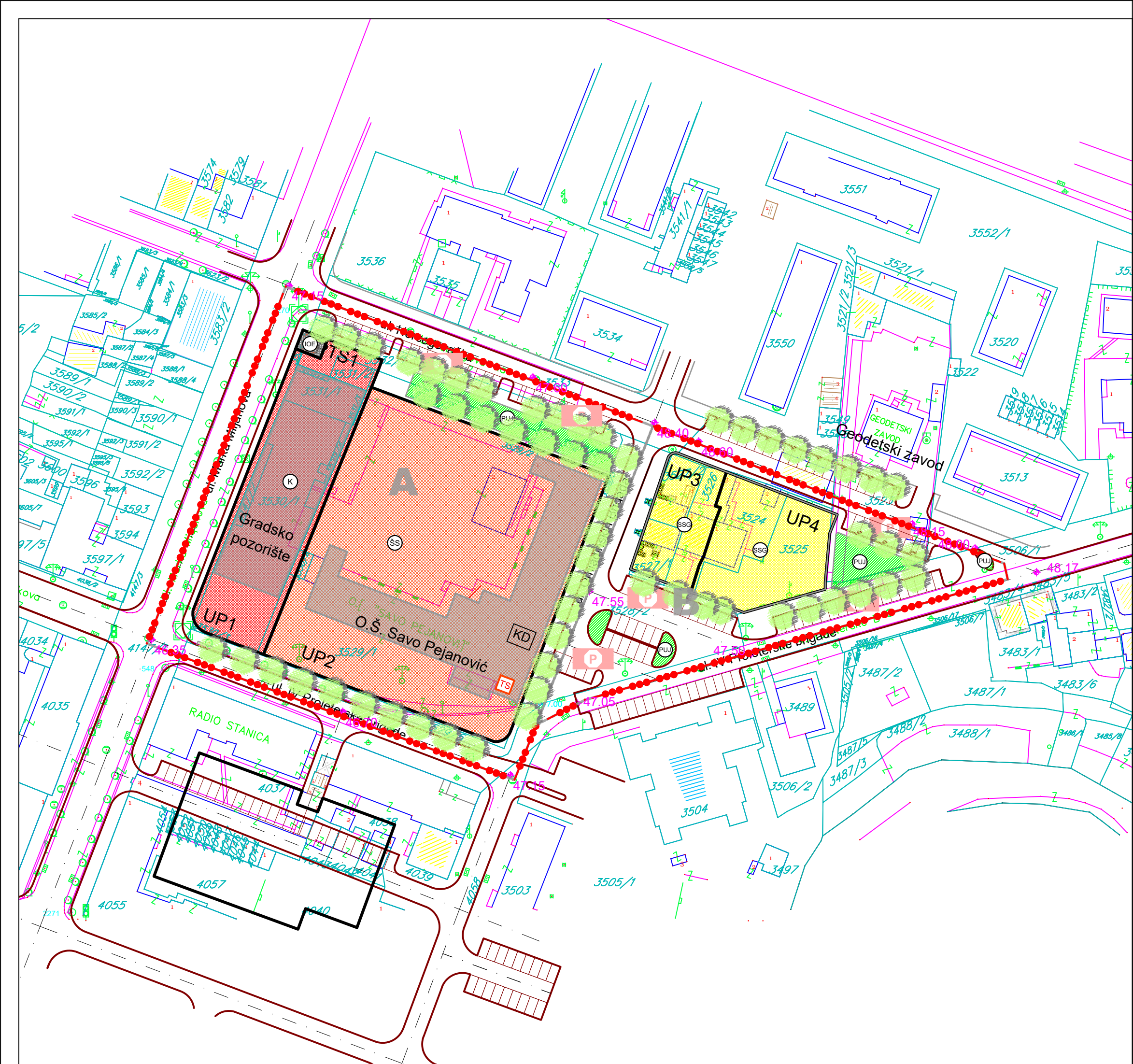
- GRANICA ZAHVATA PLANA
- 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKT
- POMOĆNI OBJEKAT OBJEKTA
- 2 BROJ POSTOJEĆEG OBJEKTA
- 3 SPRATNOST POSTOJEĆEG OBJEKTA
- GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- NAMJENA POVRŠINA
- STANOVANJE
- MJEŠOVITA NAMJENA
- CENTRALNE DJELATNOSTI
- KULTURA
- NEUREĐENA POVRŠINA
- KD KULTURNO DOBRO

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Analiza postojećeg stanja	broj grafičkog priloga: 5.

LEGENDA:

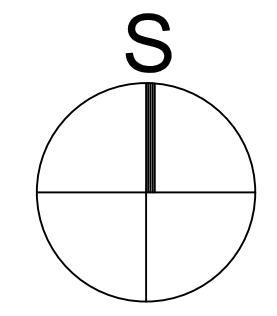
- GRANICA ZAHVATA PLANA
- GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI
- GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6** OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

NAMJENA POVRŠINA

- STANOVANJE SREDNJE GUSTINE SA POSLOVANJEM
- ŠKOLSTVO I SOCIJALNA ZAŠTITA
- KULTURA
- PEJZAŽNO UREĐENJE JAVNE NAMJENE
- ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA
- KULTURNO DOBRO
- DRVORED

SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

- IVIČNJAK SAOBRAĆAJNICE
- OSOVINA SAOBRAĆAJNICE
- TROTOAR
- PJEŠAČKE POVRŠINE
- VISINSKE KOTE SAOBRAĆAJNICE
- PARKING
- TRAFOSTANICA

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

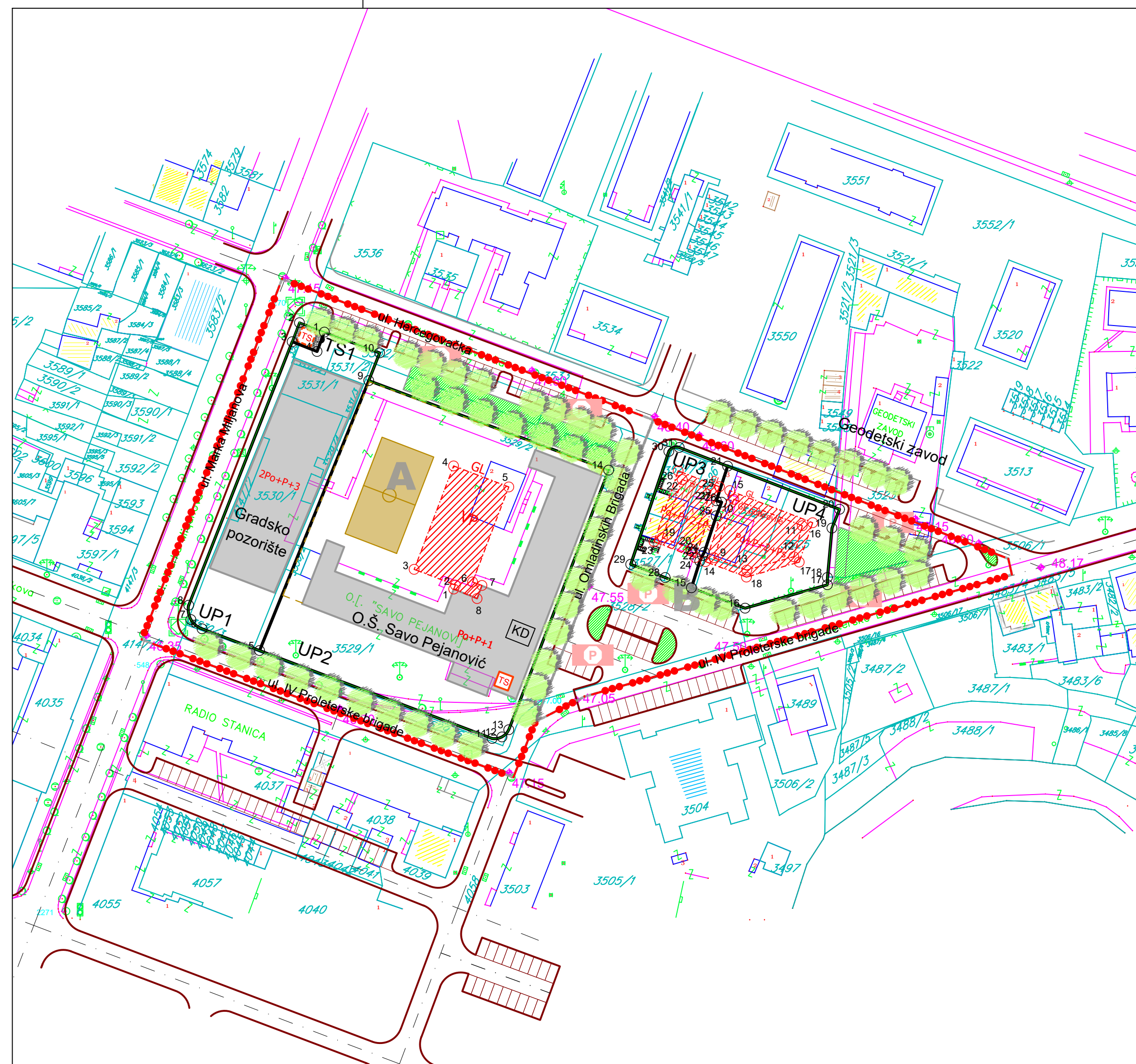
godina izrade plana:	2025.god.	obradivač plana:	MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana:	br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
razmjera:	1:1000	rukovodilac izrade plana:	Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	broj grafičkog priloga:	6.
		naziv grafičkog priloga:		Plan namjene površina	

koordinate tačkica UP-a

1	6604666.63	4700467.89
2	6604659.89	4700470.42
3	6604657.91	4700465.28
4	6604664.65	4700462.63
5	6604649.06	4700381.62
6	6604633.48	4700387.50
7	6604630.46	4700390.01
8	6604629.86	4700393.89
9	6604678.65	4700454.75
10	6604681.60	4700462.27
11	6604712.10	4700357.79
12	6604714.76	4700358.22
13	6604716.61	4700360.17
14	6604743.65	4700430.49
15	6604766.10	4700398.60
16	6604780.63	4700393.09
17	6604802.94	4700399.44
18	6604802.94	4700401.41
19	6604804.16	4700414.77
20	6604806.21	4700419.88
21	6604775.89	4700431.57
22	6604768.36	4700405.84
23	6604769.07	4700407.36
24	6604769.58	4700408.27
25	6604772.83	4700418.11
26	6604774.27	4700421.82
27	6604772.84	4700422.20
28	6604758.97	4700401.39
29	6604749.65	4700404.98
30	6604759.97	4700435.57
31	6604762.79	4700436.62

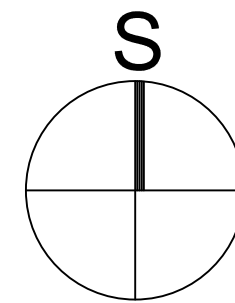
koordinate tačkica GL1

1	6604701.69	4700398.27
2	6604702.13	4700399.35
3	6604690.96	4700403.61
4	6604701.64	4700431.64
5	6604716.60	4700425.94
6	6604706.78	4700400.20
7	6604709.33	4700399.26
8	6604708.02	4700395.70
9	6604772.17	4700406.77
10	6604777.57	4700422.58
11	6604796.13	4700415.41
12	6604793.82	4700407.04
13	6604781.07	4700403.41
14	6604769.90	4700405.70
15	6604776.48	4700424.94
16	6604798.94	4700416.25
17	6604795.29	4700405.58
18	6604780.99	4700401.51
19	6604758.20	4700412.18
20	6604766.01	4700409.16
21	6604771.40	4700424.95
22	6604763.59	4700427.95
23	6604755.94	4700411.13
24	6604767.11	4700406.80
25	6604773.67	4700426.00
26	6604762.49	4700430.30

LEGENDA:

- GRANICA ZAHVATA PLANA
- GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI KOJI SE ZADRŽAVAJU
- POSTOJEĆI OBJEKTI KOJI SE UKLANJAJU RADI IZGRADNJE NOVIH
- GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6 OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE
- GRAĐEVINSKA LINIJA GL1
- ZONA ZA IZGRADNJU
- TAČKA SA KOORDINATOM URBANISTIČKE PARCELE
- TAČKA SA KOORDINATOM GRAĐEVINSKE LINIJE
- REGULACIONA LINIJA
- PEJZAŽNO UREĐENJE JAVNE NAMJENE
- ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA
- KULTURNO DOBRO
- DRVORED
- SAOBRAČAJNA INFRASTRUKTURA**
- IVIČNJAK SAOBRAČAJNICE
- OSOVINA SAOBRAČAJNICE
- TROTOAR
- PJEŠAČKE POVRŠINE
- VISINSKE KOTE SAOBRAČAJNICE
- PARKING
- TRAFOSTANICA

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

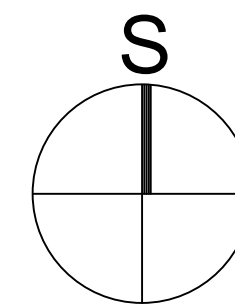
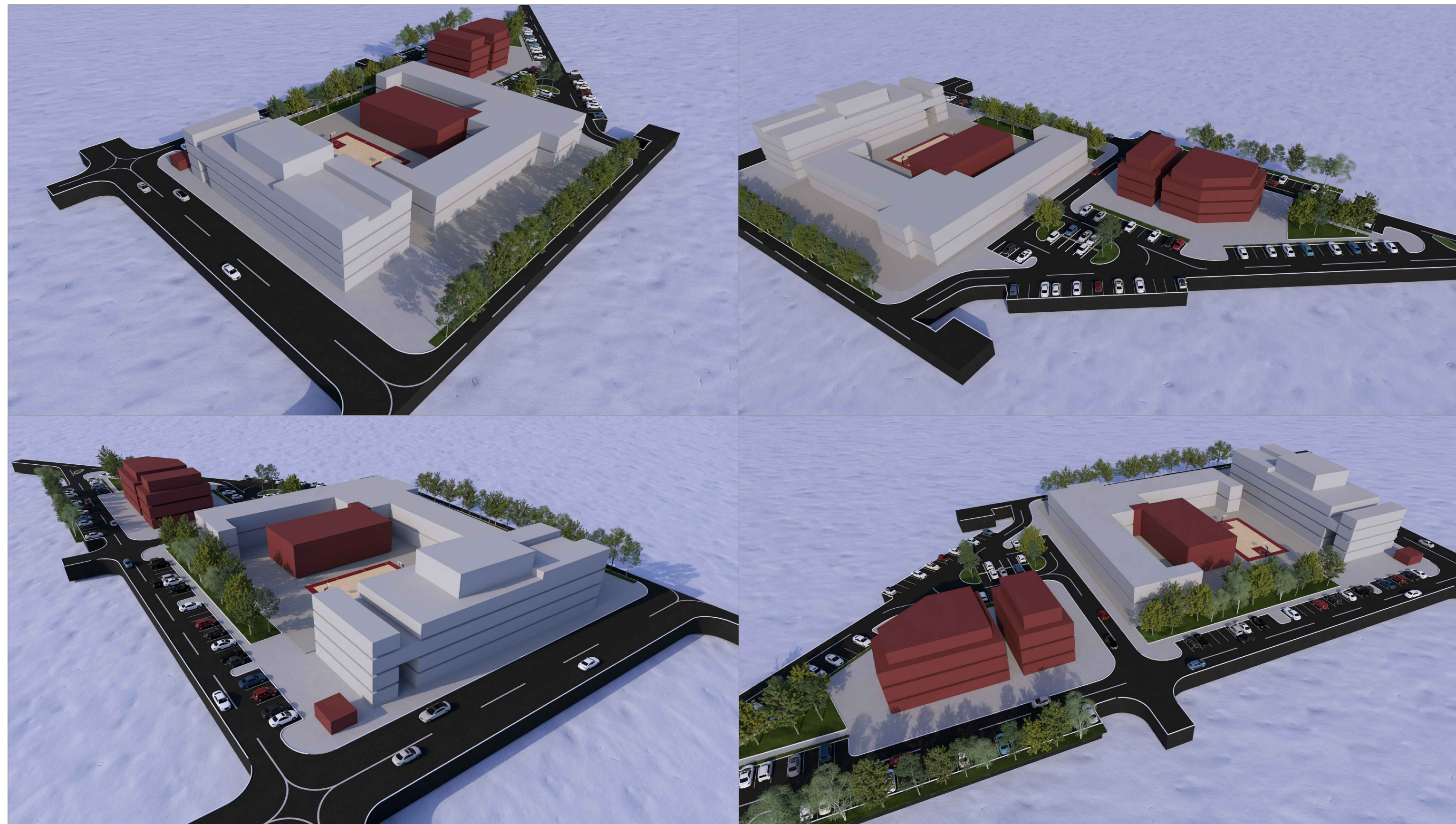
	obradivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan parcelacije, regulacije i nivelacije	broj grafičkog priloga: 7.

**Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A**

PREDLOG PLANA

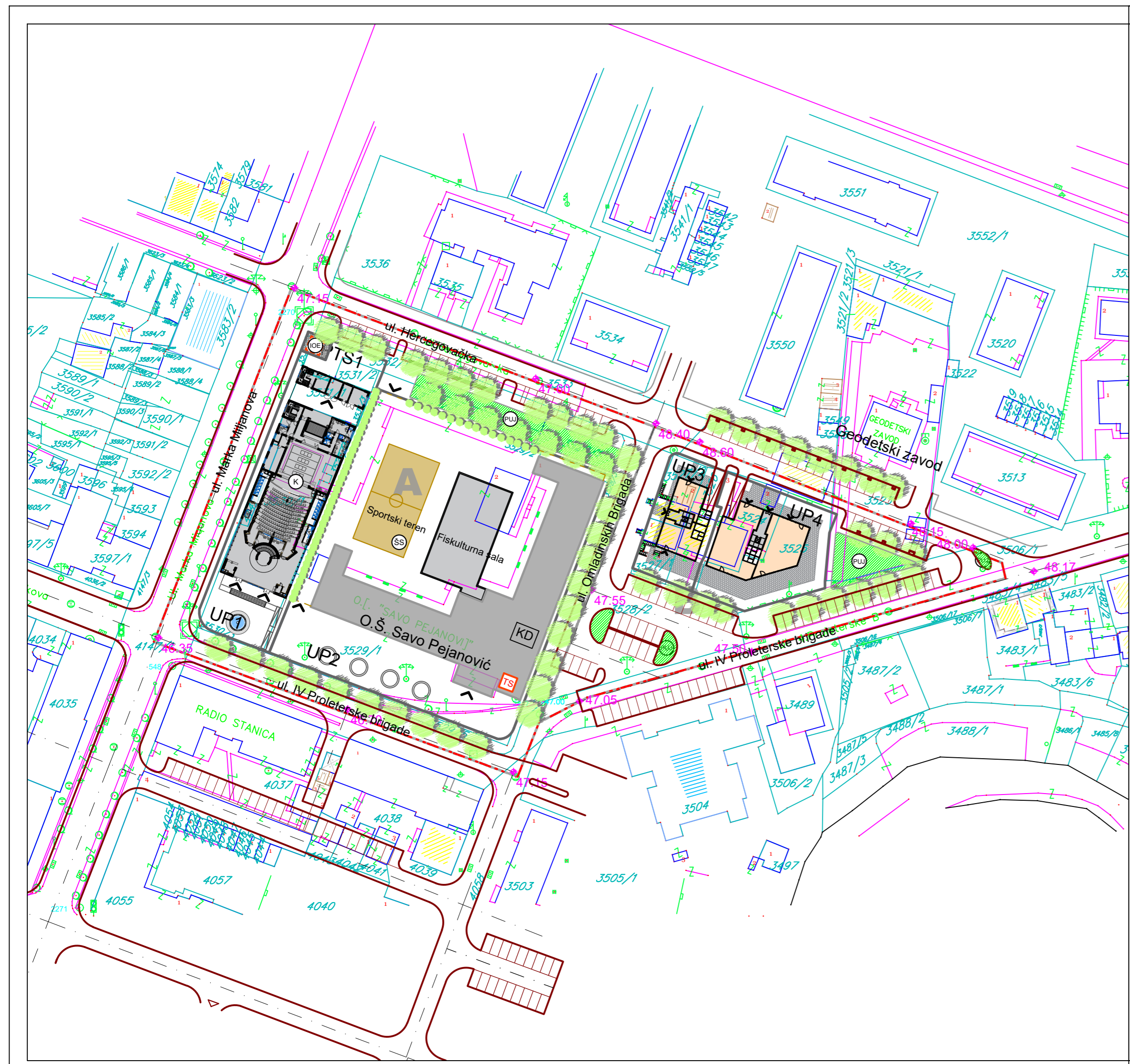
	<i>obrađivač plana:</i> MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	<i>odluka o izradi plana:</i> br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
<i>godina izrade plana:</i> 2025.god.	<i>rukovodilac izrade plana:</i> Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
<i>razmjera:</i> 1:1000	<i>naziv grafičkog priloga:</i> 3D vizuelizacija	<i>broj grafičkog priloga:</i> 7a.

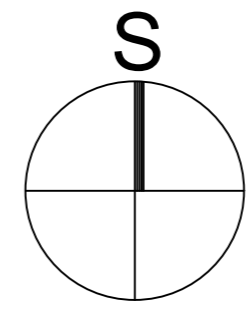
**Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A**

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: 3D vizuelizacija	broj grafičkog priloga: 7b.

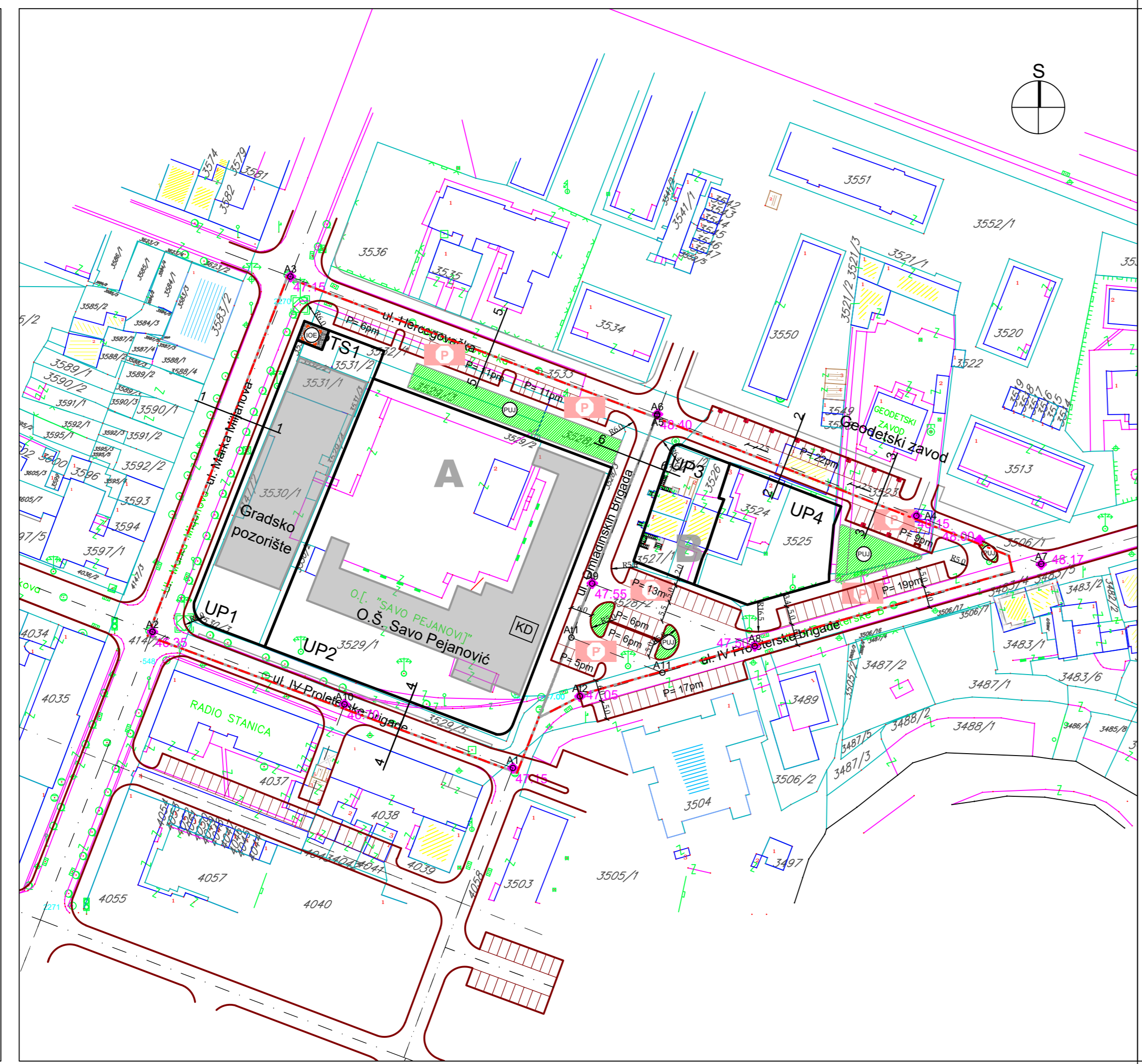
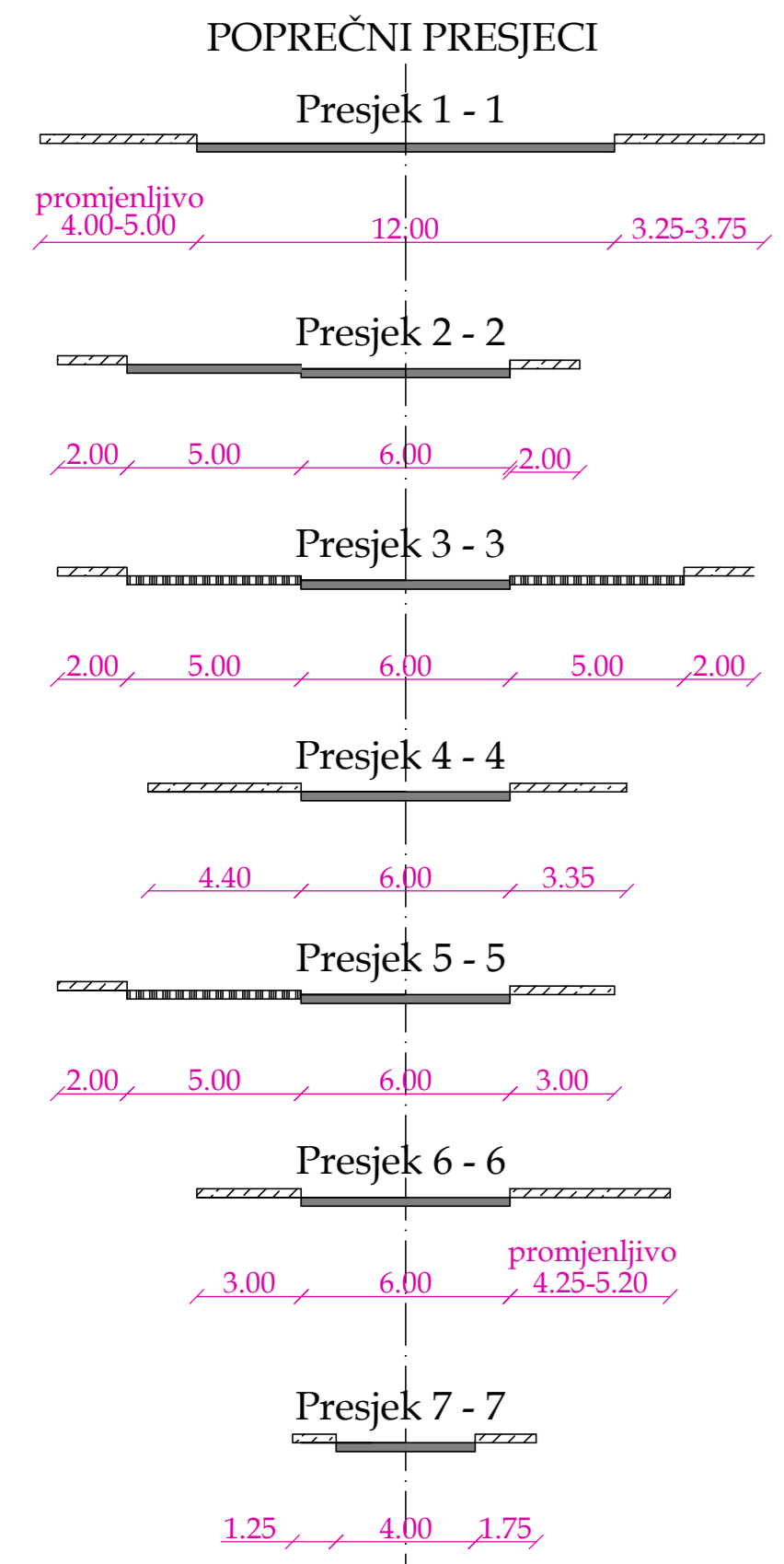
- LEGENDA:**
- - - - GRANICA ZAHVATA PLANA
 - 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
 - GRANICA BLOKA
 - A, B** OZNAKA BLOKA
 - GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
 - UP 6 OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr. Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan prizemlja objekata	broj grafičkog priloga: 8.

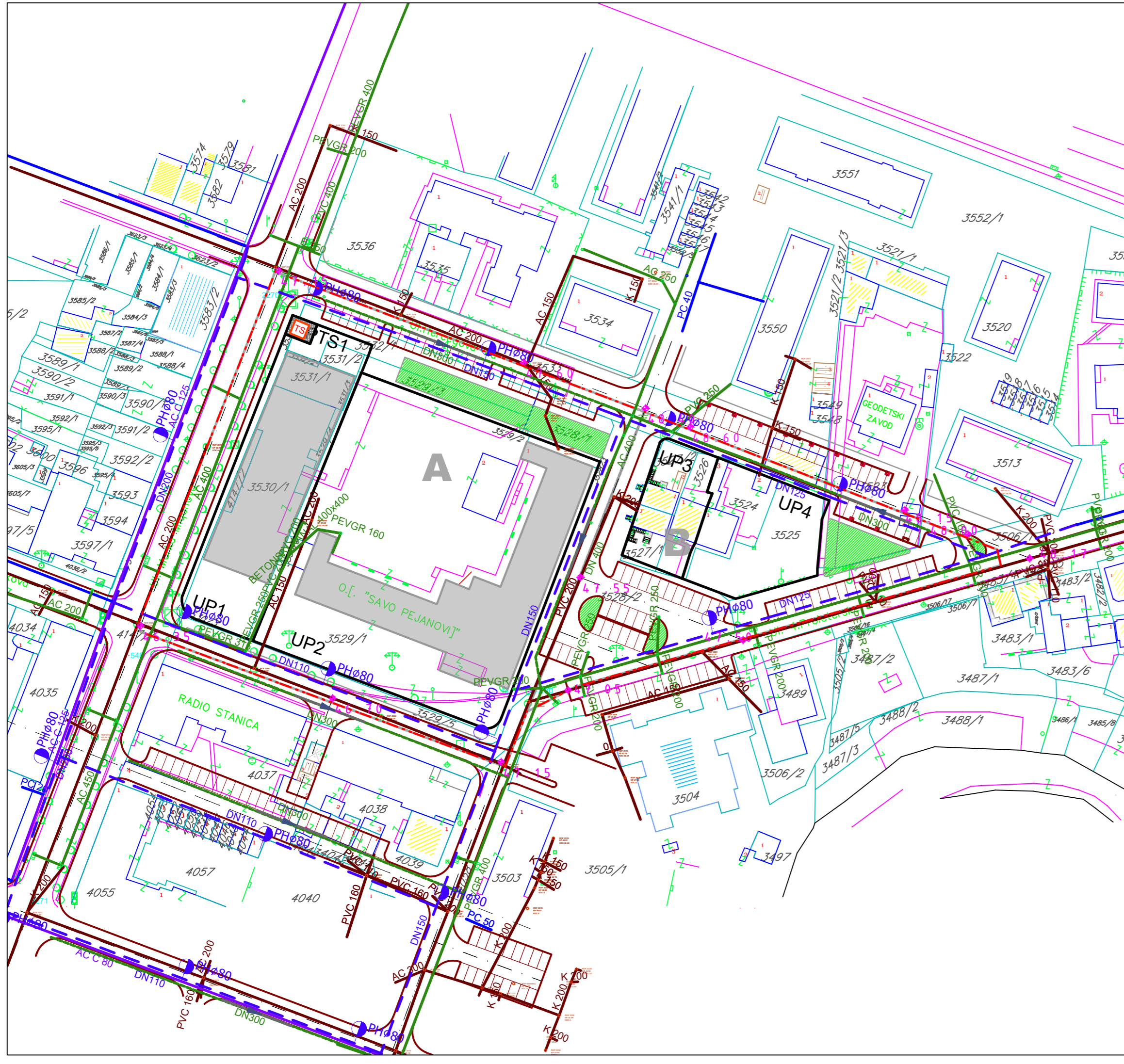
- LEGENDA:**
- - - GRANICA ZAHVATA PLANA
 - 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
 - POSTOJEĆI OBJEKTI
 - GRANICA BLOKA
 - A, B** OZNAKA BLOKA
 - GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
 - UP 6** OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

- SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA**
- IVIČNJAK SAOBRAĆAJNICE
 - OSOVINA SAOBRAĆAJNICE
 - TROTOAR
 - PJEŠAČKE POVRŠINE
 - +13.20 VISINSKE KOTE SAOBRAĆAJNICE
 - P PARKING
 - A11 KOORDINATE CENTRA RASKRSNICE
 - At1 KOORDINATE TJEMENA OSOVINE
- KOORDINATE TACAKA A
 Y X
 A1 6604716.71 4700348.56
 A2 6604618.43 4700385.71
 A3 6604656.06 4700482.56
 A4 6604826.98 4700417.31
 A5 6604756.00 4700444.60
 A6 6604756.10 4700445.00
 A7 6604860.80 4700404.19
 A8 6604782.66 4700381.80
 A9 6604738.37 4700398.88
 A10 6604670.81 4700365.91
 A11 6604757.47 4700374.58
 KOORDINATE TACAKA At
 Y X
 At1 6604732.68 4700384.14
 At2 6604735.01 4700368.14

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obradivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan saobraćajne infrastrukture	broj grafičkog priloga: 9.

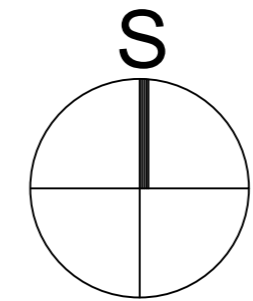

LEGENDA:

- - - - - GRANICA ZAHVATA PLANA
- 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI
- - - - - GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- UP 6** GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6** OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

HIDROTEHNIČKA INFRASTRUKTURA

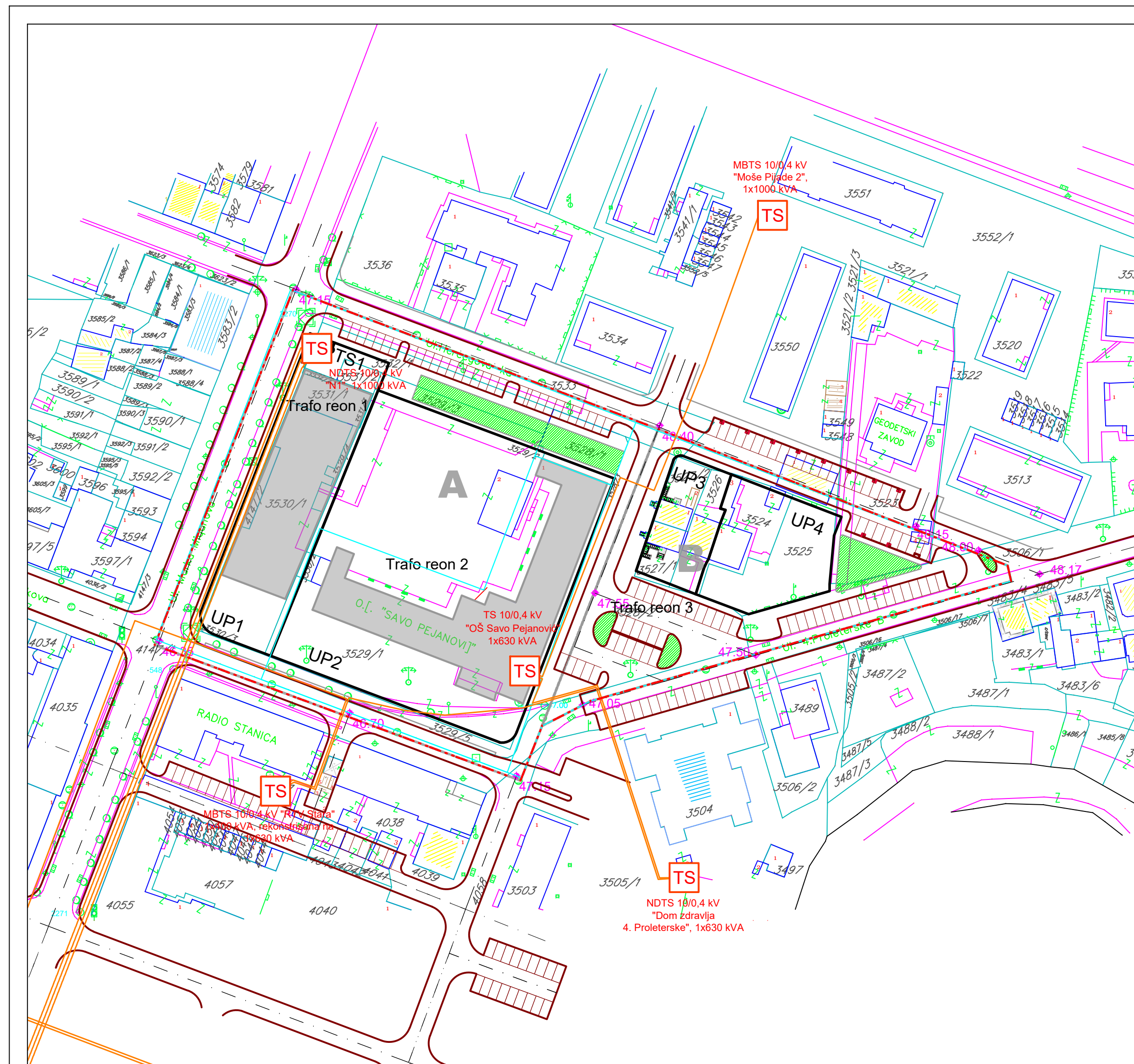
- POSTOJEĆI VODOVOD
- POSTOJEĆA FEKALNA KANALIZACIJA
- POSTOJEĆA ATMOSFERSKA KANALIZACIJA
- - - - - PLANIRANI VODOVOD
- - - - - UKIDANJE VODOVODA
- - - - - PLANIRANA FEKALNA KANALIZACIJA
- - - - - PLANIRANA ATMOSFERSKA KANALIZACIJA
- - - - - UKIDANJE FEKALNE KANALIZACIJE
- - - - - UKIDANJE ATMOSFERSKE KANALIZACIJE

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan hidrotehničke infrastrukture	broj grafičkog priloga: 10.

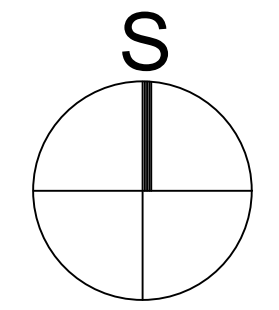

LEGENDA:

- · - · GRANICA ZAHVATA PLANA
- 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI
- - - GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6** OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

HIDROTEHNIČKA INFRASTRUKTURA

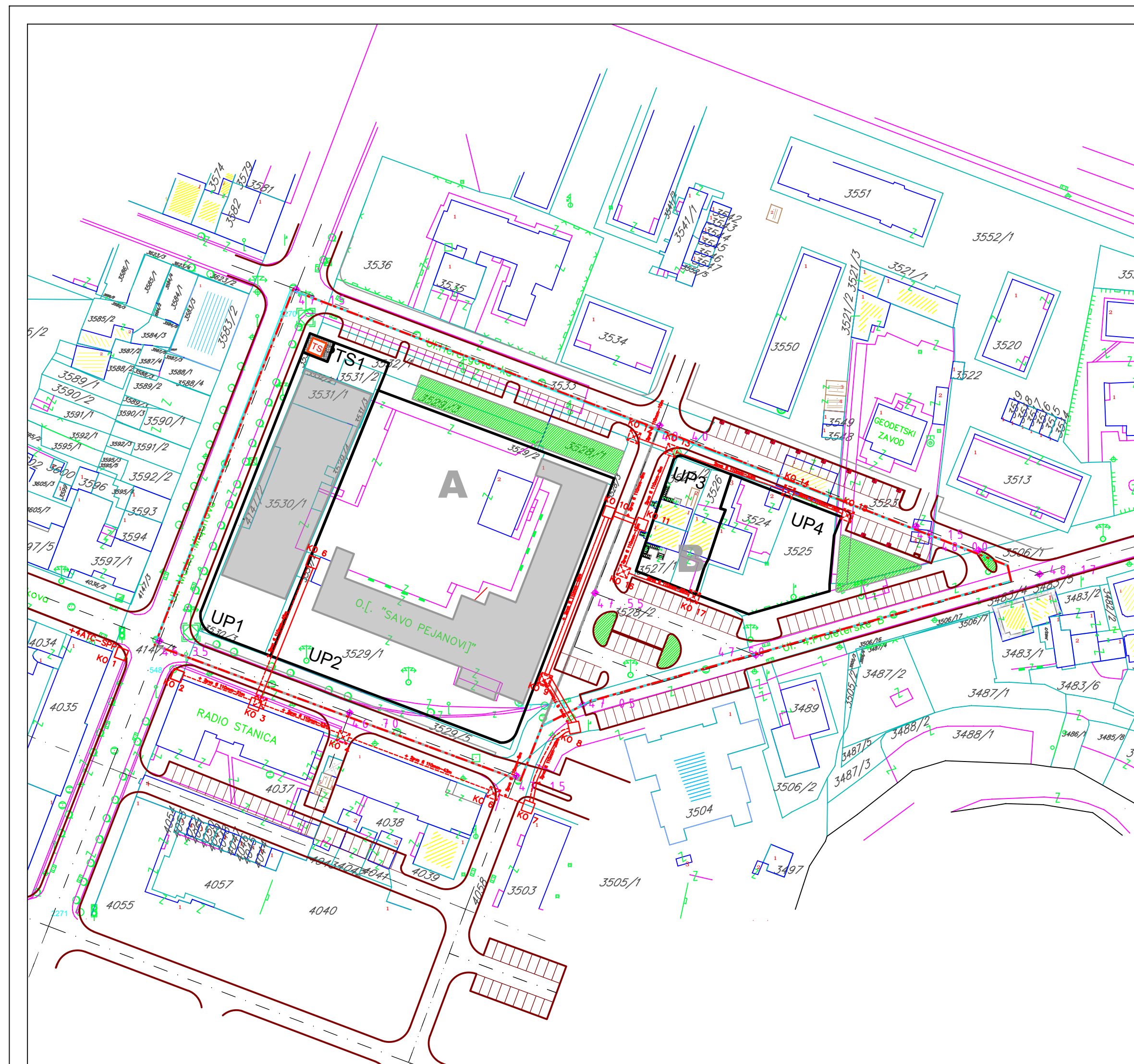
- POSTOJEĆI ELEKTROVOD 10 KV
- PLANIRANI ELEKTROVOD 10 KV
- TS POSTOJEĆA TRANSFORMATORSKA STANICA 10/0,4kV
- TS PLANIRANA TRANSFORMATORSKA STANICA 10/0,4kV
- ◆ KABLOVSKA SPOJNICA
- GRANICA TRAFI REONA

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan elektroenergetske infrastrukture	broj grafičkog priloga: 11.

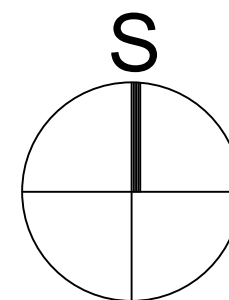

LEGENDA:

- · - · GRANICA ZAHVATA PLANA
- 4057 GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI
- GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6** OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE

KOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA

- POSTOJEĆA TK KANALIZACIJA
- PLANIRANA TK KANALIZACIJA
- TK KANALIZACIJA ZA REKONSTRUKCIJU
- TK OKNO ZA REKONSTRUKCIJU

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

	obrađivač plana: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana: br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Milojko Spajić, s.r.
godina izrade plana: 2025.god.	rukovodilac izrade plana: Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	
razmjera: 1:1000	naziv grafičkog priloga: Plan komunikacione infrastrukture	broj grafičkog priloga: 12.

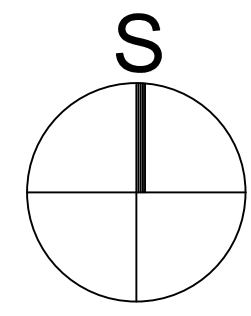

LEGENDA:

- GRANICA ZAHVATA PLANA
- GRANICA I BROJ KATASTARSKE PARCELE
- POSTOJEĆI OBJEKTI
- GRANICA BLOKA
- A, B** OZNAKA BLOKA
- GRANICA URBANISTIČKE PARCELE
- UP 6 OZNAKA URBANISTIČKE PARCELE
- SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA**
- DRUMSKI SAOBRAĆAJ
- IVIČNJAK SAOBRAĆAJNICE
- OSOVINA SAOBRAĆAJNICE
- TROTOAR
- PJEŠAČKE POVRŠINE
- PODZEMNA GARAŽA - UP3
- PARKING

POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE

- PUJ - POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE JAVNE NAMJENE**
- ZELENILU UZ SAOBRAĆAJNICE
- LENARNO ZELENILU - DRVOREDI
- PUO - POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE OGRANIČENE NAMJENE**
- ZELNILU STAMBENIH OBJEKATA I BLOKOVA
- ZELNILU OBJEKATA PROSVETE
- ZELNILU ADMINISTRATIVNIH OBJEKATA
- PUS - POVRŠINE ZA PEJZAŽNO UREĐENJE SPECIJALNE NAMJENE**
- ZELNILU INFRASTRUKTURE

Izmjene i dopune Urbanističkog projekta
Drač - Vatrogasni dom - Zona A

PREDLOG PLANA

godina izrade plana:	2025.god.	obrađivač plana:	MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE	odluka o izradi plana:	br. 10-332/24-7333/2 Podgorica, 26.12.2024. VLADA VRNE GORE Predsjednik Mr Miloško Spajić, s.r.
razmjera:	1:1000	rukovodilac izrade plana:	Ksenija Vukmanović, dipl.inž.arh.	broj grafičkog priloga:	13.
		naziv grafičkog priloga:		Plan Pejzažne arhitektura	

1377.

Na osnovu člana 8 stav 5 Zakona o putevima („Službeni list CG”, br. 82/20, 140/22 i 39/26), Vlada Crne Gore, na sjednici od 7. maja 2026. godine, donijela je

ODLUKU O KATEGORIZACIJI DRŽAVNIH PUTEVA

Predmet

Član 1

Ovom odlukom kategorišu se državni putevi na teritoriji Crne Gore.

Kategorizacija državnih puteva

Član 2

Državni putevi kategorišu se kao autoputevi, magistralni i regionalni putevi.

Autoput

Član 3

Autoput je:

OZNAKA PUTA	OPIS
A-1	Autoput Bar - Boljare, dionica Smokovac (raskrsnica sa M-2) - Mateševo 1 (raskrsnica sa R-13)

Magistralni putevi

Član 4

Magistralni putevi su:

OZNAKA PUTA	OPIS
M-1	Debeli brijeg (granica sa Republikom Hrvatskom) - Meljine (raskrsnica sa M-12) – Kamenari (trajekt) - Lipci (raskrsnica sa M-8) - Kotor (raskrsnica sa R-1) - Krtolska raskrsnica (raskrsnica sa M-11) - Budva (raskrsnica sa M-10) - Petrovac (raskrsnica sa M-2) - Sutomore (raskrsnica sa M-1.1) - Bar 1 (Biskupada, raskrsnica sa R-28) – Bar 2 (tunel Ćafe, raskrsnica sa R-23) - Ulcinj (raskrsnica sa R-22) - Krute (raskrsnica sa R-23) - Vladimir (raskrsnica R-15) - Sukobin (granica sa Republikom Albanijom)
M-1.1	Sutomore (raskrsnica sa M-1) - tunel Sozina - Virpazar 1 (raskrsnica sa M-2)
M-2	Petrovac (raskrsnica sa M-1) - Sotonići - Virpazar 1 (raskrsnica sa M-1.1) - Virpazar 2 (raskrsnica sa R-15) - Golubovci (obilaznica) - Podgorica 1 (raskrsnica sa M-3) - Podgorica 2 (raskrsnica sa M - 4) - Podgorica 4 (raskrsnica sa R-27) - Smokovac (raskrsnica sa A-1) - Bioče (raskrsnica sa R-13) - Mioska (raskrsnica sa R-21) - Kolašin (raskrsnica sa R-13) - Mojkovac (raskrsnica sa R-10) - Slijepač most (raskrsnica sa M-14) - Ribarevina (raskrsnica sa M-5) - Bijelo Polje (obilaznica) - Barski most (granica sa Republikom Srbijom)
M-3	Šćepan polje (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom) - Plužine (raskrsnica sa R-16) - Jasenovo polje (raskrsnica sa M-6) - Vir (raskrsnica sa R-7) - Nikšić (raskrsnica sa M-7) - Danilovgrad (raskrsnica sa R-14) - Podgorica 3 (raskrsnica sa M-10) - Podgorica 1 (raskrsnica sa M-2)

M-4	Podgorica 2 (raskrsnica sa M-2) - Tuzi - Božaj (granica sa Republikom Albanijom)
M-5	Ribarevina (raskrsnica sa M-2) - Bioča (raskrsnica sa R-12) - Berane (raskrsnica sa R-2) - Budimlja (raskrsnica sa R-12) - Kalače (raskrsnica sa R-12) - Rožaje (raskrsnica sa R-5) - Most Zeleni (raskrsnica sa R-6) - Dračenovac (granica sa Republikom Srbijom)
M-6	Ranče (granica sa Republikom Srbijom) - Pljevlja 1 (raskrsnica sa R-18) - Mijakovići (raskrsnica sa M-14) - Đurđevića Tara (raskrsnica sa R-10) - Vrela (raskrsnica sa R-26) - Žabljak (obilaznica) - Virak (raskrsnica sa R-20) - Pošćenski kraj (raskrsnica sa R-16) - tunel Ivica - Šavnik (raskrsnica sa R-20) - Kruševice - Jasenovo polje (raskrsnica sa M-3)
M-7	Nikšić (raskrsnica sa M-3) - Riđani (raskrsnica sa R-17) - Vilusi 1 (raskrsnica sa M-8) - Vilusi 2 (raskrsnica sa M-9) - Ilino brdo (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)
M-8	Lipci (raskrsnica sa M-1) - Grahovo - Vilusi 1 (raskrsnica sa M-7)
M-9	Vilusi 2 (raskrsnica sa M-7) - Petrovići - Deleuša (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)
M-10	Podgorica 3 (raskrsnica sa M-3) – Donji Ulići (raskrsnica sa R-15) - Cetinje 1 (raskrsnica sa M-13) - Budva (raskrsnica sa M-1)
M-11	Lepetani (trajekt) - Tivat - Krtolska raskrsnica (raskrsnica sa M-1)
M-12	Meljine (raskrsnica sa M-1) - Petijevići - Sitnica (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)
M-13	Cetinje 1 (raskrsnica sa M-10) - Čeklići (raskrsnica sa R-1) - Lješev stub (raskrsnica sa R-8) - Čevo 1 (raskrsnica sa R-14) - Čevo 2 (raskrsnica sa R-17)
M-14	Slijepač most (raskrsnica sa M-2) - Tomaševo - Pavino polje - Vrulja - Mijakovići (raskrsnica sa M-6)

Regionalni putevi

Član 5

Regionalni putevi su:

OZNAKA PUTA	OPIS
R-1	Čeklići (raskrsnica sa M-13) – Čekanje - Krstac (raskrsnica sa R-25) - Trojica - Kotor (raskrsnica sa M-1)
R-2	Berane (raskrsnica sa M-5) - Buča (raskrsnica sa R-24) - Andrijevića (raskrsnica sa R-19) - Murino (raskrsnica sa R-9) - Plav - Gusinje - Grnčar (granica sa Republikom Albanijom)
R-3	Pljevlja 2 (raskrsnica sa R-18) - Dajevića han (raskrsnica sa R-4) - Metaljka (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)
R-4	Dajevića han (raskrsnica sa R-3) - Čemerno (granica sa Republikom Srbijom)
R-5	Rožaje (raskrsnica sa M-5) - Kula - Stubica (granica sa Republikom Kosovom)
R-6	Most Zeleni (raskrsnica sa M-5) - Vuča (granica sa Republikom Srbijom)
R-7	Vir (raskrsnica sa M-3) - Krstac (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)

R-8	Lješev stub (raskrsnica sa M-13) - Resna - Grahovo - Nudo (granica sa Republikom Bosnom i Hercegovinom)
R-9	Murino (raskrsnica sa R-2) - Bjeluha (granica sa Republikom Kosovom)
R-10	Đurđevića Tara (raskrsnica sa M-6) - Mojkovac (raskrsnica sa M-2)
R-11	Budimlja (raskrsnica sa M-5) - Podvade (raskrsnica sa R-12) - Kalače (raskrsnica sa M-5)
R-12	Podvade (raskrsnica sa R-11) – Gusare (raskrsnica sa R-12.1) - Bioča (raskrsnica sa M-5)
R-12.1	Gusare (raskrsnica sa R-12) – Petnjica
R-13	Bioče (raskrsnica sa M-2) - Mateševo 1 (raskrsnica sa A-1) - Mateševo 2 (raskrsnica sa R-19) - Kolašin (raskrsnica sa M-2)
R-14	Danilovgrad (raskrsnica sa M-3) – Čevo 1 (raskrsnica sa M-13)
R-15	Vladimir (raskrsnica sa M-1) - Ostros - Virpazar 3 (raskrsnica sa R-28) - Virpazar 2 (raskrsnica sa M-2) - Rijeka Crnojevića - Donji Ulići (raskrsnica sa M-10)
R-16	Plužine (raskrsnica sa M-3) - Trsa - Pošćenski kraj (raskrsnica sa M-6)
R-17	Čevo 2 (raskrsnica sa M-13) - Riđani (raskrsnica sa M-7)
R-18	Pljevlja 1 (raskrsnica sa M-6) - Pljevlja 2 (raskrsnica sa R-3) - Gradac - Šula
R-19	Mateševo 2 (raskrsnica sa R-13) - Andrijevića (raskrsnica sa R-2)
R-20	Virak (raskrsnica sa M-6) - Tušina (raskrsnica sa R-21) - Šavnik (raskrsnica sa M-6)
R-21	Mioska (raskrsnica sa M-2) - Semolj - Boan - Tušina (raskrsnica sa R-20)
R-22	Ulcinj (raskrsnica sa M-1) – Ada
R-23	Bar 2 (Tunel Čafe, raskrsnica sa M-1) - Kamenički most - Krute (raskrsnica sa M-1)
R-24	Buča (raskrsnica sa R-2) - Lubnice - Jezerine
R-25	Cetinje 2 - Ivanova Korita - Međuvršje (raskrsnica sa R-25.1) - Krstac (raskrsnica sa R-1)
R-25.1	Međuvršje (raskrsnica sa R-25) - Lovćen
R-26	Vrela (raskrsnica sa M-6) - Njegovuđa
R-27	Cijevna Zatrijebačka (granica sa Republikom Albanijom) - Dinoša - Podgorica 4 (raskrsnica sa M-2)
R-28	Bar 1 (Biskupada, raskrsnica sa M-1) - Virpazar 3 (raskrsnica sa R-15)

Prestanak važenja

Član 6

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o kategorizaciji državnih puteva („Službeni list CG”, broj 93/23)

Stupanje na snagu

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1725

Podgorica, 7. maja 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1378.

Na osnovu člana 52a Zakona o akcizama („Službeni list RCG”, br. 65/01, 12/02 i 76/05 i „Službeni list CG”, br. 76/08, 50/09, 78/10, 61/11, 28/12, 38/13, 45/14, 1/17, 50/17, 55/18, 76/20, 49/22, 65/22, 152/22, 27/23, 125/23, 94/24 i 160/25), Vlada Crne Gore je, 1. juna 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članova Vlade, donijela

**ODLUKU
O UMANJENJU IZNOSA AKCIZE ZA PROMET BEZOLOVNOG BENZINA**

Član 1

Ovom odlukom utvrđuju se umanjeni iznosi akcize za promet bezolovnog benzina (tarifne oznake 2710 12 31, 2710 12 41, 2710 12 45, 2710 12 49, 2710 12 70).

Član 2

Visina akcize iz člana 1 ove odluke iznosi za bezolovni benzin (tarifne oznake 2710 12 31, 2710 12 41, 2710 12 45, 2710 12 49, 2710 12 70), 521,55 eura na 1000 litara (0,521 eura po litru).

Član 3

Danom početka primjene ove odluke prestaje da važi Odluka o umanjenju iznosa akcize za promet bezolovnog benzina i gasnih ulja („Službeni list CG”, broj 63/26).

Član 4

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se od 2. juna do 29. juna 2026. godine.

Broj: 11-011/26-2149

Podgorica, 1. juna 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1379.

Na osnovu člana 15 stav 5 Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list CG", broj 160/25), Ministarstvo javne uprave donijelo je

P R A V I L N I K

O NAČINU OBJAVLJIVANJA INFORMACIJA U OTVORENOM FORMATU

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način objavljivanja informacija u otvorenom formatu na portalu otvorenih podataka (u daljem tekstu: Portal), koji je centralna tačka pristupa organima vlasti.

Član 2

Objavljivanje informacija u otvorenom formatu podrazumijeva objavljivanje, kategorizaciju i distribuciju informacija u posjedu organa vlasti u otvorenom formatu.

Otvoreni format je format dokumenta koji je nezavisan od korišćene softverske platforme i dostupan javnosti bez ograničenja koje bi spriječilo ponovnu upotrebu informacija (XML, CSV, JSON, RDF, HTML i drugi slični format).

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **organ vlasti** je državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo i drugo pravno lice čiji je osnivač, suosnivač ili većinski vlasnik država ili lokalna samouprava, kao i pravno lice, fizičko lice i preduzetnik koji vrši javna ovlašćenja, odnosno javnu službu ili upravljaju javnim fondom ili se većim dijelom finansiraju iz javnih prihoda;
- 2) **informacija** je svaka informacija koju posjeduje organ vlasti u obliku dokumenta, dijela dokumenta, podatka ili skupa podataka, u bilo kojoj formi (pisanoj, štampanoj, video, zvučnoj, elektronskoj i dr.), uključujući i njihove kopije, koju je organ vlasti sam pripremio, dobio od drugog organa ili trećeg lica, bez obzira na sadržinu, izvor (autora), vrijeme sačinjavanja ili sistem klasifikacije;
- 3) **administrator Portala** je državni službenik koga određuje organ državne uprave nadležan za poslove upravljanja Portalom;
- 4) **mašinski čitljiv format** je format informacije strukturiran na način da softverska aplikacija može lako identifikovati, prepoznati i preuzeti podatke sadržane u tom dokumentu uključujući pojedinačne podatke i njihovu strukturu;
- 5) **metapodatak** je informacija o izvoru podatka, odnosno podatak o drugom podatku u digitalnom obliku;
- 6) **dinamički podaci** podrazumijevaju informacije u digitalnom obliku, koje podliježu čestim ili ažuriranjima u realnom vremenu, posebno zbog njihove nestabilnosti ili brzog zastarijevanja, a naročito senzorski generisane podatke;
- 7) **istraživački podaci** predstavljaju informacije u digitalnom obliku, osim naučnih publikacija, koje se prikupljaju ili proizvode u toku naučno - istraživačkih aktivnosti i koriste se kao dokaz u istraživačkom procesu ili se obično prihvataju u istraživačkoj zajednici po potrebi za potvrđivanje rezultata istraživanja;
- 8) **skupovi podataka velike vrijednosti** predstavljaju informacije čija je ponovna upotreba povezana sa značajnim prednostima za društvo, životnu sredinu i privredu,

posebno zbog svoje podobnosti za stvaranje usluga sa dodatom vrijednošću, aplikacija i novih, kvalitetnih i pristojnih poslova, kao i broja potencijalnih korisnika usluga i aplikacija, koje se zasnivaju na tim grupama podataka, uključujući i geoprostorne podatke, meteorološke podatke, statističke podatke, podatke o zaštiti životne sredine, podatke o privrednim društvima, podatke o mobilnosti.

Član 4

Informacije u otvorenom formatu objavljuju se na način koji obezbjeđuje njihovo kompletno preuzimanje.

Pristup informacijama u otvorenom formatu obezbjeđuje se direktno preko Portala i putem softverskih aplikacija koje mogu lako identifikovati, prepoznati i preuzeti podatke u mašinski čitljivom formatu.

Član 5

Objavljivanje informacija u otvorenom formatu podrazumijeva obavezu organa vlasti da informacije iz okvira svoje nadležnosti pripremi u formatu iz člana 2 stav 2 ovog pravilnika.

Upravljanje objavljivanjem informacija podrazumijeva objavljivanje, ažuriranje i brisanje informacija objavljenih u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Član 6

Radi upravljanja objavljivanjem informacija u otvorenom formatu u skladu sa članom 5 ovog pravilnika, organ vlasti određuje administratora kome se dodjeljuju korisnička prava za rad na Portalu (u daljem tekstu: administrator organa vlasti).

Administratoru organa vlasti korisnička prava za rad na Portalu dodjeljuje administrator Portala otvaranjem korisničkog naloga, na zahtjev organa vlasti.

Korisnički nalog može se suspendovati i ukinuti na zahtjev organa vlasti.

Član 7

Zahtjev za otvaranje, suspendovanje i ukidanje korisničkog naloga podnosi se organu državne uprave nadležnom za poslove upravljanja Portalom, na obrascu koji je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 1).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana upućen poštom mora biti potpisan i ovjeren pečatom podnosioca zahtjeva, a zahtjev u elektronskoj formi potpisuje se kvalifikovanim elektronskim potpisom.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana potpisuje starješina, odnosno rukovodilac organa vlasti ili lice koje on ovlasti (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži mjesta za unos ličnih podataka administratora organa vlasti, podataka o organu vlasti, izjavu administratora organa vlasti kojom potvrđuje da su podaci navedeni u zahtjevu istiniti i tačni, da je saglasan da njegovi lični podaci mogu biti prikupljeni i korišćeni u svrhu dodjele korisničkih prava za rad na Portalu, da je upoznat sa pravilima upotrebe korisničkog naloga i da će Portal koristiti u skladu sa uslovima korišćenja Portala.

Član 8

Informacije u otvorenom formatu objavljuju se u skladu sa Programskim uputstvom za objavljivanje informacija u otvorenom formatu, koje je sastavni dio ovog pravilnika (Prilog 2).

Programsko uputstvo iz stava 1 ovog člana objavljuje organ državne uprave nadležan za poslove upravljanja Portala, na svojoj internet stranici.

Član 9

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu objavljivanja informacija u otvorenom formatu ("Službeni list CG", broj 53/18).

Član 10

Ovaj pravilnik objaviće se u "Službenom listu Crne Gore", a stupa na snagu danom početka primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Broj: 01-040/26-2293

Podgorica, 26. maja 2026. godine

Ministar,
mr **Marash Dukaj**, s.r.

Zahtjev za otvaranje, suspendovanje i ukidanje korisničkih prava na portalu otvorenih podataka

1. Zahtjev za (molimo Vas obilježite samo jednu opciju - ☒)

☐ Otvaranje korisničkog naloga
☐ Suspendovanje korisničkog naloga
☐ Ukidanje korisničkog naloga
☐ Drugo (promjena ličnih podataka i dr.)

2. Lični podaci administratora organa vlasti

Ime*:	Prezime*:
Jedinstveni matični broj*:	Adresa:
Opština:	Poštanski broj:
Država:	e-mail adresa *:
Telefon:	Mobilni telefon *:

3. Organ vlasti*

Organ*:	
Organizaciona jedinica:	
Uža organizaciona jedinica :	
Radno mjesto*:	

NAPOMENA: Zvezdicom su označeni podaci koji se obavezno moraju unijeti.

4. Izjava administratora organa vlasti

Potpisivanjem ovog zahtjeva potvrđujem da su podaci navedeni u zahtjevu istiniti i tačni, i da sam saglasan da moji lični podaci mogu biti prikupljeni i korišćeni u svrhu dodjele korisničkih prava za rad na portalu otvorenih podataka, da sam upoznat sa pravilima upotrebe korisničkog naloga i da ću portal otvorenih podataka koristiti u skladu sa uslovima korišćenja portala otvorenih podataka.

U _____, dana _____

Administrator organa vlasti

U _____, dana _____

Ovlašćeno lice

M.P

5. Podaci o korisničkom nalogu

(popunjava administrator portala otvorenih podataka)

Datum i vrijeme ☐ otvaranja korisničkog naloga ☐ suspendovanja korisničkog naloga ☐ ukidanja korisničkog naloga (obilježiti samo jednu opciju)	
Ime administratora portala otvorenih podataka:	
Server:	

6. Podaci o administratoru organa vlasti kojem se dodjeljuju korisnička prava

(popunjava administrator portala otvorenih podataka)

Ime:	
Prezime:	
Jedinstveni matični broj:	
Adresa:	
Opština:	
Poštanski broj:	
Država:	
e-mail adresa:	
Telefon:	
Mobilni telefon:	
Organizacija:	

7. Izjava administratora portala otvorenih podataka
(popunjava administrator portala otvorenih podataka)

Kao administrator portala otvorenih podataka, svojim potpisom potvrđujem da sam izvršio dodjelu korisničkog naloga administratoru organa vlasti na serveru _____, dana _____ i poslao obavještenje o korisničkom nalogu na adresu: _____

U _____, dana _____

Administrator portala otvorenih podataka

**Programsko uputstvo za objavljivanje informacija u
otvorenom formatu**

Sadržaj

1. O portalu otvorenih podataka.....	3
2. Priprema skupova podataka	4
3. Korisničke uloge	5
4. Prijava/registracija na sistem.....	6
5. Kreiranje organizacionih jedinica, skupova podataka i dodavanje resursa.....	8
5.1 Kreiranje skupova podataka i dodavanje resursa	8
6. Pregled skupova podataka i resursa	12
6.1 Pretraživanje i sortiranje skupova podataka.....	12
6.2 Uređivanje skupa podataka.....	13
6.3 Dodavanje resursa	14
7. Uređivanje resursa	16

1. O portalu otvorenih podataka

Portal otvorenih podataka predstavlja centralnu tačku za pristup podacima javnog sektora u otvorenom formatu, kao i mjesto interakcije sa korisnicima podataka, poslovnim sektorom, IT akademskom zajednicom i drugim zainteresovanim stranama. Portal otvorenih podataka služi za prikupljanje, kategorizaciju i distribuciju otvorenih podataka javnog sektora.

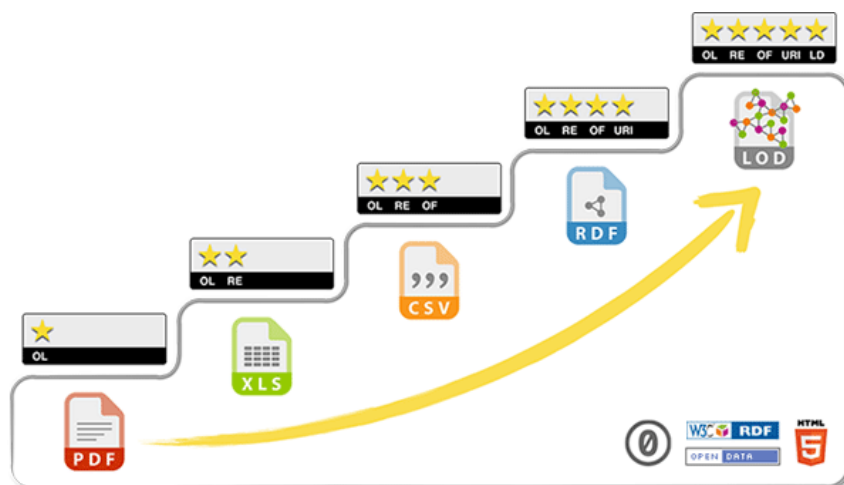
Skupovi podataka se objavljuju sa namjerom da se mogu koristiti i u druge svrhe osim za koje su prvobitno kreirane, odnosno za razmjenu podataka između nadležnih organa, kao i za ponovnu upotrebu podataka za fizička lica u neprofitabilne ili profitabilne svrhe.

Programsko uputstvo koje je pred vama namijenjeno je da podstakne i olakša korišćenje osnovnih funkcionalnosti portala otvorenih podataka, što podrazumijeva registraciju, kreiranje organizacije i objavljivanje skupova podataka.

2. Priprema skupova podataka

Preporuka je da su skupovi podataka pripremljeni najmanje na ljestvici sa tri zvjezdice (prema metodologiji 5 ★ otvorenih podataka). Spomenutu metodologiju osmislio je Tim Berners-Lee, te predstavio podjelu na pet nivoa kvaliteta, dodjeljujući zvjezdice opisanim formatima (Slika 1). Cilj ove metodologije je da podstakne bolju dostupnost, upotrebljivost i interoperabilnost podataka, što olakšava korišćenje i analizu tih podataka od strane korisnika i aplikacija.

Slika 1 - Prikaz metodologije 5 zvjezdica otvorenih podataka

Podaci na ljestvici sa tri zvjezdice predstavljaju podatke objavljene u otvorenom formatu, što podrazumijeva da su podaci dostupni u formatu koji nije vezan za vlasnički softver (kao što je *Microsoft Excel*), već koriste standardizovane formate koji su javno dostupni i mogu se koristiti u različitim alatima (npr. *CSV*, *JSON*).

3. Korisničke uloge

Pristup portalu otvorenih podataka moguć je putem različitih korisničkih uloga:

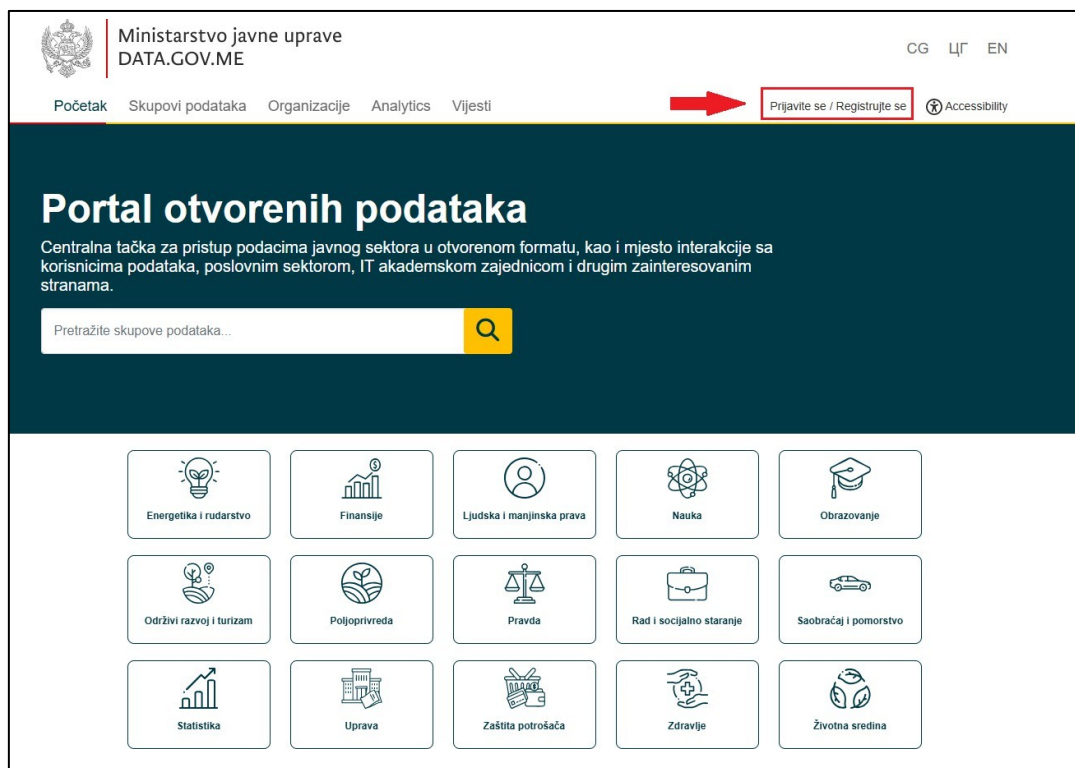
1. Neregistrovani korisnik sistema - svaki posjetilac portala otvorenih podataka koji nije pristupio registraciji ima mogućnost pregleda i skidanja resursa.
2. Registrovani korisnik sistema – uloga koju dobija korisnik koji se registrovao na portal otvorenih podataka da može da prati organizaciju i skup podataka, čime se omogućava prijem obavještenja kada se desi modifikacija.
3. Član organizacije – registrovani korisnik koji ima pristup privatnim skupovima podataka, pored javnih skupova podataka, unutar organizacije kojoj pripada.
4. Editor organizacije – može da uradi sve što član može, kao i da dodaje nove skupove podataka u organizaciju; mijenja ili briše bilo koji skup podataka organizacije; postavlja skupove podataka kao javne ili privatne.
5. Administrator organizacije – može da uradi sve što urednik može kao i da dodaje korisnike u organizaciju i bira da li će novi korisnik biti član, urednik ili administrator; mijenja ulogu bilo kog korisnika u organizaciji, uključujući druge administratore; uklanja članove, urednike ili druge administratore iz organizacije; mijenja samu organizaciju (npr: mijenja naziv, opis ili sliku organizacije); briše organizaciju.
6. Administrator sistema – korisnik sa najvišim stepenom privilegija. Pored svih funkcionalnosti koje imaju prethodne korisničke uloge, administrator ima mogućnost modifikacije korisnika i njihovih uloga.

4. Prijava/registracija na sistem

U zavisnosti da li se korisnik prijavljuje ili registruje na sistem potrebno je kliknuti dugme u desnom uglu, naznačeno crvenim pravougaonikom na slici 2, „Prijavi se“ ili „Registruj se“.

Za pravljenje profila korisničko ime predstavlja spoj imena i prezimena, i to sve malo spojeno (npr. petarpetrovic).

Slika 2 – Početna stranica sa naznačenim mjestom za prijavu/registraciju na sistem

Korisnici koji nemaju nalog potrebno je da se registruju na sistem. Proces registracije obuhvata sljedeće korake:

- Kliknuti na opciju „Registruj se“, čime se otvara formular;
- Unijeti potrebne podatke (korisničko ime, puno ime, e-pošta, lozinka, slika/link);
- Kliknuti na „Kreirajte nalog“, nakon čega nalog postaje aktivan.

Napomena: Kod unošenja korisničkog imena voditi računa da ime ne sadrži tačku. Ukoliko se upotrijebi tačka javiće grešku. Pored toga, korisničko ime ne smije da sadrži slova: đ, š, ž, ć i č.

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG LJ EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti Prijavite se / Registrujte se Accessibility

Zašto se prijaviti?

Napravite skupove podataka, grupe i druge uzbudljive stvari

Registrujte se za Nalog

* **Korisničko ime:**

Puno ime:

* **E-pošta:**

* **Lozinka:**

* **Potvrdite:**

Slika profila:

* Obavezno polje

Slika 3 – Prikaz formulara za popunjavanje tokom Registracije na sistem

Ovom prilikom novokreiranom korisniku se automatski dodjeljuje uloga registrovanog korisnika sistema. Ukoliko je potrebno da taj korisnik ima ulogu administratora, potrebno je da mu tu ulogu dodijeli jedan od već postojećih administratora.

Korisnici koji već imaju nalog prijavljuju se na sistem klikom na opciju „Prijavi se“. Ovom prilikom otvoriće se prozor u kome je potrebno unijeti korisničko ime ili e-poštu i lozinku, a zatim kliknuti na „Prijavi se“. Nakon toga, korisnik će biti prijavljen na sistem.

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG LJ EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti Prijavite se / Registrujte se Accessibility

Treba Vam Nalog?

Zatim se prijavite, treba Vam samo minut.

Zaboravili ste Vašu lozinku?

Nema problema, koristite našu formu za oporavak lozinke da biste ga resetovali.

Prijavite se

Username or Email:

Lozinka:

Zapamti me

Slika 4 - Prikaz formulara za popunjavanje tokom Prijave na sistem

5. Kreiranje organizacionih jedinica, skupova podataka i dodavanje resursa

Da bi se bolje upoznali sa sistemom potrebno je objasniti sledeće pojmove:

- Organizacije se koriste za kreiranje, upravljanje i objavljivanje zbirke skupova podataka. Korisnici mogu imati različite uloge unutar organizacije, u zavisnosti od nivoa autorizacije za kreiranje, uređivanje i objavljivanje.
- Skup podataka je zbirka podataka (kao što su fajlovi), zajedno sa opisom i drugim informacijama, na fiksnim URL-om. Skupovi podataka su ono što korisnici vide kada pretražuju podatke.
- Resurs može biti bilo koja datoteka ili veza do datoteke koja sadrži korisne podatke.

5.1 Kreiranje skupova podataka i dodavanje resursa

Skupovi podataka se mogu kreirati na dva načina:

1. Prvi način kreiranja se vrši u odjeljku „Skupovi podataka“ klikom na opciju „Dodaj skup podataka“. Otvoriće se prozor u kome je potrebno unijeti podatke o novom skupu. Proces se sastoji od dva koraka:
 - U prvom koraku unose se osnovni podaci o skupu, kao što su ime, opis, tagovi, licenca, organizacija, vidljivost i drugi relevantni podaci (Slika 5).

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG LF EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti

sysadmin Accessibility

Šta su skupovi podataka?

A CKAN Dataset is a collection of data resources (such as files), together with a description and other information, at a fixed URL. Datasets are what users see when searching for data.

1 Kreiraj skup podataka 2 Dodaj podatke

Ime:
na primer: Opisni naslov
* URL: opendata.gov.me/sr_Latn/dataset/<dataset> Uredujte

Opis:
na primer: Neke korisne napomene o podacima
You can use Markdown formatting here

Tagovi:
na primer: ekonomija, mentalno zdravlje, vlada

Licenca:
Izaberite licencu
License definitions and additional information can be found at opendefinition.org

Organizacija:
Agencija za mirno rješavanje radnih sporova

Vidljivost:
Privatno

Izvor:
<http://example.com/dataset.json>

Verzija:
1.0

Autor:
Joe Bloggs

Mejl autora:
joe@example.com

Održava:
Joe Bloggs

Slika 5 - Prikaz forme za unos podataka o skupu podataka

- U drugom koraku otpremaju se resursi povezani sa skupom podataka. Resursi mogu biti sačuvani na lokalnom računaru ili dostupni putem linka. Potrebno je dodijeliti ime resursu, navesti njegov opis i format (Slika 6).

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti

CG ЦГ EN

sysadmin Accessibility

Šta je resurs?

Resurs može biti bilo koja datoteka ili veza do datoteke koja sadrži korisne podatke.

1 Kreiraj skup podataka 2 Dodajte podatke

Podaci:

Dopremite Link

Ime:

eg. January 2011 Gold Prices

Opis:

Neke korisne napomene o podacima

You can use Markdown formatting here

Format:

na primer: CSV, XML or JSON

Automatski će se pogoditi. Ostavite prazno ako želite

Prethodno Sačuvajte i dodajte drugi Završite

Slika 6 - Prikaz forme za unos podataka o resursu

Nakon završetka oba koraka, klikom na „Završite“, kreira se novi skup podataka sa dodatim resursima.

2. Drugi način kreiranja skupa podataka jeste u okviru konkretne Organizacije. Na primjeru, na slici 7, se može vidjeti da u okviru Organizacije postoji dugme „Dodaj Skup Podataka“. Klikom na ovo dugme otvara se formular, koji je identičan gore opisanom formularu. Ostali koraci su isti kao i kod prvog načina kreiranja skupa podataka.

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG ЛГ EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vjesti

sysadmin Accessibility

Šta je resurs?

Resurs može biti bilo koja datoteka ili veza do datoteke koja sadrži korisne podatke.

Resursi

Registar evaluatora spora

+ Dodaj novi resurs

Novi resurs

Podaci: [Dopremite](#) [Link](#)

Ime:
eg. January 2011 Gold Prices

Opis:
Neke korisne napomene o podacima
You can use Markdown formatting here

Format:
na primer: CSV, XML or JSON

Automatski će se pogoditi. Ostavite prazno ako želite

Sačuvajte i dodajte drugi **Dodaj**

Slika 7 – Prikaz formulara za popunjavanje prilikom dodavanja resursa

6. Pregled skupova podataka i resursa

Pregled skupova podataka i resursa je još jedna od funkcionalnosti ovog sistema. Prilikom pregleda moguće je pretraživati i sortirati skupove podataka, modifikovati podatke skupa podataka, kao i dodavati nove resurse u skupove podataka.

6.1 Pretraživanje i sortiranje skupova podataka

U odjeljku „Skupovi podataka“ moguće je pronaći željeni skup podataka koristeći različite metode pretrage. Kao što je prikazano na slici 8, postoje dvije glavne grupe pretrage. Sa lijeve strane, u plavom pravougaoniku, klikom na određeni kriterijum mogu se prikazati svi skupovi podataka tog tipa. U zelenom pravougaoniku nalaze se opcije za standardnu pretragu, uključujući pretragu po nazivu skupa podataka ili po različitim sortiranjima (po relevantnosti, nazivu ili poslednjoj izmjeni). Što se tiče kategorija, u plavom pravougaoniku su dostupni kriterijumi kao što su organizacije, grupe, tagovi, formati i licence.

The screenshot shows the 'Skupovi podataka' (Data Sets) page. At the top, there is a navigation bar with 'Početak', 'Skupovi podataka', 'Organizacije', 'Analytics', and 'Vijesti'. A red arrow points to the 'Skupovi podataka' link. On the right, there are language options (CG, LI, EN) and user options (sysadmin, Accessibility). The main content area is divided into two sections: 'Organizacije' (Organizations) and 'Grupe' (Groups). The 'Organizacije' section lists various ministries and departments with their respective counts. The 'Grupe' section lists various categories like 'Obrazovanje' (Education) and 'Rad i socijalno staranje' (Work and social protection) with their counts. A search bar is located in the center, with a green box around it. The search bar contains the text 'Pretražite skupove podataka...' and a search button. To the right of the search bar, there is a 'Sortiraj po:' dropdown menu set to 'Posljednja promena'. Below the search bar, it says '220 skupa podataka pronađeno'. The search results are displayed in a list format, with each result having a title, a description, and a 'csv' button. The results are for 'Broj učenika u srednjim školama - ukupno po po smjerovima, razredima i tipu...'.

Slika 8 – Prikaz prozora „Skupovi podataka“

6.2 Uređivanje skupa podataka

Klikom na željeni skup podataka otvara se prozor sa svim informacijama o skupu podataka, kao i svi pripadajući resursi. Ovdje je moguće uređivati metapodatke vezane za skup podataka i dodavati nove resurse.

The screenshot shows the 'Ministarstvo javne uprave DATA.GOV.ME' portal. The main content area displays the dataset 'Broj učenika u srednjim školama - ukupno po po smjerovima, razredima i tipu svojine (na nivou škola) u školskoj 2021/22. godini'. A red arrow points to the 'Upravljajte' button in the top right corner of the dataset card. Below the dataset title, there is a description in both Serbian and English, a 'Podaci i Resursi' section with an 'Istražite' button, and a 'Dodatne informacije' table.

Polje	Vrednost
Status	active
Poslednje izmene	19. novembar 2024., 14:55 (UTC+01:00)
Kreirano	20. maj 2022., 13:46 (UTC+02:00)

Slika 9 – Prikaz prozora skupa podataka sa naznačenim dugmetom za uređivanje

Klikom na „Upravljanje“ otvara se prozor u kome je moguće uređivati metapodatke, vezane za skup podataka i dodavanje novih resursa. Na Slici 10 se vidi da je za „Opis“ skupa podataka ispisan naziv skupa podataka na crnogorskom i na engleskom jeziku. Ovo je primjer dobre prakse ukoliko nema opisa skupa podataka. Ovom prilikom omogućeno je i pretraživanje na engleskom jeziku.

Takođe, u okviru ovog prozora moguće je obrisati skup podataka, klikom na „Izbrišite“ u donjem desnom uglu. Pored ove funkcije nalazi se i dugme „Ažurirajte skup podataka“, koje je potrebno kliknuti prilikom mijenjanja podataka u ovom prozoru da bi promjene bile sačuvane.

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG LI EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti

sysadmin Accessibility

Uredite meta podatke Promenite redosled resursa Pogledajte skup podataka

Broj učenika u srednjim školama - ukupno po po smjerovima, razredima i tipu svojine (na nivou škola) u školskoj 2021/22. godini

Pratilioci
0
Follow

Resursi
Broj učenika u...
+ Dodaj novi resurs

Ime:
Broj učenika u srednjim školama - ukupno po po smjerovima, razredima i tipu svojine (na nivou škola) u školskoj 2021/22. godini
* URL: opendata.gov.me/sr_Latn/dataset/broj-ucenika-u-srednjim-skolama-ukupno-po-po-smjerovima-razredima-i-tipu-svojine-na-nivou-skola-zvhk Uredite

Opis:
Broj učenika u srednjim školama - ukupno po po smjerovima, razredima i tipu svojine (na nivou škola) u školskoj 2021/22. godini - Number of students in secondary schools - total by study programs, grades, and type of school ownership (at the school level) in the 2021/22 school year
You can use Markdown formatting here

Tagovi:
na primer: ekonomija, mentalno zdravlje, vlada

Licenca:
Izaberite licencu
License definitions and additional information can be found at opendefinition.org

Organizacija:
Ministarstvo prosvjete

Vidljivost:
Javan

Izvor:
<http://example.com/dataset.json>

Verzija:
1.0

Autor:
Joe Bloggs

Mejl autora:
joe@example.com

Održava:
Joe Bloggs

Slika 10 – Prikaz prozora za modifikaciju metapodataka i dodavanje resursa skupa podataka

6.3 Dodavanje resursa

U okviru određenog skupa podataka moguće je naknadno unijeti novi resurs. Klikom na dugme „Upravljanje“ otvoriće se prozor sa opcijom „Dodaj novi resurs“ (sa lijeve strane). Klikom na ovo dugme biće prikazana forma koju treba popuniti sa podacima o novom resursu (Slika 11). Nakon popunjavanja forme, potrebno je kliknuti na „Dodaj“, čime će se kreirati novi resurs koji će biti vidljiv unutar skupa podataka.

 Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG [ЦГ](#) [EN](#)

[Početak](#) [Skupovi podataka](#) [Organizacije](#) [Analytics](#) [Vijesti](#) [sysadmin](#) [Accessibility](#)

Šta je resurs?

Resurs može biti bilo koja datoteka ili veza do datoteke koja sadrži korisne podatke.

Resursi

Registar evaluatora spora [✎](#)

[+ Dodaj novi resurs](#)

[Novi resurs](#)

Podaci: [Dopremite](#) [Link](#)

Ime:
eg. January 2011 Gold Prices

Opis:
Neke korisne napomene o podacima
You can use Markdown formatting here

Format:
na primer: CSV, XML or JSON

Automatski će se pogoditi. Ostavite prazno ako želite

[Sačuvajte i dodajte drugi](#) [Dodaj](#)

Slika 11 – Prikaz formulara za popunjavanje prilikom dodavanja resursa

7. Uređivanje resursa

U okviru svakog resursa korisnici imaju mogućnost da pristupe različitim funkcijama koje omogućavaju pregled, preuzimanje i upravljanje podacima. Na Slici 12 se može vidjeti da skup podataka sadrži odeljak „Podaci i Resursi“. Ovaj dio je namijenjen pristupu modifikaciji, pregledu i preuzimanju podataka. Klikom na „Istražite“ pojavljuje se padajući meni sa stavkama: Pregled, Preuzimanje, Uređujte resurse, Rečnik podataka i Prikazi.

The screenshot shows the 'Ministarstvo javne uprave DATA.GOV.ME' interface. The main content area is titled 'Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina)'. Below the title, there is a section for 'Podaci i Resursi' with a sub-section 'Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina)'. A red arrow points to the 'Istražite' button, which has a dropdown menu with the following options: 'Pregled', 'Preuzimanje', 'Uređujte resurse', 'Rečnik podataka', and 'Prikazi'. Below this, there is a table with the following data:

Polje	Vrednost
Status	active
Poslednje izmene	19. novembar 2024., 15:00 (UTC+01:00)
Kreirano	20. maj 2022., 13:46 (UTC+02:00)

Slika 12 - Prikaz pozicije „Istražite“ u okviru resursa

Klikom na naziv resursa otvara se prozor u kome se nalaze sve pomenute funkcionalnosti, naznačene u crvenom pravougaoniku. Ovaj dio korisničkog interfejsa omogućava korisnicima upravljanje podacima i resursima u okviru seta podataka. U nastavku se nalaze detalji o pojedinačnim funkcionalnostima koje su označene u crvenom pravougaoniku.

Ministarstvo javne uprave
DATA.GOV.ME

CG LI EN

Početak Skupovi podataka Organizacije Analytics Vijesti

sysadmin Accessibility

Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina)

URL: <http://jednostavne-nabavke-skupstine-crne-gore-2022-godina/export/csv>

Opis skupa podataka:
Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina) - Simplified procurements of the Assembly of Montenegro (2022)

Izvor: Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina)

Jednostavne nabavke Skupštine Crne Gore (2022 godina)

+ Ceo ekran Ugrađeno

Dodajte filter

Show 20 entries:

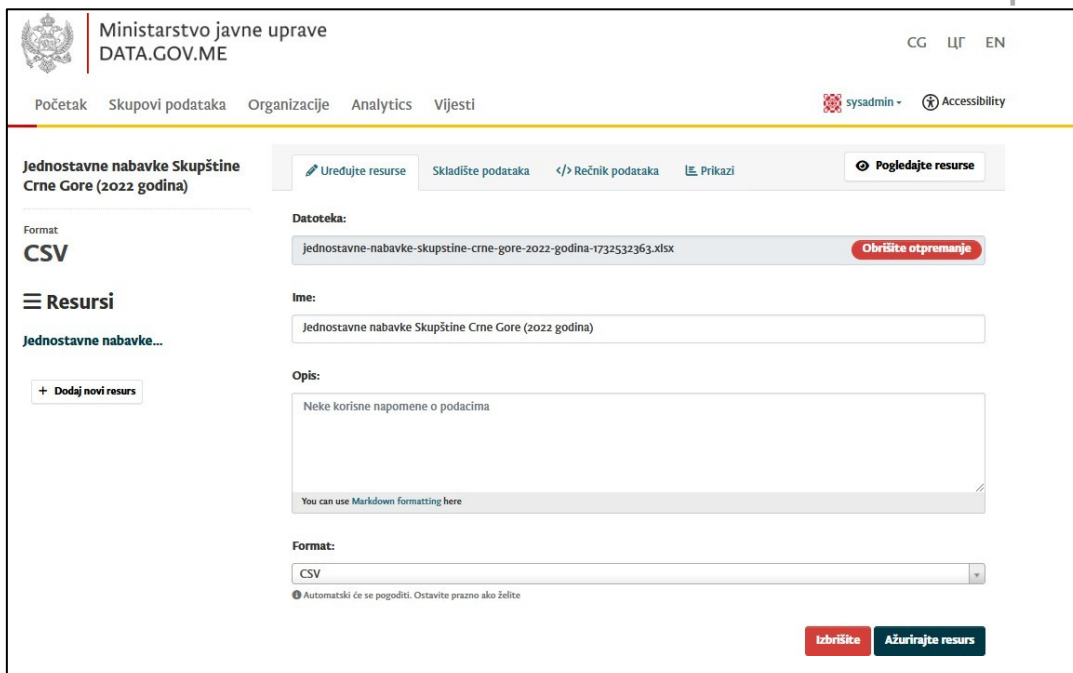
Showing 1 to 20 of 42 entries

Search:

_id	Vrsta predmeta	Predmet	ID predmeta	Ugovorena vrijedn...
1	Robe	Nabavka sredstava za higijenu za potrebe Skupštine Crne Gore	1	7000
2	Robe	Nabavka zastava za potrebe Skupštine Crne Gore	2	1996.5
3	Robe	Nabavka cbjetnih aranžmana za potrebe Skupštine Crne Gore	3	5000
4	Radovi	Izvođenje radova u magacinskom prostoru Skupštine crne Gore	4	5019.78
5	Radovi	Tekuće održavanje građevinskog objekta - izrada ventilacionog sistema u prostoru novoh magacina u zg...	5	951.06
6	Radovi	Izvođenje radova na sanaciji i adaptaciji prostora za rezervni izvor napajanja	6	4817.49

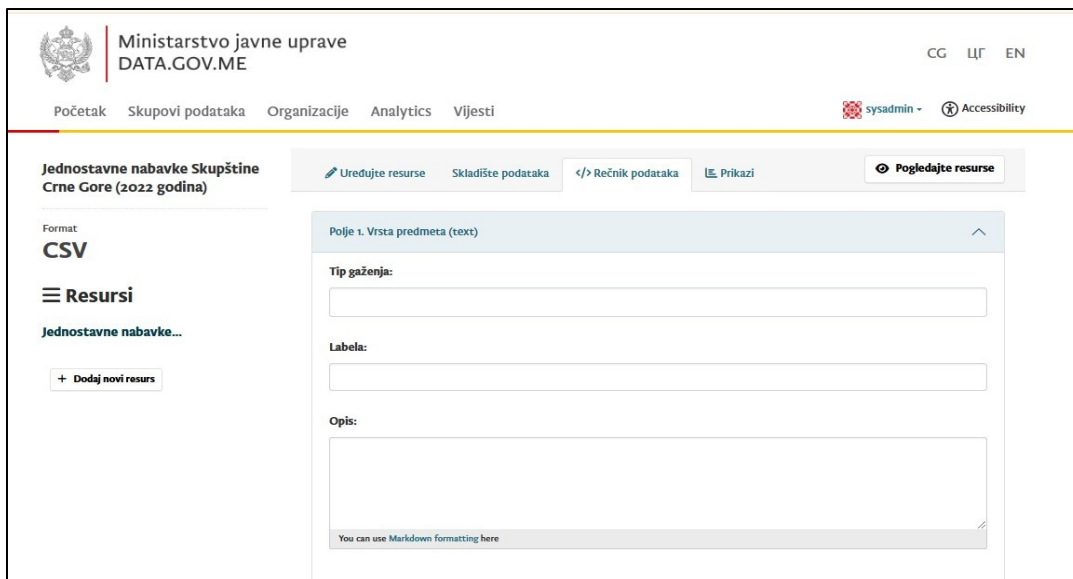
Slika 13 – Prikaz prozora za uređivanje resursa

- „Uređujte resurse“ - Ova opcija omogućava korisnicima da izvrše izmjene u resursima koji pripadaju trenutnom setu podataka. Klikom na dugme, otvara se interfejs za uređivanje, gdje korisnici mogu promijeniti informacije o resursu, poput opisa, naslova, metapodataka ili formata.

Slika 14 - Prikaz prozora „Uređujte resurse“

- „Rečnik podataka“ - Klikom na ovu opciju otvara se prikaz rečnika podataka, koji sadrži objašnjenja ključnih pojmova i strukture podataka unutar resursa. Ovo je korisno za razumijevanje značenja i namjene pojedinih kolona ili unosa u tabeli. U okviru ovog prozora moguća je modifikacija naziva kolona, kao i tipa podataka.

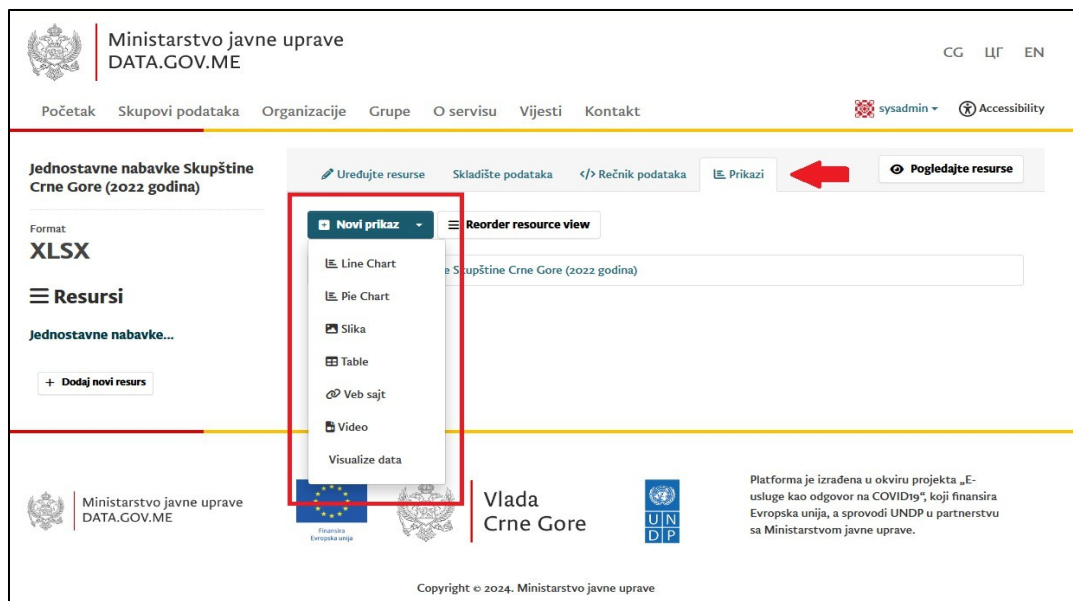

Slika 15 – Prikaz prozora „Rečnik podataka“

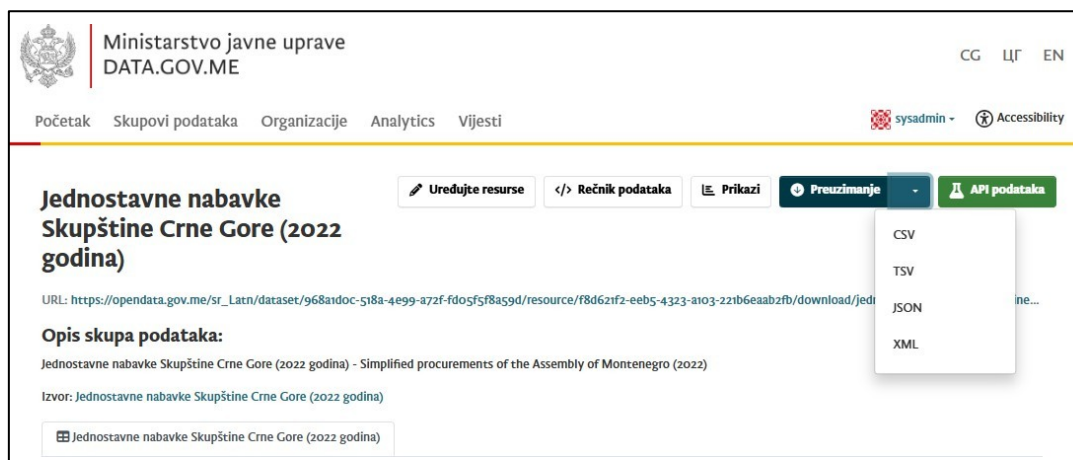
Portal otvorenih podataka

- „Prikazi“ - Ova funkcija omogućava pregled dostupnih prikaza seta podataka. Prikazi mogu biti unaprijed definisani ili prilagođeni za specifične analize i vizualizacije. Prikazi mogu biti u obliku tabela, slika, grafikona i drugo. Takođe, moguće je filtrirati prikaze po različitim kriterijumima.

Slika 16 – Prikaz mogućnosti izbora prikazivanja podataka

- „Preuzimanje“ - Ovaj meni omogućava korisnicima da preuzmu resurs u različitim formatima (CSV, JSON, TSV, XML). Preuzimanjem, podaci se mogu lokalno koristiti za dalju analizu ili obradu.

Slika 17 – Prikaz mogućih formata za preuzimanje podataka

Ove funkcionalnosti zajedno omogućavaju efikasno upravljanje, razumijevanje i korišćenje podataka iz odabranog seta.

1380.

Na osnovu člana 123 stav 3 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list CG", broj 39/26), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

**PRAVILNIK
O NAČINU VRŠENJA SLUŽBENIH KONTROLA NAD PROFESIONALNIM
SUBJEKTIMA U VEZI SA MJERAMA PROTIV ŠTETNIH ORGANIZAMA BILJA***

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se način vršenja službenih kontrola profesionalnih subjekata ovlašćenih za izdavanje biljnih pasoša, profesionalnih subjekata koji uvoze određeno bilje, biljne proizvode i druge objekte i profesionalnih subjekata ovlašćenih za označavanje drvenog materijala za pakovanje.

Službene kontrole u vezi izdavanja biljnih pasoša

Član 2

(1) Organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava) sprovodi službene kontrole najmanje jednom godišnje u prostorima i, gdje je to primjenjivo, na drugim lokacijama koje koriste profesionalni subjekti ovlašćeni za izdavanje biljnih pasoša.

(2) Kontrole iz stava 1 ovog člana uključuju preglede, kao i uzorkovanje i testiranje u slučaju sumnje na rizike za zdravlje bilja.

(3) Kontrole iz stava 1 ovog člana sprovode se u najprikladnije vrijeme za otkrivanje prisustva štetnih organizama ili njihovih znakova ili simptoma.

(4) Pored kontrola iz stava 1 ovog člana, Uprava sprovodi fizičke provjere na određenom bilju za sadnju, osim sjemena, uključujući gomolje, lukovice i rizome uvezenom u stanju mirovanja, tokom prve sezone rasta nakon.

(5) Uprava identifikuje bilje i određuje učestalost provjera iz stava 4 ovog člana na osnovu plana kontrola koji se utvrđuje na osnovu sljedećih kriterijumima:

1) podataka o prethodnim presretanjima, notifikacijama i nivou karantinski štetnih organizama za koje je utvrđeno da su prisutni na uvezenom bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima, o kojima je obaviještena Evropska komisija i države članice Evropske unije;

2) pojavi prioritarnog štetnog organizma u drugoj zemlji porijekla prema dostupnim tehničkih i naučnih informacija;

3) informacija stavljenih na raspolaganje putem sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (u daljem tekstu: sistem IMSOC) ili drugog službenog upozorenja;

4) biologije domaćina i štetnih organizama i drugih relevantnih uslova za efikasno otkrivanje karantinski štetnog organizma ili štetnog organizma na koji se primjenjuju posebne mjere.

(6) Ako se provjerama iz stava 4 ovog člana dokaže prisustvo karantinski štetnog organizma ili štetnog organizma na koji se primjenjuju posebne mjere, Uprava evidentira ishod provjera u odgovarajućem zajedničkom zdravstvenom ulaznom dokumentu putem sistema IMSOC kada je primjenljivo i kada se zaraženo bilje može povezati sa uvezenom pošiljkom.

Povećanje učestalosti službenih kontrola

Član 3

Uprava može da poveća učestalost službenih kontrola iz člana 2 ovog pravilnika u skladu sa rizikom, uzimajući u obzir:

- 1) povećanje fitosanitarnog rizika za pojedine porodice, rodove ili vrste bilja ili biljnih proizvoda koji se proizvode u prostorima profesionalnog subjekta ovlašćenog za izdavanje biljnih pasoša (u daljem tekstu: ovlašćeni subjekat) i ako je primjenjivo, na drugim lokacijama gdje je potrebno više od jedne kontrole zbog biologije štetnog organizma ili uslova u okolini;
- 2) fitosanitarne rizike povezane sa porijeklom ili izvorom određenog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata;
- 3) broj proizvodnih ciklusa u godini;
- 4) prethodnu usklađenost ovlašćenog subjekta sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 5) dostupnu infrastrukturu i lokaciju prostora i ako je primjenjivo, druge lokacije koje koristi ovlašćeni subjekt.

Smanjenje učestalosti službenih kontrola

Član 4

Uprava može da smanji učestalost službenih kontrola iz člana 2 ovog pravilnika na najmanje jednom na svake dvije godine, u skladu sa rizikom i ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) ovlašćeni subjekat je sproveo tokom najmanje dvije uzastopne godine plan upravljanja rizikom od štetnih organizama u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja ;
- 2) Uprava utvrdi da je taj plan bio efikasan u smanjenju relevantnih fitosanitarnih rizika i da se taj ovlašćeni subjekat pridržavao mjera propisanih Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja.

Dodatna kontrola u obilježenom području

Član 5

(1) Prostor i druge lokacije koje koriste ovlašćeni subjekti podliježu najmanje još jednoj službenoj kontroli, osim kontrole iz člana 2 ovog pravilnika, ako se mjesto gdje su bilje, biljni proizvodi i drugi objekti uzgajani ili smješteni tokom najmanje dijela svojeg životnog ciklusa nalazi u obilježenom području uspostavljenom radi prisustva štetnog organizma na način da je moguća zaraza, odnosno infestacija tim štetnim organizmom.

(2) Dodatna službena kontrola iz stava 1 ovog člana sprovodi se što je prije moguće nakon premještanja tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz tog obilježenog područja ili iz zaraženog područja u sigurnosno područje tog obilježenog područja.

(3) Prilikom sprovođenja službenih kontrola iz stava 1 ovog člana Uprava ocjenjuje rizik:

- 1) da li bilje, biljni proizvodi i drugi objekti sadrže relevantni štetni organizam;
- 2) od prisustva potencijalnih vektora tog štetnog organizma, uzimajući u obzir porijeklo ili izvor pošiljaka, stepen osjetljivosti bilja na zarazu, odnosno infestaciju i usklađenost profesionalnog subjekta odgovornog za kretanje sa svim drugim mjerama koje su preduzete za iskorjenjivanje ili obuzdavanje tog štetnog organizma.

Minimalna učestalost službenih kontrola prilikom uvoza

Član 6

Provjere identiteta i fizičke provjere bilja za koje je potreban fitosanitarni sertifikat za unošenje na teritoriju Crne Gore obavljaju se na najmanje 1 % pošiljaka tog bilja.

Službene kontrole u vezi označavanja drvenog materijala za pakovanje

Član 7

(1) Uprava sprovodi službene kontrole najmanje jednom godišnje u prostorima i ako je primjenjivo, na drugim lokacijama koje koriste profesionalni subjekti ovlašćen za stavljanje oznaka na drveni material za pakovanje.

(2) Kontrole iz stava 1 ovog člana uključuju nadzor subjekta koji označava drveni materijal za pakovanje u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja.

Povećanje učestalosti službenih kontrola u vezi označavanja drvenog materijala za pakovanje

Član 8

Uprava može da poveća učestalost službenih kontrola iz člana 7 ovog pravilnika, u skladu sa rizikom, uzimajući u obzir jedan ili više sljedećih elemenata:

- 1) povećanje fitosanitarnog rizika povezanog sa prisustvom štetnih organizama;
- 2) drveni materijal za pakovanje, drugo bilje, biljne proizvode ili druge objekte u kojima su pronađeni štetni organizmi;
- 3) prethodnu usklađenost profesionalnog subjekta sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 4) dostupnu infrastrukturu i lokaciju prostora i ako je primjenjivo, druge lokacije koje koristi profesionalni subjekt.

Stupanje na snagu

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

* U ovaj Pravilnik su prenijeta je Implementirajuća Regulatorna Komisija (EU) 2019/66 od od 16. januara 2019. o pravilima o ujednačenom praktičnom uređenju za sprovođenje službenih kontrola bilja, biljnih proizvoda i drugih predmeta kako bi se provjerila usklađenost sa pravilima Unije o zaštitnim mjerama protiv organizama štetnih za bilje primjenjivim na tu robu.

Broj: 04-309/26-12141/3
Podgorica, 27. maja 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

1381.

Na osnovu člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SADNOG MATERIJALA ZA 2026. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sadnog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sadnog materijala.

Kontrolnim ispitivanjem sadnog materijala provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih uslova u pogledu kvaliteta sadnog materijala.

Kontrolna ispitivanja vrše se na dostavljenim uzorcima sadnog materijala iz proizvodnje i prometa, a u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Kontrolna ispitivanja vrše se radi provjere kvaliteta sadnog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Program se sprovodi kao dio službenih kontrola u provjeri kvaliteta sadnog materijala i provjeri ispunjenosti uslova u skladu sa propisima je utvrđeno stavljanje u promet, kao i kvalitet sadnog materijala.

Sadni materijal koji je predviđen za uzorkovanje odabran je na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1 Kriterijumi za nivo rizika za uzorkovanje

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: - ne postoji dokaz o odstupanjima za propisane uslove kvaliteta sadnog materijala;	Uzimanje uzoraka metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: - postoji dokaz o odstupanjima; - očekivana pojava sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova; - sadni materijal je namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću u proizvodnji;	Uzimanje uzoraka ciljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: - noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); - očekivana pojava sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano uzorkovanje za identifikovane rizike.

Prilikom uzorkovanja sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost sadnog materijala za zasnivanje proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija i primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sadnog materijala.

Laboratorija za sadni materijal izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izveštaji o ispitivanju, osim rezultata analiza sadrži i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzorkovanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko uzorci dostavljeni u Laboratoriju za sadni materijal ne ispunjavaju propisane uslove, Laboratorija obavještava nadležnog inspektora i Upravu, a nadležni inspektor ponavlja uzorkovanje.

U slučaju da uzorak sadnog materijala ne odgovara propisanom odnosno deklarisanom kvalitetu, Laboratorija za sadni materijal odmah obavještava nadležnog inspektora i Upravu radi preduzimanja mjera iz nadležnosti.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sadnog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	kontinentalne voćne vrste	10	8	1	1
1.2	jezgrasto i bobičato voće	10	8	1	1
1.3	suptropske voćne vrste	10	8	1	/
1.4	lozni kalemovi	10	8	1	1
1.5	ukrasne vrste	10	8	/	2
1.6	rasad povrća	10	8	/	2

Broj uzoraka iz Tabele 2 ovog programa može se povećati prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2026. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorci iz Tabele 2 uzimaju se u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarnog inspektora o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka fitosanitarni inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji se dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2026. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 004 Program fitosanitarnih mjera za 2026 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/26-14217/2

Podgorica, 26. maja 2026.godine

Ministar
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJA O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>		Datum: <input type="text"/>	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje sadnog materijala: <input type="text"/>	
Podaci o uzorkivaču:			
Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ime: <input type="text"/>	Prezime: <input type="text"/>	Opština/Grad: <input type="text"/>	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:			
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>		Tip lokacije/po nalogu:	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐	
Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐		Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:			
Naziv sadnog materijala (iz Tabele1): <input type="text"/>		Puni naziv sadnog materijala i latinski naziv: <input type="text"/>	
Sadni materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla: <input type="text"/>		Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo sadni materijal (uključujući poštanski broj) <input type="text"/>		Broj partije <input type="text"/>	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Trošove analiza plaća: <input type="text"/>	
		Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije:		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom)	
Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: <input type="text"/>		<input type="text"/>	
<small>Pravni osnov: člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, broj 61/11 i 48/2015) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG” broj 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sadnog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza.</small>			
<small>Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka:</small> <input type="text"/>			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ukupna masa: <input type="text"/>		Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): <input type="text"/>	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na analizu: <input type="text"/>			
Laboratorija: <input type="text"/>		Analizirani dio: <input type="text"/>	Referenca laboratorije: <input type="text"/>
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐		Komentari: <input type="text"/>	

1382.

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, donijelo je

**PROGRAM
KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG MATERIJALA ZA 2026. GODINU**

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja.

Kontrolnim ispitivanjem sjemena provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih propisanih uslova kvaliteta sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja.

Kontrolna ispitivanja vrše se na dostavljenim uzorcima sjemenskog materijala iz proizvodnje i prometa u skladu sa godišnjim planom službenih kontrola organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Kontrolna ispitivanja vrše se radi provjere kvaliteta sjemenskog materijala koji se proizvodi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Program se sprovodi kao dio službenih kontrola u provjeri kvaliteta sjemenskog materijala i provjeri ispunjenosti uslova u skladu sa propisima kojima je utvrđeno stavljanje u promet kao i kvalitet sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja.

Sjemenski materijal poljoprivrednog bilja koji je predviđen za uzorkovanje odabran je na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi za nivo rizika za uzorkovanje

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: - ne postoji dokaz o odstupanjima za propisane uslove kvaliteta sjemenskog materijala;	Uzimanje uzoraka metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: -postoji dokaz o odstupanjima; -očekivana pojava sjemenskog materijala koji odstupa od propisanih uslova; -sjemenski materijal je namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću u proizvodnji;	Uzimanje uzoraka ciljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: -noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); -očekivana pojava sjemenskog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano uzorkovanje za identifikovane rizike.

Prilikom uzorkovanja sjemenskog materijala uzima se u obzir i:

- zastupljenost sjemenskog materijala u poljoprivrednoj proizvodnji za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog materijala iz prethodne godine;
- podaci o ukupnoj domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija i primijenjene metode;
- Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog materijala.

Laboratorija za sjeme izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaj o ispitivanju, osim rezultata sadrži i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzorkovanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko uzorci dostavljeni u Laboratoriju za sjeme ne ispunjavaju propisane uslove, laboratorije obavještava nadležnog inspektora i Upravu, a nadležni inspektor ponavlja uzorkovanje.

U slučaju da uzorak sjemena ne odgovara propisanom, odnosno deklarisanom kvalitetu, Laboratorija za sjeme odmah obavještava nadležnog inspektora i Upravu radi preduzimanja mjera iz nadležnosti.

Pregled uzoraka prema vrsti, broju i porijeklu dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sjemenskog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	žita i industrijsko bilje	15	5*	5	5
1.2	povrće	10	/	5	5
1.3	krompir	20	10	5	5
1.4	krmne kulture	10	/	3	7
1.5	ljekovito-aromatično-začinsko bilje i cvijeće	5	/	3	2
UKUPNO		60	15	21	24

*ukoliko nema uzoraka žita i industrijskog bilja porijeklom iz Crne Gore predviđeni broj uzoraka se uzima porijeklom van EU.

Broj uzoraka iz Tabele 2 ovog programa može se povećati prema finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2026. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Uzorci iz Tabele 2 ovog programa uzimaju se u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarnog inspektora o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka fitosanitarni inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji se dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijeđena su Budžetom Crne Gore za 2026. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 004 Program fitosanitarnih mjera za 2026 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/26-14221/1

Podgorica, 26. maja 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>		Datum: <input type="text"/>	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ☐ TAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje sjemenskog materijala: <input type="text"/>	
Podaci o uzorkivaču:			
Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ime: <input type="text"/>		Prezime: <input type="text"/>	Općina/Grad: <input type="text"/>
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:			
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>		Tip lokacije/ po nalogu:	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola Laboratorije: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:			
Naziv sjemenskog materijala (iz Tabele1): <input type="text"/>		Puni naziv sjemenskog materijala i latinski naziv: <input type="text"/>	
Sjemenski materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla: <input type="text"/>		Reklamira se/ označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo sjemenski materijal (uključujući poštanski broj): <input type="text"/>		Broj partije <input type="text"/>	
samo za uzorke iz maloprodaje		Rok trajanja <input type="text"/>	
Troškovne ispitivanja plaća: ☐		Bar kod* <input type="text"/>	
		Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/ uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: <input type="text"/>		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom) <input type="text"/>	
Pravni osnov: Članak 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i Službeni list CG”, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG”, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja.			
Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka: <input type="text"/>			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			

Tip uzorka:	Program	☐	Namjenski	☐	Ostalo	☐	
Ukupna masa:	<input type="text"/>		Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svećihjeva):				
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje:							
<input type="text"/>							
Laboratorija:	<input type="text"/>		Ispitivani dio:	<input type="text"/>		Referenca laboratorije:	<input type="text"/>
Dostavljeno pakovanje?	Da	☐	Ne	☐	Komentari:	<input type="text"/>	

1383.

Na osnovu člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA MATIČNIH STABALA SADNOG MATERIJALA ZA 2026. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja matičnih stabala maslina i citrusa, radi provjere metoda sertifikacije u postupku priznavanja matičnih stabala.

Kontrolnim ispitivanjem matičnih stabala maslina i citrusa provjerava se sortnost, genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih zahtjeva u pogledu kvaliteta matičnih stabala maslina i citrusa.

Kontrolna ispitivanja vrše se na matičnim stablima maslina i citrusa, a u skladu sa planom priznavanja matičnih stabala organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Kontrolna ispitivanja doprinose kvalitetu matičnih stabala maslina i citrusa koja se koriste u proizvodnji sadnog materijala u Crnoj Gori.

Program se sprovodi radi službene kontrole kvaliteta matičnih stabala maslina i citrusa i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima kojima je uređeno priznavanje matičnih stabala.

Odabir matičnih stabala sadnog materijala maslina i citrusa vrši se na osnovu procjene rizika odnosno kriterijuma vjerovatnoće da određena matična stabala maslina i citrusa ne ispunjavaju propisane uslove u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1 Kriterijumi za nivo rizika za uzorkovanje

Nivo rizika	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o odstupanjima;	Metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Srednji nivo: -postoji dokaz o odstupanjima; -očekivano odstupanje od propisanih uslova; -matična stabla namijenjena za proizvodnju sadnog materijala koji ima veću zastupljenost u proizvodnji;	Ciljano, kao i metodom slučajnog odabira radi rutinske provjere usaglašenosti i obezbjeđivanja podataka za potrebe planiranja kontrolnih ispitivanja.
Visok nivo: -noviji dokaz o odstupanjima (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci drugih država); -očekivano odstupanje od propisanih uslova, a planirano je za proizvodnju sadnog materijala koji je od izuzetnog značaja i ima veću zastupljenost u proizvodnji u Crnoj Gori.	Ciljano za identifikovane rizike.

Prilikom odabira matičnih stabala maslina i citrusa za priznavanje uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste u proizvodnji za tekuću godinu;
- statistički podaci o količini sadnog materijala maslina i citrusa iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sadnog materijala maslina i citrusa;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj registrovanih proizvođača sadnog materijala sa matičnim stablima.

Laboratorija za sadni materijal, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Odabir matičnih stabala iz rasadnika za praćenje po programu vrše fitosanitarni inspektori i/ili ovlašteno pravno lice Laboratorije za sadni materijal.

U slučaju da matična stabla ne odgovaraju kvalitetu, ovlašteno lice Laboratorije za sadni materijal odmah obavještava fitosanitarnog inspektora i Upravu.

Matična stabla maslina i citrusa prema vrsti, broju i porijeklu data su u Tabeli 2 ovog programa.

1.	2.	3.	4.
R. br.	Vrsta (matičnih stabala)	Broj uzoraka	Porijeklo
1.1	masline	5	MNE
1.2	citrusi	10	MNE

Broj matičnih stabala iz Tabele 2 ovog programa može se povećati i/ili mijenjati u odnosu na biljnu vrstu prema godišnjoj prijavi proizvodnje, a u skladu sa finansijskim sredstvima koja su utvrđena Programom fitosanitarnih mjera za 2026. godinu, na osnovu mogućeg rizika u skladu sa datim parametrima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uprave.

Ukoliko stranka prilikom uzimanja uzorka zahtijeva nadoknadu vrijednosti uzetog uzorka, uzorak se može fakturisati na račun Uprave, a faktura je jedino validna za plaćanje ukoliko je prati zapisnik fitosanitarne inspekcije o uzetom uzorku na kojem je navedena vrijednost uzorka kao i izjava stranke da zahtijeva nadoknadu.

Prilikom uzimanja uzoraka popunjava se obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašteno pravno lice Laboratorije za sadni materijal dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijedena su Budžetom Crne Gore za 2026. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 004 Program fitosanitarnih mjera za 2026 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/26-14228/1

Podgorica, 26. maja 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJA O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>		Datum: <input type="text"/>	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje matičnih stabala: <input type="text"/>	
Podaci o uzorkivaču:			
Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐ <input type="text"/>			
Ime: <input type="text"/>		Prezime: <input type="text"/> Opština/Grad: <input type="text"/>	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:			
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>		Tip lokacije/po nalogu:	
		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:			
Naziv matičnih stabala (iz Tabele1): <input type="text"/>		Puni naziv matičnih stabala i latinski naziv: <input type="text"/>	
Sadni materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla: <input type="text"/>		Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača matičnih stabala (uključujući poštanski broj) <input type="text"/>		Broj partije <input type="text"/>	
<input type="text"/>		Rok trajanja* <input type="text"/>	
<input type="text"/>		Bar kod* <input type="text"/>	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Trošove analiza plaća: ☐ Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije:		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom)	
Detalji o vlasniku/uvozniku ako nije lice od kojeg je uzet uzorak <input type="text"/>		<input type="text"/>	
Pravni osnov: člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, broj 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG” broj 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sadnog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata analiza.			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultate analiza dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		Ukupan broj jedinica <input type="text"/>	
Ukupna masa: <input type="text"/>		(npr. paketa, svežnjeva):	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na analizu: <input type="text"/>			
Laboratorija: <input type="text"/>		Analizirani dio: <input type="text"/> Referenca laboratorije: <input type="text"/>	
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐ Komentari: <input type="text"/>			

1384.

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG MATERIJALA NA GMO ZA 2026. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala na GMO, odnosno ispitivanja sjemenskog materijala, za koje postoje podaci da se vrše genetske modifikacije, naročito u odnosu na sorte kreirane od strane selekcijskih kuća koje se bave genetskim modifikacijama.

Kontrolna ispitivanja se sprovode radi utvrđivanja mogućeg prisustva GMO uzimanjem uzoraka sjemenskog materijala koji se uvozi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolna ispitivanja vrše se na uzorcima iz prometa i proizvodnje, a u skladu sa planom uzorkovanja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Program se sprovodi radi vršenja službene kontrole sjemenskog materijala i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima za GMO za sjemenski materijal.

Zakon o genetički modifikovanim organizmima propisao je upravljanje genetički modifikovanim organizmima (GMO), odredbe zakona, kroz strogo propisana pravila štite prvenstveno građane Crne Gore mjerama za sprečavanje štetnih efekata po zdravlje ljudi i životnu sredinu, od proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima.

Do sada nije podniet ni jedan zahtjev za dozvolu upotrebe genetički modifikovanih organizama u laboratorijama, njihovo namjerno uvođenje u životnu sredinu ili stavljanje u promet što znači da je Lista odobrenih genetički modifikovanih organizmima i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima prazna i da su sve vrste GMO u Crnoj Gori zabranjene.

Prilikom uvoza, proizvode mora pratiti izjava da nema genetskih modifikacija i da proizvod ne sadrži, ne sastoji se ili nije dobijen od genetički modifikovanih organizmima.

U skladu sa analizom rizika bez obzira na izjavu koja prati proizvode, vrše se dodatna ispitivanja.

Uzorkovanje sjemenskog materijala se vrši na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi vjerovatnoće

Riziko	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o GM;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti sa propisima i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo: -postoji dokaz o GM; -očekivana pojava GM; -sjemenski/sadni materijal namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.
Visok nivo: -noviji dokaz o GM (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještanja ili podaci iz drugih država); -očekivana pojava sjemenskog/sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.	Ciljano za identifikovane probleme.

Prilikom uzorkovanja sjemenskog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste sjemenskog materijala za zasnivanje poljoprivredne proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog materijala iz prethodne godine;

- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog materijala.

Laboratorija za ispitivanje GMO, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koja su korišćena u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko Laboratorija za ispitivanje GMO smatra da uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, uzimanje uzoraka se ponavlja.

U slučaju da uzorak sjemenskog materijala ne odgovara propisanim uslovima, Laboratorija za ispitivanje GMO odmah obavještava inspektora i Upravu.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu sjemenskog materijala i minimalni broj uzoraka dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1. R. br.	2. Vrsta sjemenskog materijala	3. Broj uzoraka	4. MNE	5. EU	6. VAN EU
1.1	kukuruz (<i>Zea mays</i>)	2	0	1	1
1.2	paradajz (<i>Solanum lycopersicum</i>)	3	0	1	1
1.3	lucerka (<i>Medicago sativa</i>)	2	0	1	1
1.4	žitarice	3	0	1	2

Broj uzoraka kao i biljne vrste iz Tabele 2 ovog programa može se povećati odnosno promijeniti prema procjeni rizika fitosanitarnih inspektora i postojanosti sumnje da je sjemenski materijal GMO u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 2 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori u maloprodajnim objektima i skladištima.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice dostavlja Upravi.

Sredstva za sprovođenje ovog programa obezbijeđena su Budžetom Crne Gore za 2026. godinu Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 001 (Upravljanje i administracija Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), na poziciji 16 002 005 004 Program fitosanitarnih mjera za 2026 godinu.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/26-14291/1

Podgorica, 26. maja 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>		Datum: <input type="text"/>	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje sjemenskog materijala: <input type="text"/>	
Podaci o uzorkivaču: Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐ <input type="text"/>			
Ime: <input type="text"/>		Prezime: <input type="text"/>	
		Opština/Grad: <input type="text"/>	
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:		Tip lokacije/po nalogu:	
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:			
Naziv sjemenskog materijala (iz Tabele1): <input type="text"/>		Puni naziv sjemenskog materijala i latinski naziv: <input type="text"/>	
Materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla: <input type="text"/>		Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo materijal (uključujući poštanski broj) <input type="text"/>		Broj partije <input type="text"/>	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Troškove ispitivanja plaća: <input type="text"/>	
		Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije: Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: <input type="text"/>		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom) <input type="text"/>	
<small>Pravni osnov: člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i Službeni list CG”, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG”, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja.</small>			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ukupna masa: <input type="text"/>		Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): <input type="text"/>	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje: <input type="text"/>			
Laboratorija: <input type="text"/>		Ispitivani dio: <input type="text"/>	
		Referenca laboratorije: <input type="text"/>	
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐		Komentari: <input type="text"/>	

1385.

Na osnovu člana 140 stav 7 Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti („Službeni list CG”, broj 49/24), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera donijelo je

PRAVILNIK O NAČINU IZRADE I SADRŽAJU LOKALNIH AKCIONIH PLANOVA ZAŠTITE OD RADONA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se način izrade i sadržaj lokalnih akcionih planova zaštite od radona koje donose jedinice lokalne samouprave.

Lokalni akcioni plan zaštite od radona

Član 2

Lokalni akcioni plan zaštite od radona (u daljem tekstu: lokalni akcioni plan), je plan od neposrednog i zajedničkog interesa za stanovništvo koje živi na teritoriji jedinice lokalne samouprave, odnosno lokalno stanovništvo.

Cilj lokalnog akcionog plana je smanjenje ukupnog rizika od izlaganja radonu za lokalno stanovništvo i individualnog rizika za pojedince koji žive u prostorima sa visokim koncentracijama aktivnosti radona.

Lokalni akcioni plan donosi se na period od pet godina i treba da bude usaglašen sa nacionalnim Programom zaštite od radona.

Lokalna baza podataka o radonu

Član 3

Lokalni akcioni plan izrađuje se na osnovu analize postojeće situacije izlaganja radonu na teritoriji jedinice lokalne samouprave, odnosno analize podataka iz lokalne baze podataka o radonu (u daljem tekstu: lokalna baza podataka).

Lokalna baza podataka iz stava 1 ovog člana, uspostavlja se na osnovu podataka iz centralne baze podataka o radonu koja se nalazi kod organa uprave nadležnog za zaštitu životne sredine.

Lokalna baza podataka sadrži:

- podatke o koncentracijama aktivnosti radona u vazduhu u zatvorenom prostoru; i
- druge informacije od značaja za procjene rizika od radona na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Pristup svim podacima iz lokalne baze podataka imaju lica koja nadležni organ lokalne samouprave ovlasti za upravljanje i rukovanje tim podacima.

Ažuriranje lokalne baze podataka vrši se kad dođe do bilo kakve relevantne promjene (novih mjerenja i/ili procjena u okviru lokalnog akcionog plana, rezultata programa i projekata na teritoriji jedinice lokalne samouprave), a ažurirani podaci dostavljaju se organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine (za centralnu bazu podataka o radonu).

Lokalna informacija o radonu

Član 4

U postupku izrade lokalnog akcionog plana sačinjava se informacija o izlaganju radonu u zatvorenom prostoru i povezanim zdravstvenim rizicima na teritoriji jedinice lokalne samouprave, o važnosti mjerenja koncentracija aktivnosti radona, jednostavnim načinima

smanjenja izlaganja radonu i o dostupnim tehničkim sredstvima za smanjivanje postojećih koncentracija aktivnosti radona.

Informacija iz stava 1 ovog člana, dostupna je javnosti odnosno objavljuje se na internet stranici lokalne samouprave i/ili dostavlja putem pisma, sms poruka i poruka na aplikacijama, preko mjesnih zajednica ili na drugi način.

Primjena gradiranog pristupa

Član 5

Pri izradi, razvoju i sprovođenju lokalnog akcionog plana primjenjuje se gradirani pristup, prvobitno usmjeren na područja sa potencijalno najvećim izlaganjem radonu, uz postepeno proširenje na situacije i područja gdje je izlaganje radonu manje, a aktivnosti u okviru lokalnog akcionog plana fokusiraju se na sljedeće glavne komponente:

- analiza postojećeg stanja i poređenje sa nacionalnim referentnim nivoom;
- komunikacija (radi podizanja svijesti o negativnom uticaju radona na zdravlje, uz proaktivni pristup svih zainteresovanih strana);
- mjerenja koncentracija aktivnosti radona i sprovođenja preventivnih i/ili remedijacionih mjera za smanjenje izlaganja radonu.

Gradirani pristup iz stava 1 ovog člana, naročito se primjenjuje u radonski prioritetnim područjima, a sadržaj i obim lokalnog akcionog plana oblikuju se uz njegovu primjenu.

Izrada lokalnog akcionog plana

Član 6

Pri izradi lokalnog akcionog plana u obzir se uzima potreba rješavanja dugoročnih rizika od izlaganja radonu, uz prepoznavanje činjenice da kombinacija visokog izlaganja radonu i pušenja donosi znatno veći individualni rizik od kancera pluća nego ta dva faktora pojedinačno.

Lokalnim akcionim planom utvrđuju se konkretni ciljevi, aktivnosti i mjere za smanjenje izlaganja radonu u boravišnim (stambenim) prostorima na teritoriji opštine, prostorima sa javnim pristupom i drugim zatvorenim prostorima – za bilo koji izvor ulaska radona, bilo da je iz zemljišta, građevinskog materijala ili vode.

Lokalni akcioni plan uključuje mjerenja koncentracije aktivnosti radona u boravišnim prostorima, radi poređenja sa nacionalnim referentnim nivoom.

Učešće javnosti u izradi lokalnog akcionog plana

Član 7

Izrada lokalnog akcionog plana otvorena je za građane, odnosno lokalno stanovništvo, a tokom sprovođenja plana vrši se redovna komunikacija sa građanima i ciljnim grupama, odnosno redovno obavješćavanje javnosti.

Izrada i sprovođenje lokalnog akcionog plana uključuju konsultacije, koordinaciju, saradnju i partnerstva organa lokalne uprave sa drugim organima i službama lokalne uprave, mjesnim zajednicama, organizacijama koje su fokusirane na zaštitu zdravlja stanovništva i zaštitu životne sredine u opštini, kao i sa drugim organima i institucijama u zavisnosti od ciljeva lokalnog akcionog plana.

Sadržaj lokalnog akcionog plana

Član 8

Lokalni akcioni plan sadrži sljedeće elemente:

- 1) osnovni podaci;
- 2) koordinacija, saradnja i partnerstva;

- 3) analiza postojeće situacije izlaganja radonu;
- 4) ciljevi lokalnog akcionog plana;
- 5) prioriteta;
- 6) plan komunikacije;
- 7) učešće građana;
- 8) plan mjerenja koncentracija aktivnosti radona;
- 9) plan za smanjenje izlaganja radonu;
- 10) koordinacija sa srodnim i povezanim lokalnim programima i projektima;
- 11) odgovornosti, mehanizmi komunikacije i raspoloživi resursi;
- 12) monitoring, evaluacija i izvještavanje;
- 13) detaljni plan sprovođenja lokalnog akcionog plana.

Bliži sadržaj akcionog plana iz stava 1 ovog člana dat je u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Stupanje na snagu

Član 9

Ovaj pravilnik objaviće se u "Službenom listu Crne Gore", a stupa na snagu 1. jula 2027. godine.

Broj: 0412-322/26-908/3

Podgorica, 18. maja 2026. godine

Ministar,
Damjan Čulafić, s.r.

SADRŽAJ LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAŠTITE OD RADONA

1) Osnovni podaci:

- osnovni podaci o jedinici lokalne samouprave;
- podaci o odgovornim licima;
- podatak o statusu područja (radonski prioritetno ili ne);
- podaci o članovima tima koji je izradio akcioni plan;
- podaci o licima koja su odgovorna za sprovođenje lokalnog akcionog plana.

Navesti osnovne podatke o jedinici lokalne samouprave (teritorija, broj stanovnika, broj stambenih i drugih objekata, infrastruktura i sl.). Navesti podatke o odgovornim licima, članovima tima koji je izradio akcioni plan i tima koji je zadužen za sprovođenje akcionog plana sa podacima o kontakt osobama, uključujući opis definisanih odgovornosti i zaduženja unutar tima.

2) Koordinacija, saradnja i partnerstva:

- izrada i razvoj lokalnog akcionog plana;
- sprovođenje lokalnog akcionog plana.

Opisati način koordinacije organa koji izrađuje plan, nadležnih državnih organa, organa uprave, drugih organa i službi lokalne uprave, mjesnih zajednica i nevladinih organizacija, odnosno opisati kako će se osigurati koordinacija.

Opisati način učešća mjesnih zajednica i nezavisnih organizacija sa snažnim prisustvom na lokalnom nivou (nevladine organizacije fokusirane na zaštitu životne sredine u opštini, nevladine organizacije koje se bave zaštitom zdravlja stanovništva i sl.), a koje mogu pomoći sprovođenju akcionog plana i ostvarenju njegovih ciljeva; opisati učešće organa nadležnih za zdravstvenu zaštitu (učesće u komunikaciji sa građanima, učesće u ispitivanju lokacija i sl.), opisati učesće obrazovnih institucija i povezanih tijela (školski odbori i sl.), biblioteka itd. Opisati konkretne saradnje i partnerstva (ako je primjenljivo) – pri izradi, razvoju i sprovođenju lokalnog akcionog plana.

3) Analiza postojeće situacije izlaganja radonu:

- podaci o koncentracijama aktivnosti radona u:
 - o vazduhu stambenih prostora;
 - o vodi za piće; i
 - o zemljištu;
- podaci o procjenama rizika od kancera pluća usljed udisanja radona i podaci o obolijevanju od kancera pluća.

Opisati situaciju izlaganja radonu na teritoriji opštine, odnosno dati zbirni pregled na osnovu dostupnih podataka – iz lokalne baze podataka o radonu ili na osnovu podataka iz centralne baze podataka o radonu kod organa uprave (ako lokalna baza nije uspostavljena).

Osnovni podaci su koncentracije aktivnosti radona u vazduhu u postojećim stambenim prostorima izmjerene pri izradi radonskih mapa, i to: lokalna (gradska) radonska mapa jedinice lokalne samouprave/opštine (kvadrati sa ćelijama 0,5 km × 0,5 km, sa po jednom lokacijom u ćeliji na kojoj je izvršeno mjerenje) i djelovi radonske mape Crne Gore (552 kvadrata, sa ćelijama 5 km × 5 km, sa po jednom lokacijom u ćeliji na kojoj je izvršeno mjerenje) koji pripadaju teritoriji opštine.

Dodatni podaci su dostupni podaci o koncentracijama aktivnosti radona u vodi za piće (vodoizvorišta na teritoriji opštine, voda iz česme, voda iz bunara) i zemljištu (iz naučnih i stručnih publikacija i sl.).

Podaci o procijenjenom riziku od kancera pluća usljed udisanja radona na teritoriji opštine, kao i podaci o obolijevanju od kancera pluća na teritoriji opštine, navode se ukoliko su dostupni (bilo kod nadležnih državnih organa i organa uprave, bilo da su dio naučnih i stručnih publikacija i sl.).

4) Ciljevi lokalnog akcionog plana:

- strateški ciljevi;
- operativni ciljevi.

Definisati strateški/dugoročni cilj (ili ciljeve) i operativne/kratkoročne ciljeve koji treba da dovedu do ostvarenja dugoročnog cilja. Dati detaljniji opis kratkoročnih ciljeva. Uz ciljeve navesti i indikatore uspjeha.

Dugoročni ciljevi moraju biti usaglašeni sa dugoročnim/strateškim ciljevima na nivou države, ali mogu da odražavaju i realne potrebe lokalne zajednice u smislu eliminisanja uzroka povećanog izlaganja radonu i rizika od kancera pluća (uključujući kombinovani rizik od pušenja i visoke izloženosti radonu).

5) Prioriteti:

- pristup, podaci i kriterijumi koji se koriste za identifikaciju djelova teritorije opštine sa potencijalno visokim izlaganjem radonu, ili za definisanje drugih parametara koji se mogu koristiti kao indikatori situacija sa potencijalno visokim izlaganjem radonu;
- način utvrđivanja nivoa radona – mjerenja koncentracija aktivnosti radona u vazduhu stambenih i drugih prostora ili mjerenja koncentracije aktivnosti gasa u zemljištu radi procjene koncentracije radona u zatvorenom prostoru i utvrđivanja drugih relevantnih parametara (kao što su vrste zemljišta i stijena, propustljivost, sadržaj radijuma-226 u stijenama i zemljištu), ili kombinovano.

Opisati način određivanja prioriteta, odnosno koji pristup, podaci i kriterijumi se koriste za utvrđivanje djelova teritorije opštine sa potencijalno visokim izlaganjem radonu (identifikacija područja na teritoriji opštine sa potencijalno najvećim koncentracijama aktivnosti radona – geološka podloga (stijene i zemljište), ćelije lokalne mreže u kojima su prethodno izmjerene najveće koncentracije aktivnosti radona u stambenom prostoru ili drugo), ili opisati pristup, podatke i kriterijume koji se koriste kao specifični indikatori za situacije sa potencijalno visokim izlaganjem radonu (naročito ako se planom predviđaju i razmatranja prostora sa javnim pristupom, radnih prostora u vlasništvu opštine ili slično).

Opisati način određivanja koncentracija aktivnosti radona prvenstveno na prioritetnim područjima ili u prioritetnim situacijama, odnosno vrste mjerenja koje će se sprovesti.

6) Plan komunikacije:

- način na koji će se relevantne informacije o izloženosti radonu i povezanim zdravstvenim rizicima (uključujući povećane rizike vezane za pušenje) dostaviti javnosti i drugim zainteresovanim stranama;
- plan komunikacije sa građanima;
- plan komunikacije sa ciljnim grupama;
- plan komunikacije sa privrednim subjektima i donosiocima odluka.

Opisati način dostavljanja relevantnih informacija o radonu i riziku od izlaganja radonu – kako cjelokupnoj javnosti, tako i drugim stranama koje izraze zainteresovanost.

Opisati načine komunikacije sa građanima koja se vrši radi podizanja svijesti o negativnom uticaju radona na zdravlje i upoznavanja sa rješenjima vezanim za izlaganje radonu, uz prethodnu procjenu percepcije i nivoa znanja o radonu u opštoj populaciji (koju je poželjno uraditi i nakon realizacije plana) i pripremu osnovnih poruka koje treba da budu jednostavne, kratke i konkretne. Opisati planirane aktivnosti i akcije (kao što su ankete, brošure i/ili drugi materijali koji sadrže informacije o radonu i zaštiti od radona, javne prezentacije, internet stranice, stranice na društvenim mrežama, radio i televizijske emisije, izložbe, informativni centri, savjetodavne kampanje, uspostavljanje sedmice/mjeseca u godini s ciljem podizanja svijesti o negativnom uticaju radona na zdravlje čovjeka – uz obilježavanje Evropskog dana radona – naročito u radonski prioritnim područjima i sl.).

Opisati načine komunikacije sa ciljnim grupama (kao što su ljekari, arhitekta, građevinski inženjeri, nastavnici, školski odbori, novinari, itd.) koja se vrši radi redovnog informisanja i podsticanja na primjenu preventivnih mjera i zaštitu od izlaganja radonu, uz prethodnu procjenu percepcije i nivoa znanja o radonu u ciljnim grupama (koju je poželjno uraditi i nakon realizacije plana). Opisati konkretne akcije (prezentacije, tribine, okrugli stolovi, obuka, tj. stručno osposobljavanje, onlajn radionice i sl.).

Opisati načine komunikacije sa donosiocima odluka na lokalnom i državnom nivou, privrednim subjektima koji djelatnost obavljaju na teritoriji opštine, investitorima novih objekata za boravišne i radne prostore i sl., koja se vrši radi slanja poruka koje podstiču korisnike da preduzimaju mjere radi sopstvene zaštite, zaštite članova porodice, zaposlenih lica itd. Opisati konkretne akcije.

7) Učešće građana:

- način učešća građana;
- oblasti akcionog plana u kojima neposredno učestvuju građani;
- faza sprovođenja akcionog plana u kojoj učestvuju građani.

Opisati način pozivanja građana da učestvuju u sprovođenju akcionog plana i akcijama posvećenim zaštiti od radona, kao i način pozivanja i uključivanja ciljnih grupa (vlasnici stanova sa visokim nivoom radona, stanodavci, građani koji planiraju kupovinu postojećeg ili novog stambenog prostora, roditelji, itd.).

Opisati način neposrednog učešća građana, odnosno konkretne aktivnosti u kojima se planira neposredno učešće građana (komunikacija u okviru mjesne zajednice, komunikacija sa medijima, javne prezentacije, obuka, postavljanje detektora radona, učešće u kampanjama upoznavanja građana sa mjerama zaštite od radona koje i sami mogu sprovesti, učešće u sprovođenju mjera remedijacije itd.) i fazu sprovođenja akcionog plana (izrada, realizacija konkretnih aktivnosti i mjera, monitoring, evaluacija).

8) Plan mjerenja koncentracija aktivnosti radona:

- plan za promociju mjerenja radona u stambenom prostoru;
- plan za mjerenja radona u stambenom i radnom prostoru i prostoru sa javnim pristupom;
- lokalni programi i projekti (ako je primjenljivo);
- učešće u nacionalnim i međunarodnim programima i projektima (ako je primjenljivo).

Opisati načine na koje će se vršiti promocija mjerenja koncentracija aktivnosti radona u stambenom prostoru (kao što su: obavješćavanje građana o aktuelnoj situaciji izlaganja radonu u opštini, dostavljanje informacije o tome kako mjeriti radon i da je mjerenje radona i bezopasno i korisno, kao i informacije o jednostavnim i isplativim opcijama za mjerenje radona, savjeti kako se nositi sa pojavama visoke koncentracije radona – pravila ponašanja, primjena građevinskih i drugih mjera zaštite od radona i sl.; podsticajne mjere, kampanje besplatnih mjerenja, učešće javnih ličnosti, tj. prepoznatljivih lica iz sfere sporta, umjetnosti, nauke, privrede i sl.; postavljanje digitalnih detektora radona u prostorima sa javnim pristupom, bibliotekama, čitaonicama i sl., mogućnost pozajmljivanja digitalnih detektora radona u javnim bibliotekama slično „pozajmljivanju knjiga” – za kratkoročna mjerenja radona u kući, što pomaže ljudima da razumiju problem radona i može ih motivisati da u sopstvenoj kući izvrše dugoročna mjerenja radona; kombinovane kampanje koje uključuju i rizik od radona i rizik od pušenja, itd.).

Opisati plan mjerenja radona u područjima (i/ili situacijama) koja su određena kao prioritetna u smislu potencijalno visokog izlaganja radonu; broj lokacija na kojima će se godišnje vršiti dugoročna mjerenja koncentracije aktivnosti radona radi poređenja sa nacionalnim referentnim nivoom; „pogušćenja” mjerenja u postojećim ćelijama lokalne mreže – naročito u radonski prioritetnim područjima i područjima gdje su najbrojnija obolijevanja od kancera pluća; plan mjerenja radona u prostorima sa javnim pristupom i radnim mjestima koja se ne nalaze ispod nivoa tla i na prizemlju a nalaze se u objektima u vlasništvu opštine. Ako se planira nabavka digitalnih detektora radona za test mjerenja, opisati gdje i kako će se koristiti. Ako se planira mjerenje radona u vodi (iz bunara, na primjer) i/ili zemljištu, navesti broj lokacija na kojima će se izvršiti mjerenja (godišnje); itd. Ako su planirana ispitivanja građevinskog materijala koji se koristi u gradnji novih objekata na teritoriji opštine, bilo u smislu doprinosa radonu u stambenim prostorima (od radijuma-226 u građevinskom materijalu), bilo u smislu spoljašnjeg izlaganja gama zračenju iz građevinskog materijala, takođe se uključuju u plan.

Navesti konkretne lokalne programe i projekte koji uključuju mjerenja radona, ako postoje ili su predviđeni akcionim planom (programi i projekti posvećeni samo radonu, programi i projekti posvećeni i radonu i riziku od pušenja, radonu i kvalitetu vazduha u zatvorenom prostoru, radonu i energetske efikasnosti i sl.).

Opisati učešće (ili planirano učešće) u nacionalnim i međunarodnim programima i projektima koji uključuju ispitivanja radona, ako je primjenljivo. Podrazumijevaju se ne samo programi i projekti posvećeni mjerenju radona nego i programi i projekti koji se generalno odnose na izlaganje radonu u stambenom, radnom prostoru i drugim objektima, spoljašnje izlaganje zračenju iz građevinskog materijala u zatvorenom prostoru, programi i projekti koji se realizuju s dugoročnim ciljem smanjenja rizika od kancera pluća usljed izlaganja radonu i slični projekti.

9) Plan za smanjenje izlaganja radonu:

- plan za promociju preventivnih mjera u novim stambenim prostorima (stanovima u izgradnji ili stanovima koji se renoviraju);
- plan za promociju remedijacionih mjera u postojećim stambenim prostorima;
- plan za sprovođenje mjera za smanjenje izlaganja (ako je primjenljivo):
 - o davanje prioriteta akcijama za smanjenje izlaganja radonu u onim situacijama za koje se procjenjuje da će takve akcije biti najefektivnije,
 - o sprovođenje mjera,
 - o provjera efektivnosti sprovedenih mjera;

- plan za donošenje akata i/ili uspostavljanje operativnih politika na nivou opštine (ako je primjenljivo);
- lokalni programi i projekti (ako je primjenljivo).

Opisati načine na koje će se u javnosti i u okviru ciljnih grupa (stručnjaci za izgradnju i uređenje prostora, investitori novih objekata za boravak i radna mjesta i sl.) promovisati mjere prevencije povećanog izlaganja radonu (metode, tehnike i sredstva za sprečavanje ulaska radona u nove stambene i radne prostore, uključujući identifikaciju građevinskih materijala sa značajnom ekshalacijom radona) – kroz pripremu i distribuciju informacija o izlaganju radonu na teritoriji opštine i povezanim rizicima po zdravlje, uključujući povećane rizike vezane za pušenje; pripremu i distribuciju objašnjenja da su preventivne mjere generalno najisplativiji i najefikasniji način da se postignu niske koncentracije aktivnosti radona u pojedinačnim stanovima; upoznavanje sa zakonskim obavezama u vezi sa zaštitom od radona i gradnjom novih objekata i sl.

Opisati načine na koje će se u javnosti i u okviru ciljnih grupa (vlasnici stanova sa povećanim koncentracijama aktivnosti radona u vazduhu, stanodavci, podstanari i sl.) promovisati mjere za smanjenje izlaganja radonu (informacije o konkretnim mjerama koje mogu da preuzmu sami građani, uputstva kako provjeriti radon i sprovesti mjere za smanjenje njegove koncentracije aktivnosti u zatvorenom prostoru, linkovi ili izvori gdje se može naći više informacija o radonu i mjerama zaštite od radona, mjerama remedijacije i sl.).

Opisati plan za sprovođenje mjera za smanjenje koncentracije radona u stambenom prostoru, ako je primjenljivo, tj. uključeno u lokalni akcioni plan. Ako opština planira da u okviru lokalnog akcionog plana učestvuje u sufinansiranju sprovođenja mjera za smanjenje koncentracije aktivnosti radona u prostorima gdje ona prelazi nacionalni referentni nivo (a koje se sufinansira iz budžeta Crne Gore u skladu sa zakonom), onda to navesti u ovom dijelu akcionog plana. Ako opština planira da sprovodi (finansira ili sufinansira) mjere za smanjenje koncentracije aktivnosti radona u stambenim prostorima, onda u ovom dijelu opisati davanje prioriteta (identifikovanje djelova teritorije sa povećanim koncentracijama aktivnosti radona u zatvorenom prostoru, ili identifikovanje karakteristika zgrada koje mogu dovesti do povećanih koncentracija aktivnosti radona, davanje prioriteta stambenim prostorima sa koncentracijama aktivnosti radona koje značajno prevazilaze referentni nivo u odnosu na stambene prostore u kojima su koncentracije aktivnosti radona neznatno iznad referentnog nivoa, ili neki drugi način).

Opisati gdje i kako će se sprovesti mjere za smanjenje koncentracije aktivnosti radona (na kojim lokacijama, uključujući i broj lokacija, i u kojim situacijama izlaganja – tamo gdje su već detektovane povećane koncentracije aktivnosti radona ili i na drugim lokacijama, u definisanim prioriternim situacijama ili i u drugim situacijama), podsticajne mjere za samostalno sprovođenje mjera (na primjer u stambenom prostoru socijalno najugroženijih porodica), sprovođenje mjera u prostorima sa javnim pristupom, na radnim mjestima gdje je opština poslodavac... Opisati i način na koji će se provjeravati efektivnost sprovedenih mjera (ponovno mjerenje koncentracije aktivnosti radona radi poređenja sa nacionalnim referentnim nivoom, kratkoročna/test mjerenja ili drugo).

Navesti da li se planira donošenje specifičnih akata i/ili uspostavljanje operativnih politika na lokalnom nivou u vezi sa zaštitom od radona (poseban razvojni plan, uključeno u strateški plan razvoja opštine, program za komunikaciju radi podizanja javne svijesti i informisanja donosilaca odluka, poslodavaca i zaposlenih o rizicima od radona, uključujući povezanost sa rizikom od pušenja; program za smanjenje izlaganja radonu u stambenim prostorima i radnim prostorima u vlasništvu opštine; akti koji se odnose na iznajmljivanje smještaja,

objekte u opštinskom vlasništvu, zatvorene prostore sa javnim pristupom i sl.; posebno usvajanje ciljeva smanjenja izlaganja radonu u zatvorenom prostoru na teritoriji opštine, sprovođenje godišnjih kampanja za javno obrazovanje i podizanje svijesti tokom uspostavljene sedmice/mjeseca borbe protiv radona, itd.) – naročito u radonski prioritarnim područjima.

Navesti lokalne programe i projekte koji uključuju primjenu preventivnih i/ili remedijacionih mjera, ako postoje ili su predviđeni akcionim planom.

10) Koordinacija sa srodnim i povezanim lokalnim programima i projektima:

- iz oblasti unapređenja zdravlja (borbe protiv pušenja);
- iz oblasti kvaliteta vazduha u zatvorenom prostoru;
- iz oblasti uštede energije.

Navesti lokalne planove, programe i/ili projekte iz oblasti borbe protiv pušenja, kvaliteta vazduha u zatvorenom prostoru i uštede energije, ako postoje ili su planirani u periodu na koji se lokalni akcioni plan donosi. Opisati kako će se obezbijediti koordinacija lokalnog akcionog plana (tj. konkretnih aktivnosti i mjera u okviru plana) sa tim programima i/ili projektima.

11) Odgovornosti, mehanizmi komunikacije i raspoloživi resursi:

- obaveze i odgovornosti;
- mehanizmi komunikacije i koordinacije rada;
- resursi za sprovođenje akcionog plana.

Opisati obaveze i odgovornosti organa lokalne uprave i drugih strana učesnica u sprovođenju plana (po segmentima i fazama sprovođenja plana, uključujući pristup i upravljanje podacima, ažuriranje podataka, održavanje i ažuriranje lokalne baze podataka – ako je primjenljivo, praćenje postojećih procesa koji se bave izlaganjem radonu, praćenje i pregled posebnog tretmana za stanove sa visokim koncentracijama aktivnosti radona; obaveze i odgovornosti u vezi sa sačinjavanjem i dostavljanjem izvještaja o sprovođenju plana, itd.). Opisati predviđene i/ili dogovorene načine komunikacije tima zaduženog za sprovođenje akcionog plana sa učesnicima u realizaciji (redovni sastanci, bilateralni kontakti itd.). Opisati mehanizme razmjene informacija i koordinacije rada, kao i raspoložive resurse za sprovođenje akcionog plana (finansijske i druge).

12) Monitoring, evaluacija i izvještavanje:

- način monitoringa;
- raspored evaluacije i predmet evaluacije;
- način izvještavanja.

Opisati način na koji će se pratiti napredak i vršiti redovni monitoring akcionog plana, odnosno njegove realizacije, ko će vršiti monitoring, kao i vremenski raspored za evaluaciju i predmete evaluacije (realizacija planiranih aktivnosti i mjera, percepcija rizika od radona među lokalnim stanovništvom, sprovedena mjerenja radona, akcije ako je detektovana povećana koncentracija aktivnosti radona, akcije povodom definisanih prioriteta, sprovedene preventivne i remedijacione mjere i sl.) preko broja izvršenih mjerenja, evaluacije statistike izvršenih mjerenja, prijavljenih remedijacionih mjera i njihove efektivnosti (između ostalog i preko periodičnih anketa o efektivnosti preventivnih mjera u novim objektima i remedijacionih mjera u postojećim objektima) itd. Na osnovu monitoringa i rezultata evaluacije vrši se i periodična izmjena plana (po potrebi).

Uz opis načina izvještavanja građana i ciljnih grupa o sprovođenju akcionog plana, odnosno opis kako će biti zadovoljen uslov transparentnosti, opisati i izvještavanje nadležnih organa (ko sačinjava izvještaj, kada se podnosi i sl.), vodeći računa o sadržaju izvještaja (podaci o realizovanim aktivnostima i mjerama iz lokalnog akcionog plana po indikatorima realizacije/rezultata, analiza uspješnosti ostvarenja kratkoročnih ciljeva po definisanim indikatorima uspjeha, podaci o finansijskim sredstvima koja su utrošena za realizaciju aktivnosti i mjera, procjena potrebe za izmjenama akcionog plana – dodatne mjere i/ili promjena predloženih mjera, drugi podaci koji su relevantni za sprovođenje lokalnog akcionog plana).

13)Detaljni plan sprovođenja lokalnog akcionog plana:

Dati (u tabeli ili na drugi način) sumarni pregled aktivnosti i mjera, povezanih sa definisanim operativnim ciljevima. Odnosno, navesti sve aktivnosti koje treba da dovedu do ostvarenja definisanog operativnog cilja (a posredno i do ostvarenja strateškog cilja), rokove za njihovu realizaciju, realizatore (nosiocje realizacije i učesnike u realizaciji), indikatore realizacije/rezultata i finansijska sredstva (iznos potrebnih sredstava i izvor finansiranja).